

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

Σ. Μ. Κ. 1971
Σ. Μ. Κ. 1971

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

GRAMMATICA LATINA

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19323

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα καὶ ὀνόματα αὐτῶν. — Τὰ γράμματα (littérae) τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἰναι, δπως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, 24, τὰ ἔξῆς :

Γράμματα *	Όνόματα	Γράμματα	Όνόματα
Aa	ἄ	Nn	έν
Bb	μπὲ	Oo	δ
Cc	κὰ(ἢ τσὲ)	Pp	πὲ
Dd	ντὲ	Qq	κοὺ
Ee	᷂	Rr	ἔρ
Ff	᷄φ	Ss	ἔς
Gg	γκὲ	Tt	τὲ
Hh	χὰ	Uu	οῦ
Ii	᷅	Vv	βὲ
(Jj	γιώτ)	Xx	ἴξ
Ll	᷅λ	Yy	ῦ γκραίκουμ **
Mm	᷅μ	Zz	ζῆτα

Ἐκ τούτων α') ἔξ εἰναι φωνήντα (vocāles) : a, e, i, o, u, y. β') δέκα ἐπτὰ εἰναι σύμφωνα (consonantes) : b, c, d, f, g, (j), l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z, καὶ γ') ἔν, τὸ h, εἰναι κυρίως πνεῦμα δασύν (spiritus asper), προφέρεται δὲ ὡς ἐν λεπτὸν χ : historia (πρόφ. χιστόρια).

* Τὰ κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται littérae maiuscūlae, τὰ δὲ μικρὰ littérae minuscūlae.

** Λέγεται y graecum, ἵτοι υ Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς pyramis, syllaba, κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ θάποδίδεται διὰ τοῦ th, τὸ φ διὰ τοῦ ph καὶ τὸ χ διὰ τοῦ ch : Athēnae. Αθῆναι, philosōphus φιλόσοφος, Chios Χίος.

2. Προφορά. — 1) Τὰ φωνήσεις α, ε, ι, ο καὶ γ̄ προφέρονται ώς τὰ Ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ ο προφέρεται ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος ου: alienus (προφ. ἀλιένους) ἀλλότριος, operio (πρόφ. ὁπέριο) καλύπτω, syllaba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα i καὶ u χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνικῶν φθόγγων, ἥτοι τὸ μὲν i καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γι (j), τὸ δὲ u καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (v). Τὸ γράμμα j (γιώτ), ἐν ἀχρηστίᾳ νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπινόμιμα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως. Προφέρονται δὲ τὸ i ὡς γι καὶ τὸ u ὡς β, δταν συνεχφέρωνται μὲν ἀκολουθοῦν εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν φωνῆν, ὡς ianua (γιάνουα, πρβλ. γιατρὸς) θύρα, iescur (γιέκουρ) ἡπαρ, aio (ἄγιο) λέγω, ius (γιούς) δίκαιον, uos (= vos, βός) σεῖς, uiuo (= vivo, βίβο) ζῶ· ἀλλά: iens (πρόφ. ζενς) πορευόμενος, pario (πρόφ. πάρι-ο) γεννῶ, suos (πρόφ. σούος) ίδικούς του, minuο (προφ. μίνου-ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων :

τὸ b προφέρεται ὅπως τὸ μπ εἰς τὴν λέξιν π.χ. μπαμπᾶς, : barba (μπάρμπα) πώγων.

τὸ d προφέρεται ὅπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα : domīnus (ντόμινους) κύριος·

τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα : genu (γκένου) γόνυ.

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ u, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίποιου ως κβ : quies (κβίες) ἡσυχία, aqua (ἄκβα) ὕδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g καὶ τὸ u, ἥτοι τὸ σύμπλεγμα gu, δταν μετὰ ἐπομένου φωνήντος ἀποτελῇ μίαν συλλαβήν, προφέρεται ως γκβ: lingua (λίνγκβα) γλώσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Άλλα ἀρ-gū-ο (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχω.

τὸ v προφέρεται ὅπως τὸ β : vas (βάς) σκεῦος·

τὸ z προφέρεται ὅπως τὸ τζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζώρτζης : maza (μάτζα) μάζα.

τὰ λοιπὰ σύμφωνα e, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὅπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης α, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ. ξ.

Σημείωσις. Συνήθως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρομεν (οὐχὶ δρθῶς) :

α') τὸ σύμφωνον ε πρὸ τοῦ ε καὶ τοῦ Ι ἢ τοῦ γ, καθὼς καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων αε, οε καὶ ευ ὡς τὸ τσ εἰς τὴν λέξιν π.χ. τσαπί: cecidi (τσέτσιντι, ἀντὶ κέκι-ντι) ἔπεσον, cypicus (τσύνικους, ἀντὶ κύνικους) κυνικός, caedo (τσάιντο, ἀντὶ καίντο) κόπτω, coeprι (τσέπτι, ἀντὶ κέπτι) ἤρχισα, ceu (τσέου, ἀντὶ κέου) ἢ· β') τὸ σ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων ὡς τὸ ζ: rosa (βόζα, ἀντὶ ρόσα) ρόδον, asinus (ἀξινους, ἀντὶ ἄσινους) δνος.

γ') τὴν συλλαβὴν τὶ ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήντος (ἄν δὲν προηγήται αὐτῆς σ ἢ x) ὡς τσι: consecutio (κονσεκούτσιο, ἀντὶ κονσεκούτιο) ἀκολουθία, tertius (τέρτσιους, ἀντὶ τέρτιους) τρίτος.

3. Δίφθογγοι (diphthongi).—Διφθόγγους ἡ Λατινικὴ γλώσσα ἔχει 4, τὰς ἑξῆς: αε, au, eu, oe. Ἐκ τούτων:

ἡ αε ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης αι καὶ προφέρεται δμοίως: Aeneas (Αἰνέας) Aineias, caecus (καίκους) τυφλός·

ἡ au ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αυ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ αου (μονοσυλλάβως): nauta (νάου-τα) ναύτης, laudo (λάου-ντο) ἐπαινῶ·

ἡ eu ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ευ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ εου (μονοσυλλάβως): Eurōpa ('Εου-ρώπα) Εύρωπη, Leucas (Λέου-κας) Λευκάς·

ἡ oe ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς διφθόγγους τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης οι καὶ ω, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ δίφθογγος θου (ἥτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ ο καὶ τοῦ ε): Boeotia (Μπευότια) Βοιωτία, comoedia (κομευντια) κωμῳδία.

Σημείωσις. Τὸ αε, au, eu καὶ οε δὲν εἶναι πάντοτε δίφθογγοι. Τὰ ἀποτελοῦντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήντα εἰς δρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά· π.χ. aer (ἀερ) ἀήρ, aenēus (ἀένεος) χαλκοῦς, Laudicēa (Λα-ου-ντικέα) Λαοδίκεια, eunt (ἔουντ) πορεύονται, cōerceo (κόερχεο) συνέργω, συνέχω.

4. Διαίρεσις τῶν συμφώνων.—1) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς:

α') ἐπτὰ ἄφωνα (mutae): b, c, d, g, p, q, t·

β') δύο ὑγρὰ (liquidae): l, r·

γ') δύο ἔρρινα (nasales): m, n·

δ') τέσσαρα συριστικὰ (sibilantes ἢ spirantes): j, f, s, v·

ε') δύο διπλᾶ (duplices): x καὶ z (ἐκ τῶν δποίων τὸ μὲν x προέρχεται συνήθως ἐξ ἐνώσεως τοῦ ε ἢ τοῦ g μετὰ τοῦ s, τὸ δὲ z, χρησιμοποιούμενον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἐλληνικῆς ἢ ἐξ ἀλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους ds· (πρβλ. τὰ διπλᾶ ζ καὶ ξ τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἀφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς :

- α') τρία οὐρανικά (gutturales) : c, g, q.
- β') δύο χειλικά (labiales) : b, p.
- γ') δύο ὀδοντικά (dentales) : d, t.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληκτικὰ λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ e καὶ τὸ t : lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ ἔνρινα l, r, m, n : consul ὑπατος, cor καρδία, bellum πόλεμος, nomen δνοματα καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθώς καὶ τὰ συμφωνικὰ συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=lcs) καὶ rx (=rcs) : mos ἥθος, dux ἡγεμών, trabs δοχός, dens δδούς, hiems χειμών, princeps ἄρχων, πρῶτος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps ρίζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

*Αν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ληκτικῶν συμφώνων, ἀποβάλλεται, ὅπως ἀποβάλλεται καὶ τὸ ἔτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, δταν ταῦτα εύρεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac (ἐκ τοῦ lact -), cor (ἐκ τοῦ cord -), mel (ἐκ τοῦ mell -), os (ἐκ τοῦ oss -).

*Αν δὲ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα ds ή ts ή nts, τότε τὸ ὀδοντικὸν (d ή t) πρὸς τοῦ s ἀποβάλλεται : (laud - s) laus ἔπαινος, (salut - s) salus σωτηρία, (dent - s) dens δδούς, (noct - s) nox νύξ. (Πρβλ. τὰ Ἑλληνικά ἐπλικές ἐκ τοῦ ἐπλίδ-ς, τάπης ἐκ τοῦ τάπητ-ς, ἐλέφας ἐκ τοῦ ἐλέφαντ-ς, νύξ ἐκ τοῦ νύκτ-ς).

5. Ο συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἥτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑληνικὴν γλώσσαν : a-gī-te, Ae-nē-as, si-sto, ve-strum, li-her-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποστήης φωνηέντων καὶ συλλαβῶν.—1) Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἥτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ὅλοτε δὲ βραχέα (breves) ã, ĕ, ĩ, Õ, ũ, ÿ.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι πάντοτε μακραῖ.

Σημείωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνήεν πρὸ φωνήεντος βραχύενται (vocalis ante vocalem corripit).

2) Συλλαβή τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑληνικὴν γλώσσαν :

α') φύσει βραχεῖα (syllaba natūra brevis), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου, ἢ ἀν ἢ συλλαβή ἀυτη, ἢ ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆεν, εύρισκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως : ἄξητος (τοῦ ἀέρος), lēgītē (ἀναγνώσατε).

β') **φύσει μακρά** (syllāba natūra longa), ἀν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν τῇ δίφθογγον: amate (ἀγαπᾶτε), aulae (αὐλαῖ).

γ') **θέσει μακρά** (syllāba positiōne longa), ἀν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ πρὸ δύο τῇ τριῶν συμφώνων τῇ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ : ter-gum, (νῶτον), si-sto (ἵστημι), val-lum (χαράκωμα), a-xis (ἄξων).

Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γραφή, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἔξῆς κανόνας :

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultima) : māter (μάτερ) μήτηρ, laurus (λάου-ρους) δάφνη, lēgo (λέγω) ἀναγιγνώσκω.

2) Πολυσύλλαβός τις λέξις τονίζεται ἀναλόγως τῆς ποσότητος παραληγούσης αὐτῆς :

α') εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἀν αὕτη εἶναι φύσει τῇ θέσει μακρά : Eυρόπα ('Εου-ρώπα) Εύρωπη, puella (πουέλλα) κόρη, libertas (λιμπέρτας) ἐλευθερία.

β') εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (antepenultima), ἀν ἡ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα : anīma (ἀνιμα) ψυχή, popūlūs (πόπουλος) λαός.

8. "Εγκλισις τόνου.— Συνήθεις ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τρεῖς, τὸ que (τε, καὶ), τὸ ne (ἢ) καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον) ne (ἢ, ἂρα γε). Αὗται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ τόνος αὐτῶν :

1) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχῃ τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, ἀποβάλλεται : mensāque (μένσακβε) καὶ ἡ τράπεζα, meliōrāve (μελιόραβε) ἢ τὰ κρείττω.

2) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἡ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχῃ ὅμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἥτις οὖτως ἔχει δύο τόνους : filīusque (φί-λιούσκβε)

καὶ ὁ νιός, multōsque (μούλτοσκε) καὶ πολλούς, aliāne (ἄλιάνε) η ἄλλα, amicosne (ἀμίκόνε) ἀρά γε τοὺς φίλους ;

9. Σημεῖα στίξεως.— Ἐκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόμμα (, virgūla), ἡ τελεία (. punctum) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! signum exclamationis) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἦτοι :

α') τὸ κῶλον (: colon).

β') τὸ ἡμίκωλον (; semicolon ἢ punctum et comma), τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ ἄνω στιγμὴν τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς (·), καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? signum interrogationis).

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἐννέα :

1) πέντε κλιτὰ (declinabilia), ἥτοι α') ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantīvum), β') ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectīvum), γ') ἀντωνυμία (pronōmen), δ') μετοχὴ (participium), ε') ρῆμα (verbum): καὶ

2) τέσσαρα ἄκλιτα (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἥτοι α') ἐπίρρημα (adverbium), β') πρόθεσις (praepositio), γ') σύνδεσμος (coniunctio), δ') ἐπιφώνημα (interiectio).

"**Αρθρον** ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγομένων ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων κατανοεῖται, ἀν δόνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λέγον ὃς γνωστὸν καὶ ὡρισμένον ἢ ὃς ἄγνωστον καὶ ἀόριστον : miles venit (= ὁ στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἰς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικὰ διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικά (appellativa).

12. Τὰ παρεπόμενα τῶν ὄνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἥτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numerus), πτῶσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) **Γένη** καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculīnum), θηλυκὸν (feminīnum) καὶ οὐδέτερον (neutrum) : vir ἀνήρ, femīna γυνή, malum μῆλον.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄρθρου εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, τὸ γένος ὀνόματός τινος δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως, οὐδὲν τὸ ὄνομα δηλοὶ πρόσωπον, ἐκ τοῦ σημανιούμενου ὑπὸ αὐτοῦ. Οὕτως ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν δηλούντων πρόσωπα, δπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, ἀρσενικοῦ μὲν γένους εἰναι τὰ δηλοῦντα ἄρρενα πρόσωπα (ὡς vir ἀνὴρ, miles στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἰναι τὰ δηλοῦντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς mulier γυνή, virgo παρθένος). 'Εκ τῶν ἀλλων ὀνομάτων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ πράγματα, ἐνεργειας, ἀφηρημένην τινὰ ἔννοιαν κλπ., πολλὰ μὲν εἰναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς collis ἄρσ., λόφος ἄρσ. - mensa θηλ., τράπεζα θηλ.- donum οὐδ., δῶρον οὐδ.)., πολλὰ δημιουργία τινα διαφόρου γένους (ὡς vinum οὐδ., ὁ οἶνος ἄρσ. - mære οὐδ., ἡ θάλασσα θηλ.-ara θηλ., δι βωμὸς ἄρσ. - silva θηλ., τὸ δάσος οὐδ.).

"Αξιον ιδιαιτέρας σημειώσεως είναι, διτι εις τὴν Λατινικὴν τὰ δόνηματα τῶν μετάλλων γενικῶς είναι γένους οὐδετέρου : aurum ὁ χρυσός, argentum ὁ δέργυρος, ferrum ὁ σιδῆρος, aes ὁ χαλκός.

2) Ἀριθμούς ή Λατινική ἔχει δύο (ὅπως καὶ ή νέα Ἑλληνική), ήτοι ένικὸν (singularis) καὶ πληθυντικὸν (pluralis).

3) Πτώσεις ή Λατινική ἔχει ἕξ : τὴν ὄνομαστικὴν (nominativus), τὴν γενικὴν (genitivus), τὴν δοτικὴν (dativus), τὴν αἰτιατικὴν (accusativus), τὴν κλητικὴν (vocativus) καὶ προσέτι τὴν ἀφαιρετικὴν (ablativus), περὶ τῆς ὁποίας ἴδε εἰς τὸ Συνταχτικόν.

4) Κλίσεις ή Λατινική έχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν :

1) ή κλητική τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὅμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - us δευτεροχλίτων ὄνομάτων (ληγούσης εἰς - e): βλ. καὶ § 19, 1.

2) ἡ ἀφαιρετική τοῦ πληθυντικοῦ εἰναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν δοτικήν αὐτοῦ:

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν).

4) τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος εὑρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς, ἀφαιριουμένης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - rum ή - um.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima).

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει δύοματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ δύοματα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἐνικήν δύομαστικήν εἰς - ἄ (γεν. - αء)· χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος **α** (§ 13, 4).

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa-)

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nominativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αε	τράπεζαι
Genetivus	mens - αε	τραπέζης	mens - ἀρυμ	τραπέζῶν
Dativus	mens - αε	τραπέζῃ	mens - ῖς	τραπέζαις
Accusativus	mens - ἄμ	τράπεζαν	mens - ᾶς	τραπέζας
Vocativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αε	τράπεζαι
Ablativus	mens - ᾶ	(§ 12, 3)	mens - ῖς	(§ 13, 2)

Όμοίως κλίνονται καὶ τὰ δύοματα terra γῆ, χώρα, insula νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη, κλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικὰ δύοματα nauta ναύτης, agricōla γεωργός, pōēta ποιητής, Sequāna Σηκουάνας, κλπ. (βλ. § 12, 1, σημ.).

15. Ανωμαλίαι πρωτοκλίτων δύομάτων.—1) Τὰ θηλυκὰ δύοματα dea (θέα) καὶ filia (θυγάτηρ) τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ πληθυντικοῦ (deis, filiis) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς - abus, δταν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη διάκρισις ἀπὸ τὰς ὄμοιας ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων δύομάτων deus θεὸς καὶ filius υἱός. Οὕτω λέγεται deis et deabus ἢ dis deabusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiis et filiabus ἢ filii filiabusque (τοῖς υἱοῖς καὶ τὰς θυγατράσιν).

2) Τὸ δύομα familia (οἰκογένεια) εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν κανονικῶς - αε, ἀλλὰ καὶ - as (ἀρχαϊκῶς, ὄμοιως μὲ τὴν

‘Ελληνικήν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις pater familias (οἰκοδεσπότης), mater familias (οἰκοδέσποινα), κ.ἄ.τ.

“Αλλη ἀρχαὶ κατάληξις, μὲ τὴν δποίαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα δνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ (ίδιως εἰς τοὺς παλαιοτέρους ποιητάς), εἶναι - **āi** (κατὰ τὴν β' κλίσιν) : aulāi (= aulae, τῆς αὐλῆς), terrāi (= terrae, τῆς γῆς).

Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡ κατάληξις - arum εἰς τινα δύναματα συγκόπεται εἰς - **um** : drachmum = drachmarum. (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων talentum = talentorum, Argivum = Argivorum).

16. ‘Ελληνικὰ πρωτόκλιτα δνόματα, ίδιως κύρια, μετενηγμένα εἰς τὴν Λατινικήν, σχηματίζουν συνήθως ἐν αὐτῇ πτώσεις τινὰς τοῦ ἐνικοῦ παρομοίως, ὅπως ἐν τῇ Ἐλληνικῇ : (Αἰνείας) nom. Aeneas, acc. Aenean· (Ἀγχίσης) nom. Anchises, acc. Anchisen, voc. Anchise· (Πηνελόπη) nom. (Penelōpē καὶ) Penelope, gen. Penelopae καὶ Penelopes, acc. Penelopen, voc. Penelope.

Πολλὰ δὲ εἰς -ης (ως Ἀλκιβιάδης, Ἀριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ως τριτόκλιτα: Alcibiādes, gen. Alcibiadiſ κλπ., κλητικὴ Alcibiadē κατὰ τὴν πρώτην Ἐλληνικὴν κλίσιν.

2. Δευτέρα κλίσις (Declinatio secunda).

17. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει δνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς - us η εἰς - er (γεν. - i) καὶ οὐδέτερα εἰς - um (γεν. - i)· χαρακτήρ τοῦ θέματος **o** (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε i γ μ α τ α

(dominus κύριος, θ. domino -, puer παῖς, θ. puerō-, ager ἀγρός, θ. agro -, donum δῶρον, θ. dono-).

S i n g u l a r i s

Nom.	domin- ūs	puer	ager	dōn- ūm
Gen.	domin- ī	puer-i	agr-i	don- ī
Dat.	domin- ō	puer-o	agr-o	don- ō
Acc.	domin- ūm	puer-um	agr-um	don- ūm
Voc.	domin- ē	puer	ager	don- ūm
Abl.	domin- ō	puer-o	agr-o	don- ō

Pluralis

Nom.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Gen.	domin-ōrūm	puer-orum	agr-orum	don-ōrūm
Dat.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs
Acc.	domin-ōs	puer-os	agr-os	don-ă
Voc.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Abl.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ πρόπολις λαός, *numerus* ἀριθμός, *nuntius* ἀγγελος, κ.ἄ. Ἐπίσης τὰ **θηλυκά** δευτερόκλιτα εἰς -us· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὄνόματα τῶν **δένδρων**, ὡς *malus* μηλέα, *ficus* συκῆ, *pirus* ἀπιδέα, πρόπολις λεύκη, κλπ., τὰ ὄνόματα *alvus* κοιλία, *humus* γῆ, *vannus* λικμὸς σίτου, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημένα θηλυκά ὄνόματα, ὡς *methódus* μέθοδος, *Aegyptus* Αἴγυπτος, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ *gener* γαμβρός, *socer* πενθερός, *vesper* ἑσπέρα, *liberi* τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον) καὶ τὸ *μοναδικὸν* εἰς -ir ὄνομα *vir* ἀνήρ.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ *liber* βιβλίον, *caper* τράγος, *cultus* μάχαιρα, *faber* σιδηρουργός, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **donum** κλίνονται τὰ *bellum* πόλεμος, *proelium* μάχη, *scutum* ἀσπίς, *periculum* κίνδυνος, *oppidum* πόλις, *templum* ναός, κ.ἄ.τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὄνόματα λήγοντα εἰς -us, ἥτοι τὸ *vulgas* ἢ *vulgus* δχλος (τὸ διποῖον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν *volum*), τὸ *virus* δηλητήριον καὶ τὸ *pelagus* πέλαγος. Ἐκ τούτων τὰ μὲν *vulgas* καὶ *virus* ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν, τοῦ δὲ *pelagus* δι πληθυντικὸς εἶναι *pelagē* (πρβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3).

18. Ἀρκετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -er, ὡς *puer*, *ager*, κλπ. Ἀρχῆθεν εἶχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -us (*puer-us*, ὅπως *numer-us*, *agr-us*, κλπ.), ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν -e τῆς ἐνικῆς κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὄνομάτων τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ γ τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς *agr-*, *libr-*, κλπ.), ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -us καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ γ ἐν ο βραχύ. (Οὕτω προῆλθεν

ἐκ τοῦ agr - τὸ ager, ἐκ τοῦ libr - τὸ liber, κ.λπ.) Εἰς τὰς ἄλλας πτώ-
σεις τὰ εἰς -er κλίνονται ὅπως ἀχριβῶς καὶ τὰ εἰς -us.

Σημείωσις. 'Ομοίων μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἔνικήν δυνα-
μαστικήν καὶ κλητικήν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερ-
δισύλλαβα 'Ελληνικὰ δευτερόκλιτα κύρια ὀνόματα, ὅσα λήγουν εἰς -ros, π.χ.
Alexander 'Αλέξανδρος (ἀντὶ Alexander - us), Antipater 'Αντίπατρος (ἀντὶ
Antipatrus - us). 'Αλλὰ Codrus Κόδρος. Μερικὰ ἐκ τούτων διφοροῦνται, ὡς
Cassanderus καὶ Cassander Κάσσανδρος, Euandrus καὶ Euander Εὔανδρος.

19. Ἀνωμαλίαι δευτεροκλίτων τινῶν ὀνομάτων. 1) — Τὸ
ὄνομα deus θεός : α') δὲν ἔχει εὐχρηστον τὴν κλητικήν τοῦ ἔνικοῦ (dee).
ώς τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικήν τοῦ ὀνόματος
divus (= θεός) -dive, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατῖνοι αὐτὴν τὴν ἔνικήν
ὀνομαστικήν deus (= ὁ θεός) . β') εἰς ἑκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντι-
κοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἡ καὶ τριπλοῦς τύπους. καὶ σχη-
ματίζεται οὕτω : dei (dii), di -deorum (deum) -deis (diis), dis
-deos -dei (dii), di -deis (diis), dis.

2) Τὰ εἰς -ius καὶ -ium ὑπερδισύλλαβα ὀνόματα εἰς τὴν γενικήν
τοῦ ἔνικοῦ πολλάκις συναιροῦσι τὸ τελικὸν ii εἰς i, τονίζονται δὲ τότε;
μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔστω καὶ ἀν αὐτῇ εἶναι
βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β') : Vergilius Βεργίλιος, gen.
Vergilii καὶ Vergili, officium ὑπηρεσία, καθῆκον, gen. officii καὶ
offici, κλπ.

3) Τὰ εἰς -ius κύρια ὀνόματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ὡς Vergilius,
Manius, Tullius κ.τ.τ., καὶ τὸ προσηγορικὸν ὄνομα filius (υἱὸς)
τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς i ἀντὶ εἰς ie (κατὰ συν-
αίρεσιν τοῦ ie εἰς i) : Tulli = Τύλιε, fili = υἱέ, mi fili = υἱέ μου.

Σημείωσις. Βλ. ἀνωτέρω εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (Declinatio tertia).

**20. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ὅπως
καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα :**

1) εἰς τὴν ἔνικήν ὀνομαστικήν λήγουν εἰς ἐν τῶν φωνηέντων
(a), e, o ἡ εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἡ τῶν ληκτικῶν συμφω-
νικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.).

2) εἰς τὴν ἔνικήν γενικήν ἔχουν πάντα κατάληξιν -is : urb-s πό-
λις, gen. urb-is· mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. mar-is.

21. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

1) κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόκλιτα) :

α') **φωνηεντόληκτα**· ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτῆρα i, ἐκτὸς δύο ὀνομάτων, τοῦ grus (γέρανος) καὶ τοῦ sus (ὗς), τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα u (gen. gru-is, su-is).

β') **συμφωνόληκτα** μὲν χαρακτῆρα ἄφωνον (b, p -c, g -d, t), ὑγρὸν ἢ ἔρριγον (l, r -m, n) ἢ συριστικὸν (s ἢ v) : trabs δοκὸς (gen. trab - is), bos βοῦς (gen. bov-is), nix χιών (gen. nivis) κλπ. (Bl. § 4, 2, σημ.).

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ grus καὶ τοῦ sus) εἶναι πάντα **ἰσοσύλλαβα** : civis πολίτης (gen. civis), sedes ἔδρα gen. sedis), τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἶναι πάντα **περιττοσύλλαβα** : rex βασιλεὺς (gen. reg-is), lapis λίθος (gen. lapid-is).

Σὴμ. μείωσις. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα ἀρχήθεν εἶναι περιττοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χαρακτῆρας τοῦ θέματος αὐτῶν i συνεχωνεύθη μὲν τὸ ἐπόμενον i καὶ εἴ τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ὡς ισοσύλλαβα.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

1) τὰ **ἀρσενικὰ** καὶ τὰ **θηλυκὰ** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι **καταληκτικά**, ἦτοι εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν s, ἄλλα δὲ εἶναι **ἄκαταληκτα**, ἦτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν : dux ἡγεμὼν (ἐκ τοῦ duc-s), gen. duc-is, puppi-s πρύμνα gen. puppis, consul ὑπατος, gen. consūl-is, orātor ῥήτωρ, gen. oratōr-is, κλπ.

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲν τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικήν, τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἶναι δὲ πάντα **ἄκαταληκτα**, ἦτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν : animal ζῷον, gen. animāl-is, mare θάλασσα, gen. mar-is, κλπ. (Bl. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἦτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἐξ ἐνὸς θέματος : dux (ἐκ τοῦ duc-s), gen. duc-is κλπ., lapis (ἐκ τοῦ lapid-s), gen. lapid-is κλπ., orātor ῥήτωρ, gen. oratōr-is κλπ.

2) ἄλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐξ ἑνὸς εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν καὶ ἐξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις : miles στρατιώτης (ἐκ τοῦ milet-s), gen. milēt-is κλπ., homo ἄνθρωπος, gen. homīn-is κλπ., corpus σῶμα, gen. corpōr-is, κλπ.

Σημεῖος. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν εἰς -s, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς -ris, πολλὰ φαινομενικῶν μόνον εἶναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἶναι μονόθεμα σιγμόληκτα. Εἰς ταῦτα δηλαδὴ ὁ χαρακτήρ s μεταξὺ φωνηέντων ἐτράπη παλαιόθεν εἰς r. Τοιαῦτα εἶναι π.χ. τὸ mus μῦς, gen. mur-is (ἀρχῆθεν mus - is· πρβλ. μῦς, μυ-ός, ἐκ τοῦ μυσ-ός)· corpus σῶμα, gen. corpōr-is (ἀρχῆθεν corporos-is), κ.ά.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως.

A'. Ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

1. Συμφωνόληκτα ἢ περιττοσύλλαβα.

(Καταληκτικά ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(dux ἡγεμών, θ. duc-, pastor βοσκός, θ. pastor-, homo ἄνθρωπος, θ. homo- καὶ homin-, urbs πόλις, θ. urb-)

S i n g u l a r i s

Nom.	dux(duc-s)	pastor	homo	urbs
Gen.	duc-ís	pastōr-is	homīn-is	urb-is
Dat.	duc-ī	pastōr-i	homīn-i	urb-i
Acc.	duc-ěm	pastōr-em	homīn-em	urb-em
Voc.*	dux	pastor	homo	urbs
Abl.	duc-ě	pastōr-e	homīn-e	urb-e

P l u r a l i s

Nom.	duc-ěs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Gen.	duc-um	pastōr-um	homīn-um	urb-īum
Dat.	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus
Acc.	duc-ěs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Voc.*	duc-ěs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Abl.*	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus

* Βλ. § 13, 1 - 2

Ομοίως κλίνονται τά: lux (luc-is, θηλ.) φῶς, rex (reg-is) βασιλεύς, lex (leg-is, θηλ.) νόμος, judex (judic-is) δικαστής, lapis (lapid-is) λίθος, pes (ped-is) πούς, civitas (civit-ātis) πολιτεία, virtus (virtūt-is) ἀρετή, miles (milīt-is) στρατιώτης, princeps (princip-is) ἀρχων, πρῶτος, orātor (oratōr-is) ὁρτωρ, uxor (uxōr-is) ἡ σύζυγος, arbor (arbōr-is, θηλ.) δένδρον, mos (mor-is, ἀρσ.) ἥθος, flos (flor-is ἀρσ.) ἄνθος, tellus (tellūr-is) γῆ, lepus (lepōr-is) λαγωός, mulier (muliēr-is) γυνή, pulvis (pulvēr-is) κόνις, sermo (sermōn-is) λόγος, praedo (praedōn-is) ληστής, virgo (virgōn-is) παρθένος, ordo (ordīn-is ἀρσ.) τάξις, flamen (flamēn-is) ἱερεύς, tibīcen (tibicēn-is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs), stirps (stirp-is) βία, arx (arc-is) ἀκρόπολις, gens (gent-is, θηλ.) ἔθνος, mors (mort-is, θηλ.) θάνατος, pons (pont-is, ἀρσ.) γέφυρα κ.ά. (ἐν οἷς καὶ τὸ nix, niv-is, χιών, plur. gen. niv-iūm ἀρχικὸν θέμα ningu-[πρβλ. ningui-it χιονίζει]).

Σημείωσις. Μερικά ἀκατάληκτα συμφωνόληγτα εἰς -er εἰς τὰς ἀλλας πλὴν τῆς ἑικῆς ὀνομαστικῆς καὶ (κλητικῆς) πτώσεις συγκόπτουν τὸ e, τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος r. Τοιαῦτα εἰναι: α') τὰ συγγενικά ὀνόματα pater (patr-is) πατήρ, mater (matr-is) μήτηρ καὶ frater (fratr-is) ἀδελφός, β') τὰ ὀνόματα imber (imbr-is) ὅμβρος, uter (utr-is) ἀσκός, venter (ventr-is, ἀρσ.) γαστήρ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων μηνῶν September (Septembr-is), October, November καὶ December (πρβλ. τὰ ἑλληνικά συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π.χ. πατήρ, πατρ - ὁς, πατέρ-α.).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ισοσύλλαβα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(civis πολίτης, θ. civi -, nubes νεφέλη, θ. nube - καὶ nubi -)

	S i n g u l a r i s	P l u r a l i s	
Nom.	civīs	nūbēs	civēs
Gen.	civīs	nubīs	civī-ūm
Dat.	civī	nubī	civībus
Acc.	civēm	nubēm	civēs (ἢ civ-is)
Voc.	civīs	nubēs	nubēs
Abl.	civē	nubē	civībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **civis** τά : avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἀρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μήν, unguis ὅνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς, κ.ἄ.

β') κατὰ τὸ **nubes** τὰ: aedes (aed-is, θηλ.) ναός, sēdes (sed-is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, A', σημ.), fames (fam-is) πεῖνα, rupes (rup-is, θηλ.) βράχος (ἀπόκρημνος), κ.ἄ. (βλ. καὶ § 16).

B.' Οὐδέτερα, συμφωνόληκτα ἢ φωνηεντόληκτα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(aequor πέλαγος, θ. aequor-, nomen ὄνομα, θ. nomen- καὶ nominopus, θ. opus- καὶ oper-, mare θάλασσα, θ. mare- καὶ mari -)

S i n g u l a r i s

Nom.	aequor	nomen	opus	măřě
Gen.	aequōr-īs	nomīn-is	opēr-is	mar-īs
Dat.	aequōr-ī	nomīn-i	opēr-i	mar-ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequōr-ě	nomīn-e	opēr-e	mar-ī

P l u r a l i s

Nom.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Gen.	aequōr-um	nomīn-um	opēr-um	mar-īūm
Dat.	aequor-ībus	nomin-ībus	oper-ībus	mar-ībus
Acc.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Voc.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Abl.	aequor-ībus	nomīn-ibus.	oper-ībus	mar-ībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor** τά : marmor (marmōr-is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr-is) ἀστραπή, uber (ubēr-is) μαστός, ōs (or - is) στόμα, aes (aer-is) χαλκός, ius (iur-is) τὸ δίκαιον, κ.ἄ..

β') κατὰ τὸ **nomen** τά : flumen (flumīn-is) ποταμός, certamen (certamīn-is) ἀγών, caput (capīt-is) κεφαλή, κ.ἄ..

γ') κατὰ τὸ **opus** τά : onus (onēr-is) φορτίον, corpus (corpōr-is) σῶμα, robur (robōr-is) ξύλον δρύινον, κ.ἄ..

δ') κατὰ τὸ **mare** τά : anīmal (animāl-is) ζῶον, exemplar (exemplār-is) παράδειγμα, par (par-is) ζεῦγος, κ. ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως.

S i n g u l a r i s

’Αρσ. καὶ θηλ.

Οὐδ.

Nom.	-s	ἢ —	—	-es	-a	(ἢ -ia)
Gen.	-is		-is	-um (ἢ -ium)	-um	(ἢ -ium)
Dat.	-i		-i	-ibus	-ibus	
Acc.	-em	(ἢ -im)	—	-es (ἢ -is)	-a	(ἢ -ia)
Voc.	-s	ἢ —	—	-es	-a	(ἢ -ia)
Abl.	-e	(ἢ -i)	-e ἢ -i	-ibus	-ibus	

P l u r a l i s

’Αρσ. καὶ θηλ.

Οὐδ.

26. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων τῶν τριτοκλίτων.— ’Εκ τῶν τριτοκλίτων ὀνόματων :

1) "Εχουν τὴν **αἰτιατικὴν** τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im (ἀντὶ εἰς -em)

α') τὰ ἔξης ἴσοσύλλαβα προσηγορικὰ ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πρύμνα, sitis δίψα, turris πύργος, tussis βήξ καὶ secūris πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (sing. acc. febrim, puppim, sitim, turrim, tussim, securim).

β') τὰ εἰς -is ἴσοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων, ώς Albis Ἄλβις, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (sing. acc. Albim, Tiberim, Neapolim).

2) "Εχουν τὴν **ἀφαιρετικὴν** τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i (ἀντὶ εἰς -e):

α') δσα ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς -im (βλ. ἀνωτέρω 1 α' καὶ β'): febris - febri, puppis - puppi, Albis-Albi, κλπ..

Σημεῖωσις. Κατάληξιν -i ἀντὶ -e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πολλάκις καὶ τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἀρσ.) πῦρ, navis ναῦς καὶ imber δμῆρος, (civi, igni, navi, imbri). Τοῦ ignis δὲ τύπος τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς igni εἶναι δὲ κανονικός εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου καὶ πυρός), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύει τὴν παροχὴν ὅδατος καὶ πυρός).

β') τὰ εἰς -is ḥ -er ὀνόματα μηνῶν, ώς Aprilis, November κλπ., καὶ τὰ -is προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, ώς aequālis ὁμηλιξ, annālis (ἐνν. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ἐνν. dies) ḥ γενέ-

θλιος, Atheniensis Ἀθηναῖος, κλπ. (sing. abl. Aprili, Novembri, aequali, annali, natali, Atheniensi).

Σημείωσις. Αντιθέτως, τὰ κύρια δνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἐνικήν ἀφαιρετικὴν κανονικῶς εἰς -e : Juvenālis, Celer, Felix, sing. abl. Juvenale, Celere, Felice.

γ') τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al, -is) καὶ -ar (-ar, -is), ώς mare, animal, calcar (πτερνιστήριον) (sing. abl. mari, animāli, calcāri).

3) "Εχουν τὴν δνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρω 2, γ') : mare, mar-ia — animal, animal-ia — cal-car, calcar-ia.

Σημείωσις. Ο εἰς -ia σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς δνομαστικῆς . (αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων εἶναι κανονικός, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτῆρα -i (βλ. § 21, 2, σημ.)

4) "Εχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium (ἀντὶ εἰς -um) : A') τὰ ἴσοσύλλαβα (ḥ φωνηεντόληκτα μὲ χαρακτῆρα i, § 21, 1 α'), ώς civis - civium, collis-collium, navis-navium, aedes-aedium, nubes-nubium, κλπ. (βλ. § 24, A' 2).

Σημείωσις. Εξαιροῦνται τὸ canis κύρων, iuvenis νεανίας καὶ sedes ζδρα (plur. gen. canum, iuvenum, sedum).

B') ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ḥ συμφωνολήκτων, § 21, 1 β' καὶ 2) : α') τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς δύο ḥ περισσότερα σύμφωνα, ώς urbs (θ. urb-), strips (θ. strip-), arx (θ. arc-), pons (θ. pont-), nox (θ. noct-), os (oss-is δστοῦν, θ. oss-), imber (θ. imbr-) : plur. gen. urb-ium, stirp-ium, arc-ium, pont-ium, noct-ium, oss-ium, imbr-ium (βλ. § 24 A' 1).

Σημείωσις. Εξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικὰ δνόματα pater, mater καὶ frater (θ. patr-, matr - fratr-) : plur. gen. patr-um, matr-um, fra-trum (βλ. § 24, A', 1 σημ. καὶ ἀνωτέρω A', σημ.).

β') τὰ δνόματα dos (dot-is) προϊξ, fauces (πληθ. μόνον) ὁ λάρυγξ, frauds (fraud-is) ἀπάτη, lis (lit-is) ἔρις, mus (mur-is) μῦς, nix (niv-is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἐθνικὰ τὰ λήγοντα εἰς -as (-ātis) ḥ -is (-ītis), ώς Arpinas-Arpinates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου, Samnis-Samnites οἱ Σαμνῖται, καθὼς καὶ τὰ δνόματα nostras

ἡμεδαπός, *vestras* ὑμεδαπός, *optimātes* (πληθ.) οἱ ἀριστεῖς καὶ *penātes* (πληθ.) οἱ ἔρκειοι θεοί : plur. gen. *doti-um*, *fauc-iūm*, *fraud-iūm*, *lit-iūm*, *mur-iūm*, *niv-iūm*, *vir-iūm*, *Arpinat-iūm*, *Samnit-iūm*, *nostrat-iūm*, *vestrat-iūm*, *optimat-iūm*.

Γ') τὰ οὐδέτερα εἰς -e, -al, καὶ -ar : *mare-marium*, *animal-animalium*, *calcar-calcarium*· (βλ. § 24, Β' καὶ ἀνωτέρω 2, γ' καὶ 3).

Σημείωσις. Τὰ Ισοσύλλαβα ἡ φωνηντόληχτα τριτόκλιτα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα των ἔχει τὸν χαρακτῆρα i (§ 21, 1. α') *civis* (θ. *civi-*) *civi-um*, *aedes* (θ. *aedi-*) *aedi-um*, κλπ. Ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων ἡ φωνηντολήχτων τινὲς μὲν κανονικῶς σχηματίζουν καὶ ταῦτα τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι καὶ ταῦτα ἡσαν ἀρχῆθεν φωνηντόληχτα (μὲν χαρακτῆρα i), π.χ. τὸ *ars* τέχνη, *pars* μέρος, *mors* θάνατος, *gens* γένος κ.ἄ. (ἡ δύνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἥτο ἀρχῆθεν *art-s* *parti-s* *morti-s* *genti-s*). Τὰ ἄλλα συμφωνόληχτα, τὰ σχηματίζοντα τὴν πτῶσιν ταῦτην εἰς -iūm, τὴν σχηματίζουν οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα : *arcus*—*arc-iūm*, *urbs*—*urb-iūm*, *pons*—*pont-iūm*, *imber*—*imbr-iūm*, *fraud*—*fraud-iūm*, κλπ. (σπώας *aedi-um*, *arti-um* κλπ.) (βλ. ἀνωτέρω 4, Β', α' καὶ β').

5) "Οσα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, σχηματίζουν συνήθως καὶ τὴν πληθυντικὴν αἵτιατικὴν εἰς -is (ἀντὶ εἰς -es) : *civis-civis* (= πολίτας), *hostis-hostis* (= πολεμίους), *pars-partis* (= μερίδας).

27. Ἀνώμαλα δνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

1) *Bos* βοῦς, *bov-is*, *bov-i*, *bov-em*, *bos*, *bov-e*. Plur. *boves*, *bo-um*, *bubus* (ἢ *bobus*) κλπ. (θ. *bo-* καὶ *bov-*).

2) *caro* (θηλ.) κρέας, *carn-is* κλπ. Plur. *carn-es* *carn-iūm*, κλπ. (θ. *caro-* καὶ *carn-*).

3) *iter* (οὐδ.) πορεία, *itinēr-is*, *itiner-i*, *iter*, *itiner-e*. Plur. *itiner-a*, *itiner-um*, κλπ. (θ. *iter-* καὶ *itiner-*).

4) *Juppīter* Ζεύς, *Jov-is*, *Jov-i*, *Jov-em*, *Juppīter*, *Jov-e*.

5) *senex* γέρων, *sen-is*, *sen-i*, κλπ. Plur. *sen-es*, *sen-um*, *senibus*, κλπ. (θ. *senec-* καὶ *sen-*).

6) *vis* δύναμις (γεν. καὶ δοτ. ἐλλείπουν) acc. *vim*, abl. *vi*. Plur. *vir-es*, *vir-iūm*, *vir-ibus*. κλπ. (26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ τριτοκλίτων τῆς Ἑλληνικῆς.— Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων (κυρίων ἢ προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἐξ Ἑλληνικῶν τριτοκλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· π. χ. Plato Πλάτων, Platōn-is, Platon-i, Platon-em κλπ. (ὡς sermo, sermōn-is, κλπ., § 24, A' 1).

Αρκετὰ ὄντως τοιαῦτα δύναματα εἰς τινας πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς. Οὕτω π.χ. aer ἀήρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθῶν — acc. aer-a, aethér-a, Marathon-a, κλπ. Cyclops· Κύκλωψ, acc. Cyclōpa Κύκλωπα, Cyclōpes Κύκλωπες, acc. Cyclōp-as.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta).

29. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει δύναματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -us (γεν. -us) καὶ οὐδέτερα εἰς -u (γεν. -us). γραμμή τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -u (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε i γ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu-, cornu κέρας, θ. cornu-)

	S i n g u l a r i s	P l u r a l i s
Nom.	fruct-ūs	corn-ū
Gen.	fruct-ūs	corn-ūs
Dat.	fruct-ūī	corn-ū
Acc.	fruct-ūm	corn-ū
Voc.	fruct-ūs	corn-ū
Abl.	fruct-ū	corn-ū

Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ fructus τά : sensus αἴσθησις, senātus γερουσία, exercitus στρατός, equitatus ἵππικόν, peditatus πεζικόν, impētus ἔφοδος, κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνη, manus χείρ, κλπ.

β') κατὰ τὸ cornu τά : genu γόνυ, veru διβελός, κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων. — Ἐκ τῶν δύο-μάτων τῆς τετάρτης κλίσεως :

1) τὴν δοτικήν τοῦ ἑνικοῦ τὴν σχηματίζουν ἐνίστεται καὶ τὰ εἰς -us (διὰ συναρμένεως τοῦ -ui εἰς -u), ὄντως τὰ οὐδέτερα, senatu (se-natiui).

2) τὴν δοτικὴν (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς -ubus (ἀντὶ εἰς -ibus) τὰ δύναματα artus ἄρθρον (πληθ. artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριττύς : artūbus, tribūbus· τὰ δὲ δύναματα lacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην διφοροῦνται: lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus·

3) τὸ δύνομα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινας τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ) : Sing. domus-domus, domui, domum, domus, domo Plur. domus, domuum (καὶ domorum), domibus, domos, domus, domibus.

Σημεῖωσις. Υπάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίρρημα (=οἶκοι).

31. Ἐκ τῶν εἰς -us ληγόντων δύναμάτων τῆς τετάρτης κλίσεως θηλυκὰ εἰναι μόνον τὰ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (-uum, πληθυντικοῦ μόνον) αἱ εἰδοί, manus χείρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριττύς.

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta).

32. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει δύναμάτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, ληγοντα εἰς -es (γεν. ἔι ἡ ἔι) χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος ε- (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α

(dies ἡμέρα, 0. die-, res πρᾶγμα; θ. re-, species ὅψις, θ. specie-)

Singularis

Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēī	rēi	speciēi	diērum	rērum	—
Dat.	diēī	rēi	speciēi	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	diēs	rēs	speciēs
Voc.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημεῖωσις. Τὸ ε τῆς παραληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰναι μακρὸν μέν, ἀν προηγηταὶ αὐτοῦ φωνῆν (diēi, speciēi) παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἀν προηγηταὶ αὐτοῦ σύμφωνον (rēi, fidēi).

33. Ἐκ τῶν δύναμάτων τῆς πέμπτης κλίσεως

1) τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρη τὸν σχηματίζουν μόνον

τὸ dies ήμέρα καὶ τὸ res πρᾶγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον δημοσιευτικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν η δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμόν.

2) ἀρσενικοῦ γένους εἶναι μόνον τὸ dies ήμέρα (συνήθως) καὶ τὸ meridies μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ dies εἶναι θηλυκοῦ γένους, ίδιως ὅταν σημαίνῃ χρόνον η προθεσμίαν : longa dies μακρὸς χρόνος, certa dies ὀρισμένη προθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὀνόματα.

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὀνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἦτοι :

1) ἑτερογενῆ (heterogenēa)· τοιαῦτα εἶναι

frenum-i χαλινὸς	Plur. frena καὶ freni (ἀρσ.)
iocus-i παιδιά (παιχνίδι)	» ioci καὶ ioca (οὐδ.)
locus-i τόπος	» loci καὶ loca (οὐδ.)
(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ δεσμὸς - οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, κλπ.)	

2) ἑτερόχλιτα (heterochlīta)· τοιαῦτα εἶναι :

iugerum-i πλέθρον, Plur. iuger-a, -um, -ibus,	κατὰ τὴν γ' ακίσιν-
vas, vas-is ἀγγεῖον, Plur. vas-a, -orum, -is,	κατὰ τὴν β' ακίσιν-
requies -ētis ἡσυχία, Sing. acc. καὶ requiem, abl. requie, κα-	τὰ τὴν ε' ακίσιν.

Σημεῖος. Τὰ ficus, -i συκῆ καὶ laurus, -i δάφνη (τῆς β' ακίσεως, § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' ακίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς -us καὶ -u.

3) ἀφθονοῦντα (abundantia), ἦτοι ὀνόματα κλινόμενα
α') κατὰ δύο διαφορὰ γένη, ὡς

baculum -i	καὶ baculus -i	βακτηρία
callum -i	καὶ callus -i	τύλος (ὁ κάλος)
clipēus -i	καὶ clipeum -i	ἀσπίς
pilēus -i	καὶ pileum -i	πῖλος

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, κλπ.).

β') κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς

materia -ae	καὶ materies -ei	βλη
elēphans -antis	καὶ elephantus -i	ἐλέφας
plēbs, plēbis	καὶ plēbes -bēi	ὁ λαός (οἱ πληθεῖοι).

γ') κατὰ διάφορον γένος ἔμα καὶ κλίσιν, ὡς
 alimonia -ae καὶ alimonium -i τροφὴ
 tapētum -i καὶ tapes -ētis τάπης
 conātum -i καὶ conātus -us ἀπόπειρα
 penum -i καὶ penus -ōris (οὐδ.) καὶ penus - us (θηλ.)
 τροφή.

4) ἐλλειπτικὰ (defectiva). ταῦτα εἶναι :

A') ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero), ἦτοι

α') μόνον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (singularia tantum). τοιαῦτα εἶναι,
 κανονικῶς, τὰ κύρια δνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων,
 ποταμῶν, ὁρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ρώμη, Carthāgo Καρ-
 χηδῶν, Tiberis Τίβερις, Aetna Αἴτνα κλπ., τὰ δνόματα ἀφηρημέ-
 νων ἐννοιῶν, ὡς iustitia δικαιοσύνη, piētas εὐσέβεια κλπ., τὰ δνό-
 ματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σε-
 λήνη, hiems χειμών, ver ἔαρ κλπ., τὰ δνόματα τῶν μετάλλων, ὡς
 aurum χρυσός, argentum ἄργυρος, aes χαλκός, κλπ.

β') μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (pluralia tantum). τοιαῦτα
 κανονικῶς εἶναι τὰ δνόματα τῶν λαῶν ἢ ἔθνῶν, ὡς Sabīni οἱ Σαβῖ-
 νοι, Aedūi οἱ Αἰδουοι, Galli οἱ Γαλάται κλπ., συγκροτημάτων νή-
 σων ἢ ὁρέων, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νῆσοι), Alpes αἱ "Αλπεις
 κλπ., πόλεών τινων, ὡς Athēnae Ἀθῆναι, Puteōli οἱ Ποτίοι (πό-
 λις) κλπ., ἔορτῶν, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρό-
 νια, κλπ.

Pluralia tantum, ἦτοι εὔχρηστα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀρι-
 θμόν, εἶναι, ἐκτὸς ἀλλων, τὰ ἔξης συνηθέστατα δνόματα :

arma -orum ὅπλα	supéri	-orum οἱ ἄνω θεοὶ
moenia -ium τείχη	inféri	-orum οἱ κάτω θεοὶ
insidiae -arum ἐνέδρα	manes	-ium αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia -orum λάφυρα	divitiae	-arum ὁ πλοῦτος
indutiae-arum ἀνακωχὴ	tenēbrae	-arum τὸ σκότος
idus -uum αἱ εἰδοὶ (§31)	fauces	-ium ὁ λάρυγξ (26,4,B',β')
libéri -orum τὰ τέκνα (§17)	viscēra	-um τὰ σπλάγχνα
postéri -orum οἱ ἀπόγονοι	nuptiae	-arum ὁ γάμος
maiōres -um οἱ πρόγονοι	exsequiae-arum	ἡ ἐκφορά.

Σημεῖωσις. Ὁνόματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλουν
 σημασίαν, ὡς

'Ενικὸς

aedes, -is ναός
 aqua, -ae ὕδωρ
 auxilium, -i βοήθεια
 castrum, -i (ἡ μᾶλλον castellum, -i)
 φρούριον
 copia, -ae ἀριθμός
 impedimentum, -i κώλυμα
 littera, -ae (γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου)
 opéra, -ae κόπος
 rostrum, -i ῥάμφος ἢ ἔμβολον

Πληθυντικός

aedes, -ium οἰκος
 aquae, -arum ιαματικὰ ὕδατα.
 auxilia, -orum ἐπικουρικὸν στράτευμα
 castra, -orum στρατόπεδον
 copiae, -arum στρατεύματα
 impedimenta, -orum ἀποσκευαί
 litterae, -arum ἐπιστολὴ, συγγράμματα καπ.

opérae, -arum ἐργάται
 rostra, -orum τὸ δημόσιον βῆμα (ἐν τῇ Ἀριθμούσῃ ἀγορᾷ).

B') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (defectiva casibus)· τοιαῦτα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς :

dicis (γεν. ἐνικ.), εὔχρηστον εἰς τὰς φράσεις dicis causā καὶ dicis gratia νόμου χάριν (= γιὰ τὸν τύπο).

fas δσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὔχρηστον μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ·

fors τύχη, εὔχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν forte κατὰ τύχην·

infitias (αἰτ. πληθ.), εὔχρηστον εἰς τὴν φράσιν infitias ire ἀρνεῖσθαι·

pondō (ἀφαιρετ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὔχρηστον εἰς φράσεις οἷαι αἱ ἑξῆς : uncia pondo μία οὐγγία (τὸ βάρος), corōna aurea pondo ducentum (§ 15, 2) librarum, στέφανος χρυσοῦς (τὸ βάρος) διακοσίων λιτρῶν.

spon̄te (ἀφαιρ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου ὀνόματος spons, θηλ.), εὔχρηστον ἰδίᾳ εἰς τὰς φράσεις meā, (tuā, suā) sponte τῇ ἐμῇ (τῇ σῇ, τῇ αὐτοῦ) βουλήσει·

vicis (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου vix ἢ vicis ἐναλλαγή), εὔχρηστοι προσέτι ἡ αἰτιατικὴ vicem, ἡ ἀφαιρετικὴ vice καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ vices καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ vicibus (βλ. καὶ § 27, 6 [vis]).

5) "Ακλιτα" (indeclinabilia)· τοιαῦτα εἶναι τὸ instar (οὐδ. ὀνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἴδος-μορφή, mane (οὐδ. ὀνομ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ. ἐνικ.) πρωία καὶ secus (οὐδ. ὀνομ. καὶ αἰτ.) γένος-φῦλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

35. Τὰ ἐπίθετα (adiectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

- 1) τρικατάληχτα, ὡς alt-us, alt-a, alt-um ὑψηλός, -ή, -όν· celer, celér-is, celér-e ταχύς, -εῖα, -ύ·
- 2) δικατάληχτα, ὡς fort-is, fort-is, fort-e δυνατός; -ή, -όν·
- 3) μονοκατάληχτα, ὡς felix εύτυχής, -ής, -ές.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ τρικατάληχτα εἶναι :

α') **δευτερόκλιτα**, ἥτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποια κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long-us, long-a, long-um μακρός, -ά, -όν· liber, libéra, libér-um ἐλεύθερος, -α, -ον·

β') **τριτόκλιτα**, ἥτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποια κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ὡς celer, celér-is, celér-e ταχύς, -εῖα, -ύ, acer, acr-is, acr-e δέξυς, -εῖα, -ύ.

2) Τὰ δικατάληχτα καὶ τὰ μονοκατάληχτα ἐπίθετα εἶναι παντα τριτόκλιτα, ὡς facǐl-is (ἀρσ. καὶ θηλ.), facǐl-e (οὐδ.) εύκολος, -ον, felix (ἀρσ. θηλ. καὶ οὐδ.) εύτυχής, -ές.

Δικατάληχτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altǐ-or (ἀρσ. καὶ θηλ.), alt-ǐus (οὐδ.) ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα.

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) εἰς - us, - a - um : bon-us, bon-a, bon-um ἀγαθός, -ή, -όν·
- 2) εἰς - er, -(er)a, -(er) um : liber, libér-a, libér-um, ἐλεύθερος, -α, -ον, niger, nigr-a, nigr-um μέλας, -αινα, -αν.

Ση μείωσις. Μοναδικόν, ληγον εἰς -ur -ura -urum, εἶναι τὸ satur, satūra, satūrum πλήρης, -ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων

α') bonus ἀγαθὸς

S i n g u l a r i s

Nom.	bōn-ūs	bon-ă	bōn-ūm	bōn-ī
Gen.	bon-ī	bon-ae	bon-ī	bon-ōrum
Dat.	bon-ō	bon-ae	bon-ō	
Acc.	bon-ūm	bon-ăm	bon-ūm	bon-ōs
Voc.	bon-ě	bon-ă	bon-ūm	bon-ī
Abl.	bon-ō	bon-ă	bon-ō	

P l u r a l i s

bon-ae	bon-a
bon-ārum	bon-ōrum
bon-īs	
bon-ās	bon-ă
bon-ae	bon-ă
bon-īs	

β') liber ἐλεύθερος

S i n g u l a r i s

Nom.	liber	libēr-ă	libēr-ūm	libēr-i
Gen.	liber-ī	liber-ae	liber-ī	liber-ōrum
Dat.	liber-ō	liber-ae	liber-ō	
Acc.	liber-ūm	liber-ăm	liber-ūm	liber-ōs
Voc.	liber	liber-ă	liber-ūm	liber-ī
Abl.	liber-ō	liber-ă	liber-ō	

P l u r a l i s

libēr-ae	libēr-ă
liber-ārum	liber-ōrum
liber-īs	
liber-ās	libēr-ă
liber-ae	liber-ă
liber-īs	

γ') niger μέλαχς

S i n g u l a r i s

Nom.	nigēr	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī
Gen.	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ī	nigr-ōrum
Dat.	nigr-ō	nigr-ae	nigr-ō	
Acc.	nigr-ūm	nigr-ăm	nigr-ūm	nigr-ōs
Voc.	niger	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī
Abl.	nigr-ō	nigr-ă	nigr-ō	

P l u r a l i s

nigr-ae	nigr-ă
nigr-ārum	nigr-ōrum
nigr-īs	
nigr-ās	nigr-ă
nigr-ae	nigr-ă
nigr-īs	

Κατὰ τὸ bonus, -a, -um κλίνονται καὶ τὰ malus, -a, -um κακός, magnus, -a, -um μέγας, parvus, -a -um μικρὸς κ. ἢ.

Κατὰ τὸ liber κλίνονται τὰ ἐπίθετα asper (-ēra, -ērum) τραχύς, miser ἀθλιός, tener τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς -fer ἢ -ger, ὡς frugifer (fēra, -fērum) καρποφόρος, pomifer ὀπωροφόρος, armiger ὀπλοφόρος κλπ. καὶ τὸ μαναδικὸν satur, satūra, satūrum πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us καὶ -e). Οὕτως ἐκ τοῦ liber-us προῆλθε τὸ liber, ἐκ τοῦ miser-us τὸ miser κλπ. (βλ. § 17 puer καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **aeger** (-gra, -grum) ἄρρωστος, **creber** (-bra, -brum) πυκνός, **pulcher** (-chra, -chrum) ὥραζος, **ruber** (-bra,-brum) ἐρυθρός, **sacer** (-cra, -crum) ἱερὸς κ.ἄ. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us, -e), μετὸ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταῦτας ἀνέπτυξαν ἐν ε βραχὺ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **Γ.** Οὕτω ἐκ τοῦ **nigr-us** προῆλθε τὸ **nigr-** καὶ εἴτα **nig-e-r**, ἐκ τοῦ **sacr-us** τὸ **sacr-** καὶ εἴτα **sac-e-r** κλπ. (βλ. § 17 **ager** καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα.

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) τὰ τρικατάληκτα εἰς -er, -(e)ris, -(e)re·

2) τὰ δικατάληκτα εἰς -is, -e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς -ior, ius·

3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς x, ὡς audax τολμηρός, rapax ἀρπακτικὸς, felix εὐτυχῆς κλπ., ἄλλα δὲ εἰς -l,-r,-es,-us,-ns, κλπ., ὡς **vigil** (-gīlis) ἄγρυπνος, pauper (-pēris) πένης, **dives** (-vītis) πλούσιος, **vetus** (-tēris) παλαιός, prudens (-entis) συνετός κλπ.

Σημεῖωσις. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα είναι κυρίως ἢ δικατάληκτα ἢ μονοκατάληκτα, δσα δὲ ἔξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ητοι τὰ εἰς er), ησαν καὶ ταῦτα δικατάληκτα (celēr-is ἀρσ. καὶ θηλ., celēr-e οὐδ., acr-is ἀρσ. καὶ θηλ. acr-e οὐδ.), ἀλλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (-is), καὶ δσα πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **Γ** εἶχον ἄλλο σύμφωνον, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ **Γ** ἐν ε βραχύ. Οὕτως ἐκ τοῦ acr-is προῆλθε τὸ acr- καὶ εἴτα acr-e-r. (Πρβλ. § 38, liber καὶ niger).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιθέτων.

A'. Τρικατάληκτα.

(**celer** ταχύς, **acer** ὀξύς)

Singularis

Nom.	celer	celeris	celere	acer	.acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			aci	
Acc.	celerem	celerem	celere	acrem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			aci	

P l u r a l i s

Nom.	celēres	celēres	celeria	aeres	acres	acia
Gen.		celerium			acrium	
Dat.		celeribus			acribus	
Acc.	celeres	celeres	celeria	aeres	acres	acia
Voc.	celeres	celeres	celeria	aeres	acres	acia
Abl.		celeribus			acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celēber (-bris, -bre) ὀνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός. Τὸ celer εἶναι μοναδικὸν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δικατάληξτα.

(facilis εύκολος, altior ὑψηλότερος)

S i n g u l a r i s

	Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.	Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	facilis	facile	altior	altius
Gen.		facilis		altiōris
Dat.		facili		altiōri
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	facilis	facile	altior	altius
Abl.	facili		altiōr-e	

P l u r a l i s

Nom.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Gen.		faciliūm		altiōr-um
Dat.		faciliibus		altiōr-ibus
Acc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Voc.	faciles	facilia	altiōres	altiōra
Abl.		facilibus		altiōr-ibus

Κατὰ τὸ **facilis** κλίνονται τά : difficilis δύσκολος, simīlis ὅμοιος, dissimīlis ἀνόμοιος, fertīlis εὔφορος, fortis ἰσχυρός, gravis βαρὺς κ.ἄ.

Κατὰ τὸ **altior, -us** κλίνονται πάντα τὰ συγκριτικὰ (περὶ τῶν ὁποίων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοχατάληκτα.

(*felix εὐτυχής, prudens συνετός*)

Singularis

'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ..	'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ..
Nom. felix		prūdēns	
Gen. felic̄is		prudentis	
Dat. felici		prudentī	
Acc. felic̄em	felix	prudentēm	prudens
Voc. felix	felix	prudens	prudens
Abl. felic̄i		prudentī	
Pluralis			
Nom. felic̄es	felicia	prudentēs	prudentia
Gen. felic̄ium		prudentiūm	
Dat. felic̄ibus		prudentiūbus	
Acc. felic̄es	felicia	prudentēs	prudentia
Voc. felic̄es	felicia	prudentēs	prudentia
Abl. felic̄ibus		prudentiūbus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τά : atrox (atrōcis) σκληρός, ferox ἔγριος, audax (audācis) τολμηρός, rapax ἀρπακτικός κ.ἄ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τά : ingens ὑπερμεγέθης, νε-
hēmens σφοδρός, sapiens σοφός, elēgans κομψός κ.ἄ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.—Τὰ τριτό-
κλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i, τὴν γενικὴν
τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλη-
τικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -ia : celer-celeri-cele-
rium-celeria, gravis-gravi-gravium-gravia, felix-felici-felicium-feli-
cia (βλ. § 26, 2, β' καὶ γ' καὶ Σημ.).

'Εξαρθρούνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -e, τὴν γε-
νικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ
κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -a :

α) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, olov altior, altius-altiore, altio-
rum, altiora.

Σημείωσις. Τὰ ἀνώμαλα παραθετικὰ plurēs (πλεῖονες) καὶ complūres (πάξιμοιλοι) ἔχουν τὴν γενικήν του πληθυντικοῦ εἰς -ium : (plures, plura) plurium, (complures, complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα compos (-ōtis) ἐγκρατής, dives (-vītis) πλούσιος, particeps (-cīpis) μέτοχος, pauper (-pēris) πένης, princeps (-cīpis) πρωτος, superstes (-stītis) ἐπιζῶν καὶ vetus (-teris) παλαιός : divitē-divitum, -vetere-veterum-vetera. (Ἐκ τῶν προηγουμένων ἐπτὰ μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ vetus σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου vetera, καὶ τὸ dives, κατὰ ἀπολογίαν, ditia ἀντὶ divitia).

2) ἔχουν τὴν γενικήν του πληθυντικοῦ εἰς -um (καίτοι ἔχουν τὴν ἀφαιρετικήν του ἑνικοῦ εἰς -i) τὰ ἐπίθετα inops (-ōpis) ἐνδεῆς καὶ memor (-ōris) μνήμων : (inōpi) inōpum, (memori) memōrum

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

42. Ἐκ τῶν ἀνώμαλων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι :

1) μερικὰ ἔλλειπτικὰ ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5) καὶ τοιαῦτα συνήθη εἶναι :

(ceterus), cetēra, cetērum δὲ τερος, δὲ λοιπός. Τὴν ἀχρηστὸν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῦ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ relīquius, δὲ λοιπός.

frugi συνετός, ἄκλιτον. (Κυρίως ἑνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος frux καρπός).

nequam οὐτιδανός, ἄκλιτον.

potis ἢ pote δυνατὸς (ώς ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ παντὸς γένους). (sons), sontis ἔνοχος. Ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ ἀχρηστος.

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς

inanīmus, -a, -um καὶ inanīmis, -e ἀψυχος

inērmus, -a, -um καὶ inērmis, -e ἀσπλος

opulentus, -a, -um καὶ opūlens, (-ntis) πλούσιος

4. Αἱ μετοχαί.

43. Αἱ μετοχαὶ (participia) λήγουν :

1) εἰς -us,-a,-um αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἱ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (ἢ ἀρίστου) : amatūr-us, amatūr-a, amatūr-

-um ἀγαπήσων,-ουσα,-ον· amāt-us, amāt-a, amāt-um ἡγαπημένος,-η,ον, (ἡ ἀγαπηθείς,-εῖσα, -έν).

Αὕται κλίνονται ὅπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonūs).

2) εἰς -ans (-antis) η̄ -ens (-entis) αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος : amans (amant-is) ἀγαπῶν,-ῶσα,-ῶν, delens (delent-is) καταστρέφων,-ουσα,-ον κλπ.

‘ Αὕται κλίνονται κατὰ τὴν γ’ κλίσιν, ὡς τὰ μονοκατάληχτα ἐπίθετα εἰς -ns (§ 40 γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν λήγουν (ὅχι εἰς -i ἀλλὰ) εἰς -e : Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου βασιλεύοντος, praesente medico παρόντος τοῦ ιατροῦ.

Λήγουν ὅμως καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -i, ὅταν λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα : in praesenti tempore ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά.

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (ὅπως καὶ τῶν τῆς Ελληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοὶ (gradus), η̄τοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus) : altus,-a,-um ὑψηλός,-ή,-όν.

2) ὁ συγκριτικὸς (gradus comparatīvus) : altior, altius (§ 40, β') ὑψηλότερος,-α,-ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlatīvus) : altissimus, altissima, altissimum ὑψηλότατος, -η, -ον.

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι :

1) τοῦ συγκριτικοῦ -ior (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ -issimus, -issima, -issimum.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου (η̄ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ δόπον εὑρίσκομεν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὴν ἐνικὴν γενικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν -i η̄ -is· π. χ. altus (γεν. alt-i) ὑψηλὸς —alt-ior, alt - ius, alt - issimus, -a,-um (§ 40 β').

longus (γεν. long-i) μακρὸς —long-ior, long-ius, long-issimus, -a,-um·

brevis (γεν. brev-is) βραχὺς—brev-ior, brev-ius, brev-issimus, -a,-um (§ 40, β').

felix (γεν. felic-is) εὐτυχῆς—felic-ior, felic-ius, felic-issimus, -a,-um (§ 40, γ').

prudens (γεν. prudent-is) συνετός — prudent - ior, prudent-ius, prudent-issimus, -a, -um.

46. Ἐκ τῶν παραθετικῶν :

- 1.) τὰ σύγκριτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληχτα τριτόχλιτα (βλ. § 40, β').
- 2.) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληχτα δευτερόχλιτα (βλ. § 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμὸς παραθετικῶν.—1.) "Εξ ἐπίθετα εἰς -īlis, ἥτοι τὰ facilis εὔκολος, difficultis δύσκολος, similis ὁμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humilis ταπεινὸς καὶ gracilis ραδινός, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὅχι τῆς καταλήξεως -issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως -līmus, ὡς facilis (γεν. facil-is) —facil-ior, facil-iūs, facil-līmus,
-a,-um.
similis (γεν. simil-is) —simil-ior, simil-iūs, simil-līmus,
-a,-um.
humilis (γεν. humil-is) —humil-ior, humil-iūs, humil-līmus,
-a,-um.
gracilis (γεν. gracil-is) —gracili-or, gracil-iūs, gracil-līmus,
-a,-um.
(ἀλλὰ nobilis εὐγενῆς —nobiliar, nobilissimus χλπ.).

2.) Τὰ εἰς -er (εἴτε δευτερόχλιτα εἴτε τριτόχλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -rimus εἰς ἄντὴν τὴν ἔνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ :

pulcher (γεν. pulchr-i) ὀραῖος —pulchr-ior, pulchr-iūs,
pulcher-rīmus,-a,-um

acer (γεν. acr-is) ὀξὺς —acr-ior, acr-iūs,
acer-rīmus,-a,-um

pauper (γεν. pauper-is) πένης —pauper-ior, pauper-iūs,
pauper-rīmus,-a,-um.

Σημεῖωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον velus παλαιὸς (γεν. veter-is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς -rimus : veter-rīmus. Τοῦ δὲ ἐπίθετου matūrus ὕριμος, ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturīmus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -dicus, -volus, -ficus (ἥτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐν τῶν ρημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, volo θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικὰ των εἰς -entior,
-entissimus, ὡς

maledīcus (γεν. maledic-i) κακολόγος,

maledic - entior,-entius, maledic-entissimus,-a,-um·

magnifīcus (γεν. magnific-i) μεγαλοπρεπής,

magnific -entior, -entius, magnific-entissimus,-a,-um·

benevōlus (γεν. benevol-i) εὐμενής,

benevol - entior, -entius, benevol-entissimus,-a-um.

Σημεῖος. Ομοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ καὶ τοῦ ἐπιθέτου provīdus (γεν. provid-i) προορατικὸς (provid - entior, provid - entissimus). Ο δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀνωτέρω παραθετικῶν εἶναι κανονικός, διότι θετικὰ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἡσαν maledīcens, magnifīcens, benevōlens, provīdens. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ δποίου ἡ γενικὴ εἶναι divit - is, ἀλλὰ καὶ dit - is, κατὰ συγκοπὴν) παραθετικὰ εἶναι divit - ior καὶ dit - ior, divit - issimus καὶ dit - issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά.

bonus ἀγαθὸς — mēlior, - ius ἀμείνων — optīm -us-a, -um
ἀριστος·

malus κακὸς — peior, peius χείρων — pessim - us, -a, -um
χείριστος·

magnus μέγας — maior, maius μείζων — maxim -us, -a, -um
μέγιστος·

parvus μικρὸς — minor, minus ἐλάσσων — minim -us, -a, -um
ἐλάχιστος·

multi, -ae, -a, πολλοὶ — plures, plura πλείονες — plurim -i,
-ae, -a πλεῖστοι (§41, 1, α', Σημ.).

multum πολὺ — plus πλεῖον — plurimum πλεῖστον.

Σημεῖος. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανός (§ 42, 1) παραθετικὰ εἶναι τοῦ μὲν frugi: frugal - ior, frugal - ius, frugal - issimus, -a, -um, τοῦ δὲ nequam, nequier, nequius, nequissimus, -a, -um.

50. Επίθετα ἐλλειπτικὰ ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθέσεως (defectiva gradibus). — Στεροῦνται ὅλως παραθετικῶν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιήτητα, ἡ ἴδιότητα, ἡ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάζῃ διαφόρους μα-

θμούς, ὅπως είναι τὰ δηλοῦντα ψληνή, ὡς aureus χρυσοῦς, ferrēus σιδηροῦς, τόπον ἡ χρόνον, ὡς marinus θαλάσσιος, nocturnus νυκτερινός, μέτρον, ὡς bipes δίπους, triennis τριετής, συγγένειαν ἡ καταγωγήν, ὡς paternus πατρικός, fraternus ἀδελφικός, romānus ρωμαϊκός, τὰ δηλοῦντα ἀπόλυτόν τι ἡ ἄρνησιν, ὡς mortālis θνητός, omnipōtentis παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἀνπνοιος κλπ.

2) **Στεροῦνται θετικοῦ** προπάντων παραθετικὰ ἐπίθετα γινόμενα ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιφρημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν) :

(citra ἐντεῦθεν, ἐντὸς)	—	citerior ἐγγύτερος, citīmus ἐγγύτατος
—	—	deterior χειρῶν, deterrīmus χειριστος
(intra ἔνδον)	—	interior ἐνδότερος intīmus ἐνδότατος
(πρβλ. Ἑλλην. ὥκν.)	—	ocior ταχύτερος, ocissīmus ταχύτατος
(p̄ae πρό, ἐμπρός)	—	prior πρότερος, prīmus πρώτος
(prope ἐγγύς)	—	propior ἐγγύτερος, proxīmus ἐγγύτατος
(πρβλ. potis, § 42)	—	potior κρείσσων, potissīmus κράτιστος
(ultra πέραν)	—	ulterior ὡς πέραν, ultīmus ἔσχατος

3) **Στεροῦνται** τοῦ ἑτέρου τῶν παραθετικῶν, ἦτοι

α') τοῦ **συγκριτικοῦ**, τὰ ἐπίθετα

falsus φευδῆς		falsissimus ψευδέστατος
novus νέος	(recentior ἐκ τοῦ recens,	
	πρόσφατος)	novissimus ἔσχατος
sacer ἱερὸς	(sanctior ἐκ τοῦ sanctus)	sacerrimus ἱερώτατος
vetus παλαιός	(vetustior ἐκ τοῦ vetus-	
	tus)	veterrimus παλαιότατος

καὶ ἄλλα τινά·

β') τοῦ ὑπερθετικοῦ , τὰ ἐπίθετα
alācer εὔθυμος—alacrior εὐθυμότερος
iūnēis νέος —iunior νεώτερος
senex γέρων —senior πρεσβύτερος
καὶ ἄλλα τινά.

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἦτοι τὸ extērus ὡς ἔξω, infērus ὡς κάτω, supērus ὡς ἄνω καὶ postērus ὡς ἐπόμενος, ἔχουν δύο τύπους **ὑπερθετικοῦ**, ἦτοι ταῦτα εἶναι abundantia ὡς πρὸς τὸν **ὑπερθετικὸν** (πρβλ. § 42, 2):

exterus exterior ἔξωτερος, extrēmus καὶ extīmus ἔξωτατος
 inferus inferior κατώτερος, infīmus καὶ īmus κατώτατος
 superus superior ὑπέρτερος, suprēmus καὶ summus ὑπατος,
 posterus posterior μεταγενέστερος, postrēmus καὶ postūmus
 τελευταῖος.

52. Παραθετικὰ περιφραστικά.— Τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν φωνῆν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶς, ἥτοι τὸν μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone-us ἐπιτήδειος, —magis idoneus, maxime idoneus
 dubi -us ἀμφίβολος, —magis dubius, maxime dubius
 vacu -us κενός, —magis vacuus, maxime vacuus
 (Πρβλ. τὰ ὀρχαῖα Ἑλληνικά : φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος κλπ.).

Σημεῖοι ωστε. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά των κανονικῶν, ὡς antiquus ἀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

53. Παραθετικὰ ἐπιρρημάτων.— Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν. (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν) ἐπιρρήματα σχηματίζοντα παραθετικά εἶναι προπάντων τὰ ἔξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τινα ἔχοντα τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἔξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγκριτικὸν εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν -e, ὡς

(rectus)	rectē	ὀρθῶς	—rectius	ὀρθότερον,	rectissim -ē
					ὀρθότατα
(miser)	miserē	ἀθλίως	—miserius	ἀθλιώτερον,	miserrim -ē
					ἀθλιώτατα
(celer)	celeriter	ταχέως	—celerius	θᾶσσον,	celerrim -ē
					τάχιστα
(acer)	acriter	δέξεως	—acrius	δέξύτερον,	acerrim -ē
					δέξυτατα.

(gravis)	graviter	βαρέως	—gravius βαρύτερον; gravissim-ē
(facilis)	facilē	εύκολως	—facilius εύκολώτερον, facilim-ē εύκολώτατα
(prudens)	prudenter	συνετῶς	—prudentius συνετώτερον, prudentissim-ē συνετώτατα (§ 48)
(bonus)	běně	εὖ	—melius ἡμεινον, optim-ē ἡριστα
(malus)	mǎlē	κακῶς	—peius κεῖρον, pessim-ē χείριστα

non multum ἢ paulum ὀλίγον	—minus ξσσον, minim-ē ηκιστα
prope ἐγγὺς (§ 50)	—propius ἐγγύτερον, proxīme ἐγγύτατα
diu ἐπὶ πολὺν χρόνον	—diutius πλείονα χρόνον, diutis- sime πλεῖστον χρόνον
saepē πολλάκις	—saepius πλεονάκις, saepissime πλειστάκις.

54. Ἀνώμαλα παραθετικὰ ἐπιρρημάτων

multum πολύ,	plus	πλέον,	plurimum	πλεῖστον
magnopère (ἢ μεγάλως,	magno opere)	magis	μᾶλλον,	maxime
—	deterius	χεῖρον,	deterime	χείριστα
—	ocius	θᾶσσον,	ocissime	τάχιστα
—	potius	μᾶλλον,	potissimum	μάλιστα
(πρβλ. § 50, 2)	prius	πρότερον,	primum ἢ primō πρῶτον	
merito ἀξίως,				meritissimo μάλιστα ἀξίως
nuper νεωστί,	(πρβλ. § 50, 3 α')			
satis ἀρκούντως,	satius	κρεῖσσον,	nuperrime μόλις πρὸ διλήγου	
sc. οὐλως (nihilō) secius ἢ setius οὐδὲν ηπτον (πρβλ. § 50, 3, β').				

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

55. Ἀντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :

- 1) προσωπικὰς (*pronomina personalia*),
- 2) κτητικὰς (*pronomina possessīva*),
- 3) δεικτικὰς (*pronomina demonstratīva*),
- 4) δριστικὰς (*pronomina determinatīva*),
- 5) ἀναφορικὰς (*pronomina relatiūa*),
- 6) ἐρωτηματικὰς (*pronomina interrogatīva*),
- 7) ἀορίστους (*pronomina indefinita*).

Σημεῖοι. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνουν δὲ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλων λεκτικῶν μέσων γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ πρὸς ἐκφρασιν αὐτοπαθείας ἡ ἀλληλοπαθεία, θά διώμεν ἐν τῷ Συντακτικῷ.

56. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 1) εἰναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ, sui (γενικῆς) οὗ, ἔαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἔξῆς :

Singularis

(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)
-------------------	---------------------	--------------------

Nom.	egō	ἐγώ	tū	τύ
Gen.	mēī	ἐμοῦ,	μοῦ	τοῦ
Dat.	mīhī	ἐμοί,	μοι	τοῖ
Acc.	mē	ἐμέ,	με	τε
Abl.	a mē	= ὑπ' ἐμοῦ	ā tē	= ὑπὸ τοῦ

Pluralis

Nom.	nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς
Gen.	nōstri		věstrī,	
	nōstrum	ἡμῶν	věstrum	ὑμῶν
Dat.	nōbis	ἡμῖν	vōbis	ὑμῖν
Acc.	nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς
Abl.	ā nōbīs	= ὑφ' ἡμῶν	ā vōbīs	= ὑφ' ὑμῶν

1) Ἡ ἐλλείπονσα δόνομαστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (δπως εἰς τὴν ἀρχαίαν 'Ελληνικὴν) ἀναπληροῦται διὰ τῆς δόνομαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἑκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ ὁριστικῶν ἀντωνυμιῶν hic, ille, is, κλπ.

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (nostri, nostrum — vestri, vestrum) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -i τύπου χρῆσις γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἶναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητική, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -um, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἶναι διαιρετική: amici memorēs nostri (vestri) sunt οἱ φίλοι μνήμονες ἡμῶν (ὑμῶν) εἰσιν· melior pars nostri immortalis est τὸ κρεῖττον ἡμῶν μέρος ἀθάνατόν ἔστι· ἀλλά: multi nostrum πολλῷ (ἐξ) ἡμῶν, quis vestrum, τίς (ἐξ) ὑμῶν.

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου τοῦ καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή, διὰ τοῦ προσφύματος met: egō - met ἔγωγε, nōs met ἡμεῖς γε-ἡμᾶς γε. tēmet σέ γε, sēmet ἔαυτόν γε. Ὁ δὲ τύπος του ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος tē: tūte σύγε. Τέλος οἱ τύποι me, te, se ἐνισχύονται διὰ διπλασιασμοῦ: mēmē ἔμέγε, tēlē σέγε, sēsē ἔαυτόν γε.

57. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἶναι αἱ ἑξῆς :

mēus,	mēa	mē-um	ἔμος, ἔμή, ἔμὸν
nostēr,	nostrā	nostrum	ἡμέτερος, -a, -ov
tū-us,	tūa,	tū-um	σός, σή, σὸν
vestēr,	vestrā,	vestrum	ἡμέτερος, -a, -ov
sū-us,	sū-a,	sū-um	δό, δή, τὸ ἔαυτον,-ῆς,-oū, (ό ίδικός του κλπ.). δό, δή, τὸ ἔαυτῶν, (ό ίδικός των κλπ.).

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' bonus καὶ γ' niger). Τοῦ ἀρσενικοῦ δόμως meus κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι mi (ἢ meus), ἥτοι δόμοίσα μὲ τὴν δόνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὅπότε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην δόνομα λαμβάνεται κατ' δόνομαστικὴν: mi fili uīe μου (§ 19, 3), meus oculus δόθαλμέ μου.

Σημείωσις. 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος -met ἢ τοῦ -pte: meāmet facta τὰ ἔμάγε κατορθώματα, suāpte manu διὰ τῆς ίδιας αὐτοῦ χειρός.

Σημείωσις. 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν noster καὶ vester παράγονται τὰ μινουκατάληκτα ἐπίθετα nostras (-alis) ἡμεδσπός, vestras (-atis). Ὕμεδσπός (βλ. § 26, 4, B', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἔξης :

1) hīc, haec, hōc (σχετικὴ μὲ τὸ α' πρόσωπον) ὅδε, ἥδε, τόδε, οὗτος, αὕτη τοῦτο.

2) istē, istā, istūd (σχετικὴ μὲ τὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὐτή, αὐτό).

3) ille, illa, illūd (σχετικὴ μὲ τὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.

4) tālis, tale τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (τριτόκλιτος δικατάλη-
κτος, § 40 β').

5) tantus, tanta, tantum τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο—τηλικοῦ-
τος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο· (δευτερόκλιτος τρικατάληκτος, § 38, α').

6) tōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦται·

7) tōt-īdem (ἐκ τοῦ toti = tot καὶ τοῦ dem· ἄκλιτος, πληθυ-
ντικοῦ μόνον), ἔτεροι τοσοῦτοι κλπ. (ἄλλοι τόσοι κλπ.).

Αἱ τρεῖς πρῶται κλίνονται ὡς ἔξης :

S i n g u l a r i s

Nom.	hic	haec	hōc	istē	istā	istūd
Gen.		hūiūs	(προφ. hujus)		istīus	
Dat.		hūiūc		—	istī	
Acc.	hunc	hanc	hōc	istum	istam	istūd
Abl.	hōc	hāc	hōc	istō	istā	istō

P l u r a l i s

Nom.	hī	hae	haec	istī	istae	istā
Gen.	hōrum	hārum	hōrum	istōrum	istārum	istōrum
Dat.		hīs			istīs	
Acc.	hōs	hās	haec	istōs	istās	istā
Abl.		hīs			istīs	

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	illē	illā	illūd	illī	illae	illā
Gen.		illīus		illōrum	illārum	illōrum
Dat.		illī			illis	
Acc.	illum	illam	illūd	illōs	illās	illā
Abl.	illō	illā	illō		illis	

Σημείωσις. Οἱ τύποι οἱ λήγοντες εἰς σὲ ἐνισχύονται προστιθεμένου εἰς αὐτοὺς τοῦ προσφύματος εἰς: huiusce, hisce, hosce κλπ. (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. οὐτοί, τουτού κλπ.).

59. Ὁριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἔξῆς :

1) *is*, *ěā*, *īd* οὗτος, αὗτη, τοῦτο—αὐτός, αὐτή, αὐτὸς μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον βλ. καὶ § 56, 1)

2) *ipse*, *ipsă*, *ipsūm* αὐτός, αὐτή, αὐτὸς
(ὁ ἕδιος ἡ ἕδια, τὸ ἕδιον)

3) *īdem*, *ěādem*, *īdem* ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτὸς
(ὁ ἕδιος, ἡ ἕδια, τὸ ἕδιον)

4) *alter*, *altēra*, *altērum* ὁ ἔτερος, ἡ ἔτέρα, τὸ ἔτερον
(ὁ ἄλλος, ἡ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξῆς :

S i n g u l a r i s

Nom.	<i>īs</i>	<i>ěā</i>	<i>īd</i>	<i>ipse</i>	<i>ipsă</i>	<i>ipsum</i>
Gen.		<i>ēius</i> (πρφ. <i>ejus</i>)			<i>ipsīus</i>	
Dat.		<i>ěi</i>			<i>ipsī</i>	
Acc.	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>	<i>ipsum</i>	<i>ipsam</i>	<i>ipsum</i>
Abl.	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>	<i>ipsō</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsō</i>

P l u r a l i s

Nom.	(<i>ěī</i>) <i>iī</i>	<i>eae</i>	<i>ěā</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsae</i>	<i>ipsă</i>
Gen.	<i>eōrum</i>	<i>eārum</i>	<i>eōrum</i>	<i>ipsōrum</i>	<i>ipsārum</i>	<i>ipsōrum</i>
Dat.		(<i>ěīs</i>) <i>iīs</i>			<i>ipsīs</i>	
Acc.	<i>ěōs</i>	<i>ěās</i>	<i>ěā</i>	<i>ipsōs</i>	<i>ipsās</i>	<i>ipsă</i>
Abl.		(<i>ěīs</i>) <i>iīs</i>			<i>ipsīs</i>	

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	<i>īdem</i>	<i>ěādem</i>	<i>īdem</i>	<i>ěīdem</i>	<i>ěaedem</i>	<i>ěādem</i>
				ἡ <i>īdem</i>		
Gen.		<i>ēīsdem</i>		<i>eōrundem</i>	<i>eārundem</i>	<i>eōrundem</i>
Dat.		<i>eīdem</i>			<i>eīsdem</i>	(<i>iīsdem</i>) <i>īsdem</i>
Acc.	<i>eundem</i>	<i>eāndem</i>	<i>īdem</i>	<i>eōsdem</i>	<i>eāsdem</i>	<i>eādem</i>
Abl.	<i>eōdem</i>	<i>eādem</i>	<i>eōdem</i>	<i>eīsdem</i>	(<i>iīsdem</i>) <i>īsdem</i>	

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	alter	altéra	altérum	alterī	alterae	alterā
Gen.		alterīus		alterōrum	alterārum	alterōrum
Dat.		alterī				alterīs
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	alterā
Abl.	alterō	alterā	alterō			alterīs

Σημείωσις. Η ἀντωνυμία idem, eadem, idem προσήλθεν ἐκ τῆς is, ea, id μετά τοῦ προσφύματος -dem, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν χλίσιν μένει ἀμετάβλητον (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. ὅ-δε, ἥ-δε, τό-δε).

Κατὰ τὴν χλίσιν τὸ τελικὸν m πρὸ τοῦ dem τρέπεται εἰς n : eundem, eorundem κλπ. (ἄντι eumdem, eorumdem κλπ.).

60. Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἔξῆς :

- 1) qui, quae, quod ὅς, ᾧ, ὁ (ὁ ὅποιος, ᾧ ὅποία, τὸ ὅποιον).
- 2) qualis, quale οἵος, οἵα, οἴον (ὅποῖος, ὅποία, ὅποιον), τριπλακτικοὶ δικατάληγτος (§ 40, β', facilis).
- 3) quantus, quanta, quantum ὅσος, ὅση, ὅσον, (ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον). δευτερόκλιτος τρικατάληγτος (§ 38, α', bonus).
- 4) quod (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) ὅσαι, ὅσαι, ὅσαι (πρβλ. § 58, 6, tot).
- 5) uter, utra, utrum ὅπότερος, ὅποτέρω, ὅπότερον.

Η πρώτη καὶ ἡ τελεύταια κλίνονται ὡς ἔξῆς :

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	qui	quae	quod	qui	quae	quae
Gen.	cuius	(πρόφ. cuius)		quorum	quārum	quōrum
Dat.	cuī (προφ. μονοσυλλάβως)				quībus	
Acc.	quēm	quām	quod	quōs	quās	quae
Abl.	quō	quā	quō		quībus	

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	utér	utra	utrūm	utrī	utrae	utrā
Gen.	utrīus			utrōrum	utrārum	utrōrum
Dat.	utrī				utrīs	
Acc.	utrūm	utram	utrum	utrōs	utrās	utrā
Abl.	utrō	utrā	utrō		utrīs . (§ 38, γ)	

Σημείωσις 1. Τῆς ἑνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod ὑπάρχει καὶ τύπος quī (= quo), εὐχετηρίας idīa εἰς τὴν φράσιν quicūm (= μεθ' οὖ, μεθ' ἡς, μεθ' οὐ).

Σημείωσις 2. Ἡ (ἄκλιτος) ἀναφορική ἀντωνυμία quot διπλασια-
ζομένη καθίσταται ἀφαιρετολογική (quotquot = δσοιδήποτε). Ἀφαιρετολογικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι (pronomina relativa indefinita) καθίστανται πᾶσαι αἱ ἀναφο-
ρικαὶ ἀντωνυμίαι προστιθεμέγου εἰς αὐτὰς τοῦ μορίου — cumque (τὸ δόποιον
κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον):

- 1) quicunque, quaecumque, quodcumque δστισδήποτε (gen. cuius-
cumque, dat. cuicumque κλπ.).
- 2) quāliscumque, quālecumque οὐσοιδήποτε, ὅποιοισδήποτε.
- 3) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque ὁσοιδήποτε.
- 4) quotcumque ὁσοιδήποτε.
- 5) utercumque, utrācumque, utrumcumque ὅποτεροισδήποτε (gen.
utriuscumque, dat. utricumque κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 6) εἰναι αἱ ἔξης:

- 1) quis, quid? (οὐσιαστικὴ) τίς, τί;
- 2) qui, quae, quod? (ἐπιθετικὴ) ποῖος, ποία, ποῖον; (πρβλ.
§ 60, 1).
- 3) uester, uestra, uestrum? πότερος,-α,-ον, ποῖος ἐκ τῶν δύο;
(πρβλ. § 60, 5).
- 4) quālis, quāle? ποῖός τις; τί λογῆς; (πρβλ. § 60, 2).
- 5) quantus, quantata, quantum? πόσος,-η,-ον; πηλίκος; (πρβλ.
§ 60, 3).
- 6) quōd? (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) πόσοι; (πρβλ. § 58, 6,
tot.).

Ἐκτὸς τῆς quis, quid, αἱ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντω-
νυμίαι κλίνονται δπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

Ἡ quis, quid κλίνεται ως ἔξης:

Singularis

Ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν

Οὐδέτερον

Nom.	quiſ	τίς ;	quiſd	τί ;
Cen.	cuius	τίνος ;		
Dat.	cui	τίνι ;		
Acc.	quem	τίνα ;	quiſd	τί ;
Abl.	quo			

Pluralis

Nom.	qui	τίνες ;	quae τίνες ;	quae τίνα ;
Gen.	quiōrum	τίνων ;	quiōrum τίνων ;	quiōrum τίνων ;
Dat.			quiōbus τίσι ;	
Acc.	quiōs	τίνας ;	quiās τίνας ;	quiās τίνα ;
Abl.			quiōbus	(πρβλ. § 60, 1).

Σημείωσις 1. Τῆς ἑνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας quiς, quiōd οὐδέποτε καὶ τύπος qui (=quo), (πρβλ. § 60, Σημ. 1).

Σημείωσις 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μόριον nam (δή, λοιπόν), τὸ ὅποιον κατὰ τὴν κλίσιν αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον : quisnam? quidnam? tīc λοιπόν; tī λοιπόν; quinam? quaenam? quodnam? ποῖος λοιπόν; κλπ. gen. cuiusnam, dat. cuiinam κλπ. (πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σημείωσις 3. Ἐκ τῆς ἑνικῆς γενικῆς cūius (τίνος ;) παράγεται καὶ μία ἄλλη (τρικατάληκτος δευτερόκλιτος) ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ cūia, cūiā, cūiām, ἔχουσα σημασίαν κτητικήν : cuius vox? τίνος φωνή? Ἐκ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παράγεται τὸ ἐρωτηματικὸν μονοκατάληκτον ἐπίθετον cuius (γεν. cuiatīs κλπ. = ποδαρός ;), εἰς τὸ ὅποιον ἀποδίδονται ως ἀπάντησις τὸ nostras ἡμεδαπός καὶ vestras ὑμεδαπός (§ 26, 4, Β', β').

62. Αόριστοι ἀντωνυμίαι (§ 55, 7) εἶναι οἱ ἔξι :

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

- 1) quiς, (quae ἢ qua), quiōd τīc, τī, 1) qui, quae ἢ qua, quiōd τīc, τī:
Gen. cūius, Dat. cui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

- Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ συνήθως qua καὶ σπανιότερον quae (τινά).
2) alīquis, (alīqua ἢ alīquae), 2) aliquī, aliquā, aliquōd τīc, τī:
alīquiōd τīc, τī:

Gen. alicūius, Dat. alicui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

- Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικὴ ὀνομ. καὶ αἰτ. συνήθως alīquā (τινά).
3) quispiam, (quaeipiām) ἢ quid- 3) quispiam, quaeipiām, quod-
piam τīc, τī:

Gen. cuiuspīam, Dat. cuiipiām κλπ.

- 4) quisquam, quidquam ἢ quic- 4) ullus, ulla, ullum τīc, τī:
quam τīc, τī:

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam Gen. ullius, Dat. ulli, Acc. ullum, ullam, ullum κλπ.

'Ο πληθυντικὸς κοινὸς ἀμφοτέρων
ulli, ulla, κλπ. (§ 38, α')

5) quīdam, quaedam, quiddam 5) quīdam, quaedam, quod-
tīc, tī: dam tīc, tī:

Gen. cuiūsdam, Dat. cuidam, Acc. quendam, quandam
Plur. Gen. quorundam, quarundam (προβλ. § 59, Σημ. idem).

6) aliquot (ἄκλιτος) τινὲς (§ 60, 4).

7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet
δστισδήποτε δστισδήποτε.

Gen. cuiuslibet, Dat. cuilibet κλπ.

8) quivis, quaevis, quidvis δσ- 8) quivis, quaevis, quodvis
τισδήποτε (οποιος θέλεις) δστισδήποτε (ὅποιος θέλεις).

Gen. cuiusvis, Dat. cuivis κλπ.

9) quisque, (quaeque), quidque 9) quisque, quaeque, quodque
tīc, ἔκαστος, ἔκάστη, ἔκαστον ἔκαστος,-η-ον.

Gen. cuiusque, Dat. cuivis κλπ.

10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaque
εīc ἔκαστος, πᾶς unumquodque εīc ἔκαστος, πᾶς

Gen. unicuiusque, Dat. unicuique, Acc. unumquemque,
κλπ. (ἥτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἡ qui κλίνονται χωριστά).

11) nemo (ἐκ τοῦ ne+hemo, ἥτοι homo) 11) nullus, nulla, nullum οὐδεὶς — Gen. nullius
Dat. nemini, Acc. neminem
'Η ἀφαιρετικὴ καὶ δόλος δ πλη-
θυντικὸς ἐλλείποντας καὶ ἀναπλη-
ροῦνται ἐκ τῆς nullus, -a, -um.

Gen. nullius, Dat. nulli,
Acc. nullum, nullam, nul-
lum κλπ. (βλ. ἀνωτέρω, 4,
ullus).

12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἔνικοῦ δόνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον)
οὐδὲν πρᾶγμα. (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re, § 32).

13) alter, altēra, altērum ἔτερος (βλ. § 59).

14) neuter, neutra, neutrum οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον — Gen.

neutrīus, Dat. neutri, Acc. neutrum, neutram, neutrum,
κλπ. (§ 60, uter).

- 15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω, ἄμφότεροι, -αι, -α (κλίνονται
ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo).
- 16) aliūs, alīa, alīud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο—Gen. aliūs, Dat. aliī,
Acc. aliūn, aliām, aliud κλπ. (ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον
ἐπίθετον).
- 17) aliquantus, -a, -um, ποσός, -η, -ὸν (κάμποσος).

Σημεῖον τὴν ἑνικήν γενικήν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς
-ius καὶ τὴν δοτικήν εἰς -i, ἐκτὸς τῶν ἀντωνυμῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59),
ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, -a, -um (εἰς) καὶ τὸ ἐπίθετα
solus, -a, -um (μόνος) καὶ totus, -a, -um (ὅλος, ὅλοκληρος), τὰ δοποῖα εἰς τὰς
λοιπὰς πτώσεις κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'):
unus, -a, -um, Gen. unius, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum κλπ.—solus, -a, -um
Gen. solius, Dat. solī, Acc. solum, solam, solum, κλπ.—totus, -a, um, Gen.,
totius, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum κλπ.

Τοῦ -ius τῆς ἑνικῆς γενικῆς τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ
δοποῖον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6 Σημ.) εἶναι συνήθιστος μακρόν, λεπτόνεται καὶ ὡς
βραχύ, ιδίως εἰς τοὺς ποιητάς : alterius καὶ alterius κλπ. ἄλλὰ πάντοτε (aliūs)
γεν. aliūs.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomima correlatīva).

Ἐρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ ὀρι- στικαὶ (§ 58 - 59)	Αναφορικαὶ (§ 60)	Αόριστοι (§ 62)
quis ?	hic, iste ille, is κλπ.	qui quicunque	aliquis κλπ.
qualis ?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus ?	tantus	quantus quantuseum- que	aliquantus
quot ?	tot	quot quoteumque	aliquot

**64. Συσχετικά ἀντωνυμικά ἐπιρρήματα
(adverbia pronominalia correlativa)**

α') Τοπικά

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Αναφορικά	Άδριστα
ubi ? ποῦ; —	hic ἐνθάδες istic αὐτοῦ illuc ἔκει — ibi ἐνταῦθα idēdem ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi οὗ, ὅπου ubicumque ὅπουδήποτε	alīcūbi ποὺ (κάπου) usquam ποὺ ubīque πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ — alībi ἄλλοθι
quo ? ποῖ; (εἰς ποῖον μέρος ;)	huc δεῦρο (έδω) iṣṭa, istuc αὐτόσε illo, illuc ἔκεῖσε — eo αὐτόσε, εἰς τοῦτον τὸν τόπον eodem εἰς τὸν αὐτὸν τόπον	quo οἷ, δποι, ἐνθα quocumque ὅποιδήποτε	aliquo ποί, εἰς τινα τόπον — alio ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον
unde? πόθεν;	hinc ἐνθένδε istinc αὐτόθεν illinc ἔκειθεν — inde ἐντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφοτέρωθεν	unde ὅθεν undecumque ὅθενδήποτε	alicunde ποθὲν undiique πανταχόθεν — aliunde ἄλλοθεν
quā? πῇ ; (διὰ τίνος τόπου;)	hāc τῇδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) eā ταύτῃ (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	quā η (δι' οὗ τόπου)	—

Ταῦτα εἶναι κυρίως ἀφαιρετικαὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀντωνυμιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ via (τοῦ ὀνόματος via ὁδός).

β') Χρονικὰ

quando? πότε; tum τότε—quondam ποτέ, olim ποτέ, πάλαι, umquam ποτέ, πώποτε—aliquando ἐνίστε—numquam οὐδέποτε—alias ἄλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ EKTON

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικὰ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (numeralia adiectiva) καὶ ἐπιφρήματα (numeralia adverbia), οὐσιαστικὰ δὲ οὐχί.

Είναι δὲ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς :

- 1) ἀπόλυτα (numeralia cardinalia).
 - 2) τακτικὰ (numeralia ordinalia).
 - 3) πολλαπλασιαστικὰ (numeralia multiplicativa).
 - 4) ἀναλογικὰ (numeralia proportionalia), ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑληνικὴν γλῶσσαν ἀλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ
 - 5.) διανεμητικὰ (numeralia distributiva),
- ἥτοι ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, διὰ τῶν ὁποίων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἑρώτησιν (quotenit?) ἀνὰ πόσους ; κατὰ πόσους ; π.χ. bīnī ἀνὰ δύο, terni ἀνὰ τρεῖς κλπ.

Σημεῖος. Χρονικὰ ἀριθμητικὰ (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ δευτεραῖς, τριταῖς κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα.

66. α') Η(ναξ τῶν ἀριθμογετακῶν.

Αριθμοί	Περιτύπωνα	Άποδυτα	Ταχτικά	Διανεγμένα	Επιφήνατα					
Ψηφία	σημεία	quot?	quotus?	quoter?	quotiens?					
		πόσος;	πόσος;	πόσους;	πόσους;					
1	I	ūnus, -a, -um εῖς, μία, ένα	primus, -a, -um πρῶτος, πρώτη, πρῶτον	Taxtikά quotus?	singūli, -ae, -a ἀνὰ ξνα	sēmēl ἀπαξί				
2	II	dūō, duae, duo δύο	seoundus, -a, -um ἡ alter, -a, -um δεύτερος, -a, -ov	bīnī, -ae, -a ἀνὰ δύο	bis δίς					
3	III	tres, tria τρεῖς, τρία	tertius, -a, -um τρίτος, -η, -ov	terui (trini), -ac,-a ἀνὰ τρεῖς	tēr τρίς					
4	IV	quattuor	quartus, -a, -um	quaterni	quatér					
5	V	quinque	quintus	quinī	quinquīes					
6	VI	sex	sextus	sēni	sexiēs					
7	VII	septem	septimus	septēni	septiēs					
8	VIII	octō	octāvus	octōni	octiēs					
9	IX	nōvem	nonus	novēni	noviēs					
10	X	dēcem	dēcimus	dēni	dēciēs					

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

12	XII	duodecim	duodecim	duodecim	duodecim
13	XIII	tredecim	tertius decimus	terti deni	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaterni deni	quater decies
15	XV	quindecim	quintus decimus	quini deni	quinquies decies
16	XVI	sedecim	sextus decimus	seni deni	sexies decies
17	XVII	septendecim	septimus decimus	septeni deni	septies decies
18	XVIII	duodeviginti	duodecimimus	octoni deni $\hat{\eta}$	octies decies $\hat{\eta}$
19	XIX	undeviginti	undevicesimus	duodevicieni	duodevicies
20	XX	viginti	vicesimus	noveni deni $\hat{\eta}$	novies decies $\hat{\eta}$
				$\hat{\eta}$ undeviceni	undevicies
				vicēni	vicies
21	XXI	unus et viginti $\hat{\eta}$ viginti unus	unus (primus) et vi- cesimus $\hat{\eta}$ vicesimus	viceni singuli	semel et vicies ($\hat{\eta}$ vicies et semel)
22	XXII	viginti duo	primus vicesimus secundus	viceni bini	vicies et bis ($\hat{\eta}$ his et vicies)
28	XXVIII	duodetriginta	$\hat{\eta}$ vicesimus alter duodetricesimus $\hat{\eta}$ vi- cesimus octavus	duodetriceni	duodetricies
29	XXIX	undetriginta	undetricimus	undetriceni	undetricies
30	XXX	triginta	tricesimus	trīcēni	tricies

	Αριθμούς ψηφία	Ρωμαϊκά σημεῖα	'Αριθμούς quot?	Τακτικά quotus? πόσος;	'Εγγρήματα Διανεύηται quoteni? διὰ πόσους;
40	XXXX ἡ XL	quadraginta	quadragesimus	quadragēni	quadragies
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagēni	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexagies
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
90	LXXXX ἡ XC	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
100	C	centum	centesimus	centeni	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centeni singuli	centies semel
110	CX	centum decad	centesimus deci- mus	centeni deni	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice- simus	centeni viceni	centies vicies
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus	ducenti	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenti	trecenties
400	CCCC	quadringtonti	quadringtontesimus	quadringtoni	quadringtonties
500	ID ἡ D	quingenti	quingentesimus	quingenti	quingenties

600	DC	sescenti	sescentesimus	sescenties
700	DCC	septingenti	septingentisimus	septingenties
800	DCCC	octingenti	octingentisimus	octingenties
900	DCCCC	nongenti	nongentesimus	nongenties
1000	M	mille	millesimus	millies
2000	MM	duo milia	bis millesimus	bis millies
3000	MMM	tria milia	ter millesimus	ter millies
5000	CCI	quinque milia	quinquies millesimus	quinquies millies
10000	CCCI	decem milia	decies millesimus	decies millies
50000	CCCI	quinquaginta milia	quinquages millesimus	quinquages millies
100000	CCCC	centum milia	centies millesimus	centies millies
1000000	CCCCC	decies centum milia	decies centies millesimus	decies centies millies

67. β') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν.

Πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογικὰ εὑχρηστα εἶναι ὀλίγα, τὰ ἔξῆς :

1	unus	simplex, -plīcis ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν	simplus, -a, -um ἀπλοῦς
2	duo	duplex, -plīcis διπλοῦς, -ῆ, -οῦν	duplus, -a, -um διπλάσιος
3	tres	triplex	triplus τριπλάσιος
4	quattuor	quadriplex	quadrūplus, τετρα- πλάσιος
5	quinque	quincuplex	πενταπλοῦς
7	septem	septemplices	έπταπλοῦς
8	octo	—	octūplus δικταπλά- σιος
10	decem	decimplex	δεκαπλοῦς
100	centum	centūplex	έκατονταπλοῦς

Ἐκ τούτων, τὰ μὲν πολλαπλασιαστικὰ (εἰς -plex, γεν. plīcis) εἶναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40 γ'), τὰ δὲ ἀναλογικὰ εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, α', bonus).

Σημεῖα σις. Τὰ σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Αριτικὴν γραφὴν εἶναι ἐπτά, ἵτοι I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, IC ἢ (μὲν ἡνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D=500 καὶ M=1000.

Ἐκαστὸν τῶν σημείων τούτων γραφόμενον δεξιὰ ἔτέρου παριστάντος τὸν αὐτὸν ἢ δὲλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (=1+1) duo 2, CC (=100+100) ducenti 200, VI (=5+1) sex ἔξι, XV (=10+5) quindecim 15, LXX (=50+10+10) septuaginta 70, IC C ἢ DC (=500+100) sescenti 600 κλπ. Γεγραφμένον δὲ ἀριστερά ἔτέρου σημείου παριστάνοντος δὲλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαίρεσιν, ὡς IV (=5-1) quattuor 4, IX (=10-1) novem 9, XL (=50-10) quadraginta 40, XXIX (=20+9) undetriginta 29, LXXX (50+10+10+10) ἢ XC (=100-10) nonaginta 90 κλπ.

Τὸ σημεῖον C γραφόμενον ἀνεστραμμένον, ἵτοι C εὐθὺς μετὰ τὸ IC ἢ τὸ D (= 500), ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀριθμῶν ψηφίων, ἵτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς IC C ἢ DC C (= 500×10 =) quinque milia 5000, IC C C ἢ DC C (= 500×100 =) quinquaginta milia 50.000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἵτοι τὸ 1000) ἢ τοῦ 5000 (ἵτοι τὸ 10000) κ.τ.τ. παρίσταται καὶ γραφούμενων ἀριστερά, ἵτοι πρὸς τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ IC (ἢ τοῦ

D), τοσούτων C, δσα είναι τὰ μετὰ τὴν κάθετον γραμμὴν ἀνεστραμμένα C. ὡς
 CI CI (bis CI =) mille 1000, CCCICCI (bis CCI =) decem milia 10000, CCCICCI (bis CCI bis =) centum milia 100000, MDCCXXI=1821 κλπ.

Π α ρ α τ η ρή σ εις.

68. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθὼς καὶ τὸ mille (1000) εἰναι ἀκλίτα.

Κλιτὰ εἰναι τὰ τρία πρῶτα, ἥτοι τὸ unus (σχηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλουντα ἔκατοντάδας, τὰ ὅποῖα κλίνονται ὡς ἐπίθεται τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν)· ὡς

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentis	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος εἰναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ ὅποῖον εἰναι κυρίως οὐσιαστικὸν (= χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille) καὶ κλίνεται ὅπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξῆς :

S i n g u l a r i s			P l u r a l i s		
Nom.	unus	una	unum	unī	unae
Gen.		unīus	(§ 62)	unōrum	unōrum
Dat.		unī			unīs
Acc.	unum	unam	unum	unōs	unās
Abl.	unō	unā	unō		unīs
	Ἄρσ.	Θηλ.	Oὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Oὐδ.
Nom.	duō	duae	duo	trēs	trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trīum
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus
Acc.	duōs (duo)	duās	duo	tres	trīa
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus

Σημεῖωσις. Τὸ unus, -a, -um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικὸν, α' ὅταν συνάπτεται μετὰ δνομάτων, τὰ ὅποῖα εἰναι πληθυντικοῦ μόνον (pluralia tantum), ὡς una castra ἐν στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολὴ

(unum castrum=ἐν φρούριον, una littera=ἐν γράμμα τοῦ ἀλφαριθμοῦ, § 34, 4, A', β', Σημ.)

β') δταν λαμβάνηται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μόνος ἡ τοῦ δ αὐτὸς (δ ἔδιος) ὡς **uni** Suēbi = μόνοι οἱ Σουηβοί, Lacedaemonii septingentos annos **unis** moribus vivunt = οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἐπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ἥθη ζῶσι.

69. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ ἐπίθετα κλίνονται ὡς τρικατάληρητα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ διανεμητικὰ κανονικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον, τοῦ ὄποιου ὅμως τὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν συνήθως εἰς -um ἀντὶ εἰς -orum-arum (πλὴν τοῦ singuli,-ae,-a, τοῦ ὄποιου ἡ γενικὴ σχηματίζεται κανονικῶς) : bini, binae, bina (ἀνὰ δύο), Gen. binum (= binorum, binarum) — seni, senae, sena (ἀνὰ ἕξ), Gen. senum (= senorum, senarum) (πρβλ. § 15, 2).

70. Τὰ διανεμητικὰ (πλὴν τοῦ singuli,ae,-a) χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) "Οταν συνάπτωνται μετὰ ὀνομάτων, τὰ ὄποῖα εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ὡς **bina** castra (= **duo** castra) δύο στρατόπεδα, **binae** litterae (= **duae** litterae) δύο ἐπιστολαὶ (πρβλ. § 68, 2, Σημ. α'):

2) ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ, ὡς quater **septeni** sunt duodetriginta ($7 \times 4 = 28$), decies **centena** milia δεκάκις ἑκατὸν χιλιάδες (100.000 \times 10 = 1.000.000).

71. Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἔξῆς :

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καὶ μονάδων, τῶν ὄποιων αἱ μονάδες εἶναι 8 ἢ 9 (ώς 18, 19, 28, 29, κ. τ. τ.), ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως τῶν μονάδων ἀπὸ τῆς ἐπομένης **δεκάδος**, (ώς 18 =) duodeviginti, (19 =) undeviginti, (28 =) duodetriginta, (29 =) undetriginta κλπ. (πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἐνὸς δέοντα εἴκοσι = 19, καὶ τὰ νέα Ἑλλην. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἔνα κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοὶ

α') οἱ **μικρότεροι τοῦ ἑκατὸν** ἐκφράζονται κατὰ δύο τρόπους, ἦτοι ἡ προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλύτερος μὲ τὸν σύνδεσμον et εἰς τὸ μεταξὺ (duo et triginta = 32) ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ et εἰς τὸ μεταξὺ ἢ ἀνευ αὐτοῦ : triginta et duo — triginta duo.

β') οἱ μεγαλύτεροι τοῦ ἔκατὸν ἐκφέρονται κανονικῶς προτασ-
σομένου τοῦ ἔκάστοτε μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἔκάστοτε
μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν ετ εἰς τὸ μεταξύ, ἀν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν
σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῦ ἀριθμοὶ εἶναι μόνον δύο (ὡς centum et vi-
ginti, 120 — mille et ducenti, 1200), ἀνεῳ δὲ τοῦ ετ, ἀν εἶναι περισ-
στεροι, ὡς ducenti triginta quinque, 235 — anno millesimo non-
gentesimo tricesimo sexto, ἔτει χιλιοστῷ ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ
ἔκτῳ.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεοελληνικὸν
μᾶλλον τρόπον, ἵνα οἱ μὲν ἀριθμητῆς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμη-
τικοῦ, οἱ δὲ παρονομαστῆς διὰ τακτικοῦ, παρακολουθεῖ δῆμως κανονι-
κῶς ἢ λέξις partes (= μέρη) ὡς quinque octavae partes,
(quinque partes = $\frac{5}{8}$), tres decimae partes = $3/10$ κλπ., septem
et duo nonae partes = 7 καὶ $\frac{2}{9}$.

Ἐὰν οἱ παρανομαστῆς εἶναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος
τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, ὡς duo partes (= duo ter-
tiae partes) $\frac{2}{3}$, tres partes (= tres quartae partes) $\frac{3}{4}$ (πρβλ.
τὰ ἀρχ. 'Ελλ. τὰ πέντε μέρη = $5/6$. τὰ ἑννέα μέρη = $9/10$).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητῆς εἶναι ἡ μονάς, παραλείπεται οὗτος καὶ ἐκφέ-
ρεται μόνον οἱ παρανομαστῆς μετὰ τῆς λέξεως pars (= μέρος), ὡς
tertia pars (= una tertia pars) $1/3$,
quarta pars (= una quarta pars) $1/4$,
decima pars (= una decima pars) $1/10$ (πρβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἓν
δέκατον).

Τὸ $1/2$ (ἐν δεύτερον) λέγεται dimidia pars (= τὸ ἥμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα (ἔκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων se-
mel, bis, ter, quater) σχηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν -ies (ἢ ἀρχαϊ-
κώτερον -iens), ὡς quinqu-ies ἢ quinqu-iens πεντάκις, dec-ies ἢ
dec-iens δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι διάθεσις, φωνή, συζυγία, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον, ὅπως καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

1. Αἱ διαθέσεις (*genéra verbi*) εἶναι τέσσαρες :

α') ἡ ἐνεργητικὴ (*genus actīvum*) : laudo ἐπαινῶ.

β') ἡ μέση (*genus medīum*) : lāvor (= lavo me λούω ἐμαυτόν), λούομαι.

γ') ἡ παθητικὴ (*genus passīvum*) : laudor ἐπαινοῦμαι.

δ') ἡ οὐδετέρα (*genus neutrum*) : dormio καθεύδω.

2) Αἱ φωναὶ (*formae verbi*) εἶναι δύο, ἢτοι

α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (*forma actīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥήματικῶν τύπων, τὸ ὅποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - o, ὡς delē-o (καταστρέφω), dele-s, dele-t κλπ..

β') ἡ μέση ἡ παθητικὴ φωνὴ (*forma passīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ρηματικῶν τύπων, τὸ ὅποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - or, ὡς delē-or (καταστρέφομαι), delē-ris, delē-tur κλπ..

3) Αἱ συζυγίαι (*coniugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες, ἢτοι

α') ἡ πρώτη συζυγία (*coniugatio prima*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα **a** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -ῆτε, ὡς amo (ἐκ τοῦ amao), ἀπρμφ. amāre ἀγαπᾶν.

β') ἡ δευτέρα συζυγία (*coniugatio secunda*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα **e** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς dele-o; ἀπρμφ. delēre καταστρέψειν.

γ') ἡ τρίτη συζυγία (*coniugatio tertia*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον ἡ τὸ φωνῆσιν **u** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς leg-o, ἀπρμφ. legēre ἀναγινώσκειν, tribu-o, ἀπρμφ. tribuēre ἀπονέμειν.

δ') ἡ τετάρτη συζυγία (*coniugatio quarta*), περιλαμβάνουσα τὰ

ρήματα, τὰ δόποια ἔχουν χαρακτῆρα *i* καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -*ire*, ὡς *audī-o*, ἀπρμφ. *audīre* ἀκούειν.

4) Αἱ ἐγκλίσεις (*modi*) εἶναι τρεῖς, ἦτοι

α') ἡ ὁριστικὴ (*modus indicativus*):

β') ἡ ὑποτακτικὴ (*modus coniunctīvus*), ἡ δόποια πολλάκις ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται *modus optatīvus*) (βλ. καὶ § 168).

γ') ἡ προστακτικὴ (*modus imperatīvus*), διαχρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

5) Οἱ χρόνοι (*tempora*) εἶναι ἕξ, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστώς (*tempus praesens* ἢ ἀπλῶς *praesens*):

β') ὁ παρατατικὸς (*imperfēctum*):

γ') ὁ μέλλων (*futūrum*):

δ') ὁ παρακείμενος (*perfēctum*), διαχρινόμενος εἰς **κυρίως παρακείμενον** (*perfectum praesens* ἢ *logīcum*) καὶ εἰς **ιστορικὸν παρακείμενον** ἢ **ἀδριστον** (*perfectum historīcum*):

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (*plusquamperfectum*):

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (*futūrum exāctum*).

6) Οἱ ἀριθμοὶ (*numéri*) εἶναι δύο, ἐνικδὲ (*singulāris*) καὶ πληθυντικὸς (*plurālis*) (πρβλ. § 12, 2).

7) Τὰ πρόσωπα (*persōnae*) εἶναι τρία: πρῶτον (*persona prima*), δεύτερον (*persona secūnda*) καὶ τρίτον (*persona tertīa*) (§56).

75. Όνοματικοὶ τύποι τοῦ ρήματος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι :

1) **τὸ ἀπαρέμφατον** (*infinitīvus*), τὸ δόποιον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι δόνομα οὐσιαστικὸν ἀφγρημένον οὐδετέρου γένους (πρβλ. *errāre humānum est* = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἔστι), καὶ

2) ἡ **μετοχὴ** (*participiūm*), ἡ ὄποια, ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μετῃ μόνον παρακειμένου (ἢ ἀδριστοῦ).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὄνοματικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ρήματος εἶναι προσέτι :

3) **τὸ σουπīνον** ἢ **ὑπτīον** (*supīnum*). Τοῦτο εἶναι ρήματικὸν οὐσιαστικὸν (δ' *κλίσεως*, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς -*um*) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς -*ū*). Καὶ

α') ὁ μὲν εἰς -um τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ ὄγκατα κινήσεως σημαντικά, εἰς δῆλωσιν σκοποῦ : (postulo ζητῶ), venērunt auxilium postulātum (ἥλθον ἐπικουρίαν αἰτήσοντες), ἥλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (aquor ὑδρεύομεν) εο aquātum (εἰμι ὑδρευσόμενος), ὑπάγω πρὸς ὕδρευσιν.

β') ὁ δὲ εἰς -ū τύπος χρησιμοποιεῖται εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς μετά τινων ἐπιθέτων (ὡς facilis, difficilis, iucundus, mirabilis κ.ἄ.τ.), ἐνίστε δὲ καὶ μετὰ τῆς φράσεως fas (ἢ nefas) est ὅσιον (ἢ ἀνόσιον) ἔστι : iucundus audītu εὐάρεστος εἰς τὸ ἀκούειν (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), hoc nefas est dictu τοῦτο οὐχ ὅσιον λέγειν.

4) τὸ γερούνδιον (gerundium). Τοῦτο εἶναι ὄγκατικὸν οὐσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑνίκου, ληγούσας εἰς -ndi,-ndo,-ndum,-ndo. "Εκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιτοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ πρός τινα πλαγίαν πτῶσιν συνάρθρου ἀπαρεμφάτου (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀορίστου). Οὕτω π.χ. 'On. scribēre = γράφειν ἢ τὸ γράφειν, γεν. scribendi = τοῦ γράφειν, δοτ. scribendo = τῷ γράφειν (εἰς τὸ γράφειν), αἰτ. (scribēre ἢ ad) scribendum = (πρὸς) τὸ γράφειν, ἀφαιρ. scribendo = διὰ τοῦ γράφειν κλπ. : dicendi peritus ἐμπειρος τοῦ λέγειν, arma pugnando (δοτ.) ἢ ad pugnandum (αἰτ.) utilia ὅπλα εἰς τὸ μάχεσθαι χρήσιμα, hominis mens discendo (ἀφαιρ.) alītut τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς τῷ μανθάνειν (ἢ μαθήμασι) τρέφεται.

5) τὸ γερουνδιακὸν (gerundīnum). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι ὄγκατικὸν ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ληγον εἰς -ndus, -nda, -ndum (§ 38, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν ὅ,τι καὶ τὰ εἰς -τέος, -τέα, -τέον ὄγκατικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις ὅμως σημαίνει καὶ τὸ δυνατὸν ἢ ἄξιον νὰ γίνη : delenda est Carthāgo καταστρεπτέα ἔστιν ἢ Καρχηδών, legenda sunt litterae ἀναγνωστέα ἔστιν ἢ ἐπιστολὴ (§ 34. 4, A', β', Σημ.), facinus laudandum ἔργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἄξιεπαινον.

76. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ὄγκατος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἤτοι μὲ τὸ ὄγκμα sum (= εἰμί, εἰμαι) ὡς βοηθητικὸν (verbum auxiliare), ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ ὄγκμα εἰμὶ καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ ὄγκμα ἔχω καὶ τὸ έίμαι.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνερ-

γητικῆς φωνῆς ὁ μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκ δὲ τῆς μέστης φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, εἰς τὴν ὄριστικήν, τὴν ὑποτακτικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ ρῆμα σῦμ (ἀνώμαλον, ὅπως τὸ εἴμι τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ εἶμαι τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ὡς ἔξης:

1. Indicativus		2. Coniunctivus			
P r a e s e n s					
(Ἀρχαίοτεροι τύποι)					
sūm	εῖμαι	sīm	νὰ εῖμαι siem ἢ suam		
ēs	εῖσαι	sīs	νὰ εῖσαι sies ἢ fuas		
ēst	εῖναι (πρβλ. ἐσ-τὶ)	sīt	νὰ εῖναι siet ἢ suat		
sūmūs	εῖμεθα	sīmus	νὰ εῖμεθα —		
ēstīs	εῖσθε (πρβλ. ἐσ-τὲ)	sītis	νὰ εῖσθε —		
sunt	εῖναι	sīnt	νὰ εῖναι sient ἢ suant		
I m p e r f e c t u m					
(Ἀρχαίοτεροι τύποι)					
ērām	ἥμην	essēm	νὰ ἥμην forem		
ērās	ἥσο	essēs	νὰ ἥσο fores		
ērāt	ἥτο	essēt	νὰ ἥτο foret		
ērāmus	ἥμεθα	essēmus	νὰ ἥμεθα —		
ērātis	ἥσθε	essētis	νὰ ἥσθε —		
ērant	ἥσαν	essent	νὰ ἥσαν forent		
F u t u r u m					
ērō	θὰ εῖμαι	futūrus, -a, -um	sim		
ērīs	θὰ εῖσαι		sis		
ērīt	θὰ εῖναι		sit		
ērīmus	θὰ εῖμεθα	futūrī, -ae, -a	simus		
ērītis	θὰ εῖσθε		sitis		
ērunt	θὰ εῖναι		sint		

1. Indicatīvus		2. Coniunctīvus	
P e r f e c t u m			
fūī	ὑπῆρξα ἢ ἔγινα.	fuērīm	
fuistī	ὑπῆρξας	fuerīs	
fūīt	ὑπῆρξε	fuerīt	
fuīmus	ὑπῆρξαμεν	fuerīmus	
fuistīs	ὑπῆρξατε	fuerītis	
fuērunt ἢ	fuēre ὑπῆρξαν	fuerint	
P l u s q u a m p e r f e c t u m			
fūerām	εἶχον ὑπάρξει	fuissēm	
fuērās	εἶχες ὑπάρξει	fuissēs	
fuērāt	εἶχεν ὑπάρξει	fuissēl	
fuērāmus	εἶχομεν ὑπάρξει	fuissēmus	
fuērātis	εἶχετε ὑπάρξει	fuissētis	
fuērant	εἶχον ὑπάρξει	fuissent	
F u t u r u m e x a c t u m			
fūerō	θὰ ἔχω ὑπάρξει		
fuērīs	θὰ ἔχης ὑπάρξει		
fuērīt	θὰ ἔχῃ ὑπάρξει		
fuērīmus	θὰ ἔχωμεν ὑπάρξει	ἐλασίπει	
fuerītis	θὰ ἔχητε ὑπάρξει		
fuērint	θὰ ἔχουν ὑπάρξει		
3. Imperatīvus			
P r a e s e n s		F u t u r u m	
Sing. 2. ēs	ἔσο	Sing. 2. estō	ἔστο
Plur. 2. este	ἔστε	Plur. 2. estōte	3. suntō
		ἔστε	ἔστωσαν

4. Infinitīvus

P r a e s e n s	P e r f e c t u m	F u t u r u m
esse εἰναι	fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι	ένικ. futūrum, - am - um esse ἢ ἀπλῶς före πληθ. futūros, - as, - a esse ἢ ἀπλῶς före ἔσεσθαι

5. Participium

P r a e s e n s : (sens)	Futurum : futūrus, - a, - um
----------------------------	------------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστῶτος ἢ μετοχῆ (sens), ἀχρηστος καθ' ἔαυτήν, εἰναι εὑρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα: praesens παρὸν καὶ absens ἀπὸν (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπῖνον δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα δημαλῶς κλινομένων ρημάτων.

(amo ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγιγνώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἐνεργητικὴ φωνὴ

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
-------------	-------------	-------------	-------------

1. I n d i c a t ī v u s

amō (ἐκ τοῦ α- dēlē - ō κατα-	lēg-ō ἀνα-	audi-ō
ma-o) ἀγαπῶ	στρέφω	ἀκούω
amā-s	delē-s	audi-s
amā-t	delē-t	audi-t
amā-mūs	delē-mus	audi-mus
amā-tis	delē-tis	audi-tis
ama-nt	dele-nt	audi-u-nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
I m p e r f e c t u m	ǎmā-bă-m ḡγά-	dēlē-băm κατέ-	lēg-ē-băm	audi-ē-băm
	πων	στρεφον	ἀνεγίνωσκον	ἀκουον
	amā-bă-s	delē-băs	leg-e-băs	audi-e-băs
	amā-bă-t	delē-băt	leg-e-băt	audi-e-băt
	amā-bă-mus	delē-bămus	leg-e-bămus	audi-e-bămus
	amā-bă-tis	delē-bătis	leg-e-bătis	audi-e-bătis
F u t u r u m	amā-ba-nt	delē-bant	leg-e-bant	audi-e-bant
	ǎmā-bō θὰ ḡγα-	dēlē-bō θὰ κα-	lēg-ǎm θὰ	audī-ǎm θὰ
	πήσω	ταστρέψω	ἀναγνώσω	ἀκούσω
	amā-bĭs	delē-bĭs	leg-ēs	audi-ēs
	amā-bĭt	delē-bĭt	leg-ēt	audi-ēt
	amā-bĭmus	delē-bĭmus	leg-ēmus	audi-ēmus
P e r f e c t u m	amā-bĭtis	delē-bĭtis	leg-ētis	audi-ētis
	amā-bunt	delē-bunt	leg-ent	audi-ent
	ǎmā-v-ī ḡχω ḡγα-	dēlē-v-ī ḡχω κα-	lēg-ī ḡχω ḡνα-	audīv-ī ḡχω ḡ-
	πήσει ḡ ḡγάπησα	ταστρέψει ḡ κατέ-	γνώσει ḡ ḡνέ-	ακούσει ḡ ḡκου-
	amav-istī	delev-istī στρε-	leg-istī γνωσα	audiv-istī σα
	amav-īt	delev-īt ψα	leg-īt	audiv-īt
P l u s q u a m p e r f e c t u m	amav-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
	amav-īstis	delev-īstis	leg-īstis	audiv-īstis
	amav-ērunt ḡ	delev-ērunt ḡ	leg-ērunt ḡ	audiv-ērunt ḡ
	amav-ēre	delev-ēre	leg-ēre	audiv-ēre
	ǎmāv-ěram ε̄l-	dēlēv-ěram ε̄l-	lēg-ěram ε̄l-	audīv-ěram
	χον ḡγαπήσει	χον καταστρέψει	χον ḡναγνώσει ε̄lχον ḡκούσει	
P l u s q u a m p e r f e c t u m	amav-erās	delev-erās	leg-erās	audiv-erās
	amav-erăt	delev-erăt	leg-erăt	audiv-erăt
	amav-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
	amav-erătis	delev-erătis	leg-erătis	audiv-erătis
	amav-ěrant	delev-ěrant	leg-ěrant	audiv-ěrant

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futureum exactum	ἀμāv-ěrō θὰ ἔ-	dēlev-ěrō θὰ ἔ-	lēg-ěrō θὰ ἔ-	audīv-ěrō θὰ
	χω ἀγαπήσει	χω καταστρέψει	χω ἀναγνώσει	ἀκούσει
	amav-eris	delev-eris	leg-eris	audiv-eris
	amav-erit	delev-erit	leg-erit	audiv-erit
	amav-erimus	delev-erimus	leg-erimus	audiv-erimus
	amav-eritis	delev-eritis	leg-eritis	audiv-eritis
	amav-ěrint	delev-ěrint	leg-ěrint	audiv-ěrint

2. Coniunctīvus

Praesens	ăm-ěm (ἐκ τοῦ a- ma-em) νὰ ἀγαπῶ	dēle-ăm νὰ κα- ταστρέφω	lēg-ăm νὰ ἀ- ναγινώσκω	audi-ăm νὰ ἀκούω
	am-ēs	dele-ăs	leg-ăs	audi-ăs
	am-ět	dele-ăt	leg-ăt	audi-ăt
	am-ēmus	dele-ămus	leg-ămus	audi-ămus
	am-ětis	dele-ătis	leg-ătis	audi-ătis
	am-ent	dele-ant	leg-ant	audi-ant

Imperfectum	ămā-rēm νὰ ἤ- γάπων	dēlē-rēm νὰ κα- τέστρεψον	lēg-ě-rēm νὰ audī-rēm νὰ ἀνεγίγνωσκον ἤκουον	
	ama-rēs	delē-rēs	leg-e-rēs	audi-rēs
	ama-rēt	dele-rēt	leg-e-rēt	audi-rēt
	ama-rēmus	dele-rēmus	leg-e-rēmus	audi-rēmus
	ama-rētis	dele-rētis	leg-e-rētis	audi-rētis
	ama-rent	dele-rent	leg-ě-rent	audi-rēnt

Futurum	ămatūrus, -a, -um sim sis sit amatūri, -ae, -a simus sitis sint	dēletūrus, -a -um sim sis sit deletūri, -ae, -a simus sitis sint	lectūrus, -a, -um sim sis sit lectūri, -ae, -a simus sitis sint	auditūrus, -a, -um sim sis sit auditūri, -ae -a simus sitis sint
---------	--	---	--	---

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
P e r f e c t u m	ἀμαν-έριμ (ἐὰν) ἀγαπήσω	δελευ-έριμ (ἐὰν) καταστρέψω	λέγ-έριμ (ἐὰν) ἀναγνώσω	αυδίν-έριμ (ἐὰν) ἀκούσω
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint
Plusquamperfectum	ἀμαν-ισσέμ (ἐὰν) εἰχον ἀγαπήσει	δελευ-ισσέμ (ἐὰν) εἰχον καταστρέψει	λέγ-ισσέμ (ἐὰν) εἰχον ἀναγνώσει	αυδίν-ισσέμ (ἐὰν) εἰχον ἀκούσει
	amav-issēs	delev-issēs	leg-issēs	audiv-issēs
	amav-issēt	delev-issēt	leg-issēt	audiv-issēt
	amav-issēmus	delev-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
	amav-issētis	delev-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
	amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent
Futu- rum exac- tum	'Ε λ λ ε ι π ε ι			
3. I m p e r a t i v u s				
Praesens	Sing. 2. ἄμα ἀγάπα	δελε κατάστρε- ψε	λέγ-ε ἀναγ- νωσκε	αυδί ἀκουε
	Plur. 2. amā-te	delē-te	leg-ǐ-te	audī-te
Futu- rum	Sing. 2. ἄμα-tō ἀγάπησαν	δελē-tō κατά- στρεψών	λέγ-ǐ-tō ἀνάγνωσον	αυδǐ-tō ἀκουσον
	3. amā-tō	delē-tō	leg-ǐ-tō	audi-tō
	Plur. 2. amā-tōte	delē-tōte	leg-ǐ-tōte	audi-tōte
	3. amā-ntō	dele-ntō	leg-u-ntō	audi-u-ntō

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
4. Infinitivus				
Praesens	ămā-re	dēlē-re	lēg-ě-re	audī-re
	ἀγαπᾶν	καταστρέφειν	ἀναγινώσκειν	ἀκούειν
Futurum	ămatūrum, -am, -um esse amatūros, -as, -a esse ἀγαπήσειν	dēletūrum, -am, -um esse deletūros, -as, -a esse καταστρέψειν	lectūrum, -am, -um esse lectūros, -as ἀναγινώσειν	audītūrum, -am, -um esse auditūros, -as ἀκούσειν
Perfectum	ămav-isse	dēlev-isse	lēg-isse	audiv-isse
	ἀγαπῆσαι	καταστρέψαι	ἀναγινῶσαι	ἀκοῦσαι
5. Gerundium				
	Gen. ăman-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dēle-ndī τοῦ καταστρέψειν	lēg-e-ndī τοῦ ἀναγινώσκειν	audi-e-ndī τοῦ ἀκούειν
	Dat. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
	Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
	Abl. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
6. Supinum				
	Acc. ămāt-um	dēlēt-um	lect-um	audīt-um
	Abl. amāt-ū	delēt-ū	lēct-ū	audīt-ū
7. Particium				
Praesens	amā-ns ama-ntis ἀγαπῶν, -ῶσα, -ῶν	delē-ns dele-ntis καταστρέφων, -ουσα, -ον	leg-ě-ns leg-e-ntis ἀναγινώ- σκων, -ουσα, -ον	audi-ē-ns audi-e-ntis ἀκούων, -ουσα, -ον

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat-ūrus, -ūra, -ūrum ἀγαπήσων, -ουσα, -ον	delet-ūrus, -ūra, -ūrum καταστρέψων, -ουσα, -ον	lectū-rus, -ūra, -ūrum ἀναγνωσόμενος -μένη, -μενον	audit-ūrus -ūra, -ūrum ἀκουσόμενος, -μένη, -μενον

2. Μέση (ḥ παθητική) φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
1. Indicativus				

Praesens	ămōr(ἐκ τοῦ ama- or) ἀγαπῶμαι amā-ris (ῆ-re) amā-tur amā-mur amā-mīnī ama-ntur	dēle-ጀ κατα- στρέφομαι delē-ris (ῆ-re) delē-tur delē-mur delē-mīnī dele-ntur	lēg-ጀ ἀνα- γινώσκομαι leg-ě-ris(ῆ-re) leg-ě-tur leg-ě-mur leg-ě-minī leg-u-ntur	audī-ጀ ἀκού- ομαι audī-ris(ῆ-re) audī-tur audī-mur audī-mīnī audi-u-ntur
----------	--	--	---	--

Imperfectum	ămā-băr ἡγαπώ- μην ama-bă-ris (ῆ-re) ama-bătur ama-bămur ama-bămīnī ama-bantur	dēlē-băr κατε- στρεφόμην dele-bă-ris (ῆ-re) dele-bătur dele-bămur dele-bămīnī dele-bantur	lēg-ē-băr ἀ- νεγινωσκόμην leg-e-bă-ris (ῆ-re) leg-e-bătur leg-e-bămur leg-e-bămīnī leg-e-bantur	audī-ē-băr ἡκουσόμην audi-e-băris (ῆ-re) audi-e-bătur audi-e-bămur audi-e-bămīnī audi-e-bantur
-------------	---	--	--	---

Futurum	ămā-bōr θὰ ἀγαπηθῶ ama-bē-ris (ῆ-re) ama-bĭtur ama-bĭmur ama-bimīnī ama-buntur	dēlē-bōr θὰ καταστρεφῶ dele-bē-ris (ῆ-re) dele-bĭtur dele-bĭmur dele-bimīnī dele-buntur	lēg-är θὰ ἀνα- γνωσθῶ leg-ē-ris (ῆ-re) leg-ētūr leg-ēmūr leg-ēmīnī leg-entūr	audī-är θὰ ἀ- κουσθῶ audi-ē-ris (ῆ-re) audi-ētūr audi-ēmūr audi-ēmīnī audi-entūr
---------	---	--	---	---

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	amātus, -a, -um sum, es, est ἔχω ἀγαπηθῆ ἦ ἥγαπήθην amatī, -ae, -a sumus, estis, sunt	delētus,-a,-um sum, es, est ἔχω καταστραφῆ ἥ κατεστράφην delētī, -ae, -a sumus, estis, sunt	lēctus,-a,um audītus,-a,-um sum, es, est sum, es, est ἔχω ἀναγνωσθῆ ᔁχω ἀκουσθῆ ἥ ἀνεγνώσθην ᥃ ἥκούσθην lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a sumus, estis, sumus, estis, sunt	audītus,-a,-um sum, es, est ἔχω ἀναγνωσθῆ ᔁχω ἀκουσθῆ ἥ ἀνεγνώσθην ᥃ ἥκούσθην lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a sumus, estis, sumus, estis, sunt
Plusquamperfectum	amatus,-a,-um eram, eras erat εἴχον ἀγα- πηθῆ amatī, -ae, -a eramus, eratis erant	deletus,-a,-um eram, eras, erat εἴχον καταστραφῆ deletī, -ae, -a eramus, eratis erant	lectus,-a,-um auditus,a,-um, eram, eras eram, eras erat εἴχον erat εἴχον ἀναγνωσθῆ ἀκουσθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a eramus, era- eramus, era- tis, erant tis, erant	auditus,a,-um eram, eras erat εἴχον ἀναγνωσθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a eramus, eratis, erant
Futurum exactum	amatus,-a,-um ero, eris, erit θὰ ᔁχω ἀγαπηθῆ amati, -ae, -a erimus, eritis, erunt	deletus,-a,-um ero, eris, erit θὰ ᔁχω κατα- στραφῆ deletī, -ae, -a erimus, eritis, erunt	lectus,-a,-um auditus,-a,-um ero, eris, erit ero, eris, erit θὰ ᔁχω ἀνα- θὰ ᔁχω ἀκου- γνωσθῆ σθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a erimus, eri- erimus, eritis, tis, erunt erunt	auditus,-a,-um ero, eris, erit θὰ ᔁχω ἀκου- σθῆ audītī, -ae, -a erimus, eritis, erunt

2. Coniunctīvus

Praesens	ămĕr- (ἐξ τοῦ a- ma-er) νὰ ἀγα- πῶμαι	dēlē-ăr νὰ κατα- στρέψωμαι	lēg-ăr νὰ ἀνα- γιώσκωμαι	audī-ăr νὰ ἀ- κούωμαι
	amē-ris (ἥ-re)	dele-ă-ris (ἥ-re)	leg-ăris (ἥ-re)	audi-ăris (ἥ-re)
	amē-tur	dele-ă-tur	leg-ă-tur	audi-ă-tur
	amē-mur	dele-ă-mur	leg-ă-mur	audi-ă-mur
	amē-miňī	dele-amīnī	leg-amīnī	audi-amīnī
	ame-ntur	dele-antur	leg-antur	audi-antur

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	ἀμā- rēr νὰ ἡγα- πώμην ama-rēris (ἡ-re)	δēlē- rer νὰ κα- τεστρεφόμην dele-rēris(ἡ-re)	lēg-ě- rēr νὰ ἀνεγινωσκόμην leg-e-rēris (ἡ-re)	audī- rēr νὰ ξουδόμην audi-rēris (ἡ-re)
	ama-rētur	dele-rētur	leg-e-rētur	audi-rētur
	ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
	ama-remīnī	dele-remīnī	leg-e-remīnī	audi-remīnī
	ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur
Perfectum	amatus,-a, -um sim, sis, sit (ἐάν)	deletus,-a,-um sim,sis,sit (ἐάν)	lectus,-a,-um sim, sis, sit	auditus,-a,-um sim, sis, sit
	ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἔχω καταστραφῆ	ἔχω καταστραφῆ (ἐάν)	ἔχω ἀνα- (ἐάν) ᔁχω ἀ- γνωσθῶ	ἔχω ἀνα- (ἐάν) κουσθῆ ἢ ἀ- γνωσθῶ
	amatī, -ae, -a simus, sitis, sint	deletī, -ae, -a simus, sitis, sint	lectī,-ae,-a simus, sitis, sint	auditī, -ae, -a simus, sitis, sint
Plusquamperfectum	amatus,-a,-um, essem, esses, esset (ἐάν) εἰχον ἀγαπηθῆ	deletus,-a,-um essem, esses, esset (ἐάν) εἰχον καταστραφῆ	lectus,-a,-um essem, esses, esset (ἐάν) εἰχον ἀνα- γνωσθῆ	auditus,-a,-um essem, esses, esset (ἐάν) εἰχον ἀκουσθῆ
	amatī, -ae, -a essemus, esse- tis, essent	deletī, -ae. -a essemus, esse- tis, essent	lectī, -ae, -a essemus, es- setis, essent	auditī, -ae, -a essemus, es- setis, essent
Futu- rum exac- tum			Ἐ λλείπει	
				3. Imperativus
Praesens	sing. 2. ἀmā-re νὰ ἀγαπᾶσαι	dēlē-re νὰ κατα- στρέψεσαι	lēg-ě-re νὰ ἀναγινώσκεσαι	audī-re νὰ ἀκούεσαι
	Plur. 2. ἀmā-mīnī	dēlē-mīnī	lēg-ě-mīnī	audī-mīnī

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing.2. amā-tor νὰ ἀγαπᾶσαι	delē-tor νὰ κα- ταστρέψεσαι	leg-ī-tor νὰ ἀναγιγνώσκεσαι	audī-tor νὰ . ἀ- κούεσαι
	3. ama-tōr	dele-tor	leg-itor	audi-tor
	Plur.3.ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

4. Infinitivus

	amā-ri ἀγαπᾶσθαι	delē-ri καταστρέψεσθαι	leg-ī ἀναγι- γνώσκεσθαι	audī-ri ἀκούεσθαι
Futurum	amātum īrī ἀγα- πήσεσθαι	deletum īrī κα- ταστραφήσεσθαι	lectum īrī ἀναγνωσθή- σεσθαι	auditum īrī ἀκουσθήσ- θαι

Perfectum	amatum -am, -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ	deletum, -am -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ καταστραφῆ	lectum, -am -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ	auditum, -am, -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a esse	deletos, -as, -a esse	lectos, -as, -a esse	auditos, -as, -a esse

Futurum exactum	amatum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ	deletum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ καταστραφῆ	lectum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ	auditum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a fore	deletos, -as, -a fore	lectos, -as, -a fore	auditos, -as, -a fore

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
5. P a r t i c i p i u m				
amātus, amāta	delētus, delēta, lēctus, lēcta,		audītus, audī-	
amātum	delētum	lēctum	ta, audītum	
Perfectum				
ἡγαπημένος	κατεστραμμένος	ἀνεγνωσμένος	ἡκουσμένος	
ἡ ἀγαπηθεὶς	ἡ καταστραφεὶς	ἡ ἀναγνωσθεὶς	ἡ ἀκουσθεὶς	
6. G e r u n d i v u m				
ama-ndus	dele-ndus	leg-e-ndus	audi-e-ndus	
ama-nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda	
ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum	
ἀγαπητέος, -téa,	καταστρεπτέος,	ἀναγνωστέος,	ἀκουστέος,	
-téon	-téa, -téon	-téa, -téon	-téa, -téon	-téa, -téon
79. Αἱ κυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν δημάτων				
Ἐνεργητικῆς φωνῆς		Μέσης φωνῆς		
‘Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτ.	‘Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτικὴ	
‘Ενεργητικός				
1. -m ἢ —	-r	
2. -s (ὁριστικὴ πρχμ. -sti)	— ἢ -to	-ris (ἢ-re)	-re ἢ -tor	
3. -t	-to	-tur	-tor	
Πληθυντικός				
1. -mus		-mur		
2. -tis (ὁριστικὴ πρχμ. -stis)	-te ἢ -tote	-mini	-mini	
3. nt (ὁριστικὴ πρχμ. -runt ἢ-re)	-nto	-ntur	-ntor	

Σημείωσις 1. Τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν μονολεκτικῶς σχηματιζομένων χρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὑρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστοίχου χρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἢν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθεμένου ἐνὸς r, ἢν δὲ λήγῃ εἰς m τρεπομένου τοῦ m εἰς r, ὡς amo-amor, amabam-amabar, amabo-amabor, amem-amamer, amarem-amarer κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (*amatum iri, deletum iri κλπ.*) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ ἰρί, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρήματος εο = πορεύομαι.

Αρχαϊκώτεροι τύποι εἰναι : α' τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας *audībam, audības, κλπ.* καὶ τοῦ μέλλοντος *audībo, audībis, κλπ.* β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος *amarier, legier κλπ.* (= *amari, legi*) γ') τοῦ γερουνδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς - *undus, ὡς legundus, audiundus, (= legendus, audiendum).*

Αποθετικὰ ρήματα (verba deponentia).

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει **ἀποθετικὰ ρήματα** ἐνεργητικῆς (ἡ οὐδετέρας) διαθέσεως, ἥτοι ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν, μόνον τὴν μέσην φωνὴν (διὸ λέγονται καὶ *media tantum* § 74, 2, β') ὡς *hortor* (προτρέπω) - *hortatus sum* - *hortatum-hortati, vereor* (εὐλαβοῦμαι) - *veritus sum* - *veritum-verēri, loquor* (ὅμιλῶ) - *locutus sum* - *locutum-loqui, blandior* (κολακεύω) - *blanditus sum* - *blanditum-blandiri.*

Ταῦτα ακλίνονται ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα ρήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἡ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῷ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετογῆς καὶ τὸ γερούνδιον.

F u t u r u m

	hortor πρβλ. amor	vereor πρβλ. deleor	loquor πρβλ. legor	blandior πρβλ. audior
s	hortatūrus,	veritūrus,	loeutūrus,	blanditūrus
i	-a, -um	-a, -um	-a, -um	-a, -um
n	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
u	hortatūri, -ae, -a	veritūri, -ae, -a	loeutūri, -ae, -a	blanditūri, -ae, -a
e	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint

Infinitivus	hortatūrum, -am, -um esse hortaturos, -as, -a esse	veritūrum, -am, -um esse verituros, -as, -a esse	locutūrum -am,-um esse locuturos, -as, -a esse	blanditūrum, -am, -um esse blandituros -as, -a esse
Supinum	hortātum, -tū	verītum, -tū	locūtum, -tū	blandītum, -tū

P a r t i c i p i u m

Præsens	hortans (gen. hortantis)	verens (gen. verentis)	loquens (gen. loquentis)	blandiens (gen. blandientis)
Futurum	hortatūrus, -a, -um	veritūrus, -a, -um	locutūrus, -a, -um	blanditūrus, -a, -um
Gerundium	Gen. hortandi Dat. hortando Acc. hortandum Abl. hortando	verendi verendo verendum verendo	loquendi loquendo loquendum loquendo	blandiendi blandiendo blandiendum blandiendo

81. Ἐκτὸς τῶν ἀποθετικῶν ῥήματων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινα ἡμιαποθετικὰ ῥήματα (verba semideponentia), ἣτοι ῥήματα, τὰ δύοια ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσου τύπου. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

audeo	τολμᾶ	ausus sum	ἐτόλμησα	ausum	audēre
gaudeo	χαίρω	gavīsus sum	ἐχάρην	gavīsum	gaudēre
soleo	συνθίζω	solītus sum	συνήθισα	solītum	solēre
fido	πέποιθα	fīsus sum	ἔσχον πεποίθησιν	fīsum	fidēre
	οὖτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ κλπ.				

2) ἐνεστῶται μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα ρήματα εἰναι

devertor καταλύω - **deverti** κατέλυσα - **deversum**, **deverti**.

revertor ἐπιστρέψω - **reverti** (καὶ reversus sum) ἐπέστρεψα - **reversum**, **reverti**.

adsentior συναινῶ - **adsensi** συνήνεσα - **adsensum**, **adsentiri** (πρβλ.).

ἴσταμαι - **ἴστηκα**, **ἴστην** — φύομαι - **ἴφυχα**, **ἴφυν** κ.τ.τ.).

Σὺ μείωσις. "Οπως τῶν ἀποθετικῶν ρήμάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακείμενου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαῖῃ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακείμενου ἡ ἀσρίστου (ὡς loquor - locūlus = εἰρηκώς ἡ εἰπών, hortor - hortālus = παρακινέσας, audeo - ausus = τετολμηκώς ἡ τολμήσας), οὕτω καὶ ἄλλων ρήμάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακείμενου ἡ ἀσρίστου, ὡς (ceno δειπνῶ) cenālus = δειπνήσας ἡ δειπνήσας, (prandeo ἀστιστῶ) pransus = ἡριστηκώς ἡ ἀστιστησας, (iuro ὅμνυμι) iurātus = δομέσας. Τῶν δὲ ρήμάτων ποτάρε (πίνειν) καὶ ταὐτέρε (σιγῆν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου λαμβάνεται καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν, ὡς potus (= potatus) = πεπωκώς ἡ πιών καὶ ποθεῖς, tacitus = σιγήσας (σιγηλός) καὶ σιγηθείς. (Πρβλ. νεοελλ. δειπνῶ - δειπνήμενος = ὁ δειπνήσας, πίνω - πιωμένος = ὁ πεπωκώς). Καὶ μὲ παθητικοῦ δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλάκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου, ὡς tutior est certa pax quam sperāta victoria = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβίχεις εἰρήνη παρὰ ἔλπιζομένην νίκη.

Αἱ χρήσεις αὗται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακείμενου εἰς -tus, -ta, -tum ἔξτρηγοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη ἀρχήθεν οὐδὲν ἄλλο ἡπο το παρὰ ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ρήματικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -tos, -tη, -ton, τὰ ὄποια, ὡς γνωστόν, ἐσήκασιν ἀρχήθεν τὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαντιόμενον (ὡς θινητὸς = ὁ ὑποκείμενος εἰς τὸ θινήσκειν), ἐπειτα δὲ τὸ δυνατὸν γενέσθαι (ὡς βατός = εἰς δν δύναται τις νὰ βαδίσῃ, κατὰ τὸ ἀντίθετον ἀβατός), τέλος δὲ δ, τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἡ μέσου ἐνεστῶτος ἡ ἀσρίστου ἡ παρακείμενου (ὡς δυνατός = ὁ δυνάμενος, νεοελλ. καυτός = ὁ καίων, ἀστρατευτός = ὁ μὴ στρατευσάμενος, ἀπρακτός = ὁ μὴ πράξας, θαυμαστός = ὁ θαυμάζομενος, ὁ τεθαυμασμένος, κλπ.). (Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ, π. χ. ignōitus = δ ἀγνωστος καὶ ὁ ἀγνοῶν, occīltus = ὁ κεκρυμμένος καὶ ὁ (κρύπτων) ἀσφαλίζων, κ.ἄ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (Coniugatio periphrastica).—'Εκτὸς τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν ρήματων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ ρήματικοὶ τύποι σχηματίζονται προσέτει κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν ρήματων, ίδιᾳ δὲ τῇς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος (εἰς-ūrus),

καὶ διὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς -ndus, -nda, -ndum, § 75, 5) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ἥματος esse· π.χ.

1) scripturus sum μέλλω γράφειν, scriptūrus eram ἔμελλον γράφειν, scriptūrus ero, scriptūrus fui, κλπ.

2) docendus sum (διδακτέος εἰμί) πρέπει νὰ διδαχθῶ, docendus eram ἔπρεπε νὰ διδαχθῶ, docendus ero, κλπ.

Μεταβολαὶ τινες εἰς ῥηματικοὺς τύπους τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

83. Οἱ ῥηματικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι ἐκ χρονικοῦ θέματος παρακειμένου μὲν χαρακτῆρα ν πολλάκις ἀποβάλλονται τὸ ν τοῦτο, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν νθῇ νι ἀκολουθῇ εἰς τὴν κατάληξιν τὸ γ, s. Μετὰ δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ ν τὰ συννατώμενα φωνήσεντα, πλὴν τῶν i - e, συναιροῦνται, ἥτοι (εἰς τὴν α' συζυγίαν) τὸ a + i εἰς a, (εἰς τὴν β', συζυγίαν) τὸ e + i εἰς e καὶ (εἰς τὴν δ' συζυγίαν) τὸ i + i εἰς i. Δύνανται ὅμως τὰ δύο i νὰ μένουν καὶ ἀσυναίρετα, π.χ.-

amo, ama-v-i, amāverunt καὶ amarunt, amavistis καὶ amastis, amavero καὶ amāro, amavisse καὶ amasse, κλπ.

deleo, dele-v-i, deleveram καὶ delēram, delevistis καὶ delēstis, κλπ.

audio, audi-v-i, audivisti καὶ audisti γ audiisti, audiverunt καὶ audierunt, audiveram καὶ audiēram, κλπ.

Σημεῖωσις. Τῶν εἰς -ivi παρακειμένων δύνανται νὰ ἐκπίπτῃ τὸ ν καὶ εἰς τὸ α' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὄριστικῆς, ἀλλὰ τότε δὲν συναιροῦνται τὰ δύο i. Οὕτω σχηματίζονται κανονικῶς οἱ τύποι οὗτοι εἰς τὸν παρακειμένον τῶν συνθέτων τοῦ ῥήματος εο πορεύομαι, ὡς redeo ἐπανέρχομαι - (redī vi καὶ) redī - (redīvit καὶ) redīit, καθὼς καὶ τοῦ ῥήματος peto ζητῶ - petīvi καὶ petīi - (petīvit καὶ) petīit (6, 1, Σημ.).

84. Δεκαπέντε ῥήματα τῆς γ' συζυγίας (ἔξ δύν τὰ τρία ἀποθετικὰ λήγουν εἰς -io (δπως τὰ τῆς δ' συζυγίας). Ταῦτα εἶναι τὰ ἔξης :

capio λαμβάνω	cēpi	captum	capere
cupio ἐπιθυμῶ	cupīvi	cupītum	cupere
facio ποιῶ	fēci	factum	facere
fodio ὀρύσσω	fōdi	fossum	fodere
fugio φεύγω	fūgi	(fugītum)	fugere
iacio ῥίπτω	iēci	iactum	iacere

lacio	λέλκω	lacere
	(ἀρχαῖκὸν εὔχρηστον ἐν συνθέσει, π.χ.	
	elicio	elicui, elicītum, elicēre)
pario	γεννῶ	peperī partum parere
quatio	σείω	(quassi) quassum quatere
rapio	άρπάζω	rapui raptum rapere
sapiō	έχω γεῦσιν,	(sapīvi ἢ sapī)
	σωφρονῶ	
specio	θεῶμαι	spexi spectum specere
gradior	βαίνω	gressus sum gressum gradī
moriōr	ἀποθνήσκω	mortuus sum (mortuum) mōri
patior	πάσχω	passus sum passum pati

Τῶν ὁμοάτων τούτων ὁ γαρακτῆρος τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ἡ ἀποβάλλεται, ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο ι τῆς καταλήξεως ἢ ἔρ η τελικὸν ε. Κατὰ τὰ ἄλλα κλίνονται ὅπως τὸ lego - legor (§ 78).

Ἐνεργητικὴ φωνὴ

Μέση φωνὴ

1. Indicativus

Praesens

capi-ō	capi-or	
cap-i-s (ἐκ τοῦ capi-is)	cap-ēris	(ἐκ τοῦ capi-eris)
cap-i-t (ἐκ τοῦ capi-it)	cap-ītur	(ἐκ τοῦ capi-itur)
cap-i-mus (ἐκ τοῦ capi-imus)	cap-īmur	(ἐκ τοῦ capi-imur)
cap-i-tis (ἐκ τοῦ capi-itis)	capi-mīni	(ἐκ τοῦ capi-imini)
capi-unt	capi-untur	

Imperfectum :	capi-ēbām,	capi-ebās,	capie-bāt	κλπ.
Futurum :	capi-am,	capi-es,	capi-et	κλπ.

2. Coniunctivus

Praesens :	capi-ām, capi-ār,	capi-ās, capi-āris,	capi-āt capi-ātūr	κλπ.
------------	----------------------	------------------------	----------------------	------

Imperfectum

cap-ērēm (ἐκ τοῦ capi-erem)	cap-ērēr (ἐκ τοῦ capi-erer)
cap-erēs (ἐκ τοῦ capi-eres)	cap-erēris (ἐκ τοῦ capi-ereris)

cap-erēt	cap-erētur
cap-erēmus	cap-erēmur
cap-erētis	cap-eremīni
cap-ērent	cap-erentur

3. Imperativus

cap-e	(ἐκ τοῦ capi-e)	cap-ēre	(ἐκ τοῦ capi-ere)
cap-ito	(ἐκ τοῦ capi-ito)	cap-ītor	(ἐκ τοῦ capi-itor)
cap-ito		cap-itor	
cap-ite		cap-imīni	
cap-itōte			
capi-unto		capi-untor	

4. Infinitivus

cap-ēre (ἐκ τοῦ capi-ere)	capi (ἐκ τοῦ capi-i)
-----------------------------	------------------------

Σημεῖωσις. Τοῦ ρήματος facio τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἀνευ τῆς καταλήξεως ε, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: fac (ποίει). Όμοιώς σχηματίζεται τὸ αὐτὸν πρόσωπον καὶ τῶν φημάτων dico (λέγω), duco (ἔχω), fero (φέρω): dic, duc, fer.

Τὰ μετὰ προθέσεως ὅμως σύνθετα τοῦ facio (εἰς τὰ ὄποια τὸ a τοῦ θέματος τρέπεται εἰς i), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μὲ τὴν κατάληξιν ε: conficio (κατασκευάζω) -confīce, per-ficio (διαπράττω) -perfīce, κλπ.

85. Χρονικὰ θέματα.— Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τριῶν κυρίων θεμάτων, ἥτοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργητικοῦ) παρακειμένου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο δ' ἐνεστῶτς, δ' (ἐνεργητικὸς) παρακειμενος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος) λέγονται **ἀρχικοὶ χρόνοι** τοῦ ρήματος (tempora primitiva), ὡς

amo	amāvi	amātum	amāre
deleo	delēvi	delētum	delēre
lēgo	lēgi	lectum	legere κλπ.

1) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζονται ὁ ἐνεστῶς καὶ ὁ παρατατικὸς ὄριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς ὄριστικῆς, ἡ προστακτική, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ γερούνδιον.

(θ. *ama-*) *amo, amor* (ἐξ τοῦ *ama-o, ama-or*)—*amem, amer* (ἐξ τοῦ *ama-em, ama - er*)—*ama-bam, ama - bar, ama - rem, amarer*—*ama - bo, ama - bor, — ama, ama - to* χλπ. — *ama - re, ama - ri — ama - ns, ama - ndi, χλπ.*

2) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἥτοι ὁ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς πάσκς τὰς ἔγκλίσεις καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὄριστικῆς :

(θ. *amav-*) *amāv-i, amav - ērim, amav - ēram, amav - issem, amav - isse, amav - ēro, χλπ.*

3) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπῖνον, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ συγηματίζόμενοι μὲ τὰς μετοχὰς ταύτας ἢ μὲ τὸ σουπῖνον):

(θ. *amat -*) *amāt - um, amāt - u — amat - ūrus, - a, - um — amāt - us, - a, - um — amatūrus sim, sis χλπ. — amatus -, a, - um sum, es χλπ., amatum īrī, χλπ.*

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων.

86. α') **Χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.** — Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ἀπλῶν ὥρημάτων εἶναι αὐτὸ τὸ ὥρηματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς

(β. θ. *para -*) *paro* (ἐξ τοῦ *para - o*) παρασκευάζω, *parāvi, parātum, parāre*:

(β. θ. *dele -*) *dele - o* καταστρέφω, *delēvi, delētum, delēre*:

(β. θ. *lēg -*) *lēg - o* ἀναγινώσκω, *lēg - i, lectum, legēre*:

(β. θ. *parti -*) *parti - o* μερίζω, *partīvi, partītum, partīre*.

Πλείστων ὅμως ὥρημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὥρηματικοῦ θέματος ἐπηυξημένου διὰ προσθήκης προσφυμάτων ἢ διὰ ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήντος § ἡ ο ἡ i, ὡς

α') (ῥ. θ. nec-) neco (ἐκ τοῦ nec-a-o) φονεύω, necāvi, necātum, necāre·

β') (ῥ. θ. aug-) aug-e-o αὐξάνω, auxi, auctum, augēre (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ-έ-ω).

γ') (ῥ. θ. rap -) rap-i-o ἀρπάζω, rapui, raptum, rapēre (§ 84)

(ῥ. θ. mor -) mor-i-or ἀποθνήσκω, mortuu sum, mortuum, (ἀλλὰ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος moriturus), mōri (§ 80)

2) διὰ προσφύματος συμφώνου η t η sc, ώς

α') (ῥ. θ. cer -.) cer - n-o κρίνω, crevi, cretum, cernēre, (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. κάμ-ν-ω, ἀδρ. ἔ-καμ-ον).

Εἰς τινα ῥήματα τὸ πρόσφυμα η παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ θέματος φωνήντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥήματικοῦ θέματος, ώς (ῥ. θ. tag-) ta-n-go ἀπτομαι, tetīgi, tactum, tangēre·

(ῥ. θ. fud-) fu-n-do χέω, fūdi, fūsum, fundēre (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. μα-ν-θ-άνω, ἀδρ. ἔ-μαθ-ον)·

β') (ῥ. θ. plect -) plect - o πλέκω, plexi (καὶ - xui), plexum, plectēre·

γ') (ῥ. θ. pa -) pa-sc-e-o ποιμαίνω, pāvi, pāstum, pascēre.

Οὔτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ἐναρκτικῶν ῥήματων (verba inchoatīva η incohatīva), ώς

(ῥ. θ. sene-) sene-sc-o γηρά-σκω, senui, senescēre·

(ῥ. θ. cale-) cale-sc-o γύνομαι θερμός, calui, calescēre·

3) δι' ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς

(ῥ. θ. gen-) gi-gn-o (ἐκ τοῦ gi-gen-o) γεννῶ, genūi, genītum, gignēre (πρόβλ. γί-γν-ομαι, ἐκ τοῦ γι-γέν-ομαι).

87. β') Χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὄμαλῶν ῥήματων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συζυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥήματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος ν, ώς amo (ἐκ τοῦ ama-o) amāv-i—dele-o, delēv-i—audi-o, audīv-i, κλπ.

Πλείστων ὄμως ῥήματων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακειμενος (ἀντὶ νὰ λήγῃ εἰς -eiv) λήγει εἰς -ui, ώς habe-o ἔχω, hab - ui — mone-o παραινῶ, mon-ui, κλπ.

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ῥήματων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, ητοι

α') ἔξ αὐτοῦ τοῦ ῥήματικοῦ θέματος μὲν ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος, ἡτοι τοῦ ἂ ἢ ἐ εἰς ἦ, τοῦ Ἡ εἰς Ἱ, τοῦ ὅ εἰς ὄ καὶ τοῦ Ὕ εἰς Ὕ, ὡς

(ḡ. θ. ἀγ-) ag-o ἄγω, ἕg-i, actum, agere.

(ḡ. θ. λέγ-) leg-o ἀναγινώσκω, lēg-i, lectum, legere.

(ḡ. θ. λίγου-) linqu-o καταλείπω, līgu-i, (lictum), linquere.

(ḡ. θ. σόδ-) sōd-o ὀρύσσω, sōd-i, fossum, fodere (§ 84).

(ḡ. θ. λιγ-) fugio φεύγω, fūg-i, fugitum, fugere (§ 84).

β') δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ μὲ τροπήν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος, ἡτοι τοῦ ἂ εἰς Ἑ ἢ Ἡ τοῦ δὲ αθ εἰς Ἱ, ὡς

(ḡ. θ. tend-) tendo τείνω, te-tend-i, tentum (ἢ tensum), tendere. (πρβλ. τείνω, τέ-τα-κτ, κλπ.).

(ḡ. θ. πάρ-) pario γεννῶ, pe-pér-i (ἐκ τοῦ pe-pár-i), partum, parere (μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος paritūrus).

(ḡ. θ. εᾶν-) cano ἄδω, ee-cín-i, canere (σουπῖνον, cantātum).

(ḡ. θ. εᾶδ-) eado πίπτω, ee-cíd-i, (cāsum), cadere.

(ḡ. θ. εαεδ-) eaedo κόπτω, πλήρτω, ce-cíd-i, caesum, caedere.

(ḡ. θ. pose-) posco ζητῶ μετὰ παρακλήσεων, po - pose - i (ἐκ τοῦ pe-pose-i), poseere.

(ḡ. θ. curr-) curro τρέχω, eu-curr-i, (ἐκ τοῦ ce-curr-i), cursum, currere.

Σημείωσις. Οἱ ἀναδιπλασιασμὸς συνήθως παραλείπεται, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὡς (tendo, te - tendi), ἀλλὰ ex - tendo ἐκτείνω, extendi, exten- tum (ἢ extensum), ex - tendere.

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ῥήματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος s, ὡς

(ḡ. θ. carp-) carpo δρέπω, carp-s-i, carptum, carpere (πρβλ. δρέπ-ω—ἔδρεψα, ἐκ τοῦ ἔδρεπ-σ-α).

(ḡ. θ. dic-) dico λέγω, dixi (ἐκ τοῦ dic-s-i), dictum, dicere (§ 84, Σημ.). (πρβλ. πλέκω-ἔπλεξα, ἐκ τοῦ ἔπλεκ-σ-α).

(ḡ. θ. lud-) ludo παίζω, līsi (ἐκ τοῦ lud-si), līsum, ludere. (πρβλ. κομίζω — ἐκόμισα, ἐκ τοῦ ἐκόμιδ-σ-α).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ῥήματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος t, σπανιότερον δέ, ίδιᾳ ἐπὶ βημάτων τῆς γ' συγγίξας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος s.

α') (ῥ. θ. ama-) amo, amāt-um, (ῥ. θ. dele -) deleo, delētum, (ῥ. θ. leg-) lego, lect-um (ἐκ τοῦ leg-tum· πρβλ. λέγ-ω, λεχτ-ός, ἐκ τοῦ λεγ-τός), (ῥ. θ. audi -) audio, audīt-um κλπ.

β') (ῥ. θ. scand -) scando βαίνω, scandi, scan-s-um (ἐκ τοῦ scand-s-um), scandere·

2) Ἐκ τῶν ρήματων, τῆς β' συζυγίας, δσα ἔχουν παρακείμενον εἰς -ui (§ 87, 1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπίνον εἰς -itum, ὡς habeo ἔχω, habui, hab-ītum, habere· moneo παραινῶ, monui, monītuni, monere.

89. 1) Μερικὰ ρήματα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἑτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ἐπηγένημένου διὰ προσφύματος (§ 86, 1-2), ὡς

α') (ῥ. θ. iung-) iung-o ζευγνύω, iunx-i (ἐκ τοῦ iung-s-i, § 87, 2 γ'), iunctum (ἐκ τοῦ iung-t-um), iungere·

β') (ῥ. θ. pig-) ping-o ζωγραφῶ, pinx-i (ἐκ τοῦ ping-s-i), pictum (ἐκ τοῦ pig-t-um), pingere·

(ῥ. θ. pug-) pung-o κεντῶ, pūpūgi (ἐκ τοῦ pe-pug-i, § 88, 2, β'), punct-um (ἐκ τοῦ pung-t-um), pungere·

2) Ἀρκετὰ ρήματα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακειμένου καὶ σουπίνου, ὡς

α') mico σφαδάζω, λάμπω, mīcīi, —, micāre·
horreo φρίττω, horrui, — horrēre·

posco ζητῶ, poposci, —, poscere (§ 87, 2, β').
disco μανθάνω, διδάσκομαι, didīci, —, discere·

β') ferio πλήττω, —, —, ferīre·
furo μαίνομαι, —, —, furēre·

3) Πολλὰ ρήματα σχηματίζουν παρακείμενον καὶ σουπίνον ἢ τὸ ἔτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἐκείνης, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνήκει δὲ ἐνεστῶς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), domāre (α' συζυγίας), domui, domītum (β' συζυγίας) (πρβλ. habui, habitum τοῦ ῥ. habeo, habēre)·

seco (τέμνω), secāre (α' συζυγίας), secui (β' συζυγίας), sectum (γ' συζυγίας) (πρβλ. lectum τοῦ ρήματος lego, legēre)·

augeo (αὔξάνω), augēre (β' συζυγ.) auxi, auctum (γ' συζ.)· πρβλ. flixi, flictum, τοῦ φ. fligo κτυπῶ, fligēre·

rideo (γελῶ), ridēre (β' συζυγ.), risi, risum (γ' συζυγ.)· πρβλ. lusi, lusum τοῦ φήματος ludo παιζω, ludēre·

strepo (ψοφῶ), strepēre (γ' συζ.), strepui, strepītum (β' συζ.)· προβλ. habui, habitum τοῦ φ. habeo, habēre·

rudo (μυκῶμαι), rudēre (γ' συζ.)· rudīvi, (rudītum) (δ' συζ.)· πρβλ. audīvi, audītum τοῦ φ. audio, audīre·

venio (ἔρχομαι), venīre (δ' συζ.)· vēni, ventum (γ' συζυγ.)· πρβλ. legi, lectum τοῦ φ. lego, legēre.

4) Ἐρχετὰ φήματα σγηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σου-πῖνον ἢ τὸ ἔτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων) θεμάτων, ὡς,

α') implīco ἐμπλέκω, implicui ἢ implicāvi, implicītum ἢ implicātum, implicāre (βλ. καὶ neco, § 86, 1)·

β') lino ἀλείφω, lēvi, lītum, linēre·

iuvō ὁφελῶ, βοηθῶ, iuvi, iutum (ἢ iuvātum), iuvāre, (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος iuvatūrus).

γ') pango πηγνύω, (pepīgi ἢ) pēgi ἢ panxi, panctum ἢ pactum, pangēre·

pinso κοπανίζω, pinsi ἢ pinsui, pinsum ἢ pinsītum ἢ pistum ἢ pīsum, pinsēre.

Σημείωσις 1. Τὰ σουπῖνα, τὰ ὄποια λήγουν εἰς -atum ἢ -etum ἢ -utum ἔχουν τὸ φωνητὲν τῆς παραληγούσης (a, e, u) κανονικῶς μακρόν, ὡς

amo (amāre), **amātum**·

deleo (delēre), **delētum**·

tribuo (tribuēre), **tribūtum**. 'Αλλά :

do (δίδω), dēdi, **dātum**, dāre·

sero (σπείρω), sēvi, **sātum**, serēre·

ruo (καταρρίπτω, καταφέρωμαι, ἀνασκαλεύω), rui (**rūtum**), ruēre.

"Οσα δὲ σουπῖνα λήγουν εἰς -itum, ἔχουν τὸ ι τῆς παραληγούσης μακρὸν μέν, ἀν ὁ παρακείμενος τοῦ φήματος λήγη εἰς -ivi, βραχὺ δέ, ἀν ὁ παρακείμενος λήγη εἰς -ui ἢ -i, ὡς

audio (ἀκούω), audire, audīvi, audītum·

quaero (ζητῶ), quaerēre, quaesīvi, quaesītum. 'Αλλά :

veto (ἀπαγορεύω), vetāre, vētiui, vētitum·

habeo (ἔχω), habēre, habui, habītum·

lambo (λείγω), lambēre, lambi, lambītum·

fugio (φεύγω) fugere, fūgi, (fugitum).

Πρός δὲ τούτους :

cīo (πορεύομαι), cīvi, cītum, ciēre.

eo (πορεύομαι), īvi (ἦ ii, § 83 Σημ.), ītum, īre-

līno (ἀλείφω), līvi ἦ lēvi, lītum, linēre:

sīno (ἔω, ὁφήνω), sīvi, sītum, sinēre.

Σημεῖωσις 2. Τὸ δῆμα do ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος (da, ἦτοι τὸ) **α** βραχύ, εἰς πάντας τοὺς ἀλλούς τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων **das** (= δίδεις) καὶ **da** (= δος) καὶ **dāns** (γεν. dantis).

"Οθεν π.χ. τοῦ circumdo (περιβάλλω) οἱ τύποι circumdāmus, circumdātis, circumdāre, circumdābam, circumdārem, circumdātur κλπ. τονιστέοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β').

Τοῦ do (= δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συνθέσει μόνον μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων εὑχρηστον - do (Βλ. Κατάλογον ἀνωμάλων δημάτων).

Τὰ κυρίως ἀνώμαλα δήματα.

90. Ρήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὅχι μόνον εἰς τὰ διάφορα χρονικά θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.

(Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. είμι, είμι, οίδα, φημί, κλπ.). Τοιαῦτα δήματα εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ ὄποιου βλ. § 77), 2.) possum, 3.) edo, 4.) eo, 5.) queo καὶ nequeo, 6.) volo, nolo καὶ malo, 7.) fero καὶ 8.) fio.

Ταῦτα σχηματίζονται ὡς ἔξῆς :

91. Possum (δύναμαι), potui, posse, (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (pote ἢ potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ ὄποιον καὶ σχηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	pos-sum	pos-sim	pot-ěram	possem
	pot-es	pos-sis	pot-eras	posses
	pot-est	pos-sit	pot-erat	posset
	pos-sumus	pos-sīmus	pot-erāmus	possemus
	pot-estis	pos-sītis	pot-erātis	possetis
	pos-sunt	pos-sint	pot-ěrant	possent
Futurum	Imperfectum			
	pot-ero, pot-eris, pot-erit,			
	pot-erimus, pot-eritis, pot-ěrunt			

	Indicativus	Coniunctivus		Indicativus	Coniunctivus
Perfectum	pot-ui	pot-uěrim	Plusquamperfectum	pot-uěram	pot-uissem
	pot-uisti	pot-ueris		pot-ueras	pot-uisses
	pot-uit	pot-uerit		pot-uerat	pot-uisset
	pot-uimus	pot-uerim̄us		pot-uerāmus	pot-uissēmus
	pot-uistis	pot-ueritis		pot-ueratis	pot-uissētis
	pot-uērunt	pot-uěrint		pot-uerant	pot-uissent
Futurum Exactum	pot-uěro, pot-ueris, pot-uerit, pot-uerim̄us, pot-ueritis, pot-uěrint				
	Praesens		Perfectum		
Infinitivus	posse		pot - uisse		

Imperativus ἐλλείπει. Participium : potens (gen. potent-is) εὐχρηστος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. *edo* (ἐσθίω), *ēdi*, *ēsum*, *ēdēre*. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται ὀμικλῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, *lego*), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρχέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ δύοιοι εἶναι ὅμοιοι μέ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ β. sum (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι τὸ εἰς τοὺς τύπους τοῦ β. edo εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens	Coniunctivus, Imperfectum
edo, ēdis ἢ ēs, ēdit ἢ ēst	edērem ἢ ēssem, ederes ἢ ēsses, ederet ἢ ēsset
edīmus, edītis ἢ ēstis, edunt	ederemus ἢ ēsseimus, ederetis ἢ ēssetis, ederent ἢ ēssent

Imperativus

ede ἦ es, eděte ἦ ēste — edito ἦ ēsto, editōte ἦ estōte
Infinitivus, Praesens : eděre ἦ ēsse

Ἐκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edi) ἔχουν καὶ δεύτερον τύπον μόνον τὸ γένικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὄριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς: edītur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

Ομοίως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-ēdo κατεσθίω, ex-ēdo καταβιβρώσκω, per-ēdo διαβιβρώσκω.

93. ~~εἶδο~~ (εἶμι, πορεύομαι), (īvi καὶ) ū, ūtum, īre, (Βλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ῥηματικὰ θέματα, ἢτοι πρὸ τῶν φωνηέντων α, ο, υ ἔχει θέμα ε, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ i ἔχει θέμα i. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. εἶμι, īμεν, κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ δὲ παρατατικὸς τῆς ὄριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλων ibo (Βλ. § 79, Σημ. 2).

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	ěō, īs, ūt īmus, ītis, īunt	ěam, eās, eat eāmus, eātis, eant
Imperfectum	ībām, ībās, ibāt ībāmus, ībātis, ibant	īrem, īrēs, iret irēmus, irētis, irent
Futurum	ībō, ībis, ībit ībīmus, ībītis, ibunt	ītūrus, -a, -um sim, sis, sit īturī, -ae, -a simus, sitis, sint
Perfectum	(ivi) ū, īstī, ūt īmus, ītis, īerunt ἢ iēre	iērim, ieris, ierit iērimus, ieritis, ierint

Plusquam- perfectum	īēram, īēras κλπ.	īssēm, īssēs κλπ.
Futurum exactum	īēro, īēris, ierit κλπ.	
Imperativus : ī, īte — īto, ito — ītōte, euntō		
Infinitivus	Praesens : īre	
	Perfectum : isse	
	Futurum : itūrum, ituram, iturum esse κλπ.	
Partici- pium	Praesens : īēns, gen. ēuntis, dat. eunti κλπ.	
	Futurum : ītūrus, ītūra, itūrum	
Supinum : itum, itū (§ 89, 4, Σημ. 1)		
Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.		

Τοῦ ρήματος eo (ἀπλοῦ) εἶναι εὔχρογστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γ' ἔνικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου ἀπροσώπως : ītur (= πορεία γίνεται, πορεύονται), ibātur, ibītur, itum est κλπ., καὶ ἀπαρέμφατον ītī, (Βλ. § 79, Σημ. 2).

Σημεῖοι σις. 'Ομοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ eo, ὡς ab - eo ἀπέρχομαι, ad - eo προσέρχομαι, ex - eo ἐξέρχομαι κλπ., ἀλλ' ἐκ τούτων, δσα λαμβάνονται μὲν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adiris, aditur, adimur, adimini, adeuntur. Perf. adibar, adibaris κλπ. Fut. adibor, adibēris, adibitur κλπ.

"Ἐν δμως ἐκ τῶν συνθέτων τοῦ eo, ητο τὸ ambio (ἐκ τοῦ ambi - eo = περιέρχομαι, κυκλῶ), ambīvi, ambītum, ambīre, κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (ἀκριβῶς ὅπως τὸ audio, § 79).

94. quēo (δύναμαι) (quīvi καὶ quīi, quītum), quīre — nequeo (οὐ δύναμαι), nequīvi, nequīre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως

τὸ eo (§ 93), ἀλλὰ μόνον διέγοι τύποι αὐτῶν εἶναι εὔχρηστοι, ὡς queo, queunt—nequeunt, queam, queant καὶ π.—nequibant, nequirem καὶ π. Καὶ κεχωρισμένως non queo, non queunt, non quivit καὶ π.

95. volo (βούλομαι, θέλω), volui, velle — nolo, ἐκ τοῦ ne — volo, non volo (οὐ βούλομαι), nolui, nōlle — mālo, ἐκ τοῦ magis volo) μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, mālle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ὡς ἔξῆς:

Indicativus			Coniunctivus		
P r a e s e n s					
vōlō	nōlō	malō	vēlim	nōlim	mālim
vīs	nōn vis	māvis	velīs	nōlīs	malīs
vult	nōn vult	māvult	velīt	nōlit	malit
volūmus	nolūmus	mālūmus	velīmus	nōlīmus	malīmus
vultis	nōn vultis	māvultis	velītis	nōlītis	malītis
volunt	nōlunt	mālunt	velint	nōlint	malint
I m p e r f e c t u m					
vōlēbam	nōlēbam	mālēbam	vēllem	nōllem	māllem
vōlēbās	nōlēbās	mālēbās	velles	nolles	malles
vōlēbat	nōlēbat	mālēbat	vellet	nollet	mallet
καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.
F u t u r u m					
vōlām	nōlām	mālām			
vōlēs	nōlēs	mālēs			
volēt	nolēt	malēt			
καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.			
'Ελλείπει					
P e r f e c t u m					
vōlūi	nōlūi	mālūi	vōluērim	nōluērim	māluērim
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.	καὶ π.

Plusquamperfectum

vōluēram nōluēram māluēram vōluissem nōluissem māluissem
 κλπ. κλπ.

Futūrum exactum

vōluērō nōluērō māluērō κλπ. ἐλλείπει

Imperatīvus τοῦ nolo : nōlī, nōlīte - nōlītō, nōlītō, nōlītōte,
 nōlunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens : velle, nōlle, mālle.

Perfectum : voluisse, noluisse, maluisse..

Participium, Praesens : (volens), (nolens), (τοῦ malo ἐλλείπει)
 'Αλλ' ἀντὶ τοῦ volens λέγεται συνήθως cupiēns (§ 84) καὶ ἀντὶ¹
 τοῦ nolens λέγεται invītus (= ὄχων).

"Αλλοι τύποι τῶν ῥημάτων αὐτῶν δὲν εἶναι εὔχρηστοι.

Σημεῖος. 'Αντὶ τοῦ visne ? (= ή βούλει;) θέλεις; λέγεται vin ?
 Καὶ παρενθετικῶς ἀντὶ τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἀντὶ τοῦ si
 vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

96. fero (φέρω), tūl - i, lāt - um, ferre. Τοῦ ῥήματος τούτου
 1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπῖνον σχηματίζονται ἐκ θέματος
 διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος·

2) οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fer -) σχηματιζόμενοι τύποι
 πάσχουν συγκοπὴν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος ι πρὸ τοῦ s καὶ τοῦ
 t τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος ο, ὅταν μετ' αὐτὸ²
 ἀκολουθῇ r.

Aetivum

Passivum

Indicativus

Praesens

fērō, fers, fert	feror, ferris, fertur
fērīmus, fērtis, fērunt	fērīmur κλπ.

Coniunctivus

Praesens	fērām, ferās κλπ.	ferar, ferāris, κλπ.
Imperfectum	ferrem, ferrēs, ferret ferremus κλπ.	ferrer, ferrēris, ferretur ferrēmur κλπ.

Imperativus

fēr, fērte (§ 84 Σημ.)	ferre, ferimini
fertō, fertō - fertote, feruntō	fertor, fertor - feruntor

Infinitivus

ferre	fērī
-------	------

Πάντες οι άλλοι τύποι σχηματίζονται διμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (fērbam, fērēbar, fēram, feres, κλπ., ferar, ferēris, κλπ.).

97. fīo (γίγνομαι), factus sum, fiēri. Ἡ μετοχή του factus, μὲ τὴν δόποιαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ ὅρματος τούτου διμαλῶς (factus sum, factus eram, factus ero, § 85, 3), εἰναι τοῦ ὅρματος facior (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ δόποιου λαμβάνεται καὶ τὸ fīo ὡς παθητικὸν τοῦ facio (§ 84).

Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fī -) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος, τὰ δόποια σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	fīō, fīs, fīt (fīmus, fītis), fīunt	fīām, fīās, fīat fīamus κλπ., διμαλῶς

Imperfectum Futurum	fiēbam, fiēbas $\chi\lambda\pi.$, ὅμαλῶς	fiērem, fiēres, fieret
		fieremus, fieretis, fierent
fiām, fiēs, fiēt		'Ελλείπει
	fiēmus $\chi\lambda\pi.$, ὅμαλῶς	

Imperativus : **fī**, **fīte**.

Infinitivus, Praesens : fieri, Futurum : factum iri.

Gerundivum : faciendus, facienda, faciendum.

Ση^η με^ι ω σι^ς. Τό i τού θέματος si - εις πάντας τούς. ἅλλους τύπους είναι μακρόν, ἔκτος τοῦ τύπου sit, τοῦ ἀπαρεμφάτου si^{ει}ρι καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fierem, fieres, κλπ.

Ἐλλειπτικὰ ρήματα.

98. Ἐλειπτικὰ ὄγκατα (verba defectiva) εἶναι:

1) τὰ ῥήματα μεμίνι (μέμνημαι, ἐνθυμοῦμαι), ὅδι (μισῶ) καὶ
coepi (ἡρέξαμην, ἡρχισα), παρακείμενοι ξνευ ἐνεστῶτος. Ἐκ τούτων
οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος κατὸ δὲ περσυντέλικος αὐτῶν
ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ (meminēram ἐνεθυμούμην, odēram ἐμί-
σουν), ὁ δὲ τετελεσμένος μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (meminē-
ρο θὰ ἐνθυμοῦμαι η̄ θὰ ἐνθυμηθῶ, odēro θὰ μισῶ η̄ θὰ μισήσω).

Κλίνονται όμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', lēgi) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παραχειμένου, τοῦ ὑπερσυντελίκου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν memini ἔχει καὶ δύο τύπους προστακτικῆς, τὸ δὲ odi καὶ coepi καὶ ἀπάρεμφατον καὶ μετοχήν ἐνεργ. μέλλοντος, ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ coepi καὶ μετοχήν παθ. παραχειμένου.

Imperativus : mementō (μέμνησο)

mementōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf. meminisse, odisse	coepisse
Fut. — osūrum,-am,-um esse	cooptūrum,-am,-um esse

P a r t i c i p i u m

Fut.	—	osurus, -a, - um	coepurus, - a, - um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, - a, - um

Σημείωσις. Τοῦ δέ coepi οἱ ἑλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τοῦ δέ incipio ἀρχομαι (incēpi, inceptum) incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, - a, - um (μετὰ τοῦ sum, eram, ero, κλπ.) χρήσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, cooperam, coepero, κλπ., ὅταν ἀκολουθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ὅμιλατος τούτου παθητικὸν ἀπάρεμφτον παθητικῆς διαθέσεως, ὡς aedes **aedificari** coepita est (ὁ ναὸς ἥρξατο οἰκεδομεύμενος). ἀλλά: mons movēri coepit.

Μετοχὴ παθητ. παρακειμένου, ἀλλὰ μὲν ἐνεργητικὴν συνήθως σημασίαν, ἔχει καὶ τὸ δέ odi (osus), εὐχρηστὸν ίδιᾳ εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (= σφόδρα μισῶν, § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ὅμιλατα, āio, inquam, quaeſo, (for) fāri.

α) Τὸ āio (λέγω, ἀρχ. ἦμι) εἶναι εὐχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξι τύπους :

Praesens	Indicativus		Coniunctivus			
	āio	ais	āit	—	aias	aiat
—	—	—	āiunt	—	—	aiant

Imperfectum: aiēbam, aiēbas, κλπ. ὄμαλῶς καὶ ἀρχ. aībam, aības, κλπ.

Perfectum : (γ' ἐν. μόνον) ait.

Imperativus : (āi).

Participium : aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain ? ἀντὶ ais - ne ? (λέγεις; νομίζεις;). Πρβλ. § 95, Σημ.

β') τὸ inquam (φημί, λέγω) εἶναι εὐχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξι τύπους :

Indicativus, Praesens : inquam, inquis, inquit, (inquimus, inquiſit̄is), inquiunt. Imperfectum : inquiēbat. Futurum : inquiēs, inquiet. Perfectum : (inquii), inquisti, inquit, (inquimus).

Imperativus : (inque, inquīto). Participium : inquiens.

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρῆσις γίνεται μόνον παρενθετικῶς ἐντὸς εὐθέος λόγου, ὡς Tum ille « Pater, inquit, precor ut... ». Τότε ἔκεινος « Πάτερ, λέγει, παρακαλῶ νά... » (Πρβλ. ἀρχ. Ἔλλην. φημὶ καὶ ἦμι).

γ') Τοῦ quaeso (παρακαλῶ) εὔχρηστος εἶναι προσέτι ὁ τύπος quaesumus (παρακαλοῦμεν). Χρῆσις τούτων συνήθως γίνεται παρενθετικῶς, μετὰ προστακτικήν, πρὸς μετριασμὸν τῆς ἐννοίας τῆς προσταγῆς : dic mihi, quaeso, εἰπέ μοι, παρακαλῶ· (πρβλ. Κάθισε, παρακαλῶ, ἔδω).

δ') for (φημί, λέγω), fatus sum, fāri (ἀποθετικόν, § 80). Τοῦ ρήματος τούτου εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εἶναι εὔχρηστος μόνον ὁ τύπος fando ἐκ τοῦ γερουνδίου (εἰς τὴν φράσιν fando audire = ἀκούω λεγόμενον, γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς) καὶ ὁ τύπος fanda ἐκ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς τὴν φράσιν fanda atque nefanda = δητὰ καὶ ἀπόρρητα, § 75, 4 καὶ 5). Εἰς τοὺς ποιητὰς ὅμως εἶναι εὔχρηστοι καὶ ὄλοι τύποι τοῦ ρήματος τούτου, ἵδια τῶν συνθέτων αὐτοῦ (ὡς adfari προσαγορεύειν, praeferari προλέγειν, κλπ.), ἥτοι πάντες οἱ τύποι τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς (fabor, faberis, fabitur, κλπ.), τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (fatus sum, fatus sim, fatus eram, fatus essem), καὶ ἐκτὸς τούτων οἱ ἔξης τύποι :

Indic., Praes. fatur, fantur. Indic., Imperf. fabar, fabantur. Coniunct., Imperf. (pree) fārer, farēris, κλπ. Imperativus : fare. Infinitivus : fari (καὶ farier, § 79, Σημ. 2). Supinum : fatu. Particium : fans. Gerundium : fando. Gerundivum : fandus, -a, -um.

3) μερικοὶ τύποι προστακτικῆς ἐγκλίσεως καὶ ἀπαρεμφάτου
ἀνε (ἡ have) χαῖρε, ανέτο - avēte, ἀπρφ. avēre·
salve χαῖρε, ὑγίαινε, salvēto - salvēte, ἀπρφ. salvēre·
cēdo δός, εἰπέ, πληθ. cette (πρβλ. νὰ - νάτε).

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἐλειπτικὰ ρήματα ἀνήκουν καὶ οἱ τύποι forem, fores, foret - forent, ἀπρφ. fore, λαχμβανόμενοι ἀντὶ ὀρισμένων τύπων τοῦ ἐ. esse (§ 77).

Απρόσωπα ρήματα (Verba impersonalia).

99. Απρόσωπα ρήματα, ἥτοι ρήματα εὔχρηστα μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον (καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) παντὸς χρόνου, χωρὶς ὑποκείμενον, εἶναι

1) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ρήματα σημαίνοντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὃς dilucēsīt, illucesīt ὑποφαίνει, ὑποφώσκει ἡ ἡμέρα (φέγγει), fulget καὶ fulgūrat ἀστράπτει, rorat πίπτει δρόσος, tonat βροντᾶ κλπ.

Σημείωσις. 'Ρήματα οία τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπιχρατῇ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ή θρησκευτικὴ ἀντίληψις, ἔκφέρονται μὲν ὑποκείμενον τὸ θνομα θείου τινὸς προσώπου, ως Juppiter tonat δὲ Ζεὺς βροντᾶ. Χρησιμοποιοῦνται δὲ οὕτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχήν : Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος.

2) ἀρκετὰ ῥήματα τῆς β' συζυγίας (χυρίως ἀπρόσωπα), ως dēcet πρέπει, decuit - decēre:

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est, libēre·

līcet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), licuit καὶ licitum est, licēre·

oportet δεῖ, χρή, oportuit, oportēre·

pudet (me) αἰδοῦμαι, puduit καὶ pudictum est, pudēre.

Τὰ ῥήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. 'Η προστακτικὴ τῶν ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς των, ως pudeat te αἰδέσθητι (ἐντράπου), μόνον δὲ τοῦ ῥήματος licere ὑπάρχει εἰς νόμους διάτυπος τῆς προστακτικῆς licēto (ἔξέστω).

'Υπάρχει ἐπίσης ή μετοχὴ τινῶν ἐκ τῶν ἀπρόσωπων τούτων ῥημάτων, ἀλλ' αὕτη λαμβάνεται ως ἐπίθετον, ως licens ἐλεύθερος, ἀκόλυτος, pudens αἰδήμων, κλπ. (§ 40, γ').

100. 'Απροσώπως λαμβάνεται εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) ῥημάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ή ἐνεργητικῶν μέν, ἀλλ' ἀμεταβάτων, ως

(vivo ζῶ), vivitur ζῆ τις, ζῶσι, ἀπρμφ. vivi·

(curro τρέχω), currītur δρόμος γίγνεται, τρέχουσι, ἀπρμφ. curri· (βλ. καὶ eo, itur, itum est, iri, § 93)·

(canto ᾠδῶ), cantātur ᾠδήμα ᾠδεται, ᾠδουσι·

2) δπως εἰς τὴν 'Ελληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφόρων προσωπικῶν ῥημάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται μὲν ἰδιαιτέρων τινὰ σημασίαν, ως

(ac - cido προσπίπτω, - cīdi, - cidēre), accēdit συμβαίνει·

(con - sto συνίσταμαι, -stīti, -āre), constat ὅμολογεῖται·

(exped - io ἀπολύω, ἀπαλλάττω, -īvi, -ītum, īre), expēdit ὀφελεῖ, συμφέρει·

(inter - sum μεταξὺ κεῖμαι, -fui, -esse), intērest (én)διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (PARTICULAE, § 10, 2)

1. Ἐπιρρήματα (Adverbia).

101. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

- 1) **τοπικά**, ὡς hīc, istīc, illīc, ūbī (βλ. § 64, α').
- 2) **χρονικά**, ὡς nunc νῦν, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' δλίγον, cras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepē πολλάκις κλπ., (βλ. καὶ § 64, β').
- 3) **τροπικά**, ὡς sīc, itā οὕτω, bēnē καλῶς, mālē κακῶς, libenter ἀσμένως, celeriter ταχέως, κλπ..
- 4) **ποσοτικά**, ὡς sat ἢ satis ίκανῶς, nimis ἄγαν, λίαν, tam τόσον, semel ἀπαξ, bis δὶς κλπ. (βλ. § 66).
- 5) **βεβαιωτικά ἢ ἀρνητικά**, ὡς nac ναι, haud ἢ haut (ἢ hau) οὐ, ergo οὖν, κλπ.

Σημεῖον εἰσι ταῦτα. 'Ως ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις α' τύποι ὀνομάτων ἢ ὁμοίων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν), ὡς partim κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), gratis δωρεάν (ἐκ τοῦ gratiis, ἀφειρ. πληθ. τοῦ gratia), multum πολύ, paulum δλίγον, facile εύκόλως, subito αἴφνης (ἀφειρ. τοῦ ἐπιθ. subitus), rārō σπανίως (ἀφειρ. τοῦ ἐπιθ. rārus) κλπ. — age ἄγε, ūbi (ἐμπρός).

β') συνεκφοραὶ λέξεων, ὡς antea πρότερον (ἐκ τοῦ ante ea), extemplo (ἢ ex templo) εύθυνς, incassum (ἢ in cassum) μάτην, imprimis, (ἢ in primis) ἐν πρώτοις, κατ' ἔξοχήν, magnopere (ἢ magno opere) μεγάλως, dumtaxat (ἢ dum taxat) μόνον, forsitan (ἢ for sit an) ίσως, κλπ.

Οὕτω καὶ denū (ἐκ τοῦ de novo ἐκ νέου) πάλιν, hodiē (ἐκ τοῦ hoc die) σήμερον, scilicet (ἐκ τοῦ scire licet) δηλονότι, δηλαδή, κλπ. (βλ. καὶ § 53 - 54).

2. Προθέσεις (Praepositiōnes).

102. Προθέσεις ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρας τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῖσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατι-

κῆς, ὅλιγαι δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτια-
τικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἡ δοτικῆς οὐδεμία (κυρία) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς
γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἔξῆς :

ad πρός, adversus κατά, ante πρό, apud παρά — circa, circum
περί, eis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, contrā κατὰ (ἐναντίον) — erga πρός,
extrā ἔξω, ἐκτὸς — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἕσω, ἐντὸς — ob
πρός, πρό, διὰ — penes παρά, ἐπί, per διὰ, ἀνά, post μετά, praeter
παρά, ὑπέρ, πλήν, prope παρά, ἐγγύς, propter παρά, ἔνεκα — secun-
dum κατά, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρός.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἔξῆς :

ab, abs, a ἀπό, ὑπὸ — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετά, πρὸς —
de ἐκ, ἀπό, περὶ — ex, e ἐκ — prae πρό, ἐνώπιον, pro πρό, ὑπέρ, κατὰ
— sine ἀνευ — tenus μέχρι.

Σημείωσις. 'Η ab τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λέξεων, αἱ δποῖαι ἀρχί-
ζουν ἀπὸ φωνῆσεν ἢ ἀπὸ d, i (= j), l, n, r, s, ἡ abs πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te (§ 56),
καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c ἢ τοῦ t (ὡς abs - condo ἀποκρύπτω, abs - tineo ἀπέχω),
ἢ δὲ a πρὸ συμφώνου ἐκτὸς τοῦ h (ὡς a Sicilia ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀλλὰ : ab hoste
ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

'Η ex τίθεται καὶ πρὸ φωνήσεως καὶ πρὸ συμφώνου (ex auro ἐκ χρυσοῦ,
ex consuetudine κατὰ τὸ ζήθος), ἢ εἰ μόνον πρὸ συμφώνου (e caelo ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δήλω-
σιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δήλωσιν στάσεως)
εἶναι αἱ ἔξῆς :

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — in (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ

sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — sub (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὸ

(ἐν συνθέσει καὶ sus, ἐκ τοῦ subs - sups)

super (μετ' αἰτιατ.) ὑπὲρ — super (μετ' ἀφαιρ.) ὑπέρ, περὶ.

103. Ως προθέσεις (καταχρηστικαὶ) λαμβάνονται καὶ τινες πτώ-
σεις ὀνομάτων, ὡς causā, gratiā, ergō (ἀφαιρετικαὶ), καθὼς καὶ ἡ
ἀκλιτος λέξις instar. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς π.χ.

honoris causa τιμῆς ἔνεκεν·

Ciceronis gratia χάριν τοῦ Κικέρωνος.

virtutis ergo δι' ἀρετήν.
instar castrorum δίκην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως. — Κανονικῶς αἱ προθέσεις (δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, μετὰ τῶν δποίων συντάσσονται, ὡς *ad populum* πρὸς τὸν λαόν, *trans Tibērim* πέραν τοῦ Τιβέρεως, *in urbe* ἐν τῇ πόλει, κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις *causa*, *gratia*, *ergo* καὶ μάλιστα ἡ *tenus* τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς δποίας συντάσσονται (βλ. § 103).

2) ἡ πρόθεσις *eum* συναπτομένη μετ' ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγκλινομένη, § 8), ὡς *mēcum*, *tēcum*, *sēcum*, *nobīscum*, *vobīscum* (ἀντὶ *eum me*, *eum te*, κλπ. § 56). οὕτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς *quācum*, *quācum*, *quībuscum* (= *eum quo*, κλπ., βλ. καὶ § 60, Σημ. 1).

3) δταν τὸ οὔσιαστικόν, μετὰ τοῦ δποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὔσιαστικοῦ, ὡς *paucos post annos* μετ' ὀλίγα ἔτη, *magno eum metu* μετὰ μεγάλου φόβου, κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς *quam ob rem* δι' ὁ (πρᾶγμα), *qua de causa* δι' ἦν αἰτίαν, κλπ.

Σημεῖωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἡ σπανιώτερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συναπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις *contra*, *inter*, *propter* καὶ σπανιώτερον αἱ προθέσεις *adversus*, *ante*, *circa*, *penes*, *sine*, *ultra*, καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις *de* εἰς τὴν τυπικὴν φράσιν *illud quo de agitur* (τὸ περὶ ὃν πρόκειται, τὸ συζητούμενον).

3. Σύνδεσμοι (Coniunctiōnes).

105. α') Σύνδεσμοι κατὰ παράταξιν εἶναι

1) **συμπλεκτικοί** (*coni. copulatīvae*) : *et*, *que*, *atque* (ἢ *ac*), *etiam*, *quoque* καὶ — *neque* (ἢ *nec*) οὕτε — *et non* καὶ *οὐ*.

Σημεῖωσις. "Οπως δ que (§ 8), οὕτω καὶ δ quoque πάντοτε ἐπιτάσσεται : *philosophi quoque* καὶ οἱ φιλόσοφοι. 'Ο δὲ σύνδεσμος αἱ οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήντος ἢ ἀπὸ··· ἢ *g* ἢ *h* ἢ *q*.

2) διαζευτικοὶ (coni. disiunctīvae) : aut, vel, ve (§ 8) η̄ — sive (η̄ seu) εἴτε·

3) ἀντιθετικοὶ (coni. adversatīvae) : sed, verum, (ceterum), at ἀλλὰ — vero, autem δὲ — tamen μάν, ὅμως — attamen, verum-tamen, at qui ἀλλ' ὅμως—non solum (η̄ non modo η̄ non tantum)... sed etiam οὐ μόνον... ἀλλὰ καί·

Σημεῖωσις. Οἱ σύνδεσμοι αὐτεὶ καὶ vero τίθενται μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) αἰτιολογικοὶ (coni. causāles) : nam, enim γάρ, (διότι) — namque, etenim καὶ γάρ, (διότι)·

Σημεῖωσις. Οἱ σύνδεσμοι enīm τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (πρβλ. γάρ).

5) συλλογιστικοὶ (coni. conclusīvae) : itaque δθεν — igitur οὖν (λοιπὸν) — ergo ἄρα — proinde διὸ — quare, quamobrem, qua-propter, quo circa οὐ ἔνεκα, διό.

Σημεῖωσις. Οἱ σύνδεσμοι igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες καθ' ὑπόταξιν εἰναι

1) εἰδικοὶ (coni. declaratīvae) : quod, quin δτι — quasi δτι τάχα·

2) αἰτιολογικοὶ (πρβλ. § 105, 4) : quod δτι, διότι — quia διότι, ἐπειδὴ — cum (η̄ quum η̄ quom), quoniam, quando, (quandoquidem) ἐπειδὴ, ἀφοῦ — non quo η̄ non quod δχι διότι·

3) τελικοὶ (coni. fināles) : ut ἵνα — quo (= ut eo) ἵνα οὔτω, ὅπως — ut non, ne, quomόnus ἵνα μή, μὴ — neve (= et ne) καὶ μή, μηδέ·

Σημεῖωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγχριτικοῦ βαθμοῦ: legem brevem esse oporet, quo **facilius** ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἰναι σύντομος, ἵνα (οὔτως) εύκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μνήμῃ διατηρεῖται.

4) συμπερασματικοὶ η̄ ἀποτελεσματικοὶ (coni. consecutīvae) : ut ὕστε — ut non, quin ὕστε (νὰ) μή·

Σημεῖωσις. Τοῦ quin χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικήν: **non** — tam male est Siculis, quin (= ut non) aliquid facete et commode dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εύξισκονται οἱ Σικελοί, ὕστε νὰ μή λέγωσι τι ἀστέλω καὶ πρεπόντως.

5) **βουλητικοί** (coni. voluntatīvae) : ut νὰ (μὴ δέν, § 189, 2) — ut non νὰ μή — ne νὰ μή, μή, (νὰ) — ne non μὴ δὲν — quin (§ 194, 3), quom̄iñus νὰ μή, (νὰ).

Σημείωσις. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι δὲν υπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ **βουλητικῶν προτάσεων**).

6) **ὑποθετικοί** (coni. conditionāles) : si, εἰ, ἐὰν — sin εἰ δέ, ἐὰν ὅμως — sinon εἰ μή, ἂν μή, ἂν δὲν — nisi (ni) εἰ μή, ἂν μή, ἂν δὲν, ἐκτὸς ἐὰν — si modo, dum, dummodo, modo ἐὰν μόνον — dum ne, dum modo ne ἐὰν μόνον μή.

Σημείωσις. Διὰ τοῦ nisi συνήθως ἀντιτίθεται ὀλόκληρος πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν : parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi διέξουν (τὰ ὅπλα =) αἱ στρατιαι ἔξω (τῆς πόλεως), ἂν μὴ ὑπάρχῃ εὐθουλία ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ si non ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συνηθέστερον ὅμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἕτερον μέλος αὐτῆς : cum spe sinon bona, at aliqua tamen vivimus μετ' ἐλπίδος ἂν μὴ ἀγαθῆς, ἀλλ' ὅμως μετ' ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοί** ἢ **παραχωρητικοί** (coni. concessīvae) : etsi, tametsi, quamquam εἰ καί, καίτοι, μολονότι — etiam si εἰ καὶ καὶ εἰ, ἂν καὶ — καὶ ἂν — līcet, quamvis, ut, cum εἰ καί, καὶ ἂν, καίτοι, μολονότι.

Σημείωσις. Οἱ σύνδεσμοι līcet δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται : fremant omnes līcet, dicam quod sentio καὶ ἂν πάντες γογγύζωσιν, ἐγὼ θὰ εἴπω ὅ, τι κισθήνομαι.

8) **παραβολικοί** ἢ **συγχριτικοί** (coni. comparatīvae) : ut, uti, uti si ὡς, ὡσεὶ — sicut, sicūti, velut, velūti, velūtsi, quasi, tamquam, tamquam si (aequē ἢ perinde ἢ proinde ἢ non secus) ac si ὥσπερ, ὥσπερει, ὥσει, ὥσπερανε — quomodo, quemadmodum ὡς, ὥσπερ, ὃν τρόπον — quam ὅσον, ἢ·

9) **χρονικοί** (coni. temporāles) : cum ὅτε, ὁπότε, ὁσάκις - ἐπεί, ἀφοῦ, ἀφότου — dum ἐνῷ, καθ' ὃν χρόνον, μέχρις οὗ, ἐφ' ὅσον — ἔως, ἔως ὅτου — donec, quoad, quandiu, quatēnus ἔως, μέχρι οὗ, ἔως ὅτου — quando, (quandoquidem), ubi, postquam, ut ὅτε, ἐπεί, ἀφοῦ — cum primum, ubi primum, simulac, simulatque (ἐπεὶ τάχιστα), εὐθὺς ὡς — ex quo (ἐξ οὗ), ἀφ' ὅτου — quotiens (quotienscumque) ὁσάκις — antequam, priusquam πρὶν, πρὶν ἢ·

Σημείωσις. Όταν λαμβάνεται εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι dum καὶ quoad εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ ὑπεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ Συντακτικῷ):

10) **έρωτηματικοί** (coni. interrogatīvae): ne? (§ 8) ἢ; ἄρα; — nonne? ἢ οὐ; ἄρα' οὐ; — num? ἢ μή; ἄρα μή; μή; — utrum - an? πότερον - ἢ; — si, an εἰ, ἀν — quin δτι δέν, νὰ μή, νά.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων έρωτηματικῶν μορίων (ne, nonne καὶ num) χρησιμοποιούμενων καὶ εἰς ἔξηρτημένας καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους έρωτηματικάς γίνεται εἰς πραγματικάς έρωτήσεις, ητοι εἰς έρωτήσεις, διὰ τῶν ὄποιων ζητεῖ τις νὰ πληροφορηθῇ τι, τὸ δόποῖον ἀγνοεῖ (ώς dixistine hoc? εἰπες τοῦτο;), τοῦ δὲ nonne καὶ τοῦ num εἰς βητορικάς έρωτήσεις, διὰ τῶν ὄποιων ἀπλῶς δ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ nonne εἰσαγομένας τοιαύτας έρωτήσεις ἀναμένει δ ἔρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς εἰσαγόμενας διὰ τοῦ num ἀρνητικὴν: nonne dixisti hoc? δρ' οὐκ εἰπες τοῦτο; ('Αναμένεται ἀπάντησις καταφατική: etiam ἢ sane = val) — num dixisti hoc? μὴ εἰπες τοῦτο; ('Αναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: non — δγι.).

4. Επιφωνήματα (Interiectōnes).

107. Επιφωνήματα εἶναι

- 1) χαρᾶς: io ίώ, ίού — ha ἂ, κλπ.
- 2) λύπης: vae ούαί, οἴμοι — heu, eheu φεῦ — prō, (proh) φεῦ, ὥ, κλπ.:
- 3) ἀποστροφῆς ἢ ἀηδίας: pfui, fū φῦ.
- 4) θαυμασμοῦ ἢ ἐκπλήξεως: o ὥ — ecce ίδού, ἦν, ἤνι — hem, hui, aha, attat, papae ἂ, ἔα, ἃ, ὥ, ἀά, ἀττατάι, παπαί, κλπ.:
- 5) ἐπευφημίας: eia, euge εἰα, εὐγε, κλπ.:
- 6) κλητικά: o ὥ — heus, eho ίώ, ώτάν, κλπ.

Σημείωσις. Ως ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, ίδικ δὲ ὁνόματα θεῶν ἢ ἡρώων (συνήθως συντετμημένα), ὡς pax σιωπή! indignum αἰσχος! — apāgē ἀπάγε! hercules, hercule, hercle ἢ mehercules, mehercle (ὥ) Ἡράκλεις—pol (ἐκ τοῦ Pollux) ἢ edēpol μᾶς τὸν Πολυδεύκην, νῆ τὸν Δία, κ.ἄ.

ΜΕΡΟΣ Γ'
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἰναι

1) πρωτότυποι (vocabūla primitīva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεύς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω.

2) παράγωγοι (vocabūla derivāta), ὡς rex (reg - is) reg - ius καὶ reg - ēlis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγγω καὶ luc - īdus φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης (πρβλ. ἀρχαίαν 'Ελληνικήν).

Σημείωσις. "Οπως εἰς τὴν 'Ελληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς τινα σειρὰν συγγενῶν ἐπυμολιγικῶν λέξεων ἔκστη τῶν λέξεων τούτων, ἔκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἰναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) ora (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (orator - is) ῥήτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ῥητορικός, κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - āris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπανῶ, κλπ.

Πολλάκις ὅμως (ὅπως καὶ εἰς τὴν 'Ελληνικὴν γλῶσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγώγου λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἥ καὶ περισσότεροι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἢ παρενθέται φωνῆέν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως, ὡς

* 'Η παραγωγὴ καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν γενικῶς δὲν εἰναι τόσον ἀνεπτυγμένη ὅσου εἰς τὴν ἀρχαίαν 'Ελληνικήν.

(navi - s)	nav - ālis ναυτικός
(aestas, astat - is)	aest - īvus θερινός, κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφύριδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον, κλπ.

110. α') **Παράγωγα ρήματα** (verba derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Εξ δνομάτων (verba denominatīva) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ὡς (arma, § 34, 4, A', β'), armare ὄπλιζειν, (laus, laud - is) lau-dare ἐπανεῖν, (levis) levare κουφίζειν, (flos, flor - is) florēre ἀνθεῖν, (lux, luc - is) lucēre φέγγειν, (finis) finire ὅριζειν, (lenis) lenire πραύνειν, (sitis) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐν αρκτικά, ὡς (durus) durescere σκληροῦσθαι, (maturus) maturescere πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) 'Εξ ἀλλων ρήματων (verba verbalia).

α') 'Εν αρκτικά (verba incohātīva), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ὡς (senēre) senescere γηράσκειν, (florēre) florescere ἐξανθεῖν, (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Βλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θαμιστικά ἢ ἐπιτατικά (verba frequentatīva ἢ intensīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - are, ὡς (cano, cant - um) cant - are ἀδειν, (curro, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνώττειν, νυστάζειν, κλπ.

'Εκ σουπίνων εἰς - atum (ἦτοι ἐκ ρήματων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικά ρήματα οὐχὶ εἰς - atare, ἀλλ' εἰς - itare, ὡς (rogo, rog - atum) rog - itare διερωτᾶν, (volo, vol - atum) volitare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haero, haesi, haes - um, haerere) haes - itare ὀκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α'), ag - itare ἐλαύνειν.

γ') 'Εφετικά (verba desideratīva), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - urire, ὡς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, par - tum, § 87, 2, β') part - urire ὀδίνειν. (Πρβλ.. ἀρχ. Ἐλλην. τυραννῶ, τυραννήσ - ω, τυραννησ - είω).

δ') 'Υποκοριστικά (verba deminutīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς - illo, ὡς (canto) can - illo ὑπάδῳ,

τερετίζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, φίοφῶ. (Πρβλ. νεοελλην. κουτσοπίνω, κουτσοδουλεύω, κττ.).

111. Παράγωγα ούσιαστικά (substantīva derivāta). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Εξ ρήματων (substantīva verbalia).

α') 'Εξ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) μὲ κατάληξιν - or εἰς δήλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ὡς (amare, amat - um) amat - or ἔραστής, (currere, curs - um) curs - or δρομεύς, (pingere, pict - um) pict - or γραφεύς (ζωγράφος). (Πρβλ. πράττω - πράκτωρ, κλπ.).

Σημεῖωσις. Πολλὰ τῶν εἰς - tor σχηματίζουν θηλυκὸν εἰς - trix (γεν. trīcis), ὡς (vincēre, vict - um) victor νικητής, victrix νικήτρια. (Πρβλ. § 40, γ').

β') 'Εξ τοῦ ρήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - or, - us, - ium, - ēla εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως, ὡς (am - are) am - or ἔρως, (dolēre) dol - or λύπη, (fur - ēre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλωπισμός, (gaud - ēre) gaud - ium χαρά, (od - i, § 98,1) od - ium μῆσος, (quer - i, § 80) quer - ēla μέμψις, (tutari, § 81) tut - ela ἐπιστασία.

γ') 'Εξ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου μὲ κατάληξιν - io, - us (δ' κλίσεως), - ūra εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ τοῦ ἀποτελέσματος ἐνεργείας τινός, ὡς (agere, act - um) act - io πρᾶξις, (venare, venat - um) venatio θήρα, (movere, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um) curs - us δρόμος (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή, (colere, cult - um) cul - ūra θεραπεία, περιποίησις, (accusare, accusatum) accusat - io κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος, (frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um) script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') 'Εξ τοῦ ρήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - men, - mentum, - ūlum, - būlum, - cūlum, - crum, - trum εἰς δήλωσιν μέσου τινὸς ἢ ὀργάνου ἢ τόπου ἐνεργείας τινός, ὡς (volv - ere) volu - men εἴλημα, (al - ere) ali - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός, (pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέξις, (orare) ora - culum μαντεῖον, χρησμός, (sepelire) sepul - crum τάφος, (arare) arā - trum ἄροτρον.

2) 'Εξ δλλων ούσιαστικῶν (substantīva denominatīva).

α') Μὲ κατάληξιν - tor, - ūtor εἰς δήλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ

Έχοντος σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὄποῖον δῆλοῖ τὸ πρωτότυπον, ὡς (via) viator ὁδίτης, ὁδοιπόρος, (ianua) ian - ītor θυρωρός, (funda) fund - ītor σφενδονήτης. (Πρβλ. § 111, 1; α').

β') Μὲ κατάληξιν - arium, - ētum, - īle, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὄποίου ὑπάρχουν ἢ διαμένουν πολλὰ ὅμοειδῆ ὄντα, ὡς (columba) columb - arium περιστερών, (oliva) oliv - ētum ἔλαιων, (bos, bov - is) bov - īle βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ina (- trina), εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος ἢ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὄποίου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς (medicus) medic - ina ἰατρική, (doctor) doctr - ina διδασκαλία, (opifex, opific - is) offic - ina (ἐκ τοῦ opific - ina) ἐργαστήριον, (tonsor) tons - trina κουρεῖν.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ium (- itium), εἰς δήλωσιν καταστάσις ἢ συνόλου τινὸς προσώπων ὅμοίας καταστάσεως, ὡς (sacerdos) sacerdot - ium ἱερατεία, (collēga) colle - gium ἑταίρεια, (servus) serv - itium δουλεία, οἱ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - la, - lum, (- ȳlus - ȳla, - ȳlum, - ȳlus, - ȳla, ȳlum, - cȳlus, cȳla, - cȳlum καὶ σπανιώτερον - illus, - illa, - illum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου, ὡς (liber) libel - lus (ἐκ τοῦ liber - lus) βιβλιάριον, (lapis) lapil - lus (ἐκ τοῦ lapid - lus) λιθάριον, (puer) puer - ȳlus παιδάριον, καὶ puella (ἐκ τοῦ puer - la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacrum) sacel - lum (ἐκ τοῦ sacer - lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv - ȳla μικρὸς δρυμόν, (filius) fili - ȳlus υἱόσκος (ἀγοράκι), (filia) fili - ȳla θυγάτριον (κοριτσάκι), (mus) mus - cȳlus μωδίον, (opus) opus - culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic - illus συγγραμμάτιον, κωδίκελλος, (signum) sig - illum ἀγαλμάτιον.

Σημεῖωσις. Καὶ ἔξ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ἄλλα ὑποκοριστικά, ὡς cista κιστή - cist - ȳla μικρὰ κιστῆ - cistel - la, cistell - ȳla κιστίδιον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. πίναξ - πιναχ - īc - πιναχ - īdion, καὶ νεοελλην. σάκκος — σακκ - οῦλη — σακκουλ - ἀκι).

ζ') Ἐκ κυρίων δνομάτων προσώπων πατρωνυμικῶν μὲ τὰς (ἐκ τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας) καταλήξεις - ides ἢ - ides, - īades, (ἀρσενικὰ) καὶ - as, - is, - īis (θηλυκά), ὡς (Priamus) Priamīdes Πριαμίδης, (Atreus) Atr - īdes Ἀτρείδης, (Aeneas) Aene - īdes Αἰνειάδης, (Telamon) Telamon - īades Τελαμωνιάδης, (Tantalus)

Tantāl - is Τανταλίς, (Thesti - us) Thesti - as Θεστιάς, (Nerēus) Nerēis Νηροής. (Βλ. § 16 καὶ § 28). Οὔτως ἔπειτα καὶ ἐκ γνησίων 'Ρωμαϊκῶν ὀνομάτων, ὡς (Romulus) Romul - īdes 'Ρωμυλίδης, (Scipio) Scipi - ādes Σκιπιάδης.

3) 'Εξ ἐπιθέτων ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς δήλωσιν σχετικῆς ίδιότητος. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τούτων - ia, - itia, ḥ - ties (ε' κλίσεως), - tas, - itas, - tūdo, - itūdo καὶ σπανίως - monia, ὡς (gratus) grat - ia χάρις, εὔνοια, (insanus) insan - ia μανία, (malus) mal - itia κακία, (segnis) segn - itia καὶ segn - ities νωθρότης, (liber) liber - tas ἐλευθερία, (levī) levī - tas ἐλαφρότης, (probus) probī - tas χρηστότης, (fortis) fortī - tūdo ἰσχύς, (longus) long - itūdo μακρότης, (acer) acr - ī - monia δριμύτης, (castis) cast - i - monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (adverbia derivata). Ταῦτα σηματίζονται :

1) 'Εκ ρήματων (adiectīva verbalia) ἐκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος (πρβλ. § 111, 1, β' καὶ δ') :

α') Μὲ κατάληξιν - ȳdus, καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ οὐπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον ίδιότητα, ὡς (valēre) val - ȳdus εὔρωστος, (calere) cal - ȳdus θερμός.

β') Μὲ κατάληξιν - ȳlis, - bȳlis, καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ οὐπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον, ὡς (docere) doc - ȳlis εὐδίδακτος, (placare) placa - bȳlis εὐεξίλαστος, (movere) mob - ȳlis κινητός, εὐκίνητος.

γ') Μὲ κατάληξιν - ax, - ȳlus, καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικόν τι μὲ τὸ οὐπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον ἐλάττωμα, ὡς (audēre) aud - ax τολμητίας, (loqui) loqu - ax λάλος, (credere) cred - ȳlus εὕπιστος, (queri) quer - ȳlus μεμψύμοιρος.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - bundus, - cundus, καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ, τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρήματος, ὡς (venerari) venera - bundus λίαν σεβόμενος, εὐσεβής, (furēre) furi - bundus λίαν μαινόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira - cundus ὀργίλος, εὐόργητος.

2) 'Εξ οὐσιαστικῶν (adiectīva denominatīva) :

α') Μὲ κατάληξιν - icus, - ius, - icious, - ȳlis, - ȳris, - arius, - nus (- ānus, - īnus), - ensis, - īvus, καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ οὐπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινόμενον ἡ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel-

lum) bell - ǐcus πολεμικός, (orator) orator - ius δητορικός, (pater) patr - ius πατρικός, (tribunus) tribun - icius δημαρχικός, (navis) nav - ālis ναυτικός, (vir) vir-īlis ἀνδρικός, (populus) popul - āris δημοτικός, (legio) legion - arius τῆς λεγεῶνος, (mater) mater - nus μητρικός, (urbs) urb - ānus ἀστικός, (equus) equu-īnus ἵππειος, (forum) for - ensis ἀγοραῖος, (tempestas) tempest - īnus ἔγκαιρος, (§ 109). Οὕτω καὶ ἐξ ἑθνικῶν ὀνομάτων (μὲ τὰς καταλήξεις - ǐcus , -ius), ώς (Gallus) Gall - ǐcus, (Thrax) Thrac - ius, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - īānus), ώς (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli - ānus, (Verres) Verr - īnus, (Caesar) Caesar-īānus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἡ δονομάτων χωρῶν, νήσων, ἥπερων, μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - ensis καὶ προσέτι -as, γεν.-atis, ώς (Roma) Rom - ānus, (Africa) Afric-ānus, (Tusculum) Tuscul - ānus, (Ameria) Amer - īnus, (Cannae) Cannensis, (Sicilia) Sicili - ensis, (Arpinum) Arpīn - as (26, 4, B', β').

β') Μὲ κατάληξιν - tus (- ātus, - ītus, - īūtus), καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἡ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαντόμενον, ώς (ala) alā - tus πτερωτός, (hasta) hastā - tus λογχοφόρος, (clavus) clav-ātus ἥλωτός, (auris) aur - ītus ὠτόεις, (cornu) cornū - tus κερασφόρος. (Πρβλ. νεοελλ. σπαθᾶτος, σπιρουνᾶτος, κ.τ.τ.).

γ') Μὲ κατάληξιν - ōsus, - entus, - lentus, καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ώς (aqua) aqu - ōsus ὑδρώδης, (periculum) pericul - ōsus κινδυνώδης, (turbula) turbul - entus θορυβώδης, (fraus) fraud - u - lentus ἀπατηλός.

δ') Μὲ κατάληξιν - ēus, καὶ δηλοῦν τὴν ψλήνην, ἐκ τῆς ἐποίκις εἰναι τι, ώς (lana) lan - ēus ἐρεοῦς, (argentum) argent - eus ἀργυροῦς, (ferrum) ferr - eus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικὰ (adiectīva diminutīva) καὶ συγματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - ūlus, - ǒlus, - cūlus, ώς (miser) misel - lus (ἐκ τοῦ miser - lus) ταλαιπωρος, (parvus) parv - ūlus μικκύλος (μικρούλης, μικρούτσικος), (aureus) aure - ǒlus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper - culus πενιχρός (φτωχούλης, φτωχούτσικος). (Πρβλ. § 114, 2, ε').

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectīva adverbialia) :

α') Τοπικῶν, μὲ κατάληξιν - ǐcus, ώς (ante) ant - ǐcus πρόσθιος, (post) post - ǐcus ὀπίσθιος.

β') Χρονικῶν, μὲ κατάληξιν, -īnus, -tīnus, (ἦ -tīnus), -ernus, -ternus, -iternus, ὡς (repente) repent-īnus αἰφνίδιος, (eras) eras-tīnus οὐριανός, (prius) pris-tīnus ἢ pris-tīnus πρότερος, (hodie) hodi-ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi πρβ.). § 23, 2, Σημ.) hes - ternus χθεσινός, (semper) semp - iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιφρήματα (adverbia derivata). Ταῦτα συγματίζονται :

1) **τοπικὰ** ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων μὲ τὴν κατάληξιν - ītus, εἰς δήλωσιν τοῦ πόθεν ; ἢ τοῦ ἀπὸ πότε ; (caelum) cael - ītus οὐρανόθεν, (fundus) fund - ītus θεμελιόθεν, (radex, -dieis) radic-ītus ρίζόθεν, (divinus) divin - ītus θεόθεν, (antiquus) antiqui-itus ἀρχαιόθεν.

2) **τροπικὰ** α') ἐξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροχλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) μὲ κατάληξιν -ē, ὡς (iucundus) iucund-ē ἡδέως, (pulcher) pulchr-ē εὐπρεπῶς, (doctus) doct-ē σοφῶς, (accurat-ē) accurat-ē ἐπιμελῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημεῖωσις. Ἐκ τῶν εἰς -e τροπικῶν ἐπιφρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus, ἀρχῆθεν benus) bene καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) malē κακῶς ἔχουν τὸ καταληκτικὸν e βρεχύ.

β') ἐξ ἐπιθέτων (ἢ μετοχῶν) τριτοχλίτων, μὲ κατάληξιν -er, -ter, -īter, ὡς (prudens, prudent -is) prudent -er συνετῶς, (audax, audacis) audac-ter τολμηρῶς, (fortis) fortī-ter ἰσχυρῶς, (felix, felic-is) felic-īter εύτυχῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημεῖωσις. Κατ' ἀναλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικὰ ἐπιφρήματα εἰς -ē ἐκ τριτοχλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς -īter ἐκ δευτεροχλίτων, ὡς (impun - is) impun - e ἀτιμωρητή, (largus) larg - e καὶ largiter δαψιλῶς, (humanus) human - e καὶ humaniter ἀνθρωπίνως.

γ') ἐκ ρήμάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου, μὲ κατάληξιν -im, ὡς (noninare, nominat - um) nominātim ὄνομαστί, (rapere, raptum) rapt-im ἀρπαχτικῶς, (currere, curs - um) curs-im δρομαίως. Κατὰ ταῦτα ἐπειτα καὶ ἐξ ὀνομάτων, ὡς (gradus) grad-ātim βαθμηδόν, (grex, gregis) greg-ātim ἀγεληδόν, (vir) virī-tim κατ' ἄνδρα, (tribus) tribū-tim κατὰ φυλάξ.

B'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν

1) ἔκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἀκλιτὸν μέρος λόγου, ὡς (*pomum, fero*) *pomifēr* ὀπωροφόρος, (*per, multus*) *per-multus* πάμπολυς, (*de, mitto*) *de-mitto* καταπέμπω, (*per saepe*) *per-saepe* συχνότατα·

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀχώριστον μόριον (*πρβλ. Ἐλλ. ἀ- ἢ ἀν-, δυσ-, κλπ.*). Ἀχώριστα δὲ μόρια (*praepositiōnes inseparabiles*) τῆς Λατινικῆς εἶναι :

α') τὸ *ambi-* (*amb-, am-, an-* = **ἀμφί**, *περί*): *ambi-farius* ἀμφίλογος, *amb-ēdo* περιτρώγω, *am-plector* περιβάλλω, *an-ceps* ἀμφικέφαλος·

β'). τὸ *dis-* (= **διὰ** ἢ **ἀ-**, **ἄν-**): *dis-iungo* διαζευγνύω, *dis-solvo* διαλύω, *dis-par* ἀνισος, *dis-similis* ἀνόμοιος·

γ') τὸ *in-* (*im-*), *ne-*, *ve-* (= **ἀ-**, **ἄν-**): *in-utīlis* ἀνωφελής, *im-pius* ἀσεβής, *ne-sas* ἀνόσιος, *ne-scio* ἀγνοῶ, *ve-cors* ἄφρων, *vesānus* ἄφρων·

δ') τὸ *por-* (= *πρὸ*): *por-tendo* προσημαίνω·

ε') τὸ *red-*, *re-* (= ὀπίσω, πάλιν, ἀνά): *red-do* ἀποδίδωμι (*διδω* *πίσω*), *red-eo* ἐπανέρχομαι, *re-mitto* ἀναπέμπω (*πέμπω* *πάλιν*), *refēro* ἀνακοινίζω·

ζ') τὸ *sed-*, *se-* (= ἀνευ, διά, ἀπό): *sed-itio* διάστασις, *diχοστασία*, *se-cūrus* (= *sine cura*) ἄφροντις, *se-cerno* διακρίνω, *secēdo* ἀποχωρῶ (*πρβλ. ἀνωτέρω* *dis-*)·

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθετοι λέξεις προέρχονται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς *respublīca* πολιτεία (ἐκ τοῦ *res-publica*), *iūsiurandum* δρχος (ἐκ τοῦ *iūs-iurandum*), *decemvīri* οἱ δέκαρχοι (ἐκ τοῦ *decem-viri*), *benedīco* ἐπαινῶ (ἐκ τοῦ *bene-dico*), *benefaciō* εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ *bene-faciō*). Πρβλ. *νεά-πολις*, *νεώσιοκος*, *πασί-γνωστος*, κ.τ.τ.

Σημεῖωσις. Τῶν λέξεων *respublica* καὶ *iūsiurandum* τὰ δύο συνθετικὰ μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά : *respublica*, *republicae*, κλπ. (§ 32 καὶ § 38) — *iūsiurandum*, *iurisiurandi*, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Πρβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φθογγικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν μετὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἔξιαι σημειώσεως εἰναι αἱ ἔξης: 1) Ἡ πρόθεσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἥτοι com- (πρὸ χειλικοῦ συμφώνου καὶ πρὸ τοῦ m (§ 4), con- (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co- (πρὸς φωνήνετος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com-bibo συμπίνω, (cum, pono) com-pōno συντίθημι, (cum, mitto) com-mitto συμβάλλω, (cum, clamo) con-clāmo συμβοῦ, (cum, trāho) con-trāho συσπῶ, (cum, ēo) co-ēo συνέρχομαι, (cum, haereo) co-haereo ἔχομαι (τινος). Ἀλλά: com-ēdo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένου 1 ἢ r, τὸ n τῆς con- ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con, loquor) col-lōquor συνδιαλέγομαι, (con, rumpo) cor-rumpo φθείρω. (Πρβλ. συλλέγω, συρρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως:

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac-cēdo προσχωρῶ, (ad, fero) affero, προσφέρω, (ad, gradior) ag-gredior προσέρχομαι·

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) occipio ἄρχομαι, (sub, cedo) suc-cedo ὑπέρχομαι, (ob, facio) officio βλάπτω, (sub, facio) suf-ficio ὑποτίθημι, (ob, premo) opprīmo καταπιέζω, (sub, peto) sup-peto ὑποπίπτω.

Ἐν συνθέσει δὲ μὲ τὸ δῆμα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται, τῆς δὲ sub ἢ μένει ἢ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἐπόμενον m. Οὕτω o-mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub-mitto ἢ sum-mitto ὑποβάλλω.

Εἰς τινα δὲ σύνθετα (ἰδίως πρὸ τοῦ ci, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν sus-, ὡς (sub, capio) sus-cēprio ὑποδέχομαι, (sub, teneo) sus-tīneo βαστάζω, (sub, pendo) sus-pendo ἀναρτῶ. Οὕτω καὶ surrīdeo μειδιῶ (ἐκ τοῦ sus-rideo).

Σημεῖωσις. Τὸ sus - τοῦτο προέρχεται ἐξ ἐτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ἥτοι ἐκ τοῦ subs· (πρβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐτερος τύπος obs, θεν ostendo δεικνύω (ἐκ τοῦ obs - tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in - τὸ n ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r, τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, ludo) il-lūdo ἐμπαίζω, (in, licitus) il-licitus ἀθέμιτος, (in, mitto) im-

mitto εἰσδέχομαι (in, memor), im-mēmor ἀμνῆμαν, (in, rideo, ir-rīdeo σκώπτω, (in, revocatus) ir-revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς τὸ τρέπεται τὸ η τούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im-bībo ἐμπίνω, (in, bellum) im-bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im-pōno ἐντίθημι, (in, potens) im-pōlens ἀδύνατος. (Ιηβλ. ἀνωτέρω con-).

δ') τοῦ ἀχωρίστου μορίου dis- τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ ἀρκτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif-fēro διασπῶ (dis, facilis) dif-sic̄lis δύσκολος: ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθὼς καὶ πρὸ τοῦ s, δταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχῃ καὶ ἔτερον σύμφωνον, ὡς (dis, duco) di-dūco διέλκω, (dis, gero) di-gēro διασπείρω, (dis, labor) di-lābor διαρρέω (dis, moveo) di-mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di-rīpio διαρπάζω, (dis, verto) di-vertō διαφέρω, (dis, spargo) di-sprego διασπείρω, (dis, sto) di-sto διέχω. Ἀλλὰ (dis, sentio) dis-sentio διαφωνῶ.

3) Τὸ ῥίζικὸν φωνῆν τοῦ θέματος τῶν δημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ ἄ καὶ τὸ ἔ τρέπονται εἰς Ἅ: ἂν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἡ πρόσγγῆται ἡ ἔπεται μετ' αὐτὰ ἔρρινον ἡ ὑγρόν, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ἔ, τὸ δὲ ἔ μένει, ὡς (facio, § 84) perfīcio (διαπράττω), -fēci, -fectum, -ficere — (rapio, § 84) di-rīpio (διαρπάζω), -ripui, -reptum, -ripere — (emo) red-īmo (ἀνταγοράζω), -ēmi, -emptum, -imere — (statuo) in-stituo (ἰδρύω), -stitui, -stitūtum, -stituēre — (teneo) distīneo (χωρίζω), -tinui, -tentum, tinēre. Οὕτω καὶ : (frango) con- (fringo τρίβω), -frēgi, -fractum, -fringēre — (pango, § 89, 4) com-pingo (συμπήγνυμι), -pēgi, -pactum, -pingēre — (tango) con-tingo (ἄπτομαι), -tīgi, -tactum, -tingēre — καὶ : - (premo) com-prīmo (καταπιέζω), -pressi, -pressum, -primēre.

'Αλλά : (sacro) ob -sēcro (ἴκετεύω) — (scando) descendō (καταβαίνω), -scendi, -scensum, -scendēre — (spargo) di-spergo (διασπείρω), -spersi, -spersum, spergēre — (crepo) dis-crēpo (διαφωνῶ), -crepui, -crepare — (mergo) sub-mergo (καταδύω), -mersi, -mersum, -mergēre.

β') τὸ αε τρέπεται εἰς Ἅ καὶ τὸ au εἰς ᾄ, ὡς (ob, caedo) oc-cīdo (ἀποκτείνω), oc-cīdi, oc-cīsum, oc-cidēre — (re, quero) re-

quītro (ἀναζητῶ), re-quisivi, re-quisitum, re-quirēre, (inclāudo) in-clūdo (ἐγκλείω), in-clusi, in-clusum, in-cludere.

Σημεῖος 1. Ἀρκετὰ ρήματα καίπερ συντιθεμένα μετὰ προθέσεως διατηροῦν τὸ βίζικὸν βραχὺ ή ἔ, ὡς τὰ ρήματα cāveo, māneo, trāho, τὸ ἄρο ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων circum καὶ per καὶ τὸ cāpio ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως ante, ὡς prae-caveo προφυλάττομαι, re-maneo ἀναμένω, contrāho συστέλλω, circum-āgo περάγω, per-āgo ἐπιτελῶ, (ἐνῷ ex-īgo ἔξαγω, ex-ēgi, ex-actum, ex-igere), ante-capio προλαμβάνω (ante-cēpi, ante-captum, ante-capere). Ἐπίσης τὰ ρήματα ēdo (§ 92), fero (§ 96), gero φορῶ, mēto θερίζω, pēto ὀρμῶ, sēro συνείρω, tēgo καλύπτω, tēro τρίβω καὶ vēho κομίζω. Ἐπίσης διατηροῦν τὴν διφθογγον τὰ ρήματα aequo ἰσῶ, caeco τυφλῶ, haereo ἔχομαι τίνος, καὶ τὸ ἀπρόσωπον taedet (perlaedet me σικχαίνομαι, pertaesum est).

Τὸ δὲ ρῆμα lēgo εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ ἔ εἰς ἕ, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς col-līgo συλλέγω, de-līgo ἐκλέγω· ἄλλα neg-lēgo ἀμελῶ, per-lēgo διαγιγνώσκω.

Σημεῖος 2. Τροπαὶ τοῦ φωνήνετος τῆς βίζικῆς συλλαβῆς, ὅποιαι αἱ ἀνωτέρω, συμβαίνουν καὶ εἰς ὀνόματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς δεύτερα συνθετικά, ὡς (fācilis) dif-fācilis, (arma) in-ermis ἀσπλος, (aequus) inīquus ἀνισος, κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὄποιων τὸ ἔτερον τούλαχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτόν, εἶναι η̄ ρήματα η̄ οὐσιαστικὰ η̄ ἐπίθετα. Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἔξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἔξης :

117. α') **Σύνθετα ρήματα (verba composita).** 1) Ρήματα σύνθετα μὲ α' συνθετικὸν ρῆμα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ ρῆμα facio ὡς β' συνθετικόν, τὸ ὄποιον τότε μένει ἀμετάβλητον, ὡς (adsuescēre, facio), adsuefacio ἔθίζω, adsue-feci, adsue-factum, adsue-facere, (calēre, facio) cale-facio θερμαίνω, (patēre, facio) patefacio ἀνοίγω, κλπ. (Bl. § 114, 3 καὶ § 115, 3, α').

2) Τὸ ρῆμα facio ὡς β' συνθετικὸν ρήμάτων ἔχόντων α' συνθετικὸν ὄνομα (οὐσιαστικὸν η̄ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς -fīco (κατὰ τὴν α' συζυγίαν), ὡς (aedes, facio) aedi-fīco οἰκοδομῶ, aedificāvi, κλπ., (amplus, facio) ampli-fīco μεγαλύνω, (testis, facio) testifīcor μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') Σύνθετα ούσιαστικά (*substantīva composita*). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ὀνόματος καὶ ρήματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -a, -s, -r, ὡς (*ager, θ. agr-, colo*) *agri-cōla* γεωργός, (*θ. par, cae-do*) *par-i-cīda* πατροκτόνος, (*ars, artis-facio*) *artīfex* (ἐκ τοῦ *arti-fecs*) τεχνίτης, (*arma, gero*) *arm-ī-ger* ὀπλοφόρος·

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἐξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -ium, ὡς (*sol, stat-us*) *sol-sti-tium* ἥλιοστάσιον, (*tres, θ. tri-, annus*) *tri-enn-ium* τριετία·

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ ὅποῖον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (*cum, nomen, ἀρχ. gnomen*) *co-gnōmen* ἐπώνυμον, (*de, decus*) *de-dēcus* ἀπρέπεια, (*pro, consul*) *pro-consul* ἀνθύπατος.

119. γ') Σύνθετα ἐπίθετα (*adiectīva composita*). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ ούσιαστικοῦ ἢ ἐξ ρήματος καὶ ούσιαστικοῦ, ὡς (*magnus animus*) *magn-anīmus* μεγαλόψυχος, (*tres θ. tri-, lingua*) *tri-linguis* τρίγλωσσος, (*mīsereō cors*) *mīsere-rīcors* ἐλεήμων·

2) ἐξ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος

α) ούσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (*ad, finis*) *af-fīnis* γειτονικός, (*cum, cors*) *con-cors* διμόφρων, (*in-ars*) *in-ers* ἀτεχνος, (*se-cura*) *secūr-us* ἀφροντις, (*in-arma*) *in-erm-is* ἀπλος·

Στέρησιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις *a, de, ex, ὡς a-mens, de-mens* ἀφρων, (*ex, pars*) *ex-pers* ἀμοιρος.

β) ἐπίθέτου. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν *in-*, αἱ προθέσεις *per, prae* εἰς δήλωσιν ἐπιτάσσεως, καὶ ἡ πρόθεσις *sub* εἰς δήλωσιν ἐλαχττώσεως, ὡς *in-dīgnus* ἀνάξιος, *per-lēvis* πάνυ ἔντελής, *prae-clārus* πάνυ διαυγής, *sub-crūdus* ὡμός πως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ab-do ἀποκρύπτω. Βλ. do.

ab-icio (πρόφ. ab-jicio) ἀπορρίπτω, (ab + iacio, § 115, 3, α').
Βλ. iacio.

ab-oleo ἀφανίζω, -olēvi, -olǐtum, -olēre. 'Εκ τούτου abolesco
ἀφανίζομαι, -lēvi, lescere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (ῥιζ. ol-,
πρβλ. ἀπ-όλ-λυμι).

ac-cendo ἀνάπτω, -cendi, -censum, -cendere (ῥιζ. cand-, βλ.
candeo, § 115, 3, α').

ac-cerso. Βλ. ar-cesso.

ac-cido προσπίπτω, -cidi, -cidere, § 89; 2 καὶ § 100, 2 (ad + ca-
do, § 115, 3, α'). Βλ. cado.

ac-cido ἐπιτέμνω, (ad + caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.

ac-cio προσκαλῶ, -cire (κατὰ τὴν δ' συγγίαν). Βλ. cieo, § 89, 4,
Σημ. 1.

ac-cumbo κατακλίνομαι, -cubui, -cubǐtum, -cumbēre (ad +
cumbo, δ ἄχρηστον ῥιζ. cub-, βλ. cubo § 96, 2, α').

aceo δέξιω, -cui, -cēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου aceso δέξαθης γέγνομαι,
-cui, -cescere, § 110, 2, α' .

aeuo δέξύνω. 'Ως τὸ tribuo.

ad-eo, § 93, Σημ.

ad-imo ἀφαιρῶ (ad + emo, § 115, 3, α').

ad-ipiscor καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.

ad-oleo θυμιῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου adolesco ἀναφλέ-
γομαι, -leścere, § 110, 2, α' .

ad-olesco καὶ ad-ulesco αὐξάνομαι, -olēvi, (-ultum), -olescere
(ῥιζ. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).

ad-orior προσβάλλω, -ortus sum, -orīri, § 80 (Κατὰ τὸ audior).
Βλ. καὶ orior.

ad-sentior. Βλ. assentior, § 81, 2.

a-gnosco ἀναγνωρίζω, -gnōvi, -gnǐtum, -gnoscēre. Βλ. nosco.

ago, § 87, 2, α'. Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

aio, § 98, 2, α' .

- algeo** ῥιγῶ, alsi (ἐκ τοῦ alg-si), algere, § 89, 2. 'Εκ τούτου algesco ψύχομαι, alsi, algescere, § 110, 2, α'.
- al-licio** ἐφέλκω, δελεάζω, -lēxi, -lectum, -licere (ad + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- alo** τρέφω, αὐξάνω, alui, alītum καὶ altum, alere. Παθ. μτχ. altus. καὶ alitus.
- ambio** (ambi + eo), § 93, Σημ.
- amb-ūro** περιφλέγω, § 114, 2, α'. Bλ. uro.
- amicio** περιβάλλω, (amicui καὶ amixi), amictum, amicīre (ἐκ τοῦ ambi + iacio, § 114, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- am-plexor** περιβάλλω, -plēxus sum, -plexum, -plexi, § 80 (ambi + plector, § 114, 2, α').
- ango** ἄγχω, angere, § 89, 2.
- animadverto** προσέχω, κατανοῶ. Bλ. verto.
- apério** ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rire.
- apiscor** ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. ('Εν συνθέσει -ipiscor, -eptus sum, κλπ., § 115, 3, α').
- ap-pello** προσπελάζω, -pūli, -pulsum, -pellere. Bλ. pello. (Διακριτέον apel-lo, āvi, ātum, āre καλῶ).
- arceo** εἵργω, ἀρκέω, arcui, arcere. 'Εν συνθέσει -erceo, -ercui, (-ercitum), -ercere, § 115, 3, α'.
- ar-cesso** καὶ ac-cerso προσκαλῶ -cessīvi, cessītum, -cessēre, 89, 3.
- ardeo** καίμααι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Mτχ. μέλλ. arsūrus. 'Εκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardescere, § 110, 2, α'.
- arguo** ἐλέγχω. 'Ως τὸ tribuo. Mτχ. μελ. arguitūrus.
- aspicio** προσβλέπω. Bλ. specio.
- assentior** ὁμολογῶ, -sensus sum, -sentīri, § 80 καὶ 81, 2.
- audeo**, § 81, 1.
- audio**, § 78.
- au-fero** ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.
- au-fugio** ἀποφεύγω, fūgi, -fugere, § 84 καὶ 89, 2.
- augeo**, § 86, 1 καὶ § 89, 3.
- avere**, § 98, 3.
- bibo** πίνω, bibi, bibēre, (σουπῆνον potum ἢ haustum ἐκ τοῦ hau-re), § 89, 3, α'.

- cado** πίπτω, § 87, 2 β' καὶ § 100, 2. Μῆχ. μέλλ. cāsūrus.
- caedo** κόπτω, § 87, 2, β' καὶ § 115, 3, β'.
- caleo** θερμός εἰμι, -lui, -lēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου calesco, § 86, 2 γ'
- calleo** ἔχω τύλους, -llēre, § 89, 2.
- candeo** λευκός εἰμι, -ndui, -ndēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου candesco
λευκαίνομαι, -ndui, -ndescēre, § 110, 2, α'.
- caneo** πολιός εἰμι, -nui, -nēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου canesco πολιός
γίγνομαι, -nui, -nescēre, § 110, 2, α'.
- cano** ἄδω, § 87, 2, β'. Ἐν συνθέσει: -cīno, -cinui, (-centum), ci-
nēre, ὡς con-cīno, prae-cīno προλέγω, § 115, 3, α'.
- capesso** δράζτομαι, δρπάζω, -pessīvi, -pessītum, -pessēre, § 89, 3.
- capio** λαμβάνω, § 84. Ἐν συνθέσει -cipio, -cēpi, -ceptum, -cipēre,
§ 115, 3, α' καὶ Σημ. 1.
- careo** οὐκ ἔχω, carui, (caritum), carēre. Μῆχ. μέλλ. caritūrus.
- carpo** δρέπω, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -cerpo, § 115, 3, α'.
- caveo** φυλάττομαι, cavi, cautum, cavēre, § 115, 3, Σημ. 1.
- cēdo** βαδίζω, cessi, cессum, cedēre.
- censeo** τιμῶμαι, νομίζω, censui, censem, censēre.
- cerno** κρίνω, § 86, 2.
- cieo** κινῶ, § 89, 4. Σημ. 1 (καὶ cīo, cire, § 89, 2). Τὸ σουπῖνον καὶ
ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον acci(e)o
ἔχουν τὸ i μακρόν: accītum, accītus. Εἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ i
τοῦτο διφορεῖται, ὡς ex-cītus καὶ ex-cītus, con-cītus καὶ con-
cītus, in-cītus.
- cingo** ζώννυμι, cinxī, cinctum, cingēre.
- circum-do** περιβάλλω, -dēdi, -dātum, -dāre, § 89, 4, Σημ. 1
καὶ 2.
- circum-sisto** περικυλλῶ, -stēti, -sistēre. Βλ. sisto.
- circum-sto** περίσταμαι, -stēti, -stare. Βλ. sto.
- clareo** φανερός εἰμι, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου claresco ἀναφαί-
νομαι, -rui, rescēre, § 110, 2, α'.
- claudio** κλείω, clausi, clausum, claudēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει
-clūdo, § 115, 3, β'.
- co-alesco** συναζάνομαι, -alui, (-alītum), -alescēre. Παθ. μῆχ.
coalītus. (Ἐκ τοῦ ἀγρήστου alesco, ἀ ἐκ τοῦ alo).
- co-ēmo** συναγοράζω. Βλ. ēmo καὶ § 115, 1.

co-eo συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 καὶ § 115, 1.

coepi ἡρξάμην, § 98, 1 καὶ Σημ.

co-erceo περιείργω, κολάζω, -ercui, -ercitum, -ercere. Βλ. arceo.

co-gnosco γιγνώσκω, -gnōvi, -gnitum, -gnoscere. Βλ. nosco καὶ πρβλ. γι-γνώσκω.

cogo συνάγω, cōegi, cōactum, cōgēre (cum + ago, co + ago, § 115, 1).

co-hibeo συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 καὶ 3, α').

col-lido συνθλίβω, (cum + laedo, § 115, 1 καὶ 3, β').

col-ligo συλλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1.

colo θεραπεύω, colui, cultum, colere.

comb-ūro κατακαίω. ('Ex τοῦ co + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.

com-ēdo, § 92 καὶ 115, 1. Βλ. edo.

com-minisceor ἐπινοῶ, -mentus sum (-mentum), -minisci, § 80, (φίζ. men-, πρβλ. memini, § 98, 1).

como καλλωπίζω, compsi, comptum, comere.

com-pello συνωθῶ, -pūli, -pulsum, -pellere. Βλ. pello.

com-perio καταμανθάνω, -pēri, -pertum, -perire, § 89, 3, (φίζ. per-, πρβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ περ-ja).

com-pingo συμπήγνυμι, -pēgi, -pactum, -pingere, § 89, 4 γ' καὶ § 115, 1 καὶ 3, α'. Βλ. pango.

com-pingo καταγράφω, -pinxi, -pictum, -pingere. Βλ. pingo καὶ § 115, 1.

complector περιπλέκομαι, -plexus sum, -plexum, -plecti, § 80.

com-pleo πληρῶ, -plēvi, -plētum, -plēre. Πρβλ. deleo.

con-cīdo συμπίπτω. Βλ. ac-cīdo (cado).

con-cīdo κατακόπτω. Βλ. ac-cīdo (caedo).

con-clūdo κατακλείω. Βλ. claudio.

con-cupisco ὀρέγομαι, -cupīvi, -cupītum, -cupiscere. ('Ex τοῦ cupio, § 84 καὶ § 110, 2, α').

con-cutio διασείω, -cussi, -cussum, -cutere. Βλ. quatio.

con-dolesco ἀλγῶ, -dolui, -dolescere. 'Ex τοῦ con - doleo.

con-fiteor καθομολογῶ, -fessus sum, -fessum, -fitēri, § 80 (cum + fateor, § 115, 3, α').

con-gruo συμπίπτω, συμφωνῶ, -grui, -gruere, § 89, 2. Βλ. ruo.

con-icio (πρόφ. con-jicio) συμβάλλω (cum + iacio, § 115, 1 καὶ 3, α').

con-niveo συμμύω, -nīxi καὶ -nīvi, -nivēre, § 89, 2.

con-quīro ἀναζητῶ. Bλ. quaero, § 115, 3, β'.

con-sciseo κοινῆ ψηφίζομαι, -scīvi, -scītum, -sciscere. ('Ex τοῦ scio, § 110, 2, α').

con-sisto ἵσταμαι, ἔγχειμαι, -stīti, -sistere. Bλ. sisto.

con-spicio καθορῶ. Bλ. specio.

con-sto συνίσταμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. constatūrus, § 110, 2. Bλ. καὶ sto.

con-sūlo βουλεύομαι, -sūlui, -sultum, -sulere.

con-temno καταφροῶ, -tempsi, -temptum, -temnere.

con-ticesco η̄ con-ticisco κατασιωπῶ, -ticui, -ticescere, § 89, 2. 'Ex τοῦ taceo, § 115, 1 καὶ § 110, 2, α'.

con-tingo ἀπτομαι. Bλ. tango, 115, 1, καὶ 3, α'.

coquo μαχείρεύω, coxi, coctum, coquere.

crebresco (σύνθετον per-crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), -brui, -bre-scere. ('Ex τοῦ ἐπίθ. creber, § 110, 1).

credo πιστεύω -dīdi, -dītum, -dēre. Πρβλ. do.

crepo κροτῶ, -pui, -pītum, pāre, § 115, 3, α'.

creseco αὔξάνομαι, crēvi, (crētum), crescere. ('Ex τοῦ creo, § 110, 2, α').

cubo κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 καὶ 4.

cupio, § 84.

curro, § 87, 2, β' καὶ § 100, 1.

debeo δέφείλω. 'Ος τὸ habeo. ('Ex τοῦ de + habeo, § 115, 2, α').

decet, § 99, 2.

de-cīdo καταπίπτω. Bλ. ac-cīdo, (cado).

de-cīdo ἀποκόπτω. Bλ. caedo.

de-fendo ἀποκρούω, -fendi, -fensum, -fendere.

de-fetiscor καταπονοῦμαι, -fessus -sum, -fessum, -fetisci, § 80. Bλ. fatisco.

dēgo διάγω, (dēgi), degēre, § 89, 2. ('Ex τοῦ de + ago πρβλ. cogo).

de-icio (πρόφ. de-jicio), καταρρίπτω. Bλ. conicio.

deleo, § 78.

de-līgo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1.

- de-litesco** καὶ delitisco ἀποκρύπτομαι, -litui, -litescere, § 89, 2.
Bλ. lateo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 2, α'.
- demo** ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demere. ('Εκ τοῦ de + ēmo, πρβλ. como).
- de-scendo** καταβάνω, § 115, 3, α'. Bλ. scando.
- de-sipio** μωραίνω, (-sipui), -sipere, § 89, 2, (de + sapio, § 84 καὶ 115, 3, α').
- de-sisto** καθίστημι, -stitti, -sistere. Bλ. sisto.
- de-spicio** καταφρονῶ. Bλ. specio.
- de-vertor,** § 81, 2.
- dico**, § 87, 2, γ' καὶ § 84, Σημ. Σύνθετα ἑδīco προκηρύσσω, interdīco ἀπαγορεύω.
- dif-fero** διασκεδάννυμι, dis-tūli, di-lātum, dif-ferre, § 115, 2, δ'.
- di-ligo** ἀγαπῶ, -lēxi, -lectum, -ligere (dis + lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ' Σημ. 1).
- di-lucescit** ὑποφώσκει ἡμέρα, -lūxit, -lucescere.
- di-riheo** διαχωρίζω. 'Ος τὸ habeo. ('Εκ τοῦ dis + habeo, § 115, 2, δ καὶ 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- di-rigo** διευθύνω, -rēxi, rectum, -rigere (dis + rego, 115, 3, α').
- di-rimo** χωρίζω, -rēmi, -remptum, -rimere (dis + emo, § 115, 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- diseo**, § 89, 2.
- dis-plīceo** ἀπαρέσκω (dis + placebo, § 115, 3, α').
- distinguo** διακρίνω. Bλ. stinguo.
- di-sto** διέχω, ἀπέχω, -stāre, § 89, 2. Bλ. sto.
- di-vīdo** διαιρῶ, -vīsi, -vīsum, -videre.
- do** δίδωμι, § 89, 4, 1 καὶ 2 (δίζ. dov-, dā-, dă-).
- do**, dīdi, dītum, dēre (δίζ. de-). Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ὡς ab-do ἀποκρύπτω, ad-do προσθέτω, con-do κτίζω, κλπ. Εἰς τινα τοιαῦτα σύνθετα, ὡς τὸ red-do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγουμένου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια, § 89, 4, Σημ. 2.
- doceo** διδάσκω, docui, doctum, docere.
- doleo** ἀλγῶ, dolui, (dolitum), dolere.
- domo**, § 89, 3.
- duco** ἄγω, duxi, ductum, ducere, § 84 Σημ. καὶ 87, 2, γ'.

edo, § 92.

edūco ἐξάγω, dūxi, κλπ. Bλ. dūco. (Διακριτέον, edūco, -āvi, -ātum, -āre, παιδεύω, ξνατρέφω).

egeo ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.,

eicio (πρόφ. ejicio, e + iacio), § 115, 3, α'.

e-licio ἐξέλκω, ἐξάγω, § 84 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. lacio.

e-lido ἐκθλίβω (e + laedo, § 115, 3, β').

e-ligo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1. Bλ. lego.

emineo ἐξέχω, -nui, -nēre, § 89, 2.

emo ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (Σύνθετα co-emo, ἀλλὰ red-
īmo ἐξαγοράζω, adīmo ἀφαιρῶ, interīmo ἀποκτείνω), § 115, 3 α'.

e-mungo ἀπομύττω, (-munxi, -munctum), -mungēre (ῥιζ. mug-,
§ 86, 2, α' καὶ § 89, 1).

eo, § 93 καὶ 89, 4, Σημ. 1.

ex-cello ἐξέχω, προέχω, -cellere, (παθητ. μηχ. ex-celsus), § 89, 2.

ex-clūdo ἀποκλείω, § 115, 3, β'. Bλ. claudio.

ex-cudo ἐκτρίβω, (-cūdi, -cūsum), -cudēre.

ex-cutio (ex + quatio, πρβλ. § 115, 3, β').

ex-erceo ἐξασκῶ. Bλ. arceo καὶ cōerceo.

ex-īgo ἀπαιτῶ, ἐκτελῶ, -ēgi, -actum, -igēre (ex + ago, § 115,
3, α').

ex-īmo ἐξαίρω, ἐξάγω (ex + emo, § 115, 3, α').

ex-olesco ἐπαυξάνομαι. Εὔχρηστος μόνον ἡ μετοχὴ exolētus, ὡς ἐπί-
θετον (= ἀδρὸς, τέλειος). Πρβλ. adolesco.

ex-olesco φθίνω, -lēvi, (-lētum), -lescere. Πρβλ. ad-olesco.

ex-pergiscor ἐξεγείρομαι, - perrectus sum, -perrectum, -pergisci,
§ 80. Bλ. pergo καὶ § 110, 2, α'.

ex-perior πεῖραν λαμβάνω, -pertus sum, -pertum, -perīri, § 80. Bλ.
comperio.

ex-sisto ἐξανίσταμαι. Bλ. consisto.

ex-sto ἐξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μετ. μέλλ. exstātūrus.

ex-timesco ἐκφοβοῦμαι, -timui, -timescere, § 89, 2. Bλ. timeo καὶ §
110, 2, α'.

ex-uo ἀποδύω. 'Ως τὸ tribuo.

facesto πράττω, - cessīvi, - cessītum, - cessēre.

- facio**, § 84 καὶ Σημ. Παθητικὸν τοῦ τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει : -ficio, -feci, -fectum, -ficere, § 115, 3, α' καὶ § 117.
- fallo** σφάλλω, fefelli, fallere, § 87, 2, β'. (Ἐκ τοῦ falno, § 86, 2). Σουπῆνον deceptum, ἐκ τοῦ decipere.
- farcio** σάττω, farsi, fartum, farcire, § 89, 3. Ἐν συνθέσει -farcio, -fersi, -fertum, fercire, § 115, 3, α'.
- fateor** ὁμολογῶ, (fassus sum), fatēri, § 80. Ἐν συνθέσει -fiteor, § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, fatiscere, § 89, 2 καὶ fatiscor, fatisci, § 80.
- faveo** εύνοῶ, favi, fautum, favēre.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84, Σημ. καὶ 115, 3, Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, ferbui, fervēre, (καὶ ποιητ. fervo, servi, servēre). Πρβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, fīxi, fīxum, figere.
- findo** σχίζω, χωρίζω, fīdi, fissum, findere, (ὁ. fid-, § 86, 2, α').
- fingo** πλάττω, finxi, fictum, fingere, (ὁ. fig-, § 86, 2, α').
- fio**, § 97. Βλ. καὶ facio.
- flecto** κάμπτω, flexi, flexum, flectere (ὁ. flec-, § 86, 2, β').
- fleo** κλαίω, flēvi, flētum, flēre, Πρβλ. deleo.
- fligo** κτυπῶ, flixi, flixtum, fligere, (ὁ. flig-, § 87, 2, γ'). Συνήθως σύνθετον : afflīgo καταβάλλω, conflīgo συγκρούομαι.
- floreo** ἀνθῶ, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου florescō (ἔξανθῶ), -scere, § 110, 2, α'.
- fluo** φέω, fluxi, fluxum, fluere, (ὁ. flu- καὶ flug-).
- fodio**, § 84 καὶ § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3, Σημ.
- foveo** θάλπω, fōvi, fōtum, fovēre.
- fiango** κατάγνυμι, frēgi, fractum, frangere, (ὁ. frag-, § 86, 2, α', § 87, 2, α', καὶ § 115, 3, α').
- fremo** γογγύζω, fremui, (fremūtum), fremere (§ 89, 3).
- frendo** συντρίβω, βρύχω, fresum (καὶ frēssum), frendere.
- frico** ψήχω, τρίβω, fricui, frictum καὶ fricātum, fricāre, § 89, 3.

frigeo ψυχρός εἰμι, frigēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου frigesco, -scere, § 110, 2, α'.

fruor καρποῦμαι, frui. Μτχ. μέλλ. fruitūrus. Οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ φ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere, § 80 (φ. fru- καὶ frug-).

fūgio, § 84, § 87, 2, α' καὶ § 89, 4. Σημ. 1. Μτχ. μέλλ. fūgīturus. fulcio ἔρείδω, fulsi, fultum, fulcīre, § 89, 3.

fulgeo ἀστράπτω, fulsi, fulgēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου fulgesco ἀναλάμπω, -scere, § 110, 2, α'.

fundo, § 86, 2, α'.

fungor ἐπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo, § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, -mui, (-mítum), -měre.

gero φέρω, gessi, gestum, gerēre, (φ. ges-, πρβλ. § 23, 2, Σημ.). gestio γαυριῶ, ἀφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno, § 86, 3.

gradior βαδίζω, § 80 καὶ 84. Τὸ σουπῖνον gressum ἀντὶ grassum, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α'.

habeo ἔχω, -bui, -bítum, -bēre, § 87, 1, § 88, 2 καὶ 89, 4, Σημ. 'Εν συνθέσει -hibeo, ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κωλύω, § 115, 3, α'.

haereo ἔχομαι τινος, haesi, (haesum), haerēre, § 89, 3. Μτχ. μελλ. haesurus.

haurio ἀντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3, (φ. haus-, - πρβ. § 23, 2, Σημ.).

hisco χάσκω, hiscere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ hio, § 110, 2, α'.

horreo φρίτω, § 89, 2. 'Εκ τούτου horresco, horrui, horrescere, § 110, 2, α'.

(**ieio** ἢ) **ieo** πλήττω, īci, (ictum), icere. Μτχ. μέλλ. icturus. Παθητ. μτχ. ictus .

- i-gnosco** συγγιγνώσκω, -gnōvi, -gnōtum, -gnoscere. Πρβλ. co-gnosco.
- il-licio** δελεάζω, -lexi, -lectum, -licere, (in + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. 'Ως τὸ tribuo.
- im-mīneο** ἐπίκειμαι, im-minēre, § 89, 2.
- im-pingo** (in + pango). Bλ. com-pingo.
- im-plīeo**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Πρβλ. ac-cendo.
- in-cīdo** ἐμπίπτω. Πρβλ. ac-cīdo. Bλ. cado.
- in-cīdo** ἐντέμνω. Πρβλ. ac-cīdo. Bλ. caedo.
- in-clūdo** ἐγκλείω. Bλ. con-clūdo καὶ claudio.
- in-cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, -cubītum, -cumbēre. Bλ. ac-cumbo.
- in-cutio** ἐνσείω. Bλ. con-cutio καὶ quatio.
- in-dīco** κηρύγγω. -dīxi, κλπ. Bλ. dīco. (Διακριτέον indīco, -āvi, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέομαι, -gui, -gēre, § 89, 2. Bλ. egeo.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgēre, § 89, 3.
- in-duo** ἐνδύω. Bλ. ex-uo.
- in-fringo** κατάγνυμαι. Bλ. frango, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mui, -misciēre, § 89, 2. Bλ. gemo.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Bλ. con-gruo.
- in-icio** (προφ. in-jicio) ἐμβάλλω. Bλ. conicio.
- in-quam**, § 98, 2, β'.
- in-seulpo** ἐγγλύφω. Bλ. scalpo.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. instāturus.
- intel-lēgo** κατανοῶ, -lexi. -lectum, -legere, § 115, 3, Σημ. 1.
- in-tueor** προσβλέπω, -tuēri. Πρκμ. aspēxi, ἐκ τοῦ aspicio.
- irascor** δργίζομαι, irasci, § 80. Πρκμ. suscensui, ἐκ τοῦ suscenseo.
- jaceo** κεῖμαι, jacui, (jacītum), jacēre. Μτχ. μέλλ. jaciturus.
- jacio**, § 84. 'Ἐν συνθέσει, -jicio (ḥ -icio), -jēci, -jectum, - jicere, ὡς abicio (πρόφ. abjicio), con-iicio (προφ. conjicio) κλπ., § 115, 3. α'.
- jubeo** κελεύω, jussi, jussum, jubēre.

jungo, § 89, 1.
juvo, § 89, 4.

- labor** ὀλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.
- lacesto** ἐρεθίζω, -ssīvi, -ssītum, -ssēre, § 89, 3.
- lacio**, § 84. 'Ἐν ἀντιθέσει -licio, § 415, 3, α'. Βλ. al-licio, e-licio καὶ il-licio.
- laedo** λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedere, § 87, 2, γ'. 'Ἐν συνθέσει -lido, § 115, 3, β'.
- lambo** λείχω, -bi, -bítum, -bëre.
- langueo** ἀτονῶ, -guēre, § 89, 2. 'Ἐκ τούτου languesco ἀτονος γίγνο-
μαι, -gui, -guescëre, § 110, 2, α'.
- lateo** λανθάνω, -ui, -tēre, § 89, 2.
- lavo** λούω, πλύνω, lāvi, latum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavëre. Πρβλ.
§ 86, 4. Μέσον lavor, lautus sum, lavāri.
- lego**, § 78, § 89, § 87, 2, §§ 88 καὶ 115, 3, Σημ. 1.
- libet**, § 99, 2.
- liceo** πωλοῦμαι ἐν δημοπρασίᾳ, -cui, -cītum, -cēre, § 89, 2.
- liceor** ἀγοράζω ἐν δημοπρασίᾳ, -cītus sum, -cēri, § 80.
- licet**, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.
- lineo** λείχω, -pxi, -ngëre.
- linio** § 89, 4 καὶ Σημ. 1.
- linguo**, § 87, 2, α'.
- liveo** πελιδνός εἰμι, livēre, § 89, 2. 'Ἐκ τούτου livesco πελιδνοῦμαι,
-scëre, § 110, α'.
- loquor**, § 80.
- luceo** φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. 'Ἐκ τούτου lucesco ἐπιλάμπω,
-scere, § 110, 2, α'.
- ludo**, § 87, 2, γ'.
- lugeo** πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.
- luo** ἀποτίνω, lui, luëre. Μτχ. μέλλ. luïturus.
- luo** λούω, luëre. (Πρβλ. lavo, lavëre). Εὕχρηστον εἰς τὰ σύνθετα
ab-luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (-lui, -lütum, -luëre), diluo δια-
βρέχω, κλπ.

- madeo** ὑγρός είμι, -dui, -dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου madesco βρέχομαι, -dui, -descere, § 110, 2, α'.
- maereo** είμαι τεθλιμμένος, -rēre, § 89, 2.
- malo**, § 95.
- mando** μασῶμαι, -ndi, -nsum, -ndēre.
- maneo** μένω, -nsi, (-nsum), -nēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. mansurus.
- mansuesco** τιθασσεύομαι. Βλ. suesco.
- marceo** μεμάραψμαι, -cēre, § 89, 2.
- medeο** λώμαι, -dēri, § 80 καὶ 89, 2. Πρκμ. sanāvi, ἐκ τοῦ sanare.
- memini**, § 98, 1.
- mereο** ἄξιός τινός είμι, -ruī, -rītum, -rēre καὶ mereor, -rītus sum, -rēri, § 80.
- mergo** βυθίζω, -rsi, -rsum, -rgēre.
- metior** μετρῶ, mensus sum, mensum, metīri, § 80 καὶ § 89, 3.
- meto** θερίζω (messum), metere, § 89, 2.
- metuo** φοβοῦμαι, -tui, -tuere.
- mico**, § 89, 2. Σύνθετον e-mīco ἐκπηδῶ. Μτχ. μέλλ. emicaturus.
- mingo** οὐρῶ, minxi, minctum καὶ mictum, mingēre (φ. mig-, § 89, 1. πρβλ. δ - μιχ - εῖν).
- minuo** ἐλαττῶ. 'Ως τὸ tribuo.
- misceo** μείγνυμι, miscui, mixtum καὶ mistum, miscēre (φ. mig-, 'Ελλ. μείγ-νυμι καὶ μίσγω).
- misereor** οἰκτίρω, -rītus sum, -rēri, § 80 καὶ ἀπροσώπως miseret (me) οἰκτος ἔχει (με), miserītum est, miserēre, § 100, 2.
- mitto** πέμπω, mīsi, missum, mittere, § 115, 2, β'.
- molo** μύλω, ἀλήθω, - lui, -lītum, -lēre.
- moneo** παραινῶ, -nui, -nītum, -nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.
- mordeo** δάκνω, momordi, morsum, mordēre, § 87, 2, β'.
- mrior**, § 84 καὶ § 86, 1. Μτχ. μέλλ. moriturus.
- moveo** κινῶ, mōvi, motum; movēre.
- mulgeo** φήγω, θέλγω, -lsi, -lsum, -lcēre.
- mulgeo** ἀμέλγω, -lsi, -letum, -lgēre (φίζ. mulg-, πρβλ. ἀ-μέλ-γω).

nanciscor ἐπιτυγχάνω, nanctus ἦ nactus sum, nactum, nancisci, § 80.

naseor γεννῶμαι, nātus sum, natum, nasci, § 80 (φ. gna -, δθεν

a-gnascor ἐκ τοῦ ad-gnascor, cognātus, κλπ. Πρβλ. κασίγνητος).

neco, § 86, 1, α' καὶ § 89, 4. Σύνθετον e-νέco κατακτείνω, enecūi καὶ enecāvi, enectum, enecare.

necto συνδέω, nexi καὶ nexui, nexus, nectere.

neg-lēgo καὶ neg-līgo ἀμελῶ, -lexi, -lectum, -legere. § 115, 3, Σημ. 1.

neo νήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo (ἀλλὰ δριστ. ἐνεστῶτος γ' πληθ. neunt, ποιητικῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν).

nequeo, § 94.

ningit καὶ ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.

niteo λάμπω, στίλβω, -tui, -tēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου nitesco στιλπνός γίγνομαι, -tescere, § 110, 2, α'.

nitor ἐρείδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nixum ἢ nisum, niti, § 80.

noceo βλάπτω, -cui, (-cītum), -cēre.

nolo, § 95.

nosco γιγνώσκω, novi, notum, noscere (ὁ. gno — , θεν a-gnosco, co-gnosco, κλπ., ὃν τὸ σουπῖνον -gnītum. Πρβλ. γι-γνώ-σκω καὶ nascor).

nudo ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubere, § 87, 2 γ', (ὁ. nub-, πρβλ. νύ-μ-φη).

nuo νεύω. Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει, ὡς ab-nuo ἀνανεύω, ad-nuo ἐπινεύω, -nūi, -nuere.

ob-do ἐπιτίθημι. Bλ. do.

ob-dormisco καταδρόμω, -mīvi, -miscere, § 89, 2 καὶ 110, 2, α'.

ob-icio (πρόφ. ob-jicio) προβάλλω. Bλ. ab-icio.

ob-liviscor ἐπιλανθάνομαι, -lītus sum, -lītum, -livisci, § 80.

ob-oedio ὑπακούω, (ob + audio).

ob-sideo πολιορκῶ. Bλ. sedeo.

ob-solesco παλαιοῦμαι, -levi, (-lētum), -lescere. Bλ. exolesco.

ob-sto ἀνθίσταμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. obstātūrus.

oc-cido καταδύομαι, -cīdi, (-cāsum), -cidere. Bλ. cado.

oc-cido φονεύω, -cidi, -cisum, - eidere. Bλ. caedo.

oc-eūlo ἀποκρύπτω, -cūlui, -cultum, -culere.

odi, § 98, 1.

of-fendo προσκρούω. Βλ. de-fendo.

oleo ὅζω, -lui, -lēre, § 89, 2.

operio καλύπτω, -perui, -pertum, -perīre. Βλ. aperio.

oportet, § 99, 2.

opterior ἀναμένω, -perītus ἢ pertus sum, -pertum, -periri, § 80

ordior ἀρχομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.

orior ἀνατέλλω, ortus sum, ortum, (μετχ. μελλ. oritūrus), oriri, § 80 (ῥ. or-, ὅρ-νυμι). Εἰς τὴν ὄριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατατικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' συγγίαν : orēris, orītur, orīmur, orimini — orērer, orērentur, κλπ.

os - tendo δείκνυμι. Ἀνεύ ὑπτίου. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, β'. Σημ. καὶ § 115, 2, β', Σημ.

paciscor συντίθεμαι, pactus sum, pactum, pacisci, § 80.

paenitet (me), μεταμέλει μοι, -tuit, -tēre, § 99, 2.

palleo ὠχρός είμι, -llui, -llēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου pallesco ὠχριῶ, -llui, -llescere, § 110, 2, α'.

pando πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἢ panson), pandere.

pango, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.

parco φείδομαι, pepercī ἢ parsi, parcere, § 87, 2, β'. Σουπῖνον temperatum, ἐκ τοῦ temperare.

pareo φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rēre. Σύνθετον ap-pāreo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap) pariturus.

pario, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.

pāsco, § 86, 2, γ'.

pateo ἀναπέπτωμαι, -tui, -tēre, § 89, 2.

patior, § 84.

paveo, ἐπτόημαι, pavēre, § 89. 2. 'Εξ τούτου pavesco πτοοῦμαι, pavescere, § 110, 2, α'.

pecto κτενίζω, pexum, pectere,

pellcio ἐφέλκομαι, -lēxi, -lēctum, -licere. Βλ. lacio.

pello ὠθῶ, pepūli, pulsum, pellere, § 87, 2, β'.

pendeo κρέμαμαι, pependi, pendere, § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.

pendo ζυγίζω, pependi, pēnsum, pendere, § 87, 2, β'.

per-cello καταράσσω, καταβάλλω, -cūli, -culsum, -cellere.

per-cutio πατάσσω. Bλ. quatio.

per-do ἀπόλλυμι, -dīdi, -dītum, -dēre. Bλ. do.

pergo χωρῶ, διευθύνομαι πρὸς, per-rēxi, per-rectum, pergēre (per + rego).

peto φέρομαι πρός, ζητῶ, -tīvi, -tītum, -tēre, § 83, Σημ., § 89, 3 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

piget (me) λυπεῖ (με), (pigūit), pigēre, § 99, 2.

pingo, § 89, 1, β'.

pinso, § 89, 4, γ'.

placeo ἀρέσκω, placui καὶ placitus sum, placitum, placere. ('Ως τὸ habeo). Σύνθετα : com-placeo, per-placeo, ἀλλὰ dis-plīceo.

plango πλάγιττω, -nxi, -nctum, -ngēre, (φ. plag-, § 89, 1).

plundo χροτῶ, plausi, plausum, plaudere.

plecto, § 86, 2, β'.

plīco πτύσσω, (plicui), plicātum, plicāre, § 89, 3. Εὔχρηστον σύνθετον : ap-plīco, ex-plīco, applicāvi καὶ applicui — explicavi καὶ explicui, κλπ.

pluit ῦει, pluit καὶ (ἀρχαῖκῶς) pluvit, pluere, § 89, 1.

polleo ἵσχω, pollere, § 89, 2.

pollicēor ὑπισχνοῦμαι, pollicitus sum, pollicitum, pollicēri, § 80.

polluceo ἀποθύω, -lūxi, -luctum, -lucere, § 89, 3.

polluo μιαίνω. 'Ως τὸ tribuo.

pōno ἀποτίθημι, (posīvi) καὶ posui, posītum, ponere (po + sino)

porrificio προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (-reci καὶ) -rēxi, -rectum, -ricere, (por + jicio, ήτοι jacio, § 115, 3, α').

por-rīgo καὶ (κατὰ συγκοπὴν) porgo προτείνω, -rēxi, -rectum, -rigere, (pot + rego, § 115, 3, α').

por-tendo προλέγω. Bλ. tendo καὶ § 87, 2, Σημ.

poseo, § 89, 2, α' καὶ § 87, 2, β'. Σουπῆνον postulātum ἐκ τοῦ postulare.

pos-sīdeo κέκτημαι, -sēdi, -sessum, -sidēre. Bλ. sedeo καὶ § 115, 3, α'.

pos-sīdo κτῶμαι, καταλαμβάνω, -sēdi, -sessum, -sīdēre. Bλ. sido.

possum, § 91.

potior κύριος γίγνομαι, -tītus sum, -tītum, -tiri, § 80.

poto πίνω, potāvi, potum, potāre, § 81, 2, Σημ.

praebeo παρέχω. 'Ως τὸ habeo (prae + habeo), § 115, 3, α'.

prae-dīco προλέγω, -dixi, κλπ. Βλ. dīco. (Διακριτέον praeđico, -cāvi -cātum, -cāre διακηρύττω).

prae-sto προέχω, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. praestatūrus. Βλ. sto. **prandeo** ἀριστῶ, prandi, pransum, prandēre, § 81, 2, Σημ. κλπ. § 89, 3.

prehendo ἡ prendo δράττομαι, - hendi, -hensum, -hendere.

prēmo πιέζω, pressi, pressum, premere. 'Ἐν συνθέσει -prīmo, -pressi, κλπ. § 115, 3, α'.

pro-do προφέρω, προδίδω. Βλ. do.

proficiscor ἀπέρχομαι, - fectus sum, -ficiisci, § 80.

prō-fligo καταβάλλω, -gāvi, -gātum, -gāre. Βλ. καὶ fligo.

promo ἐκφέρω, prompsi, promptum, proměre, (pro + ẽmo).

pudet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. puditurum.

pungo, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ -punxi, π.χ. interpugno, interpunxi, κλπ.

quaero ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. 'Ἐν συνθέσει - quīro, § 115, 3, β'.

quaeso, § 98, 2, γ'.

quatio, § 84. 'Ἐν συνθέσει -cutio, -cussi, -cussum, -cutere, ὡς concutio διαταράττω, κλπ.

queo, § 94.

queror μέμφομαι, questus sum, queri (φ. ques-. πρβλ. § 23, 2, Σημ.)

quiesco ἡσυχάζω, quievi, (quietum), quiescere.

rado ζέω, rāsi, rasum, raděre, § 87, 2, γ'.

rapio, § 84 καὶ § 86, 1, γ'. 'Ἐν συνθέσει - ripio, § 115, 3, α'.

red-do. Βλ. do.

re-fello ἀνασκευάζω, -felli, -fellere. Σουπῖνον refutatum, ἐκ τοῦ refutare.

refert (meā) = ἐνδιαφέρει (μοι), rētuli, rēferre. Βλ. § 132, Σημ. β'.

regō εὐθύνω, rēxi, rectum, regere. 'Ἐν συνθέσει -rīgo, -rēxi, κλπ. § 115, 3, α'.

re-miniscor ἀναμιμνήσκομαι, -sci, § 80 καὶ § 89, 1. Οἱ ἐλλείποντες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

reor λογίζομαι, rātus sum, rēri, § 80.

re-pello ἀπωθῶ, reppūli, repulsum, repellere. Bλ. pello.

reperio ἀνευρίσκω, reppěri, repertum, reperire. Πρβλ. comperio.

rēpo ἔρπω, -psi (-ptum). -pēre, § 87, 2, γ'.

re-poseo ἀπαιτῶ, - poscere. Bλ. poseo καὶ § 89, 2.

resipisco ἀναφρονῶ, -sipui, -sipiscere. 'Εκ τοῦ sapio πρβλ. § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-spondeo ἀποκρίνομαι, -spondi, -sponsum, -spondēre. Bλ. spondeo.

resto ὑπολείπομαι, -stīti, -stāre. Bλ. sto.

re-ticesco ἀποσιωπῶ, -tieui, -ticescere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ taceo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-vertor, § 81, 2.

re-vivisco ἀναζῶ, -vixi, -viviscere. 'Εκ τοῦ vivo, § 110, 2, α'.

rideo, § 89, 3 καὶ § 115, 2, β'.

rigeo, ῥιγῶ, -gūi, -gēre.

rōdo τρώγω, rōsi, rōsum, rodere, § 87, 2 γ'.

rudo, § 89, 3.

rumpo ῥήγνυμι, rūpi, ruptum, rumpere.

ruo καταρρίπτω, καταρέρομαι, ἀνασκαλεύω, § 89, 4, Σημ. 1 (μετογ. μέλλ.). ruitūrus). Bλ. καὶ con-gruo, in-gruo.

saepio (ἡττον δρθῶς sepio) περιφράττω, saepi, saeptum, saepire, § 89, 3.

salio ἄλιομαι, salui, (saltum), salire. 'Εν συνθέσει - silio, - silui, (-sultum), -silire, § 115, 3, α'.

salvēre, § 89, 3.

sancio κυρῶ, sanxi, sanctum, sancire, § 89, 3.

sapio, § 84, καὶ § 89, 2. 'Εν συνθέσει - sipio, (-sipui), -sipere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. καὶ resipisco.

sarcio ἐπισκευάζω, sarsi, sartum, sarcire, § 89, 3.

scalpo σκαλίζω, γλύφω, -psi, -ptum, -pēre, § 87, 2, γ'.

seando, § 88, 1, β'. 'Εν συνθέσει -scendo, ὡς descendō καταβαίνω, κλπ. § 115, 3, α'.

scindo σχίζω, scīdi, scissum, scindere, (ῥιζ. scid-, § 86, 2, α').

- scio** οἶδα, (scīvi καὶ scii, scītum), scire. 'Εξ τούτου scisco πυνθάνομαι, scīvi, scītum, sciscere, § 110, 2, α'.
- scribo** γράφω, scripsi, scriptum, scribere, § 87, 2, γ'.
- sculpo** γλύφω. 'Ως scalpo.
- seco**, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. secatūrus.
- sēdeo** κάθημαι, sēdi, sēssum, sedēre, § 89, 2. 'Εν συνθέσει -sideo, -sēdi, -sēssum, -sidēre: ἀλλὰ circum-sedeo, super-sedeo, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 2.
- senesco**, § 86, 2, γ'.
- sendio** αἰσθάνομαι, sensi, sensum, sentire, § 89, 3.
- sepelio** θάπτω, -pelīvi, -pultum, -pelire.
- sequor** ἔπομαι, secūtus sum, secūtum, sequi, § 80.
- sero**, § 89, 4, Σημ. 1. 'Εν τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῆνον -sītum, § 115, 3, α'.
- sero** εἵρω, (serui), sertum, serēre.
- serpo** ἔρπω, -psi, -pēre, § 89, 2 καὶ 87, 2, γ'.
- sido** καθίζω, sēdi, sessum, sīdēre.
- sileo** σιωπῶ, silui, silēre, § 89, 2.
- sino**, § 89, 4, Σημ. 1.
- sisto** ἴστημι, stīti, (ἢ stēti), stātum, sistēre (si-sto, § 86, 3).
Τὰ σύνθετα absisto, desisto, κλπ. ἔκευ ὑπτίου.
- soleo**, § 81 , 1.
- solvo** λύω, solvi, solūtum, solvēre.
- sono** ἡχῶ, -nui, -nāre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. sonaturus.
- sorbeo** ρίφῶ, -bui, -bēre, § 89, 2.
- sordeo** ρυπῶ, -dui, -dēre, § 89, 2.
- spargo** πάσσω, διασκορπίζω, -rsi, -rsum, -rgēre. 'Εν συνθέσει -spergo, § 115, 3, α'.
- specio**, § 84. Εὕχορηστον ἐν συνθέσει -spicio, -spēxi, spectum, -spicēre, § 115, 3, α'.
- sperno** καταφρονῶ, sprēvi, sprētum, spernēre.
- splendeo** λάμπω, -dūi, -dēre.
- spondeo** ἐγγυῶμαι, spopondi, sponsum, spondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.
- spuo** πτύω. 'Ως τὸ tribuo.
- squaleo** αὐχμῶ, -lēre, § 89, 1.

- statuo** ἰδρύω. 'Ως τὸ tribuo. 'Εν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.
- sterno** στορέννυμι, strāvi, strātum, sternere.
- sternuo** πτάρνυμαι, -nui, -nuere, § 89, 2.
- stinguo.** Συνήθως σύνθετον ex-stinguo σβέννυμι, -stinxi, -stinctum, -stinguere. Τὰ σύνθετα di-stinguo διαστέλλω, in-stinguo κεντρίζω, inter-stinguo διαστίζω, προέρχονται ἐξ ἑτέρου stinguo = κεντῶ.
- sto** ἵσταμαι, stēti, (stātum, ἀλλὰ stāturus), stāre, § 100, 2.
- strepo**, § 89, 3.
- strīdeo** τρίζω, -di, -dēre καὶ strido, -dēre, § 99, 2, καὶ 3.
- stringo** σφίγγω, strinxī, strictum, stringere.
- struo** σωρεύω, strūxi, structum, struere.
- studeo** σπουδάζω -dui, -dēre, § 89, 2.
- stupeo** ἔκθαμβός εἰμι, -pui, -pēre, § 89, 2.
- suādeo** πείθω, suāsi, suāsum, suadēre, § 89, 3.
- suēsco** ἔθίζομαι, suēvi, suētum, suescere.
- sugo** μυζῶ, sūxi, suctum, sugere.
- sum**, § 77 καὶ 100, 2.
- sūmo** λαμβάνω, sumpsi, sumptum, sumere. ('Εν τοῦ subs + ēmo).
- suo** ῥάπτω. 'Ως τὸ tribuo.
- surgo** ὄρθῶ, ἐγείρομαι, surrēxi, resurrectum, surgere. ('Εν τοῦ sub + rego). Καὶ subrigo.
- tabeo** τήκομαι, -hēre, § 89, 2.
- taceo** σιωπῶ, tacui, tacēre. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. 'Η παθητ. μετοχὴ tacitus, ἐπίθετον = σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. 'Εν ἀντιθέσει -ticeo, -ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. καὶ con-ticesco.
- taedet** (me) σικχαίνομαι, taeduit ἢ (per)taesum est, taedēre, § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.
- tango,** § 86, 2, α'. 'Εν συνθέσει tingo, ὡς at-tingo ἐφάπτομαι. -tīgi, -tactum, -tingere, § 115, 3, α'.
- tēgo** στέγω, texi, tectum, tegere.
- temnō** καταφρονῶ, tempsi, temptum, temnere.
- tendo**, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at-tendo προσέχω, -tendi, -tentum, - tendere.
- teneo** κρατῶ, tenui, (tentum), tenere. 'Εν συνθέσει -tineo, -tinui,

- tentum, -tinēre, § 115, 2, β', καὶ 3, α'. Τοῦ συνθέτου sustineo ὑπομένω, σουπῖνον sustentātum, ἐκ τοῦ sustentare.
- tepeo** χλιαρός εἰμι, - pēre, § 89, 2. 'Εξ τοῦ tepesco χλιαίνομαι, -pui, -pescēre, § 110, 2, α'.
- tergeo** καὶ σπανίως tergo σμήχω, tersi, tersum, tergēre (καὶ tergere). Πρβλ. § 89, 3.
- tēro** τρίβω, trīvi, trītum, terēre.
- terreo** φοβῶ. Ως τὸ habeo.
- texo** ύφαίνω, -xui, -xtum, -xēre.
- timeo** φοβοῦμαι, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tingo** ἡ tinguo βρέχω, βάπτω, (πρβλ. τέγγω), -nxi, - nctum, -ngēre.
- tollo** αἴρω, (sus-tuli, sub-latum), tollēre. Πρβλ. fero, § 115, 2, β'.
- tondeo** κείω, totondi, tonsum, tondēre, § 87, 2, β', καὶ § 89, 3.
- tono** βροντῶ, -nui, (nītum), -nāre, § 89, 3.
- torpeo** ναρκῶ, -pēre, § 86, 2. 'Εξ τούτου torpesco (ναρκοῦμαι), -pui, -perscēre, § 110, 2, 2, α'.
- torqueo** στρέφω, torsi, tortum, torquēre, § 89, 3.
- torreo** ξηραίνω, torrui, tostum, torrēre.
- trado** προδίδω, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. do.
- trāho** ἔλκω, traxi, tractum, trahere.
- tremo** τρέμω, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tribuo** ἀπονέμω, tribui, tribūtum, tribuēre, § 74, 3, γ' καὶ § 89, 4, Σημ. 1.
- trūdo** ὀθῶ, trūsi, trūsum, trudēre, § 87, 2, γ'.
- tueor** τηρῶ, tuēri, § 80. Πρκμ. tutātus sum.
- tumeo** οἰδᾶ , (-mui), - mēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου tumesco (δγκοῦμαι), -mui, -mescēre, § 110, 2, α'.
- tundo** κρούω, tutūdi, tūsum, tundēre, § 87, 2, β'.
- turgeo** οἰδᾶ , -rgēre, § 89, 2.
- ulciscor** τιμωροῦμαι τινχ, ultus sum, ultum, ulcisci, § 80.
- unguo** ἡ ungo ἀλείφω, unxi, unctum, unguēre, § 87, 2, γ'.
- urgeo** ἡ urgeo ὀθῶ, -ursi, -gēre, § 89, 2.
- uro** καίω, ussi, ustum, urēre (ρίζ. us-, ἐκ τῆς eus- 'Ελλ. εῦω πρβλ. § 23, 2, Σημ.).
- utor** χρῶμαι , usus sum, usum, uti, § 80.

vado βαίνω (*vāsi*, *vāsum*), vadere, § 87, 2, γ'.

valeo ὑγιαίνω, valui, valere. Μτχ. μέλλ. valiturus.

věho ὄχω, vexi, vectum, vehere.

vello τίλλω, ἀνασπῶ, velli, vulsum, vellere, § 88, 1.

vendo πωλῶ, -dīdi. -dītum, -dēre. 'Εκ τοῦ venum, αἰτιατικῆς τοῦ ἀχρήστου εἰς ἄλλην πτῶσιν ὀνόματος venus (= πώλησις) καὶ do. Παθητ. veneo.

veneo πωλοῦμαι, (*venīvi* ἢ *venīi*, *venītum*), venire. ('Εκ τοῦ venum + eo. Βλ. προηγούμενον, § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1).

věnio, § 89, 3.

vereor, § 80.

vergo κλίνω πρός τι, versi, vergere, § 89, 2.

verro σαρρῶ, (*versum*), verrere.

verto στρέφω, verti, versum, vertere.

vescor ἐσθίω, vesci, § 80 καὶ § 89, 2. Πρκμ. ēdi, ἐκ τοῦ edo.

veto ἀπαγορεύω, § 89, 4. Σημ. 1.

vídeo δρῶ, *vīdi*, *vīsum*, videre, § 89, 3.

vieo δέω, πλέχω, viētum, -ēre, § 89, 2.

vigeo ἀκμάζω, -gui, gēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου vigesco ἀναθάλλω, -gui, -gescere, § 10, 2, α'.

vincio δέω, vinxi, vinctum, vincire, § 89, 3.

vinceo νικῶ, *vīci*, victum, vincere, § 86, 2.

vireo χλωρός είμι, -rēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου viresco χλοάζω, -rui, -rescere, § 110, 2, α'.

viso ἐπισκέπτομαι, (*visi*), visere, § 89, 2. Βλ. video.

vivo ζῶ, *vīxi*, vivere. Μτχ. μέλλ. victūrus, § 100, 1.

volo, § 95.

volvo ἐλίττω, volvi, volūtum, volvēre.

vomo ἐμῶ, -mui, -mītum, -mēre.

voveo εὔχομαι, τάζω, vōvi, vōtum, vovēre.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. 'Ἐν τῇ χρονολογήσει ἴστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετηρίαν εἶχον οἱ Ὀρωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης (*ab urbe condita=ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ητοι ἀπὸ τοῦ 753 π.Χ.*). Κανονικῶς δμως ἔκαστον ἔτος καθώριζον διὰ μόνων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (*M. Messāla et M. Pisōne consulibus = ὑπατευόντων τοῦ M.M. καὶ τοῦ M.P.*), σπανιώτερον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμόν, τὸν ὅποιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ῥώμη. (*Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est*).

2. "Ἡρχίζε δὲ τὸ Ὀρωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μάρτιου, ητοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ητοι ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δευτέρας π.Χ. ἐκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου, καθ' ὃν μῆνα ἐγίνετο ἐκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρχόντων (ὑπάτων, πραιτώρων κλπ.).

Διηρεῖτο δὲ τὸ ἔτος, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν ὅποιων τὰ ὄνοματα ἀρχῆθεν ἔχοντας: 1ος Martius, 2ος Aprilis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quintilis, 6ος Sextilis, 7ος September, 8ος Octōber, 9ος November, 10ος December, 11ος Januarius, 12ος Februarius.

Τὰ ὄνοματα ταῦτα τῶν μηνῶν (κυρίως ἐπίθετα, δι' ἔκαστον τῶν ὅποιων ὑπονοεῖται τὸ ὄνομα *mensis= μῆν*) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ μετετοπίσθη ἡ ἀρχή τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἔξ αὐτῶν τὰ ὄνοματα μετεβλήθησαν κατόπιν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ητοι τοῦ Quintilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀκταβίου Αὔγουστου. Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ Ὀρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ἔξ οὖν τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ 'Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον δὲν ἐγίνετο, δπως νῦν παρ' ἡμῖν, δι' ἀπλῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἔξης, ἀλλὰ κατὰ ἰδιόρρυθμον ὥλως τρόπον, τὸν ἔξης:

Τρεῖς ὡρισμέναι τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἴδιον ἑκάστη ὄνομα (Calendae Καλάνδαι, Nonae Νᾶναι, Idus Εἰδοί, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὗται ἐχρησίμευον ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνὸς. Καὶ Calendae μὲν ἡτο ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς, Nonae δὲ ἡ 5η καὶ Idus ἡ 13η, ἔξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου καὶ Ὀκτωβρίου, τῶν ὅποιων Nonae ἦσαν ἡ 7η καὶ Idus ἡ 15η τοῦ μηνὸς. Μετὰ δὲ τῶν ὄνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνὸς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariae = ἡ πρώτη Ιανουαρίου, Calendis Januariis' (ἀφαρ.) = τῇ πρώτῃ Ιανουαρίου, κ.ο.κ.

'Ο δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἑκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἐγίνετο πάντοτε **δπισθοχωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιφρήματος pridie (= τῇ προτεραίᾳ) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὄνόματος τῆς οἰκείας ἑκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς pridie Calendas Maias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἡτοι τῇ 30ῃ Ἀπριλίου), pridie Nonas Junias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ιουνίου (ἡτοι τῇ 4ῃ Ιουνίου), pridie Idus Octobres = τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Οκτωβρίου (ἡτοι τῇ 14ῃ Οκτωβρίου) κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἑκάστη ἐδηλοῦτο δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως ante (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρῶτον τοῦ ὄνόματος dies μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς ὄριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νωνῶν ἡ Εἰδῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἡ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὄνόματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτου, ὡς ante diem quartum Nonas Februarias (τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), ante diem decimum Calendas Maias (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου) κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν, δτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς, τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν ὄρισμόν, δυνάμεθα νὰ εύρισκωμεν δι' **ἀφαιρέσεως**. Ἐπειδὴ δὲ οἱ 'Ρωμαῖοι ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν

Νωνῶν ἡ Εἰδῶν ἡ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὄποιων ὅπισθιοχωρητικῶς ὥριζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρέπει, ἂν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἡ Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιροῦμεν, ἂν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὄποιον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2α Φεβρουαρίου (Nonae Februariae ἡ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22α Ἀπριλίου. (Ο Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἀθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημεῖωσις. Αἱ ἄνω φράσεις δρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς εἶναι συντακτικῶς σόλοικοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικὸν εἶναι die quarto ante Nonas Februarias — die decimo ante Calendas Maias, κ. τ. τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ὡς μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν ὀλοκλήρων ἡ πρόθεσις in ἡ ad ἡ ex, ὡς : Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V Cal. Novembres — Supplicatio indicta est ex ante diem V Idus Octobres. — In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὀνομάτων προσώπων.

Ἐκάστου Ῥωμαίου τὸ δνομα κανονικῶς ἦτο τριπλοῦν, ἤτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (praenōmen), τοῦ ὀνόματος (nomen) καὶ τοῦ ἐπωνύμου (cognōmen), ὡς π.χ. Marcus Tullius Cicero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρῶτα γράμματα. Οὕτω.

A. = Aulus	L. = Lucius	Q. ἢ Qu. = Quintus
App. = Appius	M. = Marcus	S. ἢ Sex. = Sextus
C. ἢ G. = Gaius	M' = Manius	Ser. = Servius
Cn. ἢ Gn. = Gnaeus	Mam. = Mamerius	Sp. = Spurius
D. = Decimus	N. ἢ Num. = Numerius	T. = Titus
K. = Kaeso	P. = Publius	Ti ἢ Tib. = Tiberius

2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν, κ.τ.τ.

aed. = aedīlis.

can. = candidātus.

cos. = consul.

coss. = consules.

D. = Divus.

des. = designātus.

E. Q. R. = eques Romanus.

Ictus = iuris consultus.

imp. = imperator.

leg. = legatus.

O. M. = optimus maximus.

p. = populus.

p.c. = patres conscripti.

pl. = plebs.

P. M. ἡ Pont. Max = pontifex maximus.

pr. = praetor.

P. R. = populus Romanus.

praef. = praefectus.

proc. = proconsul.

Q. D. B. V. = quod deus bene vertat.

Q. F. F. Q. S. = quod felix faustumque sit.

Quir. = Quirites.

Resp. = respublica.

S. C. ἡ SCtum = senatus consultum.

S. P. Q. R. = senatus populusque romanus.

tr. = tribunus.

tr. pl. = tribunus plebis.

3. Χρονολογιῶν.

(Βλ. περὶ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου. § 121).

a.d. = ante diem.

a.u.c. = ab urbe condita.

C. ἡ Cal. = Calendae.

Id. = Idus.

N. = Nonae.

4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων.

d.d. (d). = dono dedit (dicavit).

D.M. (S). = Dis Manibus (sacrum).

d.s. = de suo.

d.s.p.p. = de sua pecunia posuit.

f. = filius ἡ filia.

f.c. ἡ fac. cur. = faciendum curavit.

g.p.r.f. = genio populi romani feliciter.

h.s.e. = hic situs (ἡ sita) est.

l. = libertus ἡ liberta.

n. = nepos.

pr. = pronēpos.

(p.) v.a. = (pius) vixit annos.

s.t.t.l. = sit tibi terra lēvis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς.

s.v.b.e.e.v. = si vales bene est ; ego valeo.

s.d. (ἢ s. p. d.) = salutem dicit (ἢ salutem plurimam dicit).

6. Ἐν βιβλίοις.

cf. = confer.

l. s. = loco sigilli.

i.e. = id est.

mss. = manuscripti.

l.c. = loco citato.

scil. = scilicet.

l. l. = loco laudato.

sq. = sequens.

**ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΒΑΤΙΚΗΣ ΛΟΓΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. 'Η σύνταξις τῶν λέξεων (constructio dictiōnum ἡ structūra) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἡ παρομοία πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ἴδιάζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. 'Ως ὑποκείμενον (subiectum) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ἴδιως μετοχὴ (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ ἀρθρου, τὸ ὅποιον νὰ οὐσιαστικοὶ ταῦτα): beati sunt pos-sidentes μακάριοι (εἰσιν) οἱ κατέχοντες.

'Αντὶ δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικὴ πρότασις : divitissimus est (is), qui paucis contentus est πλουσιώτατός ἐστιν δὲ ὀλίγοις ἀρκούμενος. (Πρβλ. νεοελλην. ἔκεινος δὲ ὅποιος ἡ ἔκεινος πού).

125. 'Όνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον (praedicātum) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ κατὰ γενικὴν (κτητικὴν κλπ.), ὡς horti sunt Caesaris οἱ κῆποι εἰσὶ τοῦ Καίσαρος. 'Αλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατὰ δοτικὴν πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δῆλωσιν καταστάσεως ἡ ἴδιοτητος : Themistoclis consilium saluti fuit τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ βουλὴ (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρξεν · bono animo (ἀφαιρ.) sum ἔχω θάρρος, θαρρῶ· Britanni sunt capillo promisso οἱ Βρετανοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι

126. Τοῦ ρήματος τοῦ τε συνδετικοῦ (copula) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (verbum finitum) ἡ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γένει γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. 'Αλλ' εἰς τὴν Λατινικὴν δὲν ὑπάρχει σύνταξις οἴα ἡ λεγομένη 'Αττικὴ σύνταξις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

127. Τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἡ σημασία καὶ ἡ συνταχτικὴ χρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει ὅποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. 'Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἡ πτῶσις, διὰ τῆς ὅποιας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἔρωτησιν

1) **πόθεν**; (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν; κλπ.), ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ πρῶτον τὴν ἀφετηρίαν ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: *venit Romā* ἔρχεται ἐκ 'Ρώμης' (ablativus separativus, ἥτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, κυρίως ἀφαιρετική, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. Θέτις ἀνέδυ πολιη̄ς ἀλός.

2) **μετὰ τίνος**; (μὲ ποιόν; μὲ τί; πῶς;) ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον **συνοδεύει** τὸ ὑποκείμενον κατά τινα ἐνέργειάν του: *decem navibus Romam rediit* μὲ δέκα ναῦς εἰς τὴν 'Ρώμην ἐπέστρεψεν'. (ablativus sociativus, ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν).

'Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ ablativus instrumentalis, ἥτοι ἡ δργανικὴ ἀφαιρετική, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: *secessit* (ἀφαιρ.) hostem percussit διὰ πελέκεως τὸν ἔχθρὸν ἐπληγεῖ· (πρβλ. τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ ἔκρουε).

Σημεῖος. 'Αντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς **cum** μετ' ἀφαιρετικῆς, ίδιᾳ ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη δὲν ἔχῃ ἐπιθετικὸν τινα προσδιορισμόν: *cum exercitu profectus est* ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

'Αντὶ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δι' οὗ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι **πρόσωπον**, τίθεται ἡ *per* μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) ὁρέρᾳ ἢ auxiliō μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου: *per servum certior est* ἐπληροφορήθη διὰ τοῦ δούλου. *Ciceronis operā* respublika conservata est διὰ τοῦ Κικέρωνος διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ *operā* meā, nostrā — *operā* tuā, *vestrā*, κ.τ.τ., ἀντὶ *per me*, *per nos*, *per te*, κλπ.

3) ποῦ; ἡτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸν **τόπον** ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου : **Babylōne** mortuus est ἐπελεύθησεν ἐν Βαβυλῶνι· (ablative locativus, **τοπικὴ ἀφαιρετικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὅμοιαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. πατήρ αὐτόθι μίμνει **ἀγρῷ**).

Σημείωσις. ‘Ως τοπικὴ πτῶσις λαμβάνεται εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις καὶ ἡ (ἔνικὴ) γενική. (Bl. κατωτέρω).

Χρῆσις ἑκάστης τῶν πτῶσεων.

1. Ἡ γενική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

129. 1) ‘Η γενικὴ **κτητικὴ** (genetivus possessivus) ἐν τῇ Λατινικῇ μετά τινων ὄνομάτων, ὡς nomen, vox, virtus κ.ἄ., ἔχει τὴν ἔννοιαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως : nomen regis in odio fuit Romanis (τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἡτοι) τὸ ὄνομα **βασιλεὺς** μισητὸν ἐγένετο τοῖς **Ρωμαίοις** (genetivus explicativus ἢ ερεχεγετίς).

Σημείωσις. ‘Αντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, tui, nostri, κλπ., § 56) ὡς κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντίστοιχοι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Οὕτω λέγεται π.χ. nulla epistula tua (οὐχὶ tui) οὐδεμίῳ ἐπιστολή σου. “Αν δμως ὑπάρχῃ καὶ κατὰ παράθεσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ δόπιον νοεῖται ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οὗτος ἐκφέρεται κατὰ γενικήν : πεὰ **consulis** πρετᾶ δὶ’ ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου· (πρβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) ‘Ως γενικὴ **διαιρετικὴ** (genetivus partitivus) λαμβάνεται ὅλως ἰδιορύθμως ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ **ἔνικὴ γενικὴ** ὄνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ οὐδετέρου **δευτεροκλίτου** ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, καίτοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηρημένον τι ὅλον ἢ ποσόν. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται :

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σημαντικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πτῶσιν ἔνικὴν ὄνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἐκφερομένην ἕνευ προθέσεως, ὡς multum, plus, plurimum, nimium — paulum, minus, minimum — tantum, quantum — hoc, id, idem, quod, quid, aliquid nihil, κλπ. Π.χ. multum **labōris** πολὺς μόχθος· **virtus nihil** expētit **praemii** ἢ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ· **quid novi?** nihil novi? τι νέον ; οὐδὲν νέον ;

Σημείωσις. "Αν ἡ ὄλη ἔκφρασις ἀποτελῇ ἐμπρόθετον ἢ ἂν τὸ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ἢ ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἰναι τριτόκλιτον, τότε δὲν γίνεται χρῆσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (*tantum audaciae tosasuntē tólμητ, ἀλλά*) *ad tantam audaciam* εἰς τοσαύτην τόλμην (*aliquid boni ἀγαθὸν τι, ἀλλά*) *aliquid memorabile ἀξιομνημόνευτόν τι* (*καὶ οὐχὶ aliquid memorabilis, γεν.*).

β) τὰ ποσοτικὰ ἐπιρρήματα *satis, nimis, parum*. Π.χ. *ea amicitia non satis habet firmitatis* ἢ φιλία αὕτη δὲν ἔχει ίκανὴν σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς **ἀντικειμενικῆς** (*genetivus obiectīvus*) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὥσαύτως μετὰ τοι-αύτης γενικῆς. *'Ιδιαιτέρας σημειώσεως ἀξίον εἰναι τὸ ἐπίθετον certior* (*συγκριτικὸν τοῦ certus βέβαιος, ἀσφαλής*), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις *certior fio alicuius rei* πληροφοροῦμαι περὶ τινος, καὶ *certiorem facio aliquem alicuius rei* πληροφορῶ τινα περὶ τινος.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ρήματων συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν αὗται λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ίδιότητα: (*amo patriam, ἀλλὰ*) *amans patriae* = φιλόπατρις, (*appreto laudem, ἀλλὰ*) *appetens laudis* φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οἰωνῶν σάφα εἰδώς, κ.τ.τ.).

β') Μετὰ ρήματων.

130. 'Αντικείμενον κατὰ **γενικήν** ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ρήματα (*memini, § 98, 1, reminiscor, obliviscor, κλπ.*) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ (*admoneo, commoneo, κλπ.*), τὰ ὅποια, ὅταν εἰναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ὑπενθυμίζει τις: *memini amicorum* μέμνημαι τῶν φίλων *legati foederis Carthaginenses admonuerunt* οἱ πρέσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται ὅμως καὶ κατ' αἰτιατικήν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀνωτέρω ρήματων, ὅταν δὲν δηλοῦν πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτως, ὅταν εἰναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου: *iniurias olbiviscitur λησμονεῖς τὰς ὤβρεις: illud semper memento ἔκείνου ἀεὶ μέμνησο.*

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα ῥήματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀντιστοιχούντα πρὸς ῥήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, συντάσσομενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν αὐτῇ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλεῖστα, μετ' ἀφαιρετικῆς. (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας (genetivus causae)

1) τὰ δικαστικὰ ῥήματα (verba iudiciale), ὡς accusare, damnare, absolvere, κ.τ.τ., ἐκ τῶν ὅποιων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει, κλπ.: Miltiades proditionis accusatus est ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη διὰ προδοσίαν consulem condemnaverunt inertiae τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ accusare aliquem capitis (ὑπάγειν τινὰ θανάτου) καὶ damnare aliquem capitis (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τούτων καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως de μετ' ἀφαιρετικῆς: eum (repetundarum ἦ) de repetundis damnaverunt κατεδικασαν αὐτὸν διὰ κάκωσιν ἀπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται accusare ἢ damnare aliquem de vi (ἐπὶ βίᾳ). Πρβλ. § 27, 6.

2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα ῥήματα piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est καὶ miseret (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς: eum pudet deorum hominumque αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους: paenitet vos huius consillii (μεταμελήσει διάτην ταύτης τῆς βουλῆς) ήταν μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. "Αν τὸ δηλοῦν τὸ αἴτιον τοῦ συναίσθηματος ἐκφράζεται διὰ ῥήματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: me pudet ea dicere αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. "Αν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως μὲν ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην: non te haec pudent? δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον ῥῆμα interest (=διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῦ δὲ ἡ γενικὴ μετὰ τούτου τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει τι: Ciceronis interest διαφέρει τῷ Κικέρωνι (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς διμως ἀντωνυμίας γενικὴ (mei, tisi, κλπ.) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ interest, ἀλλ' ἀντ'

αὐτῆς τίθεται ἡ ἔνική ἀφαιρετική τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meā*, *tuā*, *suā*, *nostrā*, *vestrā*, ὡς *mea* (*tua*) *interest* διαφέρει *μοι* (*σοι*), *μὲ* (*σὲ*) ἐνδιαφέρει. (Πρβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). 'Αλλ' ὅμως λέγεται *omnium nostrum* (ἢ *vestrum*) *interest* πᾶσιν *ἡμῖν* (ἢ *ὑμῖν*) διαφέρει.

Σημείωσις α'. 'Εκεῖνο, τὸ δποῖον ἐνδιαφέρει τινά, ἐκφράζεται ποικιλοτρόπως, ἢτοι δὲ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλητικῆς προτάσεως εἰσαγομένης διὰ τοῦ ut ἢ τοῦ ne καὶ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε ὅμως δὲ ὄντος αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ): *tua et mea maxime interest te valere* ἢ (*ut valeas*) σὲ καὶ ἐμὲ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει σὺ νά γιανίνης. *hoc reipublicae interest* τοῦτο ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, genetivus pretii) : illud Ciceronis magni intererat ἐκεῖνο μεγάλως ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. 'Ομόίως μὲ τὸ *interest* συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ *rēfert* (διάφορον τοῦ *rēfert*, ἢτοι τοῦ γ' ἔνικου τοῦ *refero* = ἀναφέρω). 'Αλλὰ μετά τοῦ *rēfert* συνήθεις είναι μόνον αἱ φράσεις *meā* (*tuā*, κλπ.) *refert* καὶ quid *refert*? *nihil refert* τι ἐνδιαφέρει; οὐδόλως ἐνδιαφέρει.

2. Η δοτική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

133. Η σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): *obtemperatio legibus* ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους (ὅπως *obtempero legibus* ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) 'Επίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι πολλά, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς *amicus*, *inimicus*, *similis* (κλπ.), *alieui*.

Πολλὰ ὅμως ἐκ τούτων οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ὡς *amicī* Ciceronis οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλοις *τινὶ* - φίλοις *τινός*, κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται *mei* (*tui*, *nostrī*, κλπ.) *similis* ὅμοιος *ἐμοὶ* (*σοί*, *ἡμῖν*, κλπ.), καθὼς καὶ *veri similis* (= *πιθανός*), οὐχὶ δὲ *mihi* (*tibi*, κλπ.) *similis* οὐδὲ *vero similis*.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἢ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς ταῦτα

σημασίαν : **naturae** (δοτ.) **convenienter** vivere συμφώνως τῇ φύσει ζῆν.

Τὰ ἐπιρρήματα δύμως propius (ἐγγύτερον) καὶ proxime (ἐγγύτατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (δύπως ἡ συγγενής πρὸς ταῦτα πρόθεσις prope, § 102, 1) : **proxime Pompeium** sedebat ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

Ομοίως δὲ πρὸς ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσέτι τὰ ἐπίθετα propior (ἐγγύτερος) καὶ proximus (ἐγγύτατος) : **Ubii proximi Rhenum** incoluerunt οἱ Οὐβιοι ἐγγύτατα τοῦ Ρήγου κατώκησαν.

Σημεῖωσις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφωνήματα ναε καὶ hei : vae victis οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις: hei mihi misero οἴμοι (ἐμοὶ) τῷ δυστήνῳ.

β') Μετὰ ρημάτων.

134. Ἀντικείμενον κατὰ δοτικὴν δέχονται ἐν γένει ρήματα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐλληνικῇ συντάσσονται δύμοίως μετὰ δοτικῆς. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς:

1) ρήματα σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν, κ.τ.τ. ὡς obtemperare, ignoscere, placere, fidere, invidere, favere, irasci alicui — convenire alicui, κ.ἄ.τ.: oboediamus legibus πειθώμεθα τοῖς νόμοις: vir probus invidet nemini ὁ χρηστὸς ἀνήρ οὐδενὶ φθονεῖ. haec ornamenta tibi convenientia ταῦτα τὰ κοσμήματα ἀρμόζουσί σοι·

2) ρήματα ἔχοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν, δίδειν, πέμπειν, κ.τ.τ., ὡς dicere, narrare, indicare, dare, mittere, κλπ., μετὰ τῶν ὅποιων, ἐκτὸς τῆς δοτικῆς, ητις ἐπέχει θέσιν ἐμμέσου ἀντικειμένου, συνάπτεται συγχρόνως καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: timor addit alas pedibus ὁ φόβος προσθέτει πτερὰ τοῖς ποσὶν suum cuique tribuere (τὸ ἑαυτοῦ =) τὸ ἕδιον ἐκάστω ἀπονέμειν.

3) ρήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub ἢ μετὰ τοῦ ἀγωρίστου μορίου re (§ 114, 2, ε'), συγγενεύοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ρήματα:

adsum alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι committo alicui pecuniam ἐγχειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα succedo alicui διαδέχομαι τινα· resisto alicui ἀνθίσταμαι τινι· terror incidit exercitui φόβος (πανικός) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σημεῖος α'. Μετὰ δοτικῆς συντάπσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβατα, καὶ πολλὰ φήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἡ γενικῆς), ὡς προσέσse, nocēre alicui ὠφελεῖν, βλάπτειν τινά, (ἀλλὰ πρβλ. λυσιτελεῖν τινι), suadēre, persuadere alicui πείθειν, καταπείθειν τινά, blandiri alicui κολακεύειν τινά, κ.ἄ.—parcēre alicui φείδεσθαι τινος : Themistocles persuasit Atheniensibus, ut... ὁ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά... philosophia medētur animis ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τάς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀνωτέρω φήματων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ὡς mihi (tibi, κλπ.) invidētur φθονοῦμαι (φθονεῖσαι κλπ.): parcetur victis (φειδῶ ἔσται τοῖς ἡττημένοις), οἱ ἡττημένοι θά τύχωσι χάριτος.

Σημεῖος β'. Πολλὰ φήματα συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόσον λαμβάνονται μὲ διάφορον σημασίαν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ἀγαπᾶν τινα καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π.χ. consulo aliquem (π.χ. medicum) συμβουλεύομαι τινα — consulo alicui (π.χ. fratri) ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος· caveo, timeo aliquem ἢ aliquid φυλάττομαι, φοβοῦμαι τινα ἢ τι—caveo, timeo alicui (rei) λαμβάνω πρόνοιαν, φοβοῦμαι ὑπέρ τινος, περὶ τινος, (διά τινα, διά τι), temporo aliquidxεράννυμι τι—temporo alicui (= parco alicui) φείδομαι τινος.

Σημεῖος γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι φήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἡ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ὡς induere, exuere alicui aliquid ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι· adsperrgere, circumfundere alicui aliquid περιβάλλειν, περιχέειν τινά τι· adsperrgere, inspergere alicui aliquid φάίνειν τινά τινι : Herculi tunīcam induit τὸν Ἡρακλέα τὸν γιτῶνα ἐνέδυσε· murum urbi circumdederunt τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ φήματα donare, adsperrgere, circumdare, induere καὶ intercludere συντάσσονται ὅχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ὡς victori eorūnam donant τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ victorem coronā do-nant τὸν νικητὴν στεφάνῳ τιμῶσι.

'Εκ τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προσῆλθε καὶ ἡ φράσις interdicere alicui aqua et igni (ἀφαιρ.) εἰργειν τινὰ ὕδατος καὶ πυρός, (κατὰ σύμφυρσιν ἐκ τῶν δύο συντάξεων interdicere alicui aquam et ignem καὶ interdicere aliquem aqua et igni).

135. Μετὰ δέματων συνάπτεται ἡ δοτική καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας δύοις καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτικὴ προσωπικὴ ατητική, χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστική, ἡθική, τῆς ἀναφορᾶς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου). Ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἔξης:

1) Ἐν τῇ φράσει est alieui nomen ἢ cognomen (ἔστι τινι ὄνυμα ἢ ἐπώνυμον) τὸ δόνομα (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὄνομαστικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (nomen ἢ cognomen), εἴτε κατὰ δοτικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν ατητικὴν δοτικήν. Οὕτω λέγεται π.χ. est meo filio nomen Gaius καὶ est meo filio nomen Gaio (= ὁ νιός μου ὁνομάζεται Γάιος).

2) Δοτικὴ χαριστικὴ συνάπτεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μετὰ τοῦ δήματος vacare (σχολάζειν, διατρίβειν περὶ τι) καὶ τοῦ δήματος nubere (ὑπανδρεύεσθαι τινα). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero vacabat philosophiae (δοτ.) ὁ Κικέρων διέτριβε περὶ τὴν φιλοσοφίαν. Venus nupsit Vulcano (δοτ.) ἢ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη τὸν Ἡφαιστον.

Σημείωσις: Τὸ nubere ἀρχήθεν σημαίνει καλύπτεσθαι, θέτειν (νυμφικὴν καλύπτραν). "Ωστε nubere alicui χωρίως = καλύπτεσθαι χάριν τινός. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται aliquam uxorem in ἢ matrimonium ducere ἥγεσθαι τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναικα, σύζυγον.

3) Δοτικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου (dativus auctōris) πρὸς δήμωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὅμως καὶ μετὰ τῶν συγθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ δήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ: Sors sua est euīque ferenda τὴν ἔκαυτον τύχην δεῖ ἔκαστον φέρειν mihi consilium iam diu captum est ἀπόφασις ὑπέμοι πρὸ πολλοῦ ἥδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. ὁ ποταμός ἔστιν ἡμῖν διαβατέος· ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται).

Σημείωσις: Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν δήματων ἐν γένει, τὸ (προσωπικὸν) ποιητικὸν αἰτίον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφαιρετικῆς, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἶναι ἀνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόημα τῆς φράσεως, ίδιᾳ δὲ ὅταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς δέημα δεχόμενον τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικήν: a patribus consulendum est libēris οἱ πατέρες πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν τέκνων. (Τὸ consulēto ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ φροντίζειν συντάσσεται μετὰ

δοτικῆς, § 134, 3, Σημ. β'. "Αν λοιπὸν ἐλέγετο **patribus** consulendum est liberis ἥτο δυνατὸν νὰ ἔχει ηφθί καὶ = περὶ τῶν πατέρων πρέπει νὰ φροντίζωσι τὰ τέκνα).

136. Ιδιορρύθμως χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ ῥημάτων καὶ ὡς **κατηγορηματική**, πρὸς δήλωσιν **σκοποῦ** (*dativus finalis* ἢ *dativus praedicativus*). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ ὄντος (οὐχὶ συγκεκριμένου, **ἐνικοῦ δὲ πάντοτε ἀριθμοῦ**) πρῶτον μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* (§ 125), ἔπειτα δὲ μετὰ τῶν ῥημάτων *accipere*, *arcessere*, *habēre*, *dare*, *relinquere*, *mittere*, *tribuere*, *dicere*, *ducere*, *venire*, κ.ἄ.δ., ἵνα δηλωθῇ ὁ σκοπός (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημανιομένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ καὶ ἑτέρᾳ δοτικῇ (*χαριστική* ἢ *ἀντιχαριστική* ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου). "Οταν δὲ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν, συνυπάρχει πρὸς τούτους καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: *hoc mihi curae* (δοτ.) *est* τοῦτό μοι εἰς φροντίδα ἔστι, μέλει μοι τούτου. *Aedui equitatum auxilio* (δοτ.) *Caesari miserunt oī Aīδουοι* ἴππικὸν τῷ Καίσαρι **πρὸς ἐπικουρίαν** ἔπειμψαν · (πρβλ. νεοελλ. γιὰ βοήθεια).

3. Η αἰτιατική.

α') Μετὰ ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἡ ἀπολύτως.

137. 1) Ή σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (*σπανία* καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ 'Ελληνικῇ) δὲν εἶναι εὔχρηστος ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἡ ἐπιρρήματος ἡ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (*heu! o!*), εἰς **ἀναφωνήσεις** πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως ἢ πόνου : *me miserum!* *o me miserum!* οἴμοι ἐγώ τλήμων.

Σημείωσις. Ή τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ως προελθοῦσα ἐκ πληρεστέρων ἀρχῆθεν φράσεων, ἐν ταῖς δόποίαις ἐπεῖχε θέσιν ἀντικειμένου : **videte me miserum!** ὅρθιτέ με τὸν ἀθλιον. (Πρβλ. νεοελλ. ὡς τὸν δυστυχῆ ! εἰ τὸν ἀθλιον!).

β') Μετὰ ῥημάτων.

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον ῥημάτων εἶναι καὶ ἐν τῇ Λα-

τινικῇ ἢ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. Romulus Remun interfecit ὁ Ρωμύλος τὸν 'Ρῶμον ἀπέκτεινε· Deus aedificavit mundum ὁ θεός ἐδημιούργησε τὸν κόσμον' ἢ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. sollicitam (ἢ exsulis) vitam vivimus πολυμέριμνον(ἢ ἔξορίστου) βίον ζῶμεν · longam viam imus μακρὰν ὅδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἐτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλείπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἢ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: dulce ridet ἡδὺ γελᾷ (= dulcem risum ridet); graviora patimur βαρύτερα πάσχομεν.

'Ομοιώς δὲ εἰς τινας φράσεις ἡ σύστοιχος σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ως stadium currere (= cursum stadii currere πρβλ. ἀγωνίζεσθαι στάδιον). piscis sapit mare δὲ ἵθυς κυμὸν θαλάσσης ἔχει (= piscis saporem maris sapit πρβλ. τὸ νεοελλην. τὸ φάρι μαρίζει θάλασσα), κ.ἄ.τ.

139. Μετ' αἰτιατικῆς ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ὅγματα. 'Αλλὰ λαμβάνονται ὡς τοικῦτα καὶ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ὅγματα, τῶν δοποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρως (ἢ τοι μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ ἐμπροθέτου), ὡς

1) τὰ ὅγματα aequare, adaequare (aliquem ἢ aliquid = ἴσουσθαι τινι), iuvare, adiuvare (aliquem = βοηθεῖν τινι), sequi, sectari (§ 80, aliquem = ἐπεσθαι, ἀκολουθεῖν τινι· ἀλλὰ πρβλ. διώκειν τινά), decere, dedecere (aliquem = πρέπειν, οὐ πρέπειν τινι· πρβλ. ὅμως § 134, 1): virtus maiorum famā adaequat ἢ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἴσουται τῇ φήμῃ· te toga decet σοι πρέπει ἢ τήβεννος·

2) ὅγματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς indignari, queri (§ 80 aliquid = ἀγανακτεῖν, μεμψιμοιρεῖν ἐπὶ τινι), ridēre (aliquid = γελᾶν ἐπὶ τινι), iniuriam queror = μεμψιμοιρῶ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 134, 3, Σημ. 3'.

140. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ

1) ὅγματα, τῶν δοποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὄμοιώς, ἢ τοι:

α) τὰ παιδευτικὰ (docere, edocere) καὶ τὸ φῆμα celare (aliquid aliquem, τινά τι): Cato filium litteras docuit ὁ Κάτων τὸν

υέν (του) γράμματα ἔδιδαξε· nemo potest deum celare consilia sua οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τὰς βουλάς του.

β) **τὰ αἰτητικά**, ὡς poscere, flagitare (**aliquem aliquid**, τινά τι): **pacem te poscimus** εἰρήνην ἀπὸ σὲ ζητοῦμεν· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος **rogare** (ἐρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει τοῦ ἐπισήμου λόγου **rogare aliquem sententiam** ἐρωτᾶν τινα τὴν (έκυτον) γνώμην (ἐν τῇ συγχλήτῳ).

γ) ῥήματα **κλητικά** (ὡς appellare, κλπ.), **δοξαστικά** (ὡς putare, existimare, κλπ.), **προχειριστικά** (ὡς creare, eligere, κλπ.), **μεταποιητικά** (ὡς facere, reddere, κλπ.), κ.ἄ.τ.: **solitudinem pacem** appellant τὴν ἐρημίαν (τὴν ἐρήμωσιν) εἰρήνην καλοῦσι· cupiditas **homines caecos reddit** τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλοὺς καθιστᾶ· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις **aliquem certiore** facere (alicius rei ἢ de aliqua re. Βλ. § 129, 3, α').

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 184, Σημ. γ' (induere, κλπ.).

2) ῥήματα μεταβατικά σύνθετα μετὰ τῆς πρόθεσεως **trans**, ὡς **transducere** ἢ traducere, **transportare**, κ.τ.τ. (= διαβιβάζειν, διακομίζειν, κλπ.), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἑτέρα αἰτιατική, ἡ δηλοῦσα τόπον τινὰ (ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν **trans**: **dux exercitum flumen transportavit** ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ **dux exercitum trans flumen traduxit**).

Σημείωσις. 'Ρήματα δίπτωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ γενικῆς βλ. ἐν §§ 130 καὶ 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3, καὶ Σημ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

3. Ἡ ἀφαιρετική.

α') **Μετὰ δονομάτων καὶ ἐπιρρημάτων.**

141. Ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ὡς **προσδιορισμὸς ἑτέρου οὐσιαστικοῦ**, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστική τις ἴδιότητος τούτου: **vir summō ingenio** ἀνὴρ μεγίστης εὐφύτας (εὐφύεστατος) (ablativus qualitatis, ἀφαιρετικὴ τῆς ἴδιότητος, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν ablativus sociatīvus, § 128, 2. Ηρβλ.. νεοελλ. π.χ. ἀνθρωπος μὲ πολὺ μυκλό).

Χρησιμοποιεῖται ὅμως πρὸς δήλωσιν ἰδιότητος παρομοίως καὶ ἡ γενικὴ (genitivus qualitatis), ὅπως ἐν τῇ Ἐλληνικῇ, κανονικῶς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκής τις ἰδιότης, ἵδιᾳ δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ βάρος ἢ ἡλικία κ.τ.τ.: *vir magnae prudentiae* ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως (συνετώτατος): *fossa pedum quindecim* τάφρος δεκαπέντε ποδῶν· *puer deceim annorum* παιδίς δέκα ετῶν.

142. Ὡς προσδιορισμὸς ἐπιθέτου (ἢ ἐπιρρήματος) συνάπτεται ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιώτερον ἐπιθέτου), καὶ

1) **καθαρὰ ἀφαιρετικὴ** (§ 128, 1) συνάπτεται

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγήν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς liber, nudus, orbus, vacuus, (alienus) κ.ἄ.τ.: liber metu ἀπηλλαγμένος φόβου (ἀφοβος)· (πρβλ. νεοελ. : ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες).

β) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα: nemo fuit divitior Croeso οὐδεὶς ὑπῆρξε πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου· (ablativus comparativus, **ἀφαιρετικὴ συγκριτικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν συγκριτικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἐλληνικῆς. Πρβλ. νεοελ.: ὁ Πέτρος εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημεῖοι σις. 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ὅταν οὗτος εἴναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: Cato, quo tum nemo fuit doctior ὁ Κάτων, οὗτινος οὐδεὶς τότε ὑπῆρξεν ἐπιστημονέστερος. "Αλλως ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam (= ἦ) καὶ δομοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: patria mihi carior est quam vita (= carior vitæ) ἡ πατρὶς ἐμοὶ προσφιλεστέρα ἔστι τῆς ζωῆς (ἢ ζωὴ).

'Εκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ quam ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὄρος εἴναι εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ ὅταν μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὄρον τῆς συγκρίσεως εἴναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως: peius victoribus (α' ὄρος τῆς συγκρίσεως, δοτικὴ) quam viciis (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, πάλιν δοτικὴ) accidit χειρὸν συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. Brutum non minus amo quam tu τὸν Βροῦτον ὅχι ὀλιγώτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. ("Αν ἐτίθεται ἀφαιρετικὴ te, ἤτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ αὕτη ὡς = ἢ σέ).

Μετὰ δὲ τὰ συγκριτικὰ plus, amplius, longius ἀκόλουθεῖ ἐνίστε ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἀνευ τοῦ quam δομοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄρον: plus (ἢ amplius) mille homines convenierunt πλείονες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνῆλθον.

2) **ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας** (§ 128, 2).
συνάπτεται

α) μὲ τὰ ἐπίθετα onustus, praedictus, refectus, καθώς καὶ μὲ τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα contentus, fretus, laetus, superbus, tristis, κ.ἄ.τ.: navis frumento onusta ναῦς πλήρης σίτου· paucis contentus δλίγοις ἀρκούμενος (δλιγαρκῆς)· (πρβλ. νεοελλ. : γεμᾶτος μὲ χόρτο, κ.τ.τ.).

β) μὲ τὰ ἐπίθετα dignus, indignus καὶ διαφοραὶ ἄλλα, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ τὸ κατά τι ἡ ἀναφορὰν (ablativus limitationis) : dignus laude ἐπαίνου ἔξιος claudus altero pede χωλὸς (κατὰ) τὸν ἔτερον πόδα· par ingenio ἵσος κατὰ τὴν εὐφυΐαν· ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ maior ἡ minor natu (πρεσβύτερος ἡ νεώτερος). maximus ἡ minimus natu (πρεσβύτατος ἡ νεώτατος).

γ) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα (ἡ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει μὲ ἐπίθετα (ἡ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἡ διαφορὰ (ablativus mensuræ ἡ discriminis) : dimidio minor κατὰ τὸ ημίσυ ἐλάσσων multis annis ante πολλοῖς ἔτεσι πρότερον· paulo post δλίγω ῦστερον.

β') Μετὰ φημάτων.

143. α') Μετὰ καθαρᾶς ἀφαιρετικῆς (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ φήματα τὰ σημαίνοντα ἐν γένει ἀπομάκρυνσιν ἡ χωρισμόν, προέλευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς expellere, prohibere, abesse, liberare, privare, spoliare, κλπ. (ablativus separativus), carere, egere, vacare (ablativus inopiae). 'Εξ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου : Tarquinius regno expulsus est ὁ Ταρκύνιος ἔξεβλήθη τῆς βασιλείας · consules cives metu liberaverunt οἱ ὑπατοι ἀπήλλαξαν τοὺς πολίτας τοῦ φόβου· alter alterius auxilio eget ὁ ἔτερος τῆς τοῦ ἔτερου ἐπικουρίας χρείαν ἔχει. (Πρβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσονται πολλάκις καὶ ἡ πρόθεσις ab (ἡ ex ἡ de). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ ab πρὸ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, ὅταν αὕτη δηλοῦ πρόσωπον : patriam a tyrannis liberavit τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων ἡλευθέρωσε.

Σημεῖωσις. Ἐπὶ καταγωγῆς ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ablativus originis) τίθεται καὶ ἡ εχ μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἀμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ φήματος nasci) ἡ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἐμμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ φήματος

oriri) : Achilles ex Thetide natus est δ 'Αχιλλεύς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος: plerique Belgae a Germanis orti sunt οἱ πλεῖστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται. (Πρβλ. οἱ ἐκ Διός — οἱ ἀφ' Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα ρήματα, ἡτοι

1) τὰ δηλοῦντα πλησμονὴν ἢ πλήρωσιν, ὡς abundare, (com-, ex -) im - plere, cumulare κλπ., καθὼς καὶ τὰ ρήματα afficere, ornare, imbuere, instruere, κ.ἄ.δ. (ablativus copiae). 'Εκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **otio** abundant περισσὴν σχολὴν (ἀνεσιν) ἔχει· **aras** donis cumulant τοὺς βωμοὺς δώρων πληροῦσι· **cives** victores laudibus ornant οἱ πολῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι· (πρβλ. § 142, 2, α).

2) τὰ σημαίνοντα πωλεῖν, ἀγοράζειν, μισθοῦν, (ἐκ)τιμᾶν, ἐκτιμᾶσθαι, κ.τ.τ., ὡς vendere, venire, (τοῦ veneo), emere, conductere, locare, stare, constare, esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τιμᾶσθαι, ἀξίζειν), docere, κ.ἄ.τ., δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἢ **τιμὴ** ἢ ἀμοιβὴ ὡρισμένη (ablativus pretii). Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἐκ τούτων δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **hortum** **viginti minis** emit τὸν κῆπον (ἀντὶ) εἴκοσι μνῶν ἡγόρασε· **decem talentis** constat τιμᾶται (**κοστίζει**) δέκα ταλάντων· Socrates non decebat **mereēde** ὁ Σωκράτης δὲν ἐδίδασκεν ἀντὶ μισθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῇ).

"Οταν ὅμως ἡ τιμὴ ἢ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὡρισμένη, ἀλλ' ἐκφράζεται ἀορίστως δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικοῦ), τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετική, ἀλλὰ γενική (genetivus pretii). Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν ρημάτων vendere, emere, locare αἱ γενικαὶ quanti, tanti, tantidem, pluris, minoris, μετὰ δὲ τῶν ρημάτων aestimare. ducere, facere, habere, pendere, putare καὶ τοῦ esse (= aestimari) αἱ γενικαὶ magni, permagni (οὐχὶ ὅμως καὶ multi), parvi, pluris (οὐχὶ ὅμως καὶ maioris), minoris, maximi, plurimi, minimi, quanti, tanti, tantidem, nihil, π.χ. vendit agrum tanti, quanti eum emit πωλεῖ τὸν ἀγρὸν **τόσον**, **ὅσον** ἡγόρασεν αὐτὸν· pluris decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ χρήματα. —

3) τὰ ἀποθετικὰ ρήματα utor, fungor, fruor, pascor, vescor καὶ

potior (δεξιόμενα κατ' ἀφαιρετικὴν τὸ ἀντικείμενόν των) : quousque tantem, Catilina, abutere patientia nostra ? ἔως πότε, Κατιλίνα, θὰ καταχρᾶσαι τὴν ὑπομονὴν μας ; fungitur officiis ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα: lacte et carne vescuntur μὲ γάλα καὶ κρέας τρέφονται· urbe potitus est ἐκυρίευσε τὴν πόλιν. (Άλλὰ πάντοτε rerum potiri καὶ οὐχὶ rebus potiri = γίγνεσθαι κύριον τῶν πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἔξουσίαν)

4) ἡ φράσις opus est, συνώνυμος τῆς φράσεως usus est (= χρεία ἐστί) : libris nobis opus est βιβλίων (ἡμῖν χρεία ἐστί) χρείαν ἔχομεν. Οὕτω καὶ (μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἵσοδυναμούσης πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτος) : consulto (= consulere) opus est δεῖ βουλεύεσθαι.

Σημείωσις. Μὲ τὴν λέξιν opus καὶ τὸ ῥῆμα esse γίνεται χρῆσις καὶ προσωπικῆς συντάξεως, ὡς libri nobis opus sunt βιβλίων χρείαν ἔχομεν. Ἡ τοιαύτη δὲ σύνταξις εἶναι ἡ κανονική, ὅταν ἔκεινο, τοῦ ὄποιου ὑπάρχει χρεία, ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας : Themistocles celeriter, quae opus erant, reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπενόει.

5) τὰ παθητικὰ ῥήματα. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται μετὰ τούτων τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ὅταν τοῦτο εἶναι ὄνομα δηλοῦν πράγμα (ablatus rei efficientis) : discordia maxima res dilabuntur ὑπὸ τῆς διχονοίας (μὲ τὴν διχόνοιαν) μέγιστα πράγματα διαλύονται. "Οταν δῆμος τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὄνομα προσώπου (ἢ καὶ πράγματος ἢ ζώου προσωποποιουμένου), τότε τοῦτο κανονικῶς ἐκφέρεται δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς ab μετ' ἀφαιρετικῆς (καθαρᾶς, § 128, 1, ablatus auctoris) : Roma a Romulo condita est ἡ 'Ρώμη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ 'Ρωμύλου· eo a natura ipsa deducimur εἰς τοῦτο ὑπὸ αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα· (βλ. καὶ § 135, 3).

6) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς gaudere, laetari, dolere, maerere, κ.τ.τ. (ablatus causae, ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας· πρβλ. § 131) : delicto dolere, correctione gaudere oportet ἐπὶ μὲν τῷ ἀμαρτήματι πρέπει νὰ λυπῆται τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανυρθώσει νὰ χαίρῃ.

Σημείωσις. 'Αφαιρετικὴ τῆς αἰτίας δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μὲ πᾶν ὅλο ῥῆμα. Συνήθεις δὲ ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινοῦν τινα εἰς τινα πρᾶξιν εἶναι amore, odio, metu, misericordia, spe, κλπ. : hostes metu abscesserunt οἱ πολέμιοι ἐκ φόβου (ἔνεκα φόβου) ἀπεγώησαν. Δύνανται δῆμοις αἱ ἀφαιρετικαὶ

αύται νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετά τινος καταλλήλου μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ως ἀφαιρετικαὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ως coactus, ductus, compulsus, incitatus, κλπ., odio, amore, κλπ.). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτως εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις τὸ κωλῦν αἰτιόν, τὸ ὅποῖον ἐκφέρεται καὶ δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως prae καὶ αἰτιατικῆς : **morbo impeditus non adfui ad iudicium ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς** (= ἔνεκα νόσου) δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον **prae lacrimis loqui non potest** ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναται νὰ διμιῇ.

7) ὁμοιαὶ ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικὴν, ως antecellere, antevenire, praestare, superare, malle, κ.ἄ.τ., παρὰ τὰ ὅποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἡ μέτρον ἢ διαφοράν· (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ') : hostes numero militum supērant οἱ πολέμιοι ὑπερέχουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν· multo malo hoc κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἰονδήποτε ὁμαδύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δήλωσιν τοῦ τρόπου ἐνεργείας τινὸς (ablatus modi, ἀφαιρετικὴ τροπικὴ) : summa aequitate res constituit μετὰ μεγίστης δίκαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικαὶ τοῦ τρόπου εἶναι silentio, (hoc, eo) modo, (ea, simili) ratione, (hac, ea, illa) conditione, lege, (nostro, maiorum) more, (aequo, forti) animo, κ.ἄ.τ.

‘Ωσαύτως ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφανίσεως, ως capite nudo ἢ operto, capillo promisso, barba promissa, pedibus nudis, κ.ἄ.τ.: multi pecudum ritu vivunt πολλοὶ βοσκημάτων δίκην (ὥσπερ ζῷα) ζῶσι.

Σημεῖοι ωσις. ‘Η τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προηλθεν ἐκ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὅποιας βλ. § 128, 2.

5. Αἱ πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου.

146. Ο προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὅχι μόνον δι' ἐπιρρημάτων (§ 101, 1 - 2) ἢ ἐμπροθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι' ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀργαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. : ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ **Νεμέᾳ** οἱ λαγῷ τῆς νυκτὸς νέμονται).

147. α') Ό προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δήλωσιν μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi ? ποῦ ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δήλωσιν δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo ? ποῖ ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως (unde ? πόθεν ;) διὰ τῆς ex ἦ (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς : in horto sum — eo in hortum — venio ex horto — venio ex Italia — ab urbe ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, ἀπὸ τῆς πόλεως. (Πρβλ. διοίαν διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

"Οταν ὅμως τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα δύναματα εἶναι ὄντα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ χερσονήσων), τότε

1) εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (τοπική), ἀν τὸ δνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἶναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (τοπική , § 128, 3), ἀν τὸ δνομα τοῦτο εἶναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οἰασδήποτε κλίσεως : **Romae**, (Corinthi, Deli) habitat — ἀλλὰ **Babylone** (Athēnis, Delphis, Sardibus) habitat κατοικεῖ ἐν Ῥώμῃ, κλπ. — ἐν Βαβυλῶνι, κλπ. :

2) εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ : eo **Romam** (Athenas, Sardes, κλπ.) πορεύομαι εἰς Ῥώμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεις, κλπ. :

3) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1) : venio **Romā** (Athenis, Corintho, κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν κλπ.

Σημείωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν δνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον, ἀν ταῦτα ἀκολουθῶν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις urbs, oppidum, (municipium) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν : in oppido **Citio** ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῷ ἀπλῶς Cittii = ἐν Κιτίῳ): in oppidum **Cirtam** εἰς τὴν πόλιν Κίρτων (ἐνῷ ἀπλῶς Cirtam = εἰς Κίρτων): ex urbe **Corintho** ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῷ ἀπλῶς Corinthe = ἐκ Κορίνθου). Ἀλλά : **Corinthi** (in) pulcherrima Graeciae urbe — Tarquinios se contulit, in urbem Etruriae florentissimam — **Athenis**, ex urbe doctissima ortus est.

Σημείωσις 2. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετικῇ, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸν τόπον δνομα ἐχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν, ίδιᾳ δὲ τὸ ἐπίθετον totus ἢ τὴν ἀντωνυμίαν ipse· π.χ. totā urbe, totā Italia, totis castris (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν δῃ τῇ Ἰταλίᾳ ἐν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ) — ipsā **Romā**, ἐν κύτῃ τῇ Ῥώμῃ. Οὕτω καὶ hoc loco (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis, κλπ.

Σημείωσις 3. 'Ομοίως μὲ τὰ δύναματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ δύναματα domus, (§ 30, 3), rus καὶ humus (§ 17), π.χ. domi est οἷκοι ἐστὶ — humi sedet χαρπαὶ κάθηται — domum (rus) rediit ἐπέστρεψεν οἰκαδε, (εἰς τὴν ἔξοχὴν) — domo profugit ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου), ἐκ τῆς πατρίδος — rure rediit ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἔξοχῆς — humo surgit ἀνίσταται χαμόθεν. Κατὰ δὲ τὸ domi, ὅπερ σημαίνει ὅχι μόνον οἰκοι ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καρῷ εἰρήνῃς), λέγεται καὶ bellī ἢ militiae (= ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις domi bellique — domi militiaeque (= ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). "Αλλως, λέγεται in bello, in militia.

148. 'Η διὰ τόπου κίνησις (qua ? πῇ ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς, ὅταν πρόκειται περὶ ὁδοῦ, γεφύρας, πύλης, κ.τ.τ. "Αλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς : via Appia — per forum proficiscitur διὰ τῆς Ἀπίας ὁδοῦ — διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

'Ενταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ terra, mari (= per terram, per mare) — terra marique διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

149. β') 'Ο προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἐκφέρεται :

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ πότε (quando ?) : quā nocte natus Alexander est, eādem Dianaē Ephesiae templum deflagravit ἢ νυκτὶ ἐγενήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπυρπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἄρτεμιδος.

Συνήθεις τοιαῦται ἀφαιρετικαὶ εἶναι : (εօ, quō) tempore, annō, diē — (eā, quā) horā, aestāte — (primā, secundā, tertiā) vigiliā κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ὀργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ἐντὸς πόσου χρόνου ἢ μετὰ πόσον χρόνον : bīduo sciemus ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. Agamemnon vix decem annis unam cepit urbem ὁ Ἀγκυμένων μόλις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἐκυρίευσε.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον χρόνον διαρκεῖ πρᾶξίς τις : quaedam bestiolae unum diem vivunt ζωούριά τινα μίαν ἡμέραν ζῶσι.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 142, 2 γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικαί, κτητικαί (§ 56 καὶ § 57).

150. 1) Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας : laudo me ἐπαινῶ ἔμαυτὸν — laudatis vos ἐπαινεῖτε ὑμᾶς αὐτούς.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (sui, sibi, se), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (suus, sua, suum) χρησιμοποιοῦνται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας (ἀμέσου ἢ ἐμμέσου): Ajax gladio se interfecit δὲ Aἴας ξίφει ἔαυτὸν ἀπέκτεινε· sua pauci vitia cernunt δλίγοι τὰς ιδίας ἔαυτῶν κακίας βλέπουσι· Athenienses Socratem capitidis damnaverunt, quod filios suos corrumperet οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτη εἰς θάνατον κατεδίκασαν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην των) διέφθειρε τοὺς υἱούς αὐτῶν.

3) Ἡ αἵτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (nos, vos, se) μετὰ τῆς προθέσεως inter πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείας : furtim inter se aspiciebant λάθρᾳ προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ὡς ἔξης : λαμβάνεται δις τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία alter (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ alias (ἐπὶ πολλῶν), πρῶτον μὲν κατ' ὄνομαστικὴν (ὡς ὑποκείμενον), δεύτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, δόποιαν ἀπαιτεῖ ἢ σύνταξις τῆς προτάσεως : manus manum lavat· (πρβλ. : χειρ χείρα νίζει)· alter alterum adiūvat βοηθοῦσιν ἀλλήλους· alias allum increpabant ἐπέπληγτον ἀλλήλους (πρβλ. νεοελλ. : κατηγορεῖ δ ἔνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικαί, δριστικαί (§ 58 καὶ § 59).

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας tuus): ista vox αὕτη ἡ φωνὴ (σου)· iste furor tuus αὕτη ἡ μανία σου.

2) Ἡ ἀντωνυμία is (ea, id) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς ἐπὶ νοη-

τῆς δειξεως, ητοι δι' αὐτῆς ὁ λέγων δεικνύει τι, τὸ ὄποιον ἐλέχθη
ἡδη (ἡ μέλλει νὰ λεχθῇ ἢ νὰ διασυφθῇ διὰ προσδιοριστικῆς ἀναφο-
ρικῆς προτάσεως): apud Helvetios longe nobilissimus fuit **Orge-
tōrix**; is coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἐλβετοῖς ὑπερευγενέστατος
ἡτο ὁ **Οργέτοριξ· οὗτος** συνωμοσίαν ἔκαμε· divitissimus est is, qui
paucis contentus est . (Bl. § 124).

Οὔτως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ is ως **ἐπα-
ναληπτικὴ ἀντωνυμία**: Deum agnoscis ex operibus eius τὸν Θεόν
ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων **αύτοῦ**.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν is δύναται ν' ἀκολουθῇ πρότασις ἐκφερομένη καὶ
ὑποτακτική, ἀναφορική ἀποτελεσματική (εἰσαγομένη διὰ τοῦ qui) ἢ καθαρὰ
ἀποτελεσματική (εἰσαγομένη διὰ τοῦ ut), δόπτε ἡ is ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν talis
(τοιοῦτος): ponit is sum, qui (= ut) terrear δὲν εἰμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ κατα-
πλήττωμαι.

γ') Αόριστοι (§ 62).

152. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς, αἱ
ὅποιαι σημαίνουν ὅτι σημαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ **τίς**,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χρησιμοποιεῖται, ὅταν πρόκειται περὶ
προσώπου ἢ πράγματος, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται
νὰ κατονομάσῃ : **quaedam** bestiolae unum diem vivunt· (βλ. §
149, 3). **Perseis quidam** Πέρσης **τίς**.

2) ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς aliqui, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam** (§
62, 3) χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικὰς προτάσεις, ἐνῷ
ἡ quisquam καὶ ἡ ullus (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ
καταφατικὰς ἔρωτηματικὰς ἴσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικὰς: dicat quis-
piam (εἴποι τις ἀν) δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις **sine ulla** spe pacis do-
num redierunt ἀνευ **τινὸς** ἐλπίδος εἰρήνης οὐκαδὲ ἐπέστρεψαν· an
quisquam Croeso divitior fuit? ἔπρα γε ὑπῆρξε τις πλουσιώτερος τοῦ
Κροίσου ; (= **οὐδεὶς** ὑπῆρξε, καπτ.).

3) ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς qui, § 62, 1) χρή-
σιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ
μετὰ ἀναφορικὰς λέξεις ἐν γένει : **ne quid** respublica detrimenti
capiat μή τινας ἢ πολιτείαν βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α'): num quod
(= aliquod) vestigium apparent? μή τι ἔχος φαίνεται quo quis

sapientior est, eo solet esse modestior ὅσῳ τις συφώτερος εἶναι,
τόσῳ συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία **quisque** (§ 62, 9) χρησιμοποιεῖται.

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (*sui, sibi, se*) καὶ τὴν
κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (*suus, -a, -um*): *se quisque diligít*
έχαυτὸν (= ἔκαστος) φιλεῖ· *suum cuique tribuendum est.* (Bλ.
§ 134, 1).

β') μετὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά : **optimum**
quidque rarissimum est (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον· *vix decimus quisque miles sine vulnere erat μόλις δέκατος τις* (= μεταξὺ τῶν δέκα εἰς) στρατιώτης ἦτο ἀτρωτος·

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικὰ ἐν γένει : **quam quisque norit** (= νο-
νεῖται) artem, in hac se exercet· πρβλ. ἔρδοι τις, ἣν **ἔκαστος** εἰδείη
τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

153. α') **Απαρέμφατον ὑποκείμενον.** Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὄνομαστικῆς) ὡς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ρήματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις : *legem brevem esse oportet* ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος· *patriae irasci nefas est* οὐχ ὅσιόν (ἔστι) δργίζεσθαι τῇ πατρίδι.

154. β') **Απαρέμφατον ἀντικείμενον.** Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὡς ἀντικείμενον συντάσσονται πλεῖστα ρήματα.

1) Μὲ **εἰδικὸν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **λεκτικὰ** καὶ τὰ **δοξαστικὰ** ρήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς dicere, narrare — putare, iudicare, κλπ.): ἔκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ **αἰσθητικά**, τὰ **γνωστικά**, τὰ **μνήμης**, **δείξεως** ἢ **δηλώσεως** σημαντικὰ καὶ τὰ **ψυχικοῦ πάθους** σημαντικά, (ὡς sentire, videre, audire — scire, ignorare — meminisse, § 98, 1, obvivisci — demonstrare, docere, certiorem facere — gaudere, dolere, adminari, κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται **μετὰ μετοχῆς** (κατηγορηματικῆς): Democritus dicebat innumerabilis esse mundos ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι: *sentit animus se suā vi, non alienā moveri* ἢ *ψυχὴ αἰσθάνεται* ὅτι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἑαυτῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀλλοτρίας κινεῖται: *memento te hominem esse* ἐνθυμοῦ ὅτι εἴσαι ἄνθρωπος· *fortuna gaudet illudere rebus humanis* ἢ τύχη γαίρει ἐμπαίζουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι.

Σημεῖος. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήματα συντάπονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικήν), εἰσαγομένην διὰ τοῦ *quod*: *doleo quod amicis careo* λυποῦμαι, ὅτι στεροῦμαι φίλων.

2) Μὲ **τελικὸν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **ἔφετικὰ** καὶ τὰ **δυνητικὰ** ἐν γένει ρήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς *velle, nolle, malle, cupere — posse, scire* μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ **ικα-**

νὸν εἶναι, κλπ.)· ἔκτὸς τούτων δημοσίου καὶ τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά, (ώς incipere, coepisse, § 98, 1, desinere, κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς) : volunt omnes boni videri πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνωνται· mons moveri coepit τὸ ὄρος ἤρχισε νὰ κινήται (βλ. § 98, 1, Σημ.)· desīno loqui παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (accusativus cum infinitivo). Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν: Platonem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse (Cicero scribit - Plato venit) ὁ Κικέρων γράφει ὅτι ὁ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ἥλθεν.

‘Αλλ’ ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν.

1) κα ν ο ν ι κ ὡς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἔξαρτᾶται ἐκ ρήματος ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ: nego me esse mendacen (ego nego — me esse) ἀρνοῦμαι, ὅτι εἴμαι ψεύστης: Socrates nihil se scire profitebatur (Socrates profitebatur - Socrates scire) ὁ Σωκράτης ἴσχυρίζετο, ὅτι οὐδὲν ἐγίγνωσκε.

2) συ ν ἡ ως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ esse (ώς συνδετικὸν) Alexander Jovis filium se appellari voluit ὁ Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Διὸς νὰ καλῆται ἥθελησε: cupio me esse clementem (ego cupio - me esse) ἐπιθυμῶ νὰ εἴμαι ἐπιεικής.

Σὴμείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲν ὑποκείμενον κατ’ αἰτιατικὴν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς ὅποιας τὸ κατ’ αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ρήματος (οἷα τὸ ius heo, sino — video, audio, κ.τ.τ.) ἥτο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἔξι αὐτὸῦ ἔξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν dominus iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ἥτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικειμένου) servos ώς στενώτερον συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπαρεμφάτου (abire) καὶ ως οὖσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (dominus) iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δούλοι). Κατὰ ταῦτα κατέπιν ἐλέγοη π.χ. καὶ legem brevem esse oportet, (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ρῆμα oportet δὲν εἶναι ἐκ τῶν δεշγομένων ἀντικειμένον κατ’ αἰτιατικήν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται καὶ ἀπολύτως, (ἡτοι χωρὶς νὰ ἔξαρτᾶται ἐκ τινος ὅγματος):

1) ἐπιφωνηματικῶς (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλούσας ἀγανάκτησιν, ἔκπληξιν, κ.τ.τ. : o spectaculum miserum ! In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum ! ὡς ἄθλιον θέαμα ! Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγῃ θρίαμβον (εἰς) πειρατής ! (Πρβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ !).

2) ὅλως ἰδιορρύθμικας, ἀντὶ ὁριστικῆς παρατατικοῦ, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένας, μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος: Hoc ubi Verres audivit... minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere ὡς τοῦτο ἥκουσεν δ Οὐέρρης... ἡ πειλατικὴ τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκραυγαζεῖ φανερόν, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις συνεκράτει. Ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. π.γ. "Αμα τάκουσε αὐτὰ ὁ Πέτρος, νὰ κλαίη, νὰ φωνάξῃ... = ἔκλαυε, ἐφώναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις μέλλουσσα νὰ γίνῃ ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ὅγματος δηλουμένην πρᾶξιν : spero (sperabam, κλπ.) amicum meum venturum esse ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, (ἥλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ ὅτι θὰ ἥρχετο ὁ φίλος μου, κλπ.).

'Αλλὰ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ παραλλήλου χρῆσις τῆς περιφράσεως fore ut ἡ futurum esse ut μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἡ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ οἰκείου ὅγματος: spero fore (ἡ futurum esse) ut amicus meus veniat ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου· sperabam fore (ἡ futurum esse) ut amicus meus veniret, κλπ. (§ 77, 4).

'Η τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ καὶ συνήθης, ὅταν τὸ ὅγμα εἶναι παθητικὸν, ἀναπόφευκτος δέ, ὅταν τὸ ὅγμα στερῆται σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2): Romani sperabant fore ut Galli vincerentur οἱ Ρωμαῖοι ἥλπιζον ὅτι θὰ νικηθῶσι (ἡ ὅτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται credo fore ut huius

facti te paeniteat πιστεύω ὅτι θὰ μεταμεληθῆς διὰ τὴν πρᾶξιν ταῦτην.
(§ 131, 2).

2. Ἡ Μετοχή.

158. Προεισαγωγική παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐλλείπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἢ ἀρίστου) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἐλλείπει καὶ ἔρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεῖ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλῃ διάφορος σύνταξις, (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι.

1) **ἐπιθετικὴ** (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἐλλειψιν τοῦ ἔρθρου): iucundi sunt aeti labores (= labores qui acti sunt) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις ἐπιθετικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις ἀντὶ ἀφηρημένου ὥρματικοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς ab urbe condita (ἀπὸ τῆς κτιθείσης πόλεως =) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως ('Ρώμης) post Troiam delētam (μετὰ τὴν καταστραφεῖσαν Τροίαν =) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) **κατηγορηματικὴ.** Καὶ ταύτης ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιωρισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστῶτος χρόνου) μόνον τὰ αισθητικὰ ὥρματα (video, audio, κλπ.) καὶ τὰ ὥρματα facio, fingo, induco, κ.ἄ.τ. (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παροιστάντος =): Catonem vidi in bibliotheca sedentem εἴδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον. Homerus facit Polyphemum cum ariete colloquentem δὲ "Ομηρος (ποιεῖ =) παριστάνει τὸν Πολύφημον διμιλοῦντα μὲ τὸν κριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημείωσις. Ός πρὸς τὰς συντάξεις, οἷα π.χ. audio aliquem legentem καὶ audio aliquem legere, πρβλ. τὰς τῆς ἀρχαϊκῆς Ἑλληνικῆς: ἀκούω τινὸς λέγοντος καὶ ἀκούω τινὰ λέγειν, κ.τ.τ.

3) ἐπιτρηματική, (ήτοι δηλοῦσα χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ.). Αὕτη, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαῖς Ἑλληνικῇ, εἶναι α' συνημμένη (*participium coniunctum*), ητοι ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει : *omne malum nascens facile opprimitur πᾶν κακὸν γεννώμενον* (ἐν τῇ γενέσει του) εύκόλως καταβάλλεται. *mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν*

β). ἀπόλυτος (*participium absolutum*), ητοι ἔχει ὑποκείμενον ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικήν, διὸ λέγεται *ablativus absolutus* (ἀφαιρετική ἀ πόλυ τοις, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαῖς Ἑλληνικῆς) : *Solon et Pisistratus Servio Tullio regnante viguerunt ὁ Σόλων καὶ ὁ Πεισίστρατος ἡκμασαν βασιλεύοντος τοῦ Σερουΐου Τυλλίου.*

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλώσσαν συγματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτι.

1) μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκείμενον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πράξεως λογικῶς εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀρματος τῆς προτάσεως, (ὅπότε ἐν τῇ ἀρχαῖς Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ συνημμένη μετοχὴ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἀροίστου ἢ παρακειμένου, ητις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Λατινικῇ) : *Amulius expulsō fratre regnavit* (*Amulius expulit fratrem - Amulius regnavit*) ὁ Ἀμούλιος ἐκβαλὼν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ) ἐβασίλευσε.

Σημείωσις. Τῶν ἀποθετικῶν ὅμως ἑγμάτων, τῶν μεταβατικῶν, γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταῦτη χρῆσις συνημμένης μετοχῆς, (ἡ ὄποια ὄντως ἀντιστοιχεῖ πρὸς μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀροίστου, ἢ παρακειμένου τῆς ἀρχαῖς Ἑλληνικῆς), π.χ. *haec locutus abiit ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε*, (ἐνῷ *his dictis abiit*).

2) ἄγευ οὐδεμιᾶς μετοχῆς, μὲ ὄνομά τι ἢ ἀντωνυμίαν (προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν) ὡς ὑποκείμενον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν τούτου.

α') οὐσιαστικὸν δηλοῦν ἀξιωμά τι ἴδιαιτέρων τινὰ σχέσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ ἡλικίαν, ὡς *consul, praetor — arbiter, auctor, dux, praceptor, socius, testis — puer, adulescentulus, senex, κ.ἄ.τ.*:

β') ἐπίθετον δηλοῦν ίδιαιτέρων τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς adversus, conscientius, nescius, incertus, invitus, salvus, superstes, vivus, κ.τ.τ. Δηλοῦ δὲ ἡ τοιωτὴ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ πότε ἢ ὑπὸ ποίας συνθήκας γίνεται πι., ὡς Augustus natus est Cicerone et Antonio consulibus δ' Αὐγουστος ἐγεννήθη ὑπατεύοντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου patre vivo haec domus aedificata est φυκοδομήθη οὗτος δ' οἰκος ζῶντος τοῦ πατρός.

Σημεῖωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἷα αἱ ἀνωτέρω, νοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἐλλειπούσης μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ φήματος esse (§ 77, Σημ.), διότι ὅτι ἐλλείπει ἔν τινι γλώσσῃ δὲν δύναται βέβαια νὰ νοηται ὑπὸ τῶν ὄμιλούντων αὐτήν.

Σημεῖωσις 2. Καὶ ἡ ablativus absolutus δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (πρβλ. § 155, 2. Σημ.). Διεμορφώθη καὶ αὕτη σὺν τῷ γερόνῳ προελθοῦσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς ὄποιας ἡ ἀφαιρετικὴ ὄντυματός τινος μετὰ μετοχῆς ἐδήλου τρόπον ἡ χρόνον, κ.τ.τ. (§ 145 κ.ε.). Ἐν τῇ φράσει π.χ. milites gladiis districtis in hostem impetum fecerunt, ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ gladiis μὲ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιορισμὸν districtis εἶναι ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (§ 128, 2) καὶ ἡ ἀρχῆ ἐννοιεῖ τῆς ὅλης φράσεως ταύτης ἥτοι ἡ ἔτης : «οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα (ἥτοι γυμνά) ὠρμησαν ἐπὶ τὸν ἔχθρόν». Ἀλλ' εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς σημαίνοντα τοῦτο : «οἱ στρατιῶται ἀνασπασθέντων τῶν ξιφῶν (ἥτοι ἀνασπάσαντες τὰ ξίφη) ὠρμησαν, κλπ», ὅπότε πλέον ἔχομεν μετοχικὴν σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέγονται κατόπιν π.χ. καὶ : venit in Italiam Tarquinio regnante, κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενεικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἡρχαῖῃ Ἑλληνικῇ).

3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακόν.

161. α') Τὸ γερούνδιον (βλ. § 75, 4). Μετὰ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου δηλούσης σκοπὸν (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar, τὸ φήμα esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἴον τε εἶναι, ίκανὸν εἶναι), τὰ φήματα creare, diligere, praeficere, κ.τ.δ., αἱ φράσεις operam dare, tempus dare, diem dicere καὶ τέλος ὄντυματα δηλοῦντα ἀξίωμα, ίδιως σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄντυμα vir, ὡς decemviri, tresviri, κ.τ.τ. : aqua semper utilis est bibendo (δοτ.) τὸ ὄντυμα εἶναι πάντοτε ὀφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν =), ίνα τὸ πίνη τις.

'Αλλ' ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω ακανονικῶν γίνεται γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. κατωτέρω § 163).

162. β') Τὸ γερουνδιακόν. "Οπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται

1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός: homo non ferendus ἀνθρώπος οὐκ ἀνεκτός:

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse), 'Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτη γίνεται χρῆσις δύο συντάξεων, ἥτοι

α') προσωπικῆς συντάξεως, ὅταν τὸ ὅημα, εἰς τὸ ὄποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς: (delere Carthaginem) delenda est Carthago = καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών (legere libros) libri nobis legendi sunt ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 3 καὶ πρβλ. ὡ φελητέα σοι ἡ πόλις· εὖ ποιητέοις οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι).

β') ἀπροσώπου συντάξεως, ὅταν τὸ ὅημα, εἰς τὸ ὄποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον, ἡ συντάσσεται οὐχὶ μετ' αἰτιατικῆς: (eo πορεύομαι) domum nobis eundum est πορευτέον ἡμῖν οἴκαδε· (obtempero legibus, δοτ.) obtemperandum nobis est legibus· (πρβλ. πειστέον τῷ νόμῳ).

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμός, κανονικῶς μετὰ ὅημάτων, τὰ ὄποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδειν ἡ ἀναδέχεσθαι τι πρὸς ὧρισμένον τινὰ σκοπόν, ὡς do, trado, mitto, relinqu — accipio, suscipio, permitto, loco — curo : urbs militibus diripienda tradita est ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρραχτέα =) πρὸς διαρραχτέα γὴν παρεδόθη. 'Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν ὅημάτων τούτων κανονικῶς ὑπάρχει γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερουνδιακὴ ἔλξις (attractio gerundiva), ἥτοι χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου.

Συνηθέστατα κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις τὸ γερουνδιακὸν δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ ἀντικαθιστᾶ τὸ ἀντίστοιχον γερούνδιον καὶ λαμβάνεται οὕτως, ὅπως ἔκεινο, μὲ σημασίαν ἐνεργητικήν. "Οταν δηλαδὴ τὸ γερούνδιον ἀνήκῃ εἰς ὅημα μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς, πολλάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερουνδίου τούτου τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ γερούνδιον τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνηθέστερον) consuetudo **immolandorum hominum** ἀντὶ τοῦ consuetudo **immolandi homines** τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σὴμεῖον ὅτι μετὰ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ἑγμάτων, utor, fruor, fungor καὶ potior (§ 144, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς : spes urbis potienda (= urbe potiendi ἢ urbem potiendi) ἡ ἐλπὶς τοῦ κυριεῦσας τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται πάντοτε γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἔλξιν) ἀντὶ γερουνδίου (μὲν ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν), ὑσάκις ἢ σύνταξις τῆς προτάσσεως ἀπαιτεῖ

1) νὰ γίνῃ χρῆσις δοτικῆς γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ impar ferendo onus, § 161, ἀλλὰ) impar ferendo oneri ἀνίκανος φέρειν (=νὰ βαστάξῃ) τὸ βάρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς ad ἢ in μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς ad, de, ex, in μετ' ἀφαιρετικῆς) : multi philosophi scripserunt de contemnenda morte (ὅχι de contemnendo mortem) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ τοῦ καταφρονεῖν τοῦ θυνάτου.

Σὴμεῖον ὅτι τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἡ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὴν ἔλξιν) ἀντὶ τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικείμενου εἶναι προαιρετική. Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ studium evertendi reipublicam καὶ studium evertendae reipublicae ἢ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δὲν γίνεται ὅμως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου, ὅταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενόν του ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμίαν οὐδετέρου γένους : ars vera et falsa diiudicandi (οὐχὶ verorum et falsorum diiudicandorum) ἢ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σὴμεῖον ὅτι τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΙΕΜΠΤΟΝ

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαφέρει ἔξωτερικῶς ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, διότι στερεῖται ἰδιαιτέρου χρόνου, ὁ ὄποιος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 4). Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἰδιαιτέρους τύπους τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ὑπερσυντελίκου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, ὄποιους δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπὶ πλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν ὄποιον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, δρίζεται ἀκριβέστερον ἐν αὐτῇ παρὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ χρονικὴ σχέσις δύο ἡ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὄποιον ὅμιλετ ὁ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ δριστικῇ.

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς ὄποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) 'Ο παρακείμενος (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἴσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum) : Catilina coniurationem fecit ὁ Κατιλίνας συνωμοσίαν ἔκκλεψε.

β') ὡς ὁ (ἀποτελεσματικὸς) παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἡ logicum) : scripsi epistulam (γέγραφα =) ἔχω γράψει ἡ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν.

3) 'Ο ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ : scripseram epistulam (ἐγεγράφειν =) εἴχον γρά-

ψει ἡ εῖναι γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ δύνερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δί' αὐτοῦ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη παρελθοῦσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μνημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πράξεως: legati, quos miserat, redierunt οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπειτα εἰς μὲν ψευνή, ἐπανῆλθον. (Πρβλ.. Οἱ Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦσι παρέσχουν Κορινθίοις. "Οὐχι: παρεσχήσεσαν").

4) Ο τετελεσμένος μέλλων χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: seripsero epistulam (γεγραφώς ἔσομαι =) θὰ ἔχω γράψει ἡ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλ' ἔκτός τούτου χρησιμοποιεῖται ὁ τετελεσμένος μέλλων προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δί' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη μέλλουσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μνημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πράξεως: quidquid petiēris (τετελ. μέλλ.), tibi dabitur (ἀπλοῦς μέλλ.). ὅτι ἀν αἰτήσης, δοθήσεται σοι.

Σημείωσις 1. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ 1) παρακείμενοι μὲν σημασίαν ἔνεστῶτος, ὡς noxi = scio γιγνώσκω (πρβλ. οἴδα), constīti = sto ἴσταμαι (πρβλ. ἔστηκα) κλπ., 2) ὑπερσυντέλικοι μὲν σημασίαν παρατατικοῦ, ὡς noveram = sciebam ἔγιγνωσκον (πρβλ. ἤδειν), constīteram = stabam ἴσταμην (πρβλ. εἰστήκειν) κ π., 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲν σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὡς noverō = sciām θὰ γνωρίσω, constitero = stabo θὰ σταθῶ (πρβλ. ἔστηξα) κλπ. Βλ. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις 2. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς ἀρκτικοὶ μὲν χρόνοι ὁ ἔνεστως, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ κυρίως παρακείμενος, ὡς ἴστορικοὶ δὲ χρόνοι ὁ παρατατικός, ὁ ἴστορικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ἰδιόρρυθμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ δήματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πράξεων, περὶ ᾧ ὁ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὁ γράφων ἔχει συνήθως ὑπὲρ τοῦ τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ δόποιον ὁ παραλήπτης, θὰ ἔχῃ πλέον εἰς γειράς του καὶ θὰ ἀναγιγνώσκῃ τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικὸς ἀντὶ ἔνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακείμενου, παρακείμενος (ἀόριστος) ἀντὶ μέλλοντος: Nihil

habebam (= habeo), quod **scribēram** (= scribam), neque enim novi quicquam **audieram** (= audivi) et ad tuas omnes **rescripseram pridie** (= rescripti heri) οὐδὲν ἔχω, τὸ δποῖον νὰ σοὶ γράψω, διότι οὕτως νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολὰς σου ἀπήντησα χθές. Commentarium dedi ei, qui has litteras tibi **dedit** (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, ὁ δποῖος τὴν ἐπιστολὴν ταῦτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημεῖος. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ δήματος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἐξηρτημένας προτάσεις, βλ. κατωτέρω εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

168. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 75, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι ίδια αἱ σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (*coniunctīvus*), μετὰ τῆς δποίας παλαιόθεν συνεχωνεύθη πρὸς τοῖς ἀλλοις ἡ εὐκτικὴ (*optatīvus*). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ *coniunctīvus* ως ἀντίστοιχος ὅχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὥρισμένας δὲ περιπτώσεις ως ἀντίστοιχος καὶ τῆς δριστικῆς αὐτῆς. (Βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') Indicatīvus. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δριστικὴ εἶναι ἐγκλισίς τοῦ πραγματικοῦ, ἦτοι αὕτη δηλοῦτι τὸ πραγματικὸν, δύντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Αρνησις πον οὐ, δέν, neque, κλπ.). *Catilina coniurationem fecit*, (βλ. § 166, 2, α'): *hoc fieri non potest* τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη.

Σημεῖος. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὥρισμέναι λέξεις ἡ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόημα τῆς δριστικῆς, οὔτως ὥστε δὲν αὐτῆς νὰ δηλοῦται τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἡ τι, τὸ δποῖον δὲν πραγματοποιεῖται ἡ δὲν ἐπραγματοποιήθη, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἡ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: *raene mei oblitus sum διλίγου ἐπελαθόμην* (=λιγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα). *aequum est* (ἢ aequum erat) hoc facere χρὴ ἡ ἐκρῆν τοῦτο ποιεῖν (= αὐτὸ πρέπει ἡ ἐπρεπε νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττεις ἡ δὲν τὸ ἐπράξεις). Προθ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') Imperatīvus (§ 47, 4, γ'). Ἡ προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ δηλοῦ προσταχήν ἡ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἡ παρακίνεσιν ἡ ἀποτροπήν, δέσιν, παραγώρησιν, κ.τ.τ. : *lege* ἀνάγνωθι· *properate* σπεύδετε, σπεύσατε.

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ **ἐνεστῶτος**, (ἦτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ **ἀμέσως** ἡ νὰ γίνεται **πάντοτε**: *egredere ex urbe, Catilina, educ tecum omnes tuos; purga urbem* ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἔξαγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἑταίρους σου· καθάρισον τὸν πόλιν· *iustitiam cole et pietatem* δικαιοσύνην ἀσκει καὶ εὐσέβειαν.

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ **μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἡ ἀφοῦ προηγουμένως γίνη ἄλλη τις πρᾶξις: *cras petitō* (β' ἐνικ.)· *tibi dabitur* αὔριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῇ **respondēto** (β' ἐνικ.) ad ea, quae **rogavero** ἀπάντησον εἰς ἐκεῖνα, τὰ δόποια θὰ σὲ ἐρωτήσω (ἐνν. ἀ φοῦ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω· πρβλ. § 166, 4).

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος **εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῶν νόμων**, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον): *regio imperio duo suntō* iique *consules appellantor*; *nemini parento* βασιλικὴν ἀρχὴν δύο (ἀνδρες) ἐχόντων (= νὰ ἔχωσι) καὶ οὗτοι ὑπατοι καλείσθων (= νὰ καλῶνται): μηδενὶ δὲ ὑπακουούντων (= εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἡ πιωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) μετὰ τοῦ *velim* (§ 95): *di cas mihi velim* εἰπέ μοι, ἀν εὐχεστῆσαι (κυρίως = θὰ θελον νὰ μοὶ εἴπῃς).

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἡ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ *ne* (= μὴ), ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) ἐνεστῶτος ἡ παρακειμένου: *hoc ne facias* ἡ *ne feceris* (ὑποτ. παρακειμένου) μὴ ποιεῖ ἡ μὴ **ποιήσῃς** τοῦτο· *puer ne telum habeat* παῖς ὅπλον μὴ ἔχέτω (= νὰ μὴ ἔχῃ).

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (ἀπαγορευτικὸν) *ne* μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς κείμενα νόμων: *hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἀνθρωπὸν) νεκρὸν ἐντὸς τῆς πό-

λεως νὰ μὴ θάπτῃ τις, μηδὲ νὰ καίῃ. (Πρβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον

α) περίφρασις ἐκ τοῦ noli ἢ nolite (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου δήματος : noli putare μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσῃς.

β) περίφρασις ἐκ τοῦ fac ne (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου δήματος : fac ne quid aliud cures μὴ φρόντιζε ἢ μὴ φροντίσῃς δι' ἄλλο τι· cave credas μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσῃς.

172. γ') Coniunctīvus (βλ. § 168). Ἡ ὑποτακτικὴ χρησιμοποιεῖται:

1) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας (coniunctīvus voluntatīvus: ἀρνησις ne)

α) εἰς δήλωσιν προτροπῆς ἢ ἀποτροπῆς (coniunctīvus horatīvus) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος : eāmus ἵωμεν (πᾶμε)· ne cunctemur μὴ μέλλωμεν (ἃς μὴ βροχύνωμεν.)

β) εἰς δήλωσιν προσταγῆς (coniunctīvus iussīvus), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ εἰς δήλωσιν ἀπαγορεύσεως (coniunctīvus prohibitīvus), μὲ τὸ ἀπαγορευτικὸν ne πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀρίστου (perfecti, ἔχοντος ἐνταῦθα, ἦν καὶ ὁ ἐνεστῶς σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ ἀρίστου : videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat (δρώντων =) νὰ προσέξουν οἱ ὑπατοι, μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α')· ne feceris μὴ πράξῃς· ne faciat μὴ πρατέτω, μὴ πράξῃ· moratus sit nemo μηδεὶς μελλησάτω ἢ μηδεὶς μελλήσῃ (κανεὶς νὰ μὴ βραδύνῃ).

γ) εἰς δήλωσιν εὐχῆς (coniunctīvus optatīvus), κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχετικῆς ταύτης ὑποτακτικῆς προτάσσεται τὸ μόριον utinam (εἴθε): valeant mei cives ὑγιαίνοιεν οἱ ἔμοι πολῖται· ne vivam, si scio μὴ ζώην, εἰ οἶδα· (πρβλ. νὰ μὴ ζήσω, ἄν...)· ne viverem εἴθε (νὰ) μὴ ζέων, (ἀλλὰ ζῶ)· utinam viveret εἴθε (νὰ) ζέη, (ἀλλὰ δὲν ζῆ)· utinam diutius vixisset εἴθε νὰ ζέη, (ἢ νὰ εἴχε ζήσει) πλειότερον.

δ) εἰς δήλωσιν παραχωρήσεως (coniunctīvus concessīvus).

κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον μόνον. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προσταχτική): **odērint, dum timeant μισούντων** (ὡς μισοῦν), ἀρκεῖ μόνον νὰ φοβῶνται.

ε) εἰς δῆλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἐρωτηματικὰς προτάσεις (coniunctīvus dubitatīvus ἢ deliberatīvus ἀρνησις **non**), κατ' ἐνεστῶτα: elōquar an sileam ? νὰ εἴπω ἢ νὰ σιγήσω ; quid faciam ? τι ποιήσω ; τί νὰ κάμω ;

'Ενταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ λεγομένη **πολεμικὴ coniunctīvus** (καὶ κατὰ παρατατικὸν), διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημανόμενον ἢ δηλοῦ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως : huic cedāmus ? εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν ; quid facērem ? (τί μ' ἔχρην ποιεῖν); τί νὰ ἔκσαμνα ; (δηλ. ἦτο ἀδύνατον νὰ πράξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἀρνησις κανονικῶς **non**).

α) εἰς δῆλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (coniunctīvus potentīalis) ἐν τῷ παρόντι (κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ παρατατικόν) : **dicat quispiam** ἢ **dixerit quispiam** λέγοις τις ἀν—εἴποι τις ἀν, (μπορεῖ νὰ πῇ κανείς)· velim βουλοίμην ἀν (θὰ ἤθελα)· qui vidēret urbem, captam (esse) **dicēret** ὅστις ἤθελεν ἵδει τὴν πόλιν, (εἴποι ἀν =) ἤθελεν εἴπει ὅτι ἐκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν).

β) εἰς δῆλωσιν **τοῦ ἀπραγματοποιήτου** (coniunctīvus irreālis) ἐν τῷ παρόντι (κατὰ παρατατικὸν) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ ὑπερσυντέλεικον) : sine amicis vita tristis esset ἀνευ φίλων ὁ βίος ἀνιαρὸς (ἦν ἀν =) θὰ ἤτο, (ἀλλὰ δὲν εἰναι). O si tacuisses, philosophus mansisses ὁ ἀν ἤθελες σιγήσει ! φιλόσοφος (διέμεινας ἀν =) θὰ διέμενες (ἤθελες διαμείνει — ἀλλὰ δὲν διέμεινες).

3. Αἱ ἔγκλισεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις.

173. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, ἤτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

1) ὅταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις **κρίσεως**, ἔκφέρονται

α) **καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου** : quo vadis ? ποῦ ὑπάγεις ; ubi fuisti ? ποῦ ἦσο ; ποῦ ἐπῆγες ; quando redibis ? πότε θὰ ἐπέλθης ;

β) καθ' ύποτακτικήν δυνητικήν (§ 172, 2, α') : quis credit hoc ? (τίς ἀν τοῦτο πιστεύσει ;) ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ πιστεύσῃ ; quid facerem ? (τί μ' ἔχρην ποιεῖν ;) τί νὰ ἔκαμνα ; (Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις Βλ. § 106, 10, Σημ.).

2) "Οταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται **καθ' ύποτακτικήν ἀπορρηματικήν.** (Βλ. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἰναι :

1) ἐρωτήσεις **ὅλικῆς ἀγνοίας.** Αὕται η ἔξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἰδιαιτέρου) τόνου τῆς φωνῆς η εἰσάγονται διά τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne, num, nonne (§ 106, 10) : Clodius insidias fecit Milioni ? κατεσκεύασεν δὲ Κλαδίος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι ; fuisse in foro ? ήσο ἐν τῇ ἀγορᾷ ; (Βλ. καὶ παραδείγματα § 106, 10, Σημ.).

Σημεῖωσις. Η ἀπάντησις εἰς τὰς τοιαύτας ἐρωτήσεις δύναται νὰ εῖναι (παρομοίως δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικὸν η ἀποφατικὸν μόριον (etiam = ναί, non = οὐ) η ἄλλη τις βεβαιωτικὴ η ἀρνητικὴ λέξις η φράσις, ως ita (est), vero, sane, certe, minime (ήκιστα), minime vero (οὐδαμῶς), immo, immovero (τούναντίον, κάθε άλλο), κ.τ.τ.

2) ἐρωτήσεις **μερικῆς ἀγνοίας.** Αὕται εἰσάγονται διά τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (§ 61) η ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (§ 64) : quid scribis ? (τί γράφεις ;) Epistulam. — quando redibis ? (πότε ήτανέλθης ;) Cras (αὔριον).

175. "Οταν η ἐρώτησις εῖναι διμερής, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς τὸ utrum (= πότερον) η τὸ ἐγκλιτικὸν ne, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (= η) : utrum verum an falsum est ? verumne an falsum est ? πότερον ἀληθές η ψεudές ἐστι ;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἐρωτήσεως : verum an falsum est ? elōquar an sileam ? (§ 172, 1, ε').

Σημεῖωσις. Τὸ η ὅχι ; ἐν εὐθείᾳ διπλῆ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non? π.χ. fuisti(ne) ibi an non ? ήσο ἐκεῖ η ὅχι ;

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

176. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαικῇ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προσῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ᾧτο δυνατὸν λέξις τις τῆς ἔτερας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης δευτερεῦόν τι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἡ ἐπίρρημα), ἴδιαιτέρως πως τοις ζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἔτερον ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξὺ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. ὁ αἰτιολογικὸς σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) προσῆλθεν ἐκ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδέτερου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui (§ 60), ᾧτοι ἐκ τοῦ quod = ὁ (δ,τι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ quod τοῦτο ἐν συντάξει ὡς αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς, ἡδύνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς hoc, illud, id, κλπ. (π.χ. in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο σοφοί ἐσμεν, ὁ,τι [= ὡς πρὸς ὁ,τι] τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

'Αλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἵα π.χ. quod me valere putas, (id) erras (ὡς πρὸς τὸ ὅτι νομίζεις ὅτι ὑγιαίνω, ὡς πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ quod εἰσάγει πραγματικόν τι γεγονός (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου). Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς αἰτιον τοῦ σημανούμενου ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς ἔτερας προτάσεως

(erras), ὡστε τὸ ὄλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ οὕτω : « πλανᾶσαι (νομίζων), διότι νομίζεις, (ποὺ νομίζεις) ὅτι ἔγὼ ὑγιαίνω ».

Οὕτως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ quod προέκυψε κατόπιν τὸ καθαρῶς αἰτιολογικὸν quod, ὡς π.χ. gaudeo, quod vales χαίρω, (ὅτι =) διότι ὑγιαίνεις. (Πρβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

‘Ομοίως ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος si προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος sic (= οὕτω) χρησιμοποιουμένου εἰς (εὐχετικὰς) προτάσεις (§ 172, 1, γ'), ὡς π.χ. sic te amet Venus! οὕτω σὲ φιλοίη ἡ Ἀφροδίτη ! si haberemus illos leones ! εἴθε (νὰ) εἴχομεν τοὺς λέοντας ἐκείνους ! (Πρβλ. οὕτω νῦν Ζεὺς θεῖ — ἔτσι νὰ δώσῃ ὁ Θεός).

‘Ἀλλ’ ἐν παρατάξει προτάσεων , οἷα π.γ. o si tacuisses ! philosopphus mansisses (= ὡς εἴθε νὰ εἴχεις σιωπήσει ! Θὰ εἴχεις μείνει φιλόσοφος), τὸ si ἥδυνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ὑποθετικὸν (ὡς ἀν εἴχεις σιωπήσει, κλπ. κλπ.).

β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις.

177. Προεισαγωγὴ. 1) 'Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπομεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς) εἶναι συνήθης ἡ ἔγκλισις, ἡ ὅποια παραλλάσσει εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις, καθόσον ὁ χρόνος τοῦ ὥρματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ἴστορικός. (Πρβλ. π.χ. χαίρω ὅτι εὐδοκιμεῖς. Οἱ στρατηγοὶ ἔθαύμαζον ὅτι ὁ Κῦρος οὐ φαίνοιτο, κ.τ.τ.). 'Ο δὲ χρόνος τοῦ ὥρματος τῆς δευτερεύουσῆς προτάσεως δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου τοῦ ὥρματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε = ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε — ἔλεγον ἢ εἴπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε ἢ ἵνα πεισθείητε).

2) 'Ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι μὲν ἐκάστοτε ὡρισμένη καὶ ἡ ἔγκλισις, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐκφέρεται δευτερεύουσά τις πρότασις, ἀναλόγως τοῦ νοήματος τῆς ὄλης φράσεως (πρβλ. π.χ. exspectavimus, dum pater venit περιεμείναμεν, ἔως ὅτου ἦλθεν ὁ πατήρ — exspectavimus, dum pater veniret περιεμείναμεν, ἔως ὅτου νὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ), χρόνος ὅμως τοῦ ὥρματος τῆς δευτερεύουσῆς προτάσεως ἐκφερομένης καθ’ ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτός, ὅταν μεταβληθῇ ὁ χρόνος τοῦ ὥρματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. π.χ. non sum ita hebes, ut istud dicam δὲν εἴμαι τόσον ἀμβλύνους, ὡστε νὰ εἴπω αὐτό· ἀλλὰ non eram ita hebes, ut istud dicērem δὲν ἤμην τόσον ἀβλύνους,

ώστε νὰ εἰπω αὐτὸν κλπ.). 'Α κολούθει δηλαδὴ ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει, δταν αὕτη ἔκφέρεται καθ' ὑποτακτικήν, ὡρισμένος ἐκάστοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει χρόνος τοῦ ὅρματος εἶναι ἀρχικός ἢ παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανὼν τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio temporum). 'Ἐν ἔξηρτημένῃ προτάσει ἔκφερομένη καθ' ὑποτακτικήν,

1) δταν τὸ ὅρμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἔξαρτᾶται, εἶναι χρόνου ἀρχικοῦ (ἥτοι ἐνεστῶτος ἢ κυρίως παρακειμένου ἢ μέλλοντος ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρχικός, (ἐνεστῶς μὲν ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι ἢ διαρκοῦς, παρακειμένος, δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθούσης, καὶ μέλλων, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης). π.χ.

quaero	ἐρωτῶ	quid scribas τί γράφεις
quaesīvi	ἔχω ἐρωτήσει	quid scripsēris, τί ἔχεις γράψει ἢ τί ἔγραψες
quaeram	θὰ ἐρωτήσω	quid scripturus sis τί μέλεις
quaesivero	θὰ ἔχω ἐρωτήσει	νὰ γράψης ἢ τί θὰ γράψης.

2) δταν δὲ τὸ ὅρμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἔξαρτᾶται εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἥτοι παρατατικοῦ, **Ιστορικοῦ** παρακειμένου, § 162, 2, α', ἢ ὑπερσυντελίκου), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος χρόνος, (παρατατικὸς μὲν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρελθόντι ἢ διαρκοῦς, ὑπερσυντελίκος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι ἢ χρονικῶς προτέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, καὶ παρατατικὸς τῆς περιφραστικῆς συζητίας, ἥτοι τύπου εἰς — ursus essem, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἥτοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως).

quaerēbam	ἡρώτων	quid scribēres τί ἔγραφες
quaesīvi	ἡρώτησα	quid scripsisses τί εἶχες γράψει ἢ τί ἔγραψες
quaesiveram	εἶχον ἐρωτήσει	quid scripturus esses τί ἔμελλες νὰ γράψης ἢ τί θὰ ἔγραφες.

Σημείωσις 1. Έξηρτημένη πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικήν δυνάτων νὰ ἔχει πρότασις καὶ ἔξι ἀπαρεμφάτων ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐκεστῶτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐκ σουπίνου ἢ γερουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ὡς χρόνοι ἀρκτικοῖ ἢ παρωχημένοι, καθέδον καὶ τὸ ἕῆμα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνήκουν, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ ἢ παρωχημένου : Athenienses Delphios miserunt consultum, quo modo se defendant oī Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφοὺς ἔπειμψαν, ἵνα συμβουλεύεθωσι (τὸ μαντεῖον) κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτούς. (Τὸ σουπίνον **consultum**, § 75, 3, ἐκ τοῦ ὄποιου ἔχει πρότασις καὶ πρότασις quo... defendant, λαμβάνεται ὡς χρόνου ἰστορικοῦ, διότι τὸ ἕῆμα miserunt εἶναι ἰστορικοῦ παραχειμένου ἢ ἀρρέστου, § 162, 2, α').

Σημείωσις 2. Ο **ἰστορικὸς ἐνεστώς** ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀρκτικὸς χρόνος (οὗτος εἶναι γραμματικῶς), ἄλλοτε δὲ ὡς παρωχημένος (ἥτοι ὡς perfectum historicum, § 166, 2, α', οὗτος εἶναι λογικῶς).

γ'. Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις.

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (ΒΛ. § 178).

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' **ὅριστικήν**, ἐκτὸς ἐὰν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ὡς οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἕῆματος τῆς κυρίας προτάσεως, διότε ἐκφέρονται καθ' **ὑποτακτικήν** (ἄρνησις non) : Themistocles, quod non satis tutum se Argis videbat, Corcyram demigravit ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετώκησε, διότι ἐν "Αργεῖοι λίαν ἀσφαλῆ ἐσαυτὸν ἔβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἥδυνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' **ὑποτακτικῆς** συντάσσεται συνήθως τὸ αἰτιολογικὸν cum, ὡς: **cum** vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) ὁ βίος ὅνευ φύλων πλήρης ἐνεδρῶν εἴναι, αὐτὸς ὁ λόγος (αὐτὴ ἡ λογικὴ) παρακινεῖ φιλίας εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' **ὑποτακτικῆς** δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ non quo ἢ non quod (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸς εἰσάγει οὐχὶ ἀληθῆ τινα αἰ-

τίαν : litteras ad te dedi, non quod habērem magnōpere, quid scri-
bērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολὴν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ
διότι ἔχω πολλὰ τινα, τὰ ὅποια νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ’ ἵνα ἀπών δμι-
λήσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. 'Υποθετικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

180. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ὑποθε-
τικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. 'Υποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν τρία εἴδη
(καὶ οὐχὶ τέσσαρα, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται ως πραγματικόν**, ἀνεξαρτή-
τως τοῦ ἀν δητῶς εἶναι τι τὸ πραγματικόν. 'Η ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ’
ὅριστικὴν οὗ οὐ δῆ ποτε χρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἔγ-
κλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ δόποιον δὲ λέγων συνάγει ἐκ
τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ὁμοίως) : si **vales**, bene
est εἰ ὑγιαίνεις, καλῶς ἔχει· si **fecisti**, hene **fecisti** εἰ τοῦτ’ ἐποίη-
σας, καλῶς ἐποίησας· si **quid forte novi habes**, **scribe** εἰ τι νέον τυ-
χὸν ἔχεις, γράψον αὐτὸ (§ 129, 2, α΄)· hoc primum **videāmus**, si
placet τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι **ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ**. 'Υπό-
θεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ **ὑποτακτικὴν** (coniunctīvus)
ἰ στορικοῦ χρόνον. ('Εν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις
ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὅριστικῆς ίστορικοῦ χρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις
δι’ ὅριστικῆς ίστορικοῦ χρόνου, μετὰ τοῦ ἀν). Si **hoc negārem**, men-
tīrer εἰ τοῦτο ἡρούμην, ἐψευδόμην ἄν· plures **interfecti essent**, nisi
nox pugnandi finem **fecisset** πλείονες ἀπέθανον ἀν, εἰ μὴ ἡ νὺξ πέρας
τῇ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται ως δυνατὸν** (ἐν τῷ παρόντι ἢ
ἐν τῷ μέλλοντι). 'Υπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ **ὑποτακτι-
κὴν** (coniunctīvus) ἀρκτικοῦ χρόνον. ('Εν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλη-
νικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὔκτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις
δι’ εὔκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν) : si **velis**, possis εἰ βούλοιο, δύναιο ἄν, (ἄν
θά ἥθελες, θά ἥδύνασο)· si quis id **fecerit** (coniunctīvus perfecti),
imprudentem eum **dixeris** (ὁμοίως coniunctīvus perfecti) εἰ τις
τοῦτο ποιήσει, ἀσύνετον εἴποις ἄν αὐτόν.

Σημείωσις. Τοῦ τετάρτου εἰδούς τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς σύντονός ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχον ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ τοῦ πρώτων εἰδῶν, οἱ ἐκφερόμενοι καθ' ὅριστικὴν μέλλοντος ἐν τῇ ὑποθέσει καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει : si hoc feceris (ὅριστ. τετελ. μέλλ.), paenitebit te ἐδὲ τοῦτο παιήσῃς, μεταψελήσει σοι (§ 166, 4). Ὁ ποθετικοὶ ὅμως λόγοι, εἰς τοὺς δρούσις ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ἀριστωτας ἐπαναλαμβανόμενον (π.χ. ἦν ἔγρας ἐλθη θέντος, οὐδεὶς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑποθέσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταῦτη γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ χρονικῆς προτάσεως : poetarum libros, cum est otium, legere soleo ποιητῶν βιβλία, (ἐξαν σχολὴν ἔχω =) ὁσάκις ἔχω καιρόν, συνηθίζω νὰ ἀναγιγνώσκω.

3. Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικάς),

1) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων etsi, tametsi, quamquam (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὅριστικὴν (διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ δρποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν) : Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen configere constituit ὁ Δάτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάλληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἴδιοκούς του, ὅμως ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut, cum (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ δρποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἡ δυνατόν : Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset ὁ Φωκίων διετέλεσε πένης (ὥν), καίτοι ἡδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος·

3) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τοῦ etiamsi (§ 106, 8), ἐκφέρονται εἰ τε καθ' ὅριστικὴν εἰ τε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου : quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi cur fiat nescit ὅ, τι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θαυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὰ τοῦτο γίνεται — utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secūtus sis ἡ ὠφέλεια ἔξανθεῖ ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἀν τις μηδόλως ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 172, 1, δ'.

4. Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικὴ προτάσεις (Βλ. § 178)

183. Αἱ προτάσεις, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἐτέρας προτάσεως,

1) ὅταν εἰσάγωνται δι’ ἀναφόρικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς *qualis*, *quantus*, *quot* (§ 60) ἢ δι’ ἀναφορικῶν ἐπιφρημάτων (δηλούντων ποιὸν ἢ ποσόν), ὡς *sicut*, *quam*, *quanto*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται καθ’ **δριστικήν**, (καθόσον ἡ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρός τι τὸ πραγματικόν): *qualis* *habēri* *vult*, *talis* *est* οὗτος νομίζεσθαι ἔθέλει, τοιοῦτος ἐστιν: *haec* *sicut* *exposui*, ita gesta sunt ταῦτα, ὥσπερ ἔξέθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν.

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἔχόντων ἔννοιαν ὑποθετικήν, ὡς *quasi*, *tamquam*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ’ **ὑποτακτικήν** (καθόσον ἡ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρός τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν πρβλ. 172, 2, α'): *Sequāni absentis Arioquisti crudelitatem velut si coram addesset*, horrebant οἱ Σηκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ) ἀπόντος, ὧσεὶ οὗτος ἦτο παρὸν ἐνώπιον των, ἔφρισσον.

5. Τελικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

184. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ’ **ὑποτακτικήν** (*coniunctīvus*), ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ: *edere oportet*, *ut vivas*, *non vivere*, *ut edas* πρέπει τις νὰ τρώγῃ, ἵνα ζῆ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῇ, ἵνα τρώγῃ: *angustias Themistocles quaererebat ne multitudine circumiretur* (§ 93) τὰ στενὰ δ Θεμιστοκλῆς ἐπεζήτει, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῇ.

6. Ἐποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις (Βλ. § 178).

185. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ’ **ὑποτακτικήν** (*coniunctīvus*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενόν τι παρίσταται τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως: *omnes tam perterriti erant, ut nemo resistere audēret* τοσοῦτον εἶχον καταπλαγῇ πάντες, ὥστε οὐδεὶς ν' ἀντιστοθῇ ἐτόλ-

μα· (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα)· **tanta** vis probitatis est, ut eam in hoste etiam diligamus τοσαύτη τῆς χρηστότητος ἡ δύναμις είναι, ὥστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἔχθρῳ (ἀγαπᾶν =) ν' ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν ἐν τῇ Λατινικῇ συνθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἡ ἀντωνυμιῶν ἡ ἐπιρρημάτων ἔχόντων ἐπιτατικὴν σημασίαν (ὡς tantus, tot, talis, κλπ. — sic, ita, tam, κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις,

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων : **maiora** deliquerunt, **quam** ut iis ignosci possit διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἡ ὥστε νὰ είναι δυνατὸν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγράμη, (τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ μὴ είναι δυνατὸν νά, κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων accidit, evēnit, mos ἡ consuetudo est, usu venit, fieri potest, factum est, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν δημάτων facere, efficere, perficere, adsequi, κ.ἄ.δ. : accidit, ut abessent = συνέβη (αὐτοῖς ἀπεῖναι =) νὰ είναι ἀπόντες.— spes victoriae efficit, ut milites fortius pugnent ἡ ἐλπὶς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ, ὥστε οἱ στρατιῶται ἀνδρειότερον νὰ μάχωνται. (Βλ. καὶ § 106, 4, Σημ. quin).

7. Βουλητικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

187. Βουλητικαὶ λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ ὅποιαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλητικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ ὅποιαι **ἐκφράζουν τὸ περιεχόμενον βουλήσεώς τινος** ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς **διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου**, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' **ὑποτακτικὴν** (coniunctivus), ἀκολουθοῦν δέ :

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἤτοι ὡς ἀντικείμενον) ὁμάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν **ἐντολήν, παράκλησν, εὔχην, ἐπιθυμίαν** ἐν γένει, ὡς dicere, (ad) monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cupere, κ.τ.τ. opto, ut salvis **redeas** εὔχομαι (σῆμον ἐπανελθεῖν σε =) νὰ ἐπανέλθῃς σῷος cura, ut valeas (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν =) φρόντιζε νὰ εἴσαι ὑγιής-

Pythia respondit, **ut** Athenienses navibus se defendērent ἡ Πυθία
(ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναίοις ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι =) ἐχρησμοδότησε
νὰ ἀμυνθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου·

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἔννοίας (ἥτοι ὡς ὑποκείμενον)
τριτοπροσώπων ἁγμάτων, ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, re-
stat, reliquum est, proximum est, iustum est, prudentiae est, pie-
tatis est, κ.ἄ.τ.: restat, **ut doceam** (λοιπόν ἔστι διδάξαι με =)
ὑπολείπεται νὰ διδάξω prudentiae est, **ut sociorum saluti consu-**
latis (φρόνιμόν ἔστι ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς =) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ
φροντίσετε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων.

Σημείωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, vellem, mallem (§ 172,
2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλητικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέτως,
ἥτοι ἄνευ τοῦ ut, ὡς **velim** pater mox **redeat** (βουλούμην ἀν ἐπανελθεῖν τὸν πα-
τέρα =) θὰ ἤθελα νὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ· mallem tacuissest θὰ προετί-
μων νὰ εἰχεις σιωπήσει ἢ νὰ ἐσιώπας (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλῆν
παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἑτέρας εὐχετικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλητικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ὅγματα
τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ καὶ ωλέειν ἢ τοῦ ἐν αντιοῦ σθαῖ, ὡς
deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdico,
caveo, κ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλητικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ὅγμά-
των τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἀνευ ἀρνήσεως, διὰ
τοῦ ne (καὶ σπανίως διὰ τοῦ quomīnus), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται
μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ quin ἢ τοῦ quominus : lex **impedit** ne
hoc fiat ὁ νόμος κωλύει (τοῦτο γίγνεσθαι =) νὰ γίνη τοῦτο· Socrates
non recusavit quin (ἢ quominus) poenam **subīret** ὁ Σωκράτης
(οὐκ ἀνένευσεν ὑποστῆναι =) δὲν ἤρνήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν.
(§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλητικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ
οἱ ἔξαρτώμενοι ἐκ ὅγμάτων ἢ φράσεων **φόβου δηλωτικῶν**, ὡς timeo,
metuo, vereor, metus est, periculum est, κ.τ.τ. Καὶ αὗται ἐκφέρονται
καθ' **ὑποτακτικὴν** (coniunctīvus), εἰσάγονται δὲ

1) διὰ τοῦ **ne**, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνεται ἢ ἔγινεν ἢ γίνη-
ται τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: timeo **ne** sero pater
veniat φοβοῦμαι μὴ ἀργὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ timebant **ne evenirent**

ea, quae ceciderunt éphoibioūnto, μὴ γίνουν ἔκεινα, ἀπερ συνέβησκν.
 2) διὰ τοῦ ut ἡ ne non, δταν ὁ φόβος εἰναι μήπως δὲν γίνεται ἡ δὲν ἔγινεν ἡ δὲν γίνη τι, τοῦθ' ὅπερ εἰναι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα : timeo ut (ἡ ne non) sustineant milites impetum hostium φοιβοῦμακι, μὴ δὲν ἀντίσχωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων.

Σημεῖωσις. Πολλὰ ρήματα ἔχοντα σημασίαν οἷαν τὰ ἀνωτέρω (§ 187 κ.ε.) συντάσσονται, (ὡς εἰδομεν ἐν § 154, 2), καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, (ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ). Μερικὰ δὲ τούτων συντάσσονται ἀλλοτε μὲν μετὰ βουλητικῆς προτάσσεως (§ 187 κ.ε.), ἀλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀνευ διαφορᾶς σημασίας, ὡς concedo, permitto ut exēas ἡ tibi exire συγχωρῶ, ἐπιτρέπω (σοι ἔξειναι =) νὰ ἔξελθῃς prohibeo, impedio ne veniat ἡ eum venire (καλύψω αὐτὸν ἔλθειν =) ἐμποδίζω αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Συνήθως ὅμως ἡ διάφορος σύνταξις ἐνέχει καὶ διαφορὰν σημασίας, ὡς timeo exire φοιβοῦμαι (ἔξελθειν =) νὰ ἔξελθω (ἐκ φόβου δὲν ἔρχομαι). timeo ne moriar φοιβοῦμαι μὴ ἀποθάνω concessō tibi hoc verum esse (ὄμολογῶ σοι τοῦτο ἀληθές εἶναι =) συμφωνῶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές — concedo tibi ut hie maneas ἐπιτρέπω (σοι ἐνθάδε μένειν =) εἰς σὲ νὰ μένῃς ἔδω.

8. Χρονικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

190. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδεσμῶν (§ 106, 9), ἐκφέρονται δὲ

1) καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου, δσάκις δηλοῦν πραγματικόν τι γεγονός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὄποιου ἡ πρὸ τοῦ ὄποιου ἡ μετὰ τὸ ὄποιον γίνεται ἡ ἔγινεν ἡ θά γίνη τι : dum vivo, spero ἐφόσον ζῶ, ἔλπίζω, postquam hostes flumen transierunt, proelium commissum est ἀφοῦ οἱ πολέμιοι διέβησαν τὸν ποταμόν, συνήρθη μάχη domi mansimus, dum pater redit ἐν τῷ οἴκῳ ἐμείναμεν, ἔως (ὅτου) ἐπανῆλθεν ὁ πατέρας.

Σημεῖωσις. Τὸ χρονικὸν dum εἰς διηγήσεις, λαμβανόμενον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν ὦ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον, συντάσσεται κανονικῶς μετὰ (ἰστορικοῦ) ἐνεστῶτος ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός) : Mardonius dum apud Plataeas in primis pugnabat (= pugnabat) interfectus est ὁ Μαρδόνιος, ἐν δὲ μεταξὺ τῶν πρώτων ἐμάχητο ἐν Πλαταιαῖς, ἐφονεύθη.

Τὸ δὲ postquam, δσάκις ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχει προσδιορισμὸς δηλῶν χρονικὴν διαφοράν, ἡτοι ποσὸν χρόνου μεσολαβοῦντος μεταξὺ δύο πράξεων, συντάσσεται μετὰ ὑπερσυντελίκου ἀντὶ παρακειμένου (ἀρίστου § 166, 2, α') : De-

cum annis postquam ille natus erat (= natus est), consul factus sum δέκα ἔτη ἀφέτου ἐκεῖνος ἐγενήθη (μετὰ τὴν γέννησιν ἐκείνου), ὑπάτος ἐγενόμην . (Πρβλ . § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) **καθ' ὑποτακτικὴν** (coniunctivus), δσάκις δηλοῦν καὶ ἐ πι-
0 υ μί αν ἡ ἐπιδιωκόμενον σκοπόν : domi manebimus, dum pater
redeat ἐν τῷ οἴκῳ θὰ μείνωμεν, ἔως ὅτου (νὰ) ἐπανέλθῃ ὁ πατέρας
exspectabamus, dum hostes flumen transirent περιεμένομεν, ἔως
ὅτου οἱ πολέμιοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (= διὰ νὰ ἡ νὰ διαβοῦν).

Οὕτω δὲ καθ' ὑ ποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ ἀστρικῶν ἐκφράσεων, οἷαι π.χ. est (erat , fuit) dies ἡ tempus , κ.τ.τ. : fuit tempus , eum Germanos Galli virtute superarent ὑπῆρχε χρόνος, ὅτε τοὺς Γερμανοὺς οἱ Γαλάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον .

Σημεῖοι ωσιες . "Οταν χρονική τις πρότασις δηλοῖ πρᾶξιν ἀπλῶς μέλλουσαν νὰ γίνη (καὶ δὲν συνυποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ ἡ ἐπιδιωκόμενος σκοπός), ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὅριστικὴν μέλλοντος , συνήθως τετελεσμένου : eum Romanum venero , tibi scribam ὅταν (οὐ) ἔλθω εἰς Πρώμην , οὐσὶ γεάψω (§ 166, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, αἱ δόποιαι δηλοῦν ἐ π αν ἀ ληψιν πράξεως , ἐκφέρονται καθ' ὅριστικήν , καὶ δὴ καὶ

1) ἐπὶ ἀστριστοῦ μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει καθ' ὅριστικὴν ἀρκτικοῦ τινος χρόνου : eum sumus negotiis vacui , tum cupimus aliquid videre , audire , addiscere ὅταν σχολάζωμεν , τότε ἐπιθυμοῦμέν τι νὰ βλέπωμεν , νὰ ἀκούωμεν νὰ μανθάνωμεν . eum rus veni , ad te adeo δσάκις (ἔχω ἔλθει ==) ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχήν , ἔρχομαι πρὸς σὲ (§ 147, 3, Σημ. γ').

2) ἐπὶ ἀστριστοῦ δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρατατικῷ ἡ ὑπερσυντελίκου : eum ruri eram , ad te adībam δσάκις ήμην ἐν τῇ ἐξοχῇ , ἥρχόμην πρὸς σέ ubi rus veneram , venando delectabar δσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἐξοχήν , (τῷ Οηροῖν ==) μὲ τὸ κυνήγιον ἐτερόμην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ eum καὶ τοῦ antequam καὶ priusquam παρατηρητέον ὅτι :

1) Τὸ μόριον eum (ἀρχαικῶς quum) προσῆλθεν ἐκ τοῦ quom , ἀρχαὶ αἱ αἱ τιατικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντανυμίκες quī , ἀρχικὴ

δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι (quo tempore, § 149, 1 =) ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ cum ὡς χρονικοῦ συνδέσμου εἶναι ἔξιαι ίδιαιτέρας σημειώσεως, ἦτοι

α) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ cum χρησιμοποιεῖται οὕτως, ὥστε ἡ πρότασις, τὴν ὅποιαν εἰσάγει ὡς χρονικήν, νὰ εἶναι κατ' οὓσιαν ἡ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀνεστραμμένη (διὸ καὶ τὸ cum τότε λέγεται cum inversūm): vix hostes flumen transiērant, cum proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (δτε =) καὶ ἀμέσως συνήφθη μάχη (ἀντὶ: cum vix... transierant, proelium commissum est πρβλ. § 166, 3).

β) πολλάκις τὸ cum χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν ὅποιαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἦτοι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀντίθετον. (cum coincidens ἢ explicatīvum): cum tacent, clamant ἐν ᾧ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι — μὲ τὸ νὰ σιωποῦν, φωνάζουν, (ἢ σιωπή των εἶναι κραυγή).

Σημείωσις. Περὶ τῶν διαφόρων σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ cum βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἐξ ἐνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγκριτικοῦ συνδέσμου) quam (= πρότερον ἢ, πρὶν ἢ πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των, μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ὡς non ante dimisit eum, quam fidem dedit (= non dimisit eum, antequam κλπ.) δὲν ἀπέπεμψεν αὐτόν, πρὶν (= εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐξεφέροντο ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικήν (coniunctīvus), διότι δι' αὐτῶν κανονικῶς ἐδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπός (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, priusquam se recipērent, persecutus est ὁ Καῖσαρ τοὺς πολεμίους, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι (= ἵνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατεδίωξε.

'Αλλ' ὡς χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' δριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non prius fugere destite-

runt, quam ad Rhenum pervenerunt οἱ πολέμιοι δὲν ἔπαυσαν φεύγοντες, πρὶν ἡ τὸν Ῥῆγον κατέφθισσαν.

Ἐνίστησαν δέ τοις ἑναλλάσσονται αἱ δύο ἐγκλίσεις.

9. Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις (Βλ. § 178).

193. Αἱ ἔξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἱ μὲν ἀπλαῖ διὰ τίνος τῶν μορίων πε, πῦν, νόννε ἡ διὰ τίνος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἡ ἐρωτηματικοῦ ἐπιφρήματος, δπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (βλ. § 174, 1 καὶ 2).

β) αἱ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ utrum ἡ τοῦ πε εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ απ (ἢ anno) εἰς τὸ δεύτερον ἡ διὰ τοῦ απ ἡ τοῦ πε εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Πρβλ. § 175 Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημείωσις. Τὸ «ἢ δχι» ἐν διπλῇ ἔξηρτημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ necne (σπανίως δὲ διὰ τοῦ anno) : quaeritur a philosophis, utrum sint dii necne ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοὶ ἢ δχι (Πρβλ. § 175, Σημ.).

2) ἐχφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν: quae sicut, num quid novi eo absente accidērit ἡρώτησεν, ἀν τι (ἢ μή τι) νέον ἔκεινου ἀπόντος συνέβη (Εὐθ. ἐρώτ. Num quid novi me absente accidit?). saepe non utile est scire, quid futurum sit πολλάκις δὲν εἶναι ὠφέλιμον νὰ γιγνώσκῃ τις, τί θὰ συμβῇ nesciebam, quo fugerem ἡγνόου, ποῦ νὰ φύγω· inter praetores magna est contentio, utrum moenibus se defendant an obviam eant μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν ἢ νὰ ἀντεπέξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίων· neutri sciebant, viceissent victine essent οὐδέτεροι ἐγίγνωσκον, ἀν εἶχον νικήσει ἢ εἶχον νικηθῆ.

194. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ si (= εἰ, ἀν,) μετὰ ρήματα ἡ προτάσεις, αἱ ὄποιαι ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπείρας (δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ) : circumfunduntur hostes, si quem aditum reperire possent συνωθοῦνται πέριξ οἱ πολέμιοι, (ἀν ἡ) μήπως θὰ ἡδύναντο νὰ

ἀνακαλύψουν εῖσοδόν τινα. (Πρβλ. ὁ Κῦρος ἔεται, εἴ τι δύναιτο βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ an (= εἰ, ἀν) μετὰ τὰ ὅρματα dubito, nescio, haud scio, κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν incertum est, κ.ἄ.δ.: dubito an hoc verum sit ἀμφιβάλλω, ἀν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Σημείωσις. Αἱ φράσεις dubito an, nescio an, haud scio an, incertum est an, κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς ἰσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίρρημα Ἰσως : tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμai σοὶ ἀπεδόθησαν, ἥλικαι Ἰσως οὐδενί (ἔλλω).

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ quin (= δτι δέν, νὰ μή, νὰ — δστις δὲν) μόνον μετὰ ὅρματα ἢ φράσεις ἀρνητικᾶς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικᾶς ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικάς. ('Εν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πλαγίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον) : nemo dubitat, quin ante Homērum fuerint poetae οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, δτι πρὸ τοῦ Ὁμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί· non recuso, quin tibi oboediam δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούω εἰς σέ· quis est (= nemo est) quin hoc intellegat ? τίς ἔστιν δ μή κατανοῶν τοῦτο ; (δστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο ;) (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. : ὁ δ' ἀνάνετο μηδὲν ἐλέσθαι).

Σημείωσις. Τὸ μόριον quin ἐξ τοῦ qui (ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας qui, § 60, Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ ne (= οὐ, δέν· πρβλ. ne - scio οὐδὲ· ne - uter οὐδέτερος), ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι πῶς δχι ; πῶς δέν ; ὡς quin respondes ? πῶς (διατί) δὲν ἀποκρίνεσαι ;

Συναπτόμενον ἔπειτα τὸ quin μὲν ὑποτακτικὴν (coniunctivus), προτρεπτικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβεν ἔννοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, θύ, — ἐμπρός δς, δς). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων, οἷα hoc fieri protest ? Quin ? experiamus (= δύναται τοῦτο γενέσθαι ; πῶς ; πειραθῶμεν ἢ πειραθείημεν ἀν), προῆλθε κατόπιν τὸ quin experiamus (= ἄγε πειραθῶμεν), δς δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγικὸν δὲ πλαγίας ἐρωτήσεως (ὡς ἀνωτέρω 3) κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ quin ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μιᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἐτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ quin, δφοῦ οὐ δύο αὐταὶ προτάσεις συνεδέθησαν στενώτερον. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ quin tibi oboediam ? non recuso (πῶς νὰ μή ὑπακούσω εἰς σέ ; δὲν ἀντιέγω ἢ non recuso· quin tibi oboediam ? προῆλθε κατόπιν τὸ non recuso, quin tibi oboediam. (Βλ. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

195. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διαχρίνονται

1) εἰς καὶ ρίως ἀναφορικάς, ἵτοι ἀναφορικάς προσδιοριστικάς τῆς διασταφητικάς. Αὗται ἐκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν: odi homines, qui mali sunt μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, οἵ κακοί εἰσιν· nemo est, qui hoc neget (negaverit) οὐδεὶς ἐστιν, δοτις τοῦτο ἀν ἀρνοῖτο (ἢ ἀν ἥρηθείη § 170, 2, α'). bonum tibi librum dono, quem legito ἀγαθόν σοι βιβλίον δωροῦμαι, δ ἀνάγνωθι.

Σημείωσις 1. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῇ ὑποτακτική (comiunctivus) ἀντὶ ὡριστικῆς καθ' ἔλξιν πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractio modi ἔλξις ἔγκλισεως): quis eum diligat, quem metuat? (ἀντὶ metuit) τίς ἀν φιλούῃ (τοῦτον), δημισεῖ; Πρέβλ. ἔρδοι τις, ἢν ἔκαστος εἰδείη τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σημείωσις 2. Η σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι πολλάκις λίγαν χαλαρὰ οὔτως, ώστε ἡ ἀναφορικὴ ἀντονυμία ἡ εἰσάγουσσα ωτὴν ισοδυναμεῖ πρὸς δεικτικὴν μετά τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur κλπ.): multas ad res perutiles Xenophontis libri sunt; quos legile, quaeso, studiose (= eos igitur legite κλπ.) εἰς πολλὰ πράγματα λίγαν όφελιμα εἶναι τοῦ Ξενοφόντος τὰ συγγράμματα ταῦτα λοιπὸν ἀναγνώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς. (Παρομοίας συντάξεις τῆς δε βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχαίνεις Ἑλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικάς ἀναφορικάς προτάσεις, ἵτοι ἀναφορικάς αἰτιολογικάς, ὑποθετικάς, τελικάς, ἀποτελεσματικάς, ἐνδοτικάς, παραχθολικάς. Ἐκ τούτων.

α) αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί, (καὶ ὅποιαι κατὰ κανόναν ἀκολουθοῦν μετά τινα ἐπιφωνηματικὴν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικαὶ ἐνδοτικαί

ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν π.χ. o fortunatae Achille, qui (= cum) Homerum praecōnem factorem invenēris ὃ διβις Ἀχιλλεῦ, δε (διότι) τὸν "Ομῆρον κάρυκα τῶν κατορθωμάτων σου εὑρες (πρβλ. § 179). legati Delphos missi sunt, qui (= ut) deum consulērent πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθησαν (συμβουλευ-

σόμενοι =) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184)· non is sum, qui (= ut) terrear δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὡστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἵδε § 151, 2, Σημ.)· Athenienses, qui (= cum) barbaris numero inferiores essent, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι, ἀν καὶ ἥσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατώτεροι τῶν βαρβάρων, ὅμως κατώρθωσαν νὰ νικήσωσι. (Πρβλ. § 182).

Σημείωσις. Μὲ ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ἐπίθετα aptus, idoneus, dignus, indignus· π.χ. vir est dignus, qui (= ut) laudetur δ ἀνήρ ἔστιν ἄξιος (ὡστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν: tantum scimus, quantum memoria tenemus τοσαῦτα γινώσκομεν, ὅσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν.

ς) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν ἢ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικαὶ: qui (= si quis) tacet, consentire videtur ὅστις (= εἰ τις) σιωπᾷ, νομίζεται ὅτι συμφωνεῖ (πρβλ. § 181, 1)· qui (= si quis) hoc credēret, erraret ὅστις (= εἰς τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2)· qui (= si quis) hoc eredat, erret ὅστις (= εἰ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178).

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρουσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσιν) δχι μόνον εὐθὺς (oratio recta), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (oratio obliqua). Κανονικῶς δὲ πλάγιος τις λόγος ἐξαρτᾶται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος δρήματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ. (Πρβλ. § 154, 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἦτοι

1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὀριστικὴν, § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέποντας εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικὴν), π.χ. (εὐθὺς λόγος : innumerabiles sunt mundi) — Democritus dicebat innumerabiles esse mundos. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. 'Ομοίως μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθὺς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κρίσις π.χ. (εὐθὺς λόγος: *amicum si habeam, felix sim*) — dicit se, amicum si habeat, **felicem futurum esse** λέγει ὅτι, εἰ φίλον ἔχει, εὐτυχῆς ἀντίη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἡ προστακτικὴν § 170 κ.έ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἡ παρατακτικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἡ διὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187). π.χ. (εὐθὺς λόγος: *cave Acherusiam aquam*) — Pyrrho a Dodonaeo Jove **dictio** data erat, **cavēret** Acherusiam aquam τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐδόθη γρησμός, νὰ φυλάσσεται (ἀπὸ) τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην. (Εὐθὺς λόγος: *milites, rescindite pontem* ἡ **pontem** milites **rescindant**, § 172, 1, β') — Caesar iussit milites pontem **rescindere** ἡ **dixit ut milites pontem rescindērent** ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν — ἡ — εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιώται τὴν γέφυραν.

3) αἱ ἐρωτήσεις προτάσεις (ἥτοι αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, § 173 κ.έ.).

α) ἐὰν μὲν περιέχουν πραγματικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐφωτήσεων π.χ. εὐθὺς λόγος: *quid faciam?* (§ 172, 1, ε') — **nescit**, *quid faciat*, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

Σημείωσις. 'Εν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (coniunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐφωτήσεων π.χ. εὐθὺς λόγος: *quid faciam?* (§ 172, 1, ε') — **nescit**, *quid faciat*, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

β) ἐὰν δὲ περιέχουν ῥῆτορικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ὅλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπαρέμφατικήν, (ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν εἴναι προτάσεις κρίσεως), ὅλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, συνήθως ὅταν τὸ ὅημα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ἥτοι β' προσώπου π.χ. (εὐθὺς λόγος: *quis tam est potens, cui nihil sit timendum?* = **nemo tam est potens, κλπ.**) · **quem esse** tam potentem **dixeris**, cui nihil esset timendum? τίς δύνασαι νὰ εἴπης, ὅτι εἴναι τόσον ἴσχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρέπῃ νὰ φοβῇται; (πρβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθὺς λόγος: *quid tandem veremini, milites?* = **nihil est quod veremini**) — Cae-

sar graviter incusavit milites, quid tandem vererentur ὁ Καῖσαρ σφοδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τι ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου (§ 179, κ.έ.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς, πᾶσαι καθ' ὑποτακτικὴν (Εὔθυς λόγος: omnes in eo, quod sciunt, satis eloquentes sunt) — Socrates **dicere** solebat omnes in eo, quod **scirent**, satis eloquentes esse (§ 178) ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι πάντες εἰς ἔκεινο, τὸ ὅποιον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὐγλωττοι εἰναι. (Εὔθυς λόγος : non iam ne deos quidem in nostris urbibus, ad quos **confugiāmus**, habemus, quod eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, (§ 179) — Siculi **aiebant**, sese iam ne deos quidem in suis urbibus, ad quos **configūrent**, habere, quod eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulisset (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον ὅτι ἥδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἔκυτῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς ὅποίους νὰ καταφύγωσιν, εἰχον, διότι τὰ ἀγιάτατα ἀγάλματα αὐτῶν ὁ Γ. Οὐέρρης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ιερῶν ἀφήρπασεν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Κεφάλαιον Α'	5
--------------	---

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Β'	11
--------------	----

Κεφάλαιον Γ'	13
--------------	----

1. Πρώτη κλίσις	(Declinatio prima)	13
2. Δευτέρα κλίσις	(" secunda)	14
3. Τρίτη κλίσις	(" tertia)	16
4. Τετάρτη κλίσις	(" quarta)	24
5. Πέμπτη κλίσις	(" quinta)	25
6. Ἄνωμαχλα δύναμεις	26

Κεφάλαιον Δ'	29
--------------	----

1. Δευτερόκλιτα δύναμεις	29
2. Τριτόκλιτα	31
3. Ἄνωμαχλα	34
4. Αἱ μετοχὴ	34
5. Τὰ παραθετικά	35

Κεφάλαιον Ε'	41
--------------	----

Κεφάλαιον ΣΤ'	51
---------------	----

Κεφάλαιον Ζ'	60
--------------	----

Κεφάλαιον Η'	"Ακλιταὶ μέρη τοῦ λόγου (Particulae)	41
--------------	--	----

1. Ἐπιφερήματα	(Adverbia)	97
2. Προθέσιες	(Praepositiones)	97
3. Σύνδεσμοι	(Coniunctiones)	99
4. Ἐπιφωνήματα	(Interiectiones)	102

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

	Σελ.
Α' Παραγωγή (Derivatio)	103
Β' Σύνθεσις (Compositio)	110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Κατάλογος ἀνωμάλων ῥημάτων	115
----------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Όλίγα περὶ 'Ρωμαϊκοῦ 'Ημερολογίου	136
---	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Συντομογραφίαι: 1. 'Ονόματα προσώπων	139
2. 'Ονόματα ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐγῆν κ.τ.τ.	139
3. Χρονολογίων	140
4. 'Ἐν ἐπιγραφαῖς μηνισίων	140
5. 'Ἐν ἐπιστολαῖς	141
6. 'Ἐν βιβλίοις	141

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Γενικὴ προεισαγώγικὴ παρατήρησις	145
Κεφάλαιον Α' "Οροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	145
Κεφάλαιον Β' Άι πτώσεις	146

ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

1. 'Η γενικὴ α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων	147
β') Μετὰ ῥημάτων.....	148
2. 'Η δοτικὴ α") Μετ' οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.....	150
β') Μετὰ ῥημάτων.....	151
3. 'Η αἰτιατικὴ α') Μετ' ὄνομάτων ἢ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως.....	154
β') Μετὰ ῥημάτων.....	154
4. 'Η ἀφαιρετικὴ α') Μετ' ὄνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων	156
β') Μετὰ ῥημάτων.....	158
5. Άι πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου	161
Κεφάλαιον Γ' Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀντωνυμιῶν	
α') Προσωπικαὶ, κτητικαὶ	164
β') Δεικτικαὶ, δριστικαὶ	164
γ') 'Αδριστοι	165

Κεφάλαιον Δ'	Οι δυναμικοί τύποι του φήματος	
1.	Τὸ ἀπαρέμφατον	167
2.	Ἡ μετοχὴ	170
3.	Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουγινάκιδν	172
ΜΕΡΟΣ Β'		
Κεφάλαιον Ε'	Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις	175
1.	Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὁρίστικῇ	175
2.	Λι ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις	177
3.	Λι ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις	180
ΜΕΡΟΣ Γ'		
ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ		
Κεφάλαιον ΣΤ'	Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν	
α')	Προεισγωγικαὶ παρατηρήσεις	183
β')	Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηρτημένας προτάσεις	184
γ')	Λι ἐξηρτημένα προτάσεις	
1.	Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	186
2.	Τύποθετικαὶ προτάσεις	187
3.	Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	188
4.	Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικαὶ προτάσεις	189
5.	Τελικαὶ προτάσεις	189
6.	Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις	189
7.	Βουλητικαὶ προτάσεις	190
8.	Χρονικαὶ προτάσεις	192
9.	Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις	195
10.	Ἀναφορικαὶ προτάσεις	197
Πλάγιος λόγος	198

'Εξώφυλλον Ζωγράφου Τ. ΧΑΤΖΗ

Έκδοσις ΙΣΤ', 1971 (V) - Αντίτυπα: 60.000 - Σύμβασις: 2118/13-4-71
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ι. ΚΑΜΠΑΝΑΣ Α.Ε.

